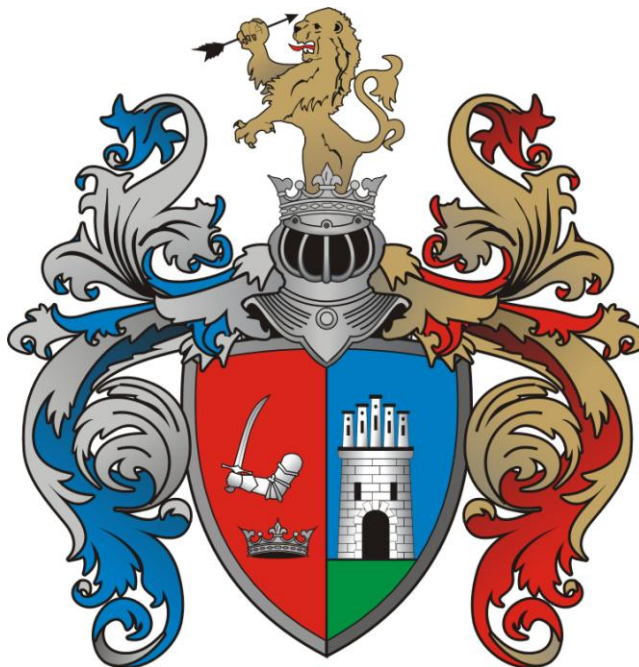

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

KÉSZÜLT: HAJDÚHADHÁZ VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK MEGBÍZÁSÁBÓL

KÉSZÍTETTE: "PROJMEN" PROJEKTMENEDZSELŐ, PÁLYÁZATÍRÓ ÉS TANÁCSADÓ KFT.

Hajdúhadház, 2013. február

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

Tartalomjegyzék

1. Vezetői Összefoglaló	7
2. Bevezetés	10
2.1. Az Integrált Városfejlesztési Stratégia.....	10
2.2. Alkalmazott módszertan.....	11
2.3. A középtávon tervezett funkcióbővítő és városrehabilitációs programok	15
3. Városi léptékű fejezetek	15
3.1. Hajdúhadház szerepe a településhálózatban	15
3.1.1. A terület behatárolása, területi egységek, természeti környezet ismertetése	15
3.2. Hajdúhadház szerepe az egyes térszerkezeti egységekben	17
3.2.1. Az Országos Területfejlesztési Konceptió alapján meghatározott szerepkör	17
3.2.2. Funkciók szerinti vonzáskörzetek	19
3.2.3. A Hajdúhadházi kistérség.....	20
3.2.4. A Hajdúhadházi járás	21
3.3. Hajdúhadház egészére vonatkozó helyzetelemzés	23
3.3.1. A Város bemutatása	23
3.3.2. Városszerkezet	24
3.3.3. Gazdaság.....	24
3.3.3.1. Vállalkozások helyzete	24
3.3.3.2. Gazdaság ágazati szerkezete	26
3.3.3.3. Mezőgazdaság	29
3.3.3.4. Ipar és szolgáltatási szektor, turizmus, kutatás-fejlesztés	29
3.3.3.5. Gazdasági aktivitás, foglalkoztatás	33
3.3.3.6. Üzleti infrastruktúra.....	36
3.3.3.7. Gazdaságfejlesztés	37
3.3.3.8. Információs társadalom	37
3.3.3.9. A kultúra szerepe Hajdúhadházon	38
3.3.4. Társadalom.....	38
3.3.4.1. Demográfia	38
3.3.4.2. Munkanélküliség – foglalkoztatás	43
3.3.4.3. A lakosság iskolázottsága.....	49
3.3.4.4. A lakosság egészségi állapota	49
3.3.4.5. A lakosság jövedelmi és szociális helyzete	50
3.3.4.6. Társadalmi önszerveződések, civil szféra aktivitása	54
3.3.5. Környezet	58
3.3.5.1. Természeti környezet	58
3.3.5.1.1. Csapadékvíz-elvezetés	58
3.3.5.1.2. Szennyvízelvezetés és szennyvíztisztítás	58
3.3.5.1.3. Kommunális hulladék.....	59
3.3.5.1.4. Zajkibocsátás	59
3.3.5.1.5. Levegőminőség	59
3.3.5.1.6. Vízellátás	60
3.3.5.1.7. Zöldfelület-gazdálkodás	60
3.3.5.1.8. Természetvédelem	61
3.3.5.1.9. A környezetet veszélyeztető tényezők és a Települési Környezetvédelmi Program	61

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

3.3.5.2. Épített környezet.....	62
3.3.5.2.1. Városszerkezet	62
3.3.5.2.2. Műemlékek, helyi építészeti értékek	62
3.3.5.3. Lakásállomány	65
3.3.5.4. Települési környezeti infrastruktúra ellátottság	68
3.3.5.4.1. Ivóvízellátás, közművek	70
3.3.5.4.2. Szennyvízelvezetés és elhelyezés	71
3.3.5.4.3. Felszíni vízelvezetés.....	73
3.3.5.4.4. Szilárdhulladék kezelés	73
3.3.5.4.5. Földgázellátás	74
3.3.5.4.6. Villamosenergia, közvilágítás	76
3.3.5.4.7. Telekommunikáció.....	76
3.3.5.5. Közlekedési infrastruktúra	77
3.3.5.5.1. Közösségi közlekedés	77
3.3.5.5.2. Városi területek föltártsága, megközelíthetősége	79
3.3.6. Közfogláltatások	80
3.3.6.1. Oktatás-nevelés.....	80
3.3.6.1.1. Három Szirom Óvoda	81
3.3.6.1.2. Aranykapu Óvoda	82
3.3.6.1.3. Szivárvány Óvoda	83
3.3.6.1.4. Dr. Földi János Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény	84
3.3.6.1.5. Bocskai István Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	86
3.3.6.1.6. Szilágyi Dániel Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola, Szakiskola	88
3.3.6.1.7. Hajdúhadházi Református Óvoda és Általános Iskola	89
3.3.6.1.8. Az intézmények humánerőforrás helyzete.....	90
3.3.6.2. Egészségügy	91
3.3.6.3. Közfoglaltatás	91
3.3.6.4. Szociális ellátás.....	95
3.3.6.4.1. A szociális ellátások rendszere, szociális támogatások	95
3.3.6.4.2. A szociális szolgáltatások elérhetősége.....	97
3.3.6.4.3. A szociális szolgáltatások igénybevétele	97
3.3.6.5. Közösségi funkciók, közművelődés, sport és szabadidő	104
3.3.6.5.1. Közösségi funkciók és közművelődés	104
3.3.6.5.2. Sport és szabadidő	108
3.4. Korábbi időszak fejlesztései	110
3.5. Összegzés - SWOT analízis.....	111

4. Városrész léptékű fejezetek..... 114

4.1. A városrész szintű helyzetértékelés szempontrendszer	114
4.2. A városrészek lehatárolása	114
4.3. A városrészek bemutatása	116
4.3.1. Városmközpont	116
4.3.1.1. A városrész területi elhelyezése	116
4.3.1.2. A városrész gazdasági adottságai	117
4.3.1.3. A városrész demográfiai és szociális jellemzői	117
4.3.1.4. A városrészen működő intézmények és civil szervezetek	122
4.3.1.5. A városrész infrastrukturális jellemzői.....	124
4.3.1.6. Városmközpont SWOT analízis.....	125
4.3.2. A városmközponton kívüli belterületek	126
4.3.2.1. A városrész területi elhelyezése	126

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

4.3.2.2.	A városrész gazdasági adottságai	126
4.3.2.3.	A városrész demográfiai és szociális jellemzői	127
4.3.2.4.	A városrészen működő intézmények és civil szervezetek	131
4.3.2.5.	A városrész infrastrukturális jellemzői	132
4.3.2.6.	Városközponton kívüli területek SWOT analízise	133
4.3.3.	Külterületek	134
4.3.3.1.	A városrész területi elhelyezése	134
4.3.3.2.	A városrész gazdasági adottságai	134
4.3.3.3.	A városrész demográfiai és szociális jellemzői	134
4.3.3.4.	A külterületeken működő intézmények és civil szervezetek	138
4.3.3.5.	A városrész infrastrukturális jellemzői	138
4.3.3.6.	SWOT analízis	139
5.	Stratégia	140
5.1.	A város hosszú távú jövőképe	145
5.2.	A jövőbeni fejlesztési irányok	146
6.	Középtávú tematikus fejlesztési célok városi szinten	147
7.	Középtávú tematikus célok részletesen	148
7.1.	Városi funkciók megerősítése, új funkciók bővítése	148
8.	A városrészekhez kapcsolódó fejlesztési célok	162
8.1.	Városközpont fejlesztése	163
8.2.	A városközponton kívüli belterületek fejlesztése	164
8.3.	Külterületek fejlesztési céljai	165
9.	Beavatkozások – az akcióterületek kijelölése	166
9.1.	A Városközpont, mint akcióterület	167
9.2.	A városközponton kívüli belterület, mint akcióterület	168
10.	Fenntarthatósági szempontok	171
10.1.	A fenntartható környezeti fejlődés programja - környezeti állapotban való veszteség..	171
10.2.	Az anti-szegregációs program	172
11.	A stratégia koherenciája, konzisztenciája	172
11.1.	A stratégia főbb külső összefüggései	172
11.1.1.	Illeszkedés, összhang a település fejlesztési dokumentumaival	172
11.1.2.	Illeszkedés, összhang a településrendezési tervvel és településfejlesztési koncepcióval	173
11.1.3.	Illeszkedés, összhang Hajdúhadház Gazdasági Programjával és Településfejlesztési Akciótervével	177
11.1.4.	Illeszkedés a Települési Környezetvédelmi Programhoz és más környezetvédelmi tervekkel való összhang	179
11.1.5.	Egyéb területi fejlesztési tervdokumentummal való összhang	180

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

11.2. A stratégia főbb belső összefüggései.....	180
12. Az IVS megvalósításának eszközei	184
12.1. A célok elérését szolgáló nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek ...	184
12.1.1. Kiszámítható szabályozási környezet biztosítása	184
12.1.2. Tervalku, mint a településfejlesztés egyik lehetséges eszköze	185
12.1.3. Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, mint a befektetés ösztönzés eszköze	185
12.1.4. Egyéb kedvezmények	186
12.2. Az integrált stratégia megvalósításával kapcsolatos szervezeti elvárások.....	187
12.2.1. Hajdúhadház Város Önkormányzata – stratégiai menedzsment	187
12.2.2. Hajdúhadház Város Polgármesteri Hivatala	187
12.2.3. A városfejlesztési tevékenység elhelyezése az önkormányzati szervezetrendszerben.....	188
12.2.4. Az akcióterületi célok megvalósításáért felelős operatív menedzsment	188
12.3. Településközi koordináció mechanizmusai	189
12.4. Ingatlangazdálkodási koncepció elkészítése	191
12.4.1. Az önkormányzat ingatlanvagyonára.....	191
12.4.2. Az ingatlangazdálkodás alapelvei.....	192
12.5. Városfejlesztő társaság	193
13. Partnerség	194
13.1. Partnerség és az IVS	194
13.2. A célcsoportok tájékoztatása, az IVS társadalmasítása.....	196
13.2.1. Lakossági fórum, kérdőívek	196
13.2.2. Magánszféra – vállalkozói szektor bevonása a tervezett fejlesztések egyeztetésébe	196
13.2.3. Civil szervezetek bevonása, tájékoztatása	197
13.2.4. Tájékoztatás és nyilvánosság, a település bevonása az IVS céljainak kialakításába	197
14. Az IVS és a szakpolitikai területek.....	197
14.1. A partnerség jellemzően várható eredményei, azok értékelése.....	197
14.2. A partnerség fenntartása.....	198
15. Az IVS eredményeinek nyomon követése („monitoring”) és az IVS rendszeres felülvizsgálata, aktualizálása.....	198
16. Anti-szegregációs terv	199
16.1. Helyzetelemzés.....	200
16.1.1. A szegregátum 1. terület helyzetelemzése	203
16.1.2. A szegregátum 2. terület helyzetelemzése	204
16.1.3. A szegregátum 3. terület helyzetelemzése	204
16.1.4. A szegregátum 4. terület helyzetelemzése	205
16.1.5. A szegregátum 5. terület helyzetelemzése	205
16.1.6. A szegregátum 6. terület helyzetelemzése	206
16.1.7. A szegregátum 7. terület helyzetelemzése	207

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

16.1.8.	A szegregátum 8. terület helyzetelemzése	207
16.1.9.	Összefüggések, következtetések a nyolc szegregátum vonatkozásában	208
16.2.	<i>Anti-szegregációs program (Beavatkozások).....</i>	<i>209</i>
16.2.1.	Lakhatási integrációt biztosító eszközök	209
16.2.2.	Mobilizációs program	210
16.2.3.	Oktatási integráció	210
16.2.3.1.	Korai óvodáztatás megteremtése	210
16.2.3.2.	Az iskolában való megfelelés a szegregátum lakosainak	211
16.2.3.3.	A továbbtanulás szorgalmazása	211
16.2.4.	Az érintett lakosság foglalkoztatás helyzetének javítása, munkaerő piaci integráció	213
16.2.4.1.	Az általános iskolai végzettség megszerzése	213
16.2.4.2.	A munkanélküli lakosok reintegrálása a munkaerő piacra	213
16.2.5.	Szociális ellátórendszer beavatkozások.....	216
16.2.6.	Egészségügyi programok	216
16.2.7.	Közösségfejlesztő programok	216
16.2.8.	Összefogás a hatékony együttműködésért a civil szervezetekkel, CKÖ-vel, helyi vállalkozókkal, önkormányzattal	216
16.2.9.	A tervezett beavatkozások összhangja a városfejlesztési dokumentumokkal ..	217
17.	Monitoring	217

1. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Jelen tanulmány Hajdúhadház következő évekre, alapvetően a 2010-2017-es időszakra vonatkozó középtávú településfejlesztési stratégiáját és operatív programjait tartalmazza. Tartalmában megfelel a területfejlesztési programokra vonatkozó hatályos jogszabályoknak, igazodik a II. Nemzeti Fejlesztési Terv céljaihoz és elveihez igazodik, továbbá összhangban van az Észak-Alföldi Régió Fejlesztési koncepciójával, Hadú-Bihar megye területfejlesztési koncepciója és programja, a Hajdúhadházi Kistérség Területfejlesztési Koncepciója dokumentumokkal.

A településfejlesztési stratégia kiemelt célja, hogy keretet adjon a konkrét területfejlesztési akciók és azok megvalósítását szolgáló különböző közösségi kezdeményezésű projektek számára, és további önálló vagy támogatandó kezdeményezést kutató fel. Összefoglalva, a stratégiai program az országos, a regionális, a megyei és a térségi területfejlesztési koncepciókhoz, programokhoz igazodóan is építkezik, figyelembe veszi az EU módszertanának sajátosságait, a város településszerkezeti terv és szabályozási tervét és településfejlesztési koncepcióját, továbbá különös tekintettel integrálja a stratégiába a következőket:

- Nemzeti Vidékfejlesztési Terv
- Nemzeti Fejlesztési Terv és Operatív Programjai
- Észak-Alföldi Régió Fejlesztési Koncepciója
- Észak-Alföldi Operatív Program
- Hadú-Bihar megye területfejlesztési koncepciója és programja
- Hajdúhadházi Kistérség Területfejlesztési Koncepciója
- Hajdúhadház Város Rendezési Terve

A 2007. és 2013. közötti időszak kiemelt jelentőségű lesz Hajdúhadház számára, mert ebben a periódusban eldől, hogy – az Európai Unióhoz történt csatlakozás révén megnyíló új lehetőségeket kihasználva – sikerül-e a korábbi hátrányokat leküzdeni és a korábbinál is dinamikusabb fejlődési pályára állni. A stratégia célja, hogy a jelen viszonyainak tényszerű ismerete és a feltáruló tendenciák alapján kiválassza a legvonzóbb és reálisan leginkább megvalósítható jövőképet. E jövőképhez történő közelítés és a hozzá kapcsolódó stratégia megvalósítása szolgálja a város közép- és rövid távú célkitűzéseinek megvalósítását.

A város szerepének meghatározása és helyzetértékelése, valamint a célok, feladatok meghatározását követően a stratégiai program megjelöli a megvalósításban résztvevők körét, a lehetséges szereplőket és közreműködőket. Bemutatásra kerül az a mechanizmus, amely a megvalósításba képes bevonni a résztvevők minél szélesebb körét, és amely ösztönzően hat a különböző, lakossági csoportoknak az elfogadott program realizálása érdekében történő együttműködésre.

A stratégia sikeres megvalósíthatóságának további biztosítéka a fejlesztésekhez szükséges erőforrások feltárása, bemutatása. A fejlesztések eredményes megvalósításának feltételei az anyagi erőforrások, a humánerőforrások, valamint a fejlesztések környezeti és társadalmi fenntarthatóságát biztosító erőforrások. A program mindezekkel összefüggésben előrejelzéseket tartalmaz a tervezett fejlesztések társadalmi, gazdasági és környezeti hatásaira vonatkozóan.

Mindezek mellett a városfejlesztési stratégia várospolitikai dokumentum, városfejlesztési koncepcionális és stratégiai anyag, amely a város fejlődésének közép- és hosszú távú keretét és irányát jelöli meg. Ugyanakkor fontos hangsúlyozni, hogy e program

megvalósítása az érintettek kölcsönös érdekeltségén alapuló – a pályázati kereteken átívelő – tartós együttműködésre épít.

A város erőseinek és lehetőségeinek kihasználásával a veszélyek elkerülésével, a gyengeségek erősítésével a város gazdasági és társadalmi fejlődése növekedési pályára állítható.

Hajdúhadház társadalmi életében meghatározó aktív, civil szervezetek tevékenységére helyezve a hangsúlyt a kulturális és a sportélet támogatásával biztosítható a helyi széttagolt, szegregált lakosság bekapcsolása a város társadalmi vérkeringésébe, mely biztosítja a társadalmi integrációt, ami a gazdasági fejlődés előfeltétele, motorja. A kapcsolódó infrastrukturális beruházások mindegyike az integrációt támogatja. A fejlesztéseknek tovagyűrűző hatása van a város további szegmenseinek, főként a gazdaság fejlődésére.

A **gyengeségek** felszámolásában, és a **veszélyek** okozta kockázatok csökkentésében a közszférára hárul, a városkép megújítása, a város image-nek újrapozicionálása, illetve közösségi funkciót betöltő épületek felújítása, korszerűsítése, a városi forgalom újragondolása és szabályozása.

A **közszféra** fő **feladata** továbbá a szegregációval érintett településrészekben a kedvezőtlen folyamatok megállítása, és megfordítása infrastrukturális fejlesztésekkel, valamint humán téren célorientált oktatási programok indításával.

Mind a **közszféra**, mind a **magánszféra közös programját** kell, hogy képezze a vállalkozásösztönzés, és ezzel összefüggésben a vállalkozási ismeretek oktatása, az alternatív jövedelemszerzéshez szakmai tapasztalatok átadása. A vállalkozásösztönzésben fontos szerepet fog betölteni a köz- és a magánszféra által közösen kialakítandó ipari park.

A helyzetelemzés, valamint a települési szintű SWOT elemzés alapján meghatározásra került a település jövőképe, mely az alábbiak szerint foglalható össze:

A SZEGREGÁLT HAJDÚHADHÁZ ÚTJA AZ INTEGRÁLT KISVÁROSSÁ VÁLÁS FELÉ

A város jövőképe érdekében az alábbi tematikus célok kerültek meghatározásra:

- I. Városi funkciók megerősítése, új funkciók betelepítése
- II. A városi környezet és infrastruktúra fejlesztése
- III. Helyi identitástudat erősítése, közösségformálás
- IV. A város térségi szerepkörének erősítése
- V. A város gazdasági potenciáljának erősítése, versenyképesség javítása

A középtávú, tematikus célokhoz rendelt rövidtávú, konkrét célok megvalósítása biztosítja a város jövőképe érdekében az alábbi tematikus célok meghatározására:

A fejlesztéseket a **városrészek céljainak** összehangolásával kell megoldani, figyelembe véve, hogy a szűkösen rendelkezésre álló erőforrások mellett először a legnagyobb hozzáadott értékkel bíró fejlesztéseket kell megvalósítani. A prioritást élvező városrész a városközpont, és a leszakadófélben lévő településrészek, az itt végrehajtott beavatkozások biztosítják a legnagyobb hatást a város fejlődése szempontjából.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A **városközpont**ban a közösségi épületek megújításával, esetenként új funkcióval történő ellátásával, sportcélú létesítmények építésével, a gyalogos és kerékpáros közlekedés feltételeinek javításával, egyéb infrastrukturális beavatkozásokkal lehet a stratégiai célokhoz hozzájárulni. A tervezett fejlesztések céljai egyrészt a már jelenleg is meglévő funkciók megerősítése, a szolgáltatások színvonalának javítása, másrészt pedig új funkciók betelepítése a városközpontba, mely célok együttes érvényre juttatása támogatja a lakosság helyben maradását, vonzó, a szolgáltatások széles tárházával kínáló várossá válik a gazdaság és a társadalom szereplői szemében, mely megítélés nagyon fontos a település fejlődésének szempontjából. A célok elérése érdekében tehát a városrész funkcióinak erősítése, megújítása szükséges. A város térségi szerepkörének kiteljesedését, valamint a fenntarthatóságot leginkább a közfunkcióknak a városrészben történő fejlesztésével, koncentrálásával - többfunkciós szolgáltató terek fejlesztésével, kialakításával -, illetve ezek megközelíthetőségének városi és térségi szintű biztosítása segíti elő. Mindez a városközpont vegyes használatának megtartását ösztönzi (lakófunkció és központi funkció), amelyen belül hangsúlyos szerepet kapnak a magán és közszolgáltatási tevékenységek, a rendezvény helyszíneként és rekreációs, szabadidős közösségi térként funkcionáló közterek, és a biztonságos közlekedés feltételeinek megteremtése.

A **városközponton kívüli belterületek** városrészben a fejlesztések központjában az olyan beruházások állnak, amelyek erősítik a városrész városközpont-hoz való felzárkózását, a társadalmi vérkeringésbe való bekapcsolódását és megakadályozza a város és a városrész peremterületeinek (szegregátumainak) további leszakadását, a negatív tendenciákat pedig megfordítja. Ezen városrészben indokolt a közműhálózat kiterjesztése és a hiányzó pormentesített utak kialakítása (járdával, csapadékvíz elvezetéssel). A fizikai infrastruktúra javítása azonban önmagában nem elegendő a lakosság társadalmi integrációjának javításához. Szükséges a hátrányos helyzetűek – különösen a gyerekek – egyenlő esélyeinek megteremtése. Ez főként a képzési és munkaerő-piaci programokba történő integrációval, szociális szolgáltatások és közérdekű információk hozzáférhetőségének javításával, valamint az általános közigazgatási, közszolgáltatási rendszerek integrált feladatellátásának fenntartásával, valamint a helyi közösségi élet (kultúra, sport) javításával segíthető elő.

A **külterületek** településrész infrastruktúrával való ellátottsága rosszabb, mint a város többi területének, azonban az önkormányzat folyamatos fejlesztéseket hajt itt végre, amely mutatja az önkormányzat elkötelezettségét egy minőségi lakókörnyezet kialakításában. A közszolgáltatásokhoz való hozzáférés eddig is biztosított volt, ennek fenntartása kiemelten fontos, részben a közlekedési infrastruktúra fejlesztésével, másrészt pedig a különböző közösségi programok biztosításával. A funkciók további koncentrációja abban az esetben szükséges, hogyha a településrész lakosságszáma jelentős mértékben emelkedik.

A fenti célok elérésének érdekében az Integrált Városfejlesztési Stratégiában kijelölésre került egyrészt a funkcióbővítő városrehabilitáció, másrészt pedig a szociális célú városrehabilitáció két akcióterülete.

Az IVS elkészítésébe, a benne szereplőfejlesztések, célok kialakításakor bevonásra kerültek az érintett célcsoportok. Ez a következő módokon történt:

- 1) lakossági fórumok
- 2) érintett helyi kis és középvállalkozókkal, befektetőkkel egyeztetések
- 3) civil szervezetek
- 4) szakmai egyeztetések

Az Akcióterületi tervek folyamatos nyomon követésére az önkormányzaton belül a megvalósításban érintett szervezetek vezetői, illetve felelős tisztségviselők részvételével egy koordinációs testületet felállítására kerül sor.

2. BEVEZETÉS

Az Európai Unió irányelvei szerint (Lipcsei Charta) a 2007-2013 közötti támogatási periódus alatt kiemelt hangsúlyt kap a területfejlesztés, azon belül a fenntartható városfejlesztés, a vidéki területek támogatása és a hátrányokkal küzdő térségek problémáinak kezelése.

A 2007-2013-as időszakban a régiók önálló regionális operatív programok keretében ösztönzik a városrehabilitációs programokat, melynek irányelvei alapvetően azonosak minden régióban.

Az Észak-Alföldi Regionális Operatív Program keretében a **funkcióbővítő városrehabilitációs akciók** célja akcióterületek által érintett településrészek fizikai megújítása és a társadalmi kohézió együttes erősítése, új, települési és kistérségi szintű, gazdasági, közösségi, közigazgatási és szociális funkciók megjelenése, a meglévő funkciók megerősítése, ezáltal a leromlott vagy leszakadó városrészek bekapcsolása a város fejlődésébe.

Az Észak-Alföldi Regionális Operatív Program keretében a **szociális célú városrehabilitációs akciók** célja a városok leromlott vagy leszakadó városrészeinek leromlását okozó folyamatok megállítása és megfordítása. A szociális városrehabilitáció olyan városrészeket érint, amelyek társadalmi és többnyire ebből adódóan fizikai állapota is lényegesen rosszabb, mint az települési, regionális szinten elfogadható lenne. A rehabilitáció célja az, hogy a helyi hátrányos helyzetű lakosság életminősége és esélyei javuljanak.

A városrehabilitációs akciókat az **Integrált Városfejlesztési Stratégiára** alapozva szükséges megvalósítani, emellett a program által érintett központi területekre **Akcióterületi Terveket** is ki szükséges dolgozni.

2.1. Az Integrált Városfejlesztési Stratégia

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia középtávú, stratégiai szemléletű, de megvalósítás orientált tervezési dokumentum, amely meghatározza a városok középtávú (7-8 évre szóló) városfejlesztési tevékenységeit. Az integrált városfejlesztési stratégia tematikus szempontokat integráló, területi alapú tervezési szemlélettel készül.

Lényeges eleme, hogy a helyzetértékelésre alapozó fejlesztési célok és irányok meghatározásán túl megvalósítási elemeket is magába foglal, ennek keretében a lehetőségek figyelembevételével a lehető legpontosabb becslését adja a városfejlesztés céljaira igénybe vehető forrásoknak és azok lehetséges eredetének. Területi alapon hangolja össze a különböző szakpolitikai megközelítéseket, összefogja és ütközteti az érintett partnerek céljait, elvárásait az önkormányzat városfejlesztésben meghatározó és döntéshozó szerepe mellett. Az integrált megközelítés további eleme, hogy a fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, megvalósítási és fenntartási módját is összefüggéseiben kezeli.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia Hajdúhadház középtávú fejlesztéseit megalapozó stratégiai dokumentuma, mely elsődlegesen a város önkormányzata számára fogalmazza meg az általa irányadó, befolyásolható beavatkozások tervezett irányait, céljait.

A stratégia – melyet a városi képviselő-testület hagy jóvá – a város egész területét érintően városrészenként elemzi a városrészek erősségeit és gyengeségeit, valamint vázlatosan ismerteti a városrészek fejlesztési céljait. Ez biztosítja a stratégiai gondolkodást és a fejlesztési célok szinergiáját, a fejlesztési elképzelések tervezhetőségét.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A városfejlesztési stratégia másik sarkalatos pontja a partnerségi alapú tervezés és megvalósítás. A város fejlesztése összetett érdekek mentén zajlik, melynek többek között meghatározó szereplője az önkormányzat, a lakosság, a gazdasági szereplők és a civil szektor egyaránt. A partnerségi alapú tervezés biztosítja, hogy a stratégiában megfogalmazott célok az érintett csoportok érdekeinek figyelembe vételével történt, valamint, hogy a megvalósuló fejlesztéseket minden csoport támogatja.

Hajdúhadház városának Integrált Városfejlesztési Stratégiájában meghatározásra kerültek a stratégiai célok, valamint a hozzárendelt főbb irányvonalak:

„A szegregált Hajdúhadház útja az integrált kisvárossá válás felé”

1. Városi funkciók megerősítése, új funkciók betelepítése
2. A városi környezet és infrastruktúra fejlesztése
3. Helyi identitástudat erősítése, közösségformálás
4. A város térségi szerepkörének erősítése
5. A város gazdasági potenciáljának erősítése, versenyképesség javítása

Hajdúhadház az elmúlt 10 évben számos fejlesztési programot dolgozott ki önállóan, illetve a kistérségi szereplőkkel együttműködve:

- Településrendezési Terv
- Településfejlesztési koncepció
- Gazdasági program és Településfejlesztési Akcióterv
- Települési Környezetvédelmi Program
- Hajdúhadházi Többcélú Kistérségi Társulás Közoktatási Intézkedési Terve
- Hajdúhadházi Kistérség Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója
- Hajdúhadházi Többcélú Kistérségi Társulás Gazdasági Programja
- Hajdúhadházi Kistérség Közoktatás Fejlesztési Terve
- Hajdúhadházi Kistérség Területfejlesztési Koncepciója
- Hajdúhadház Területfejlesztési, Stratégiai és Operatív Programja

Az **Integrált Városfejlesztési Stratégia** a város fentebb említett stratégiai anyagaina építve, a Településszerkezeti Terv figyelembe vételével, valamint a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Területfejlesztésért és Építésügyért Felelős Szakállamtitkársága által készített Városfejlesztési Kézikönyv iránymutatásait, az Integrált Városfejlesztési Stratégiával szemben megfogalmazott formai és tartalmi követelményeket szem előtt tartva készült.

2.2. Alkalmazott módszertan

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiával szemben a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Területfejlesztésért és Építésügyért Felelős Szakállamtitkársága által készített Városfejlesztési Kézikönyve (Második, javított kiadás 2009. január 28.) olyan szigorú módszertani előírásokat fogalmazott meg, amelyek biztosítják a stratégiai dokumentum belső koherenciáját, szakmai megalapozottságát és hosszú távú megvalósíthatóságát.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia a KSH, a T-STAR és az önkormányzati adatbázisra, az önkormányzati stratégiai alapidokumentumokra támaszkodva, a Városfejlesztési Kézikönyv előírásait betartva készült.

Az IVS kidolgozásának szakértői feladatai több, egymással összefüggő folyamatból álltak.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Az elemzésre kerülő adatok és a kidolgozandó stratégiák forrásai a kapott és gyűjtött statisztikai adatok, a személyes interjúkon, egyeztetéseken, megbeszéléseken elhangzott információk, valamint a város meglévő tervei és koncepciói.

Az adatok és információk a város egészén, majd részein statikus és dinamikus helyzetelemzéssel kerültek kiértékelésre. Ezek SWOT elemzés keretében összegzésre kerültek, amely a célrendszer meghatározásának alapja. A célrendszer 3 szintből áll, melynek alapján az időbeliség jelenti: hosszú távú cél, középtávú célok és rövidtávú célkitűzések. Az antiszegregációs terv a statisztikai adatokon túl helyszíni bejárásra és önkormányzati eredetű, szociális és lakáshelyzetre vonatkozó adatokra épül.

Az IVS egyeztetési változatának elkészítését követően megtörtént az IVS társadalmazása, amely során a lakosság, a civil szféra és a vállalkozások egyaránt megismerték, valamint aktívan alakították az IVS tartalmát.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia központi gondolata a funkcionalitás, azaz mind a helyzetelemzés, mind a stratégiaalkotás során hangsúlyosan kerültek vizsgálatra a város és a városrészek jelenlegi és fejlesztendő adottságai, funkciói.

Települési, térségi dokumentummal való összhang bemutatása:

A stratégiai tervezés alapját a **településfejlesztési koncepció** képezte. A településfejlesztési koncepcióban kidolgozott helyzetértékelés valamint a stratégiaalkotás, összhangban van a jelen dokumentumban megfogalmazottakkal. Az Integrált Városfejlesztési Stratégia összhangban van Hajdúhadház fejlesztési koncepciójával, mind a település településhálózatban elfoglalt helye, mind a helyzetértékelés vonatkozásában.

Hajdúhadház városának **szabályozási terve**, az abban foglaltaknak történő megfeleltetés a tervezés alapját képezte, így a dokumentumokban foglalt stratégiai célok, és konkrét tevékenységek összhangja biztosított. Az Integrált Városfejlesztési Stratégia, a **helyi építési szabályzat**, valamint a település **rendezési tervének** összhangja biztosított, a városrészekre kitűzött célok megvalósítását a rendezési terv lehetővé teszi.

Országos szintű dokumentummal való összhang bemutatása:

A fenntartható európai városokról szóló **LIPCSEI CHARTA** a tagállamok dokumentuma, melyet az európai kulcsszereplők széles körű és átlátható részvételével dolgoztak ki. Az európai városok kihívásainak és esélyeinek, valamint eltérő történelmi, gazdasági, társadalmi és környezeti háttérének tudatában a tagállamok városfejlesztésért felelős miniszterei közös városfejlesztés-politikai elvekben és stratégiákban állapodtak meg.

A városok harmonikus belső fejlődését ajánló Európai Városok Chartája tíz fő fejezetben foglalja össze a fejlesztések legfontosabb elemeit.

Az 1076/2004. (VII.22.) Kormányhatározat alapján az **Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció** (továbbiakban: OFK) az egyes szakpolitikákat koncepcionális keretbe foglalva, azok számára – meghatározott időtávra (2020-ig) – közös célokat fogalmaz meg. Az OFK tehát lefedi a hazai és uniós fejlesztési források összességét. Az OFK által felvázolt koncepcionális kereten belül fogalmazódik majd meg a kizárólag az uniós strukturális alapok és a Kohéziós Alap forrásait (és azok hazai társfinanszírozását) magában foglaló Nemzeti Stratégiai Referenciakeret („II. Nemzeti Fejlesztési Terv 2007–2013”), illetve az agrár- és vidékfejlesztés uniós és hazai forrásait felölelő Nemzeti agrár-vidékfejlesztési Terv cél- és

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

prioritásrendszere. Szintén az OFK céljainak uniós forrásokból történő megvalósulását szolgálják a VII. K+F-keretprogramot, illetve a transz-európai közlekedési infrastruktúra összekapcsolását finanszírozó, a vizsgált periódusban erőteljesen növekvő uniós források.

A 2005-ben felülvizsgált új Országos Területfejlesztési koncepció (továbbiakban: OTK) irányelveket fogalmaz meg a területi egyenlőtlenségek kiegyenlítésének érdekében. Az ország egészére vonatkozó területfejlesztési irányelvek a térségi versenyképesség erősítése, a területi felzárkózás elősegítése, a fenntartható területi fejlődés, örökségvédelem, integrálódás Európába, a regionalizmus és a decentralizáció erősítése. A 2015-ig terjedő időszakra vonatkozó országos területi célok között fejlesztési prioritások fogalmazódtak meg a speciális adottságú térségtípusokra, melyek az alábbiak: természeti, táji értékekben gazdag területek erőforrásainak kiaknázása, agrártérségek diverzifikálása, határ menti területek együttműködése, tanyás térségek revitalizálása, romák lakta térségek fejlesztése.

Az OTK-ban az Észak-Alföldi régió 2007-2013 közötti időszakra megfogalmazott stratégiai céljai is szerepelnek.

Az Országos Területfejlesztési koncepció az Országos Fejlesztéspolitikai koncepcióval szoros összhangban készült, a két tervdokumentum egymást kiegészíti. Az OTK elsősorban a területi jelenségekre és folyamatokra vonatkoztatva értelmezi az OFK fejlesztési elveit, ahol szükséges, ott speciális területi elveket is bevezet. Továbbá földrajzilag orientálja az OFK célkitűzéseit, és sajátos területi megfontolásokkal gazdagítja azokat.

Az OTK célja, hogy kijelölje az ország közép- és hosszú távú területfejlesztési politikai célkitűzéseit és prioritásrendszerét, valamint a területi szempontok konzekvens érvényesítésének feltételeit, mind az ágazati szakpolitikák, mind az országos, regionális, térségi programok kidolgozásához. Ezáltal megadja a nemzeti fejlesztési tervezés területi kereteit is, tehát az Új Magyarország Fejlesztési Tervhez (UMFT) kapcsolódó Regionális Operatív Programokban (ROP) érvényre kell juttatni az OTK regionális szintű koncepcióit.

A területfejlesztési politikában megfogalmazott jövőkép a területi harmónia vízióját vázolja fel, mint elérendő célállapotot.

„A cél olyan harmonikus, fenntartható társadalmi – gazdasági – környezeti térszerkezet és területi rendszer létrejötte, amely a helyi adottságokra épülő, saját arculattal és identitással rendelkező térségekben szerveződik – köztük mind több európai szinten is versenyképes területegységgel, és amely szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe, s amelyben a társadalom számára az alapvető esélyeket meghatározó közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében nincsenek jelentős területi egyenlőtlenségek.”

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia a 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet figyelembe vételével készült, azonban vannak olyan elemei, amelyek csak 2013. december 31. napjáig kerülnek átdolgozásra.

A területfejlesztési politika átfogó céljai 2020-ig:

A térségi versenyképesség következetes erősítése az ország egésze szintjén és a régiókon, egyéb térségeken belül egyaránt a területi struktúra hatékony működésének biztosításával;

A kohézió jegyében a területi felzárkózás segítése az esélyegyenlőtlenséget sértő és a hatékony működést korlátozó legsúlyosabb területi elmaradottságok mérséklésével.

Régióink, térségeink fenntartható fejlődésének biztosítása, ahol a helyi értékek, természeti és kulturális örökségek, erőforrások és a belső összetartozás nemcsak hogy megőrzésre

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

kerül, de tovább is erősítik azokat, vagyis a társadalom, a gazdaság és a természeti – környezeti – kulturális elemek összhangját helyi-térségi rendszereikben biztosítják.

A társadalom, a gazdaság és a fejlesztéspolitika térbeli szerveződése a területi integrálódást kell szolgálja az európai térbe határokon átnyúló kapcsolatok építésével. A régiók felzárkóztatásához hatékony, decentralizált fejlesztéspolitika szükséges, ahol a fejlesztések a helyi térségi adottságokhoz igazodnak, és a különböző fejlesztéspolitikai beavatkozások térségenként összehangoltan területi szinergiákat eredményeznek, valamint képesek biztosítani a helyi-térségi, társadalmi-gazdasági szereplők hatékony bevonását és mozgósítását, a célok elérése érdekében.

Az OTK-ban megfogalmazást nyertek az ország hét tervezési-statisztikai régiójának fejlesztési tervei is, ahol az OTK céljai, mint kötelező keretek következetes figyelembevételével határozták meg a prioritásokat és intézkedéseket.

A dokumentum az Észak-Alföldi Régió jövőképét a következőképpen fogalmazta meg: „A régió célja olyan társadalmi-gazdasági térszerkezet létrehozása, mely biztosítja regionális versenyképességünket, kiegyensúlyozott településrendszerre épül, szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe. A közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében a régión belül mérsékli, vagy megszünteti az elfogadhatatlan területi egyenlőtlenségeket.”

Hazánk 2007 és 2013 között 22,4 milliárd eurós uniós támogatásban részesül, hogy felzárkózhasson a fejlett országokhoz. Ez uniós adófizetők pénze, amely a vidékfejlesztési támogatásokkal együtt közel 8000 milliárd forint. E hatalmas összeg sikeres felhasználásával megerősíthetjük meglévő adottságainkat, és felszámolhatjuk azokat az akadályokat és visszahúzó-erőket, amelyek gátolják fejlődésünket.

Néhány éven belül soha nem látott növekedésnek indulhat a gazdaság, ha versenytársainkra figyelve megtaláljuk saját kitörési pontjainkat. A legtehetségesebbek kiugró teljesítménye közös jólétünk feltétele. Ha támogatjuk a társadalom megújulását, nőni fog a foglalkoztatottak száma és jelentős mértékben csökken a szegénység.

Az **Új Magyarország Fejlesztési Terv** legfontosabb célja a foglalkoztatás bővítése és a tartós növekedés feltételeinek megteremtése. Ennek érdekében hat kiemelt területen indít el összehangolt állami és uniós fejlesztéseket: a gazdaságban, a közlekedésben, a társadalom megújulása érdekében, a környezet és az energetika területén, a területfejlesztésben és az államreform feladataival összefüggésben.

2011-13 között közel 2000 milliárd forint uniós forrás áll Magyarország rendelkezésére, amelynek köszönhetően megerősödhet a gazdaság, növekedhet a foglalkoztatás.

Az akciótervekben található pályázatok és kiemelt projektek igazodnak az **Új Széchenyi Terv** (ÚSZT) hét kitörési pontjához, amelyek biztosítják a foglalkoztatás bővítését, a gazdasági növekedés feltételeinek megteremtését, és hazánk versenyképességének javítását.

Kitörési pontok:

1. egészségipar,
2. zöldgazdaság-fejlesztés,
3. otthonteremtés,
4. vállalkozásfejlesztés,
5. közlekedésfejlesztés,
6. tudomány-innováció,

7. és foglalkoztatás.

Mindannyiunk által elérni kívánt cél Magyarország hosszú távú fejlődésének elősegítése, hozzájárulás a tartós növekedés megkezdéséhez és fenntartásához.

2.3. A középtávon tervezett funkcióbővítő és városrehabilitációs programok

Hajdúhadház városa tervezi mind a funkcióbővítő, mind pedig a szociális célú városrehabilitációs tevékenységek, programok megvalósítását. Ennek érdekében az Integrált Városfejlesztési Stratégiában kijelölésre kerülnek ezen két városrehabilitációs tevékenységgel érintett akcióterületek.

A funkcióbővítő városrehabilitáció célja, a városi területek olyan integrált, akcióterületi alapú megújítása, mely érdemben hozzájárul ahhoz, hogy a város gazdasági és társadalmi aktivitása élénküljön, a város vonzereje erősödjön, mind a lakosság, mind a betelepülő vállalkozások, illetve intézmények, szervezetek számára. Ennek során egyes városi funkciók megerősítését, míg mások bővítését szolgáló beruházások megvalósítása válik szükségessé.

A városvezetés által tervezett funkcióbővítő beavatkozásoknak köszönhetően a közösségi terek fizikai rehabilitációjával, az épületek felújításával, közösségi terek létrehozásával, a környezet minőségi javításával létrehozására kerülnek a minőségi életfeltételek, amelyek javítják a lakosság, a városlátogató turisták, valamint a letelepült vállalkozók komfortérzetét, a település vonzerejét, s ezáltal a betelepülni szándékozó vállalkozások számára is kedvezőbb környezet hozható létre. A megújult városközpont olyan tevékenységeket vonz a városba, amelyek hozzájárulnak a város központi szerepkörének erősödéséhez, bővüléséhez. Mindemellett a végrehajtott fejlesztések hozzájárulnak a város eddigi kedvezőtlen általános megítélésének megváltoztatásához, ezzel növelve a település vonzerejét a vállalkozások számára. Mindezen tevékenységek hozzájárulnak a település gazdasági és kulturális fellendüléséhez.

A szociális célú városrehabilitáció a leromlott városrészeket érinti, amelyek társadalmi és többnyire ebből adódóan fizikai állapota is lényegesen rosszabb, mint ahogyan az települési, regionális szinten elfogadható lenne. A beruházások célja, hogy a helyi hátrányos helyzetű lakosság életminősége és esélyei javuljanak.

A szociális célú fejlesztések hatására a városi szövetbe ágyazott hagyományos építésű, vegyes lakossági összetételű, leromlott városrészek szegregációs folyamatai megállnak és kedvező irányt vesznek. A létrehozott közösségi terekkel megtörténik a terület státuszának emelése. A végrehajtott társadalmi, kulturális célzatú programoknak köszönhetően megvalósul a társadalmi integráció, mely fontos előfeltétele a város gazdasági növekedési pályára való állásának.

3. VÁROSI LÉPTÉKŰ FEJEZETEK

3.1. Hajdúhadház szerepe a településhálózatban

3.1.1. A terület behatárolása, területi egységek, természeti környezet ismertetése

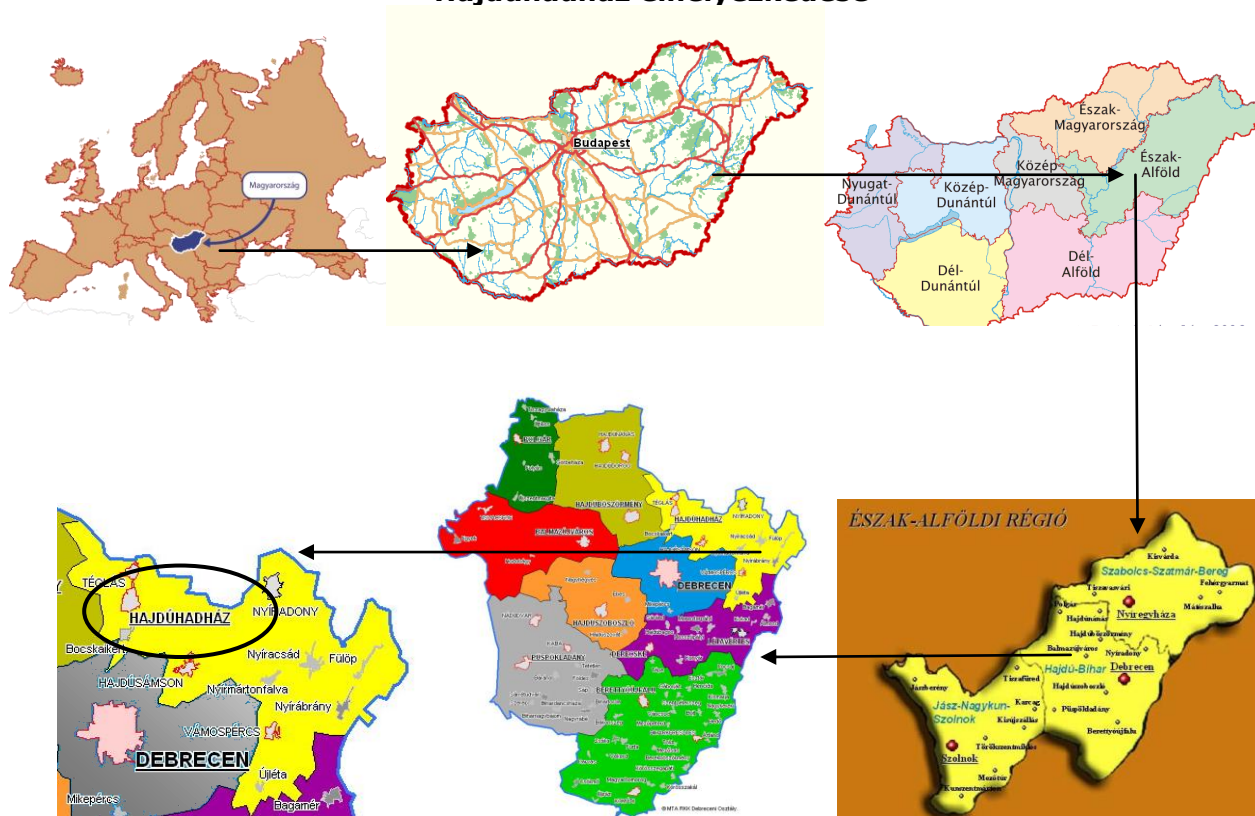
Hajdúhadház az Észak-alföldi régióban, Hajdú-Bihar megye északi részén található, a 4-es főközlekedési út mellett, Debrecentől 18 km-re északra, míg Nyíregyházától 30 km-re délre fekszik. Hajdúhadház a Hajdúhadházi Kistérség központja.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Hajdúhadház Magyarország tájféldrajzi katasztere alapján a Dél-Nyírséghez tartozik, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye határán helyezkedik el. Belterülete 672 hektár, külterülete 8.865 hektár.

Hajdúhadház elhelyezkedése

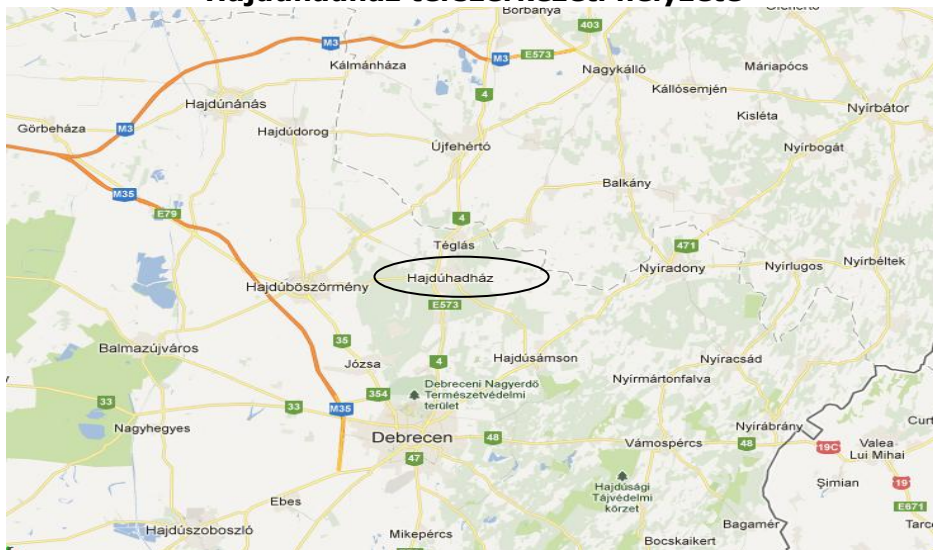
Forrás: saját szerkesztés

A várost Téglás, Bököny, Hajdúsámson, Bocskai, Debrecen, Hajdúböszörmény, valamint Hajdúvid települések határolják.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

HAJDÚHADHÁZ TÉRSZERKEZETI HELYZETE

Forrás: <http://www.terkepcentrum.hu>

Hajdúhadház város közigazgatási területének nagysága 8.780 ha, lakónépessége a 2011. évi KSH-s adatok alapján 12.458 fő.

A 2001. évi népszámlálási adatok alapján az alábbi területek tartoznak a településhez: Fényestelep, Cégény út, Dorogidűlő, Gáborkert-dűlő, Kunkert, Kutasi erdőőrház, Külső erdőőrház, Külső és belső erdészház, MÁV-házak, Pálincás-dűlő, Péterkert, Szárkútdűlő

Hajdúhadház természetföldrajzi besorolását tekintve a Dél-Nyírség kistájegység középső részén helyezkedik el. A földtani adottságokat tekintve Hajdúhadház területének nagy részét homoktalajok borítják. Ennek megfelelően a talaj igen alacsony termőképességű (6-8 ak/ha).

A kistáj a mérsékelt hűvös és a mérsékelt meleg éghajlati öv határán terül el. A csapadék területi eloszlása igen változatos, egyes területeken kevés, az eloszlása is eltérő. A megfelelő időjárásnak köszönhetően alapvetően a mezőgazdasági tevékenység a meghatározó.

A felszíni vizek vonatkozásában a terület vízhiányos, a felszín alatti rétegek viszont jelentős ivóvíz bázist tartalékolnak.

3.2. Hajdúhadház szerepe az egyes térszerkezeti egységekben

3.2.1. Az Országos Területfejlesztési Kon koncepció alapján meghatározott szerep

Hajdúhadházra az Országos Területfejlesztési Kon koncepció (OTK) 2005-ben elfogadott és jelenleg is hatályos változata alapján Debrecen pólusvárosként, Nyíregyháza pedig, mint fejlesztési alközpont gyakorol hatást, ezek a hatások azonban közvetett módon jelentkeznek.

Debrecen, mint pólusközpont és megyeszékhely fejlődésének hatásai többek között a foglalkoztatás, a gazdasági szolgáltatások és a lakosság számára elérhetővé váló szolgáltatásokon keresztül jelennek meg leginkább Hajdúhadházon, míg a lakónépesség számának változása terén kevésbé érzékelhető.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Nyíregyháza, mint fejlesztési alközpont pedig gazdasági és foglalkoztatási szempontból gyakorolt minimális hatást – sokkal kevésbé érzékelhető a város vonzereje, mint az várható lenne.

Hajdúhadház illetve a város által meghatározott célkitűzések az Országos Területfejlesztési Koncepcióban 2013-ig megfogalmazott területi célok között három fontos csoporthoz is kapcsolódnak:

1. Külső és belső perifériák, elmaradott térségek felzárkóztatása

Hajdúhadház a térség felzárkóztatása szempontjából kitörési pont lehet, hiszen a helyi környezeti és kulturális értékekre építve – azok megőrzésével és kiaknázásával – olyan kistérségi, járási központtá válhat, amely színvonalas szolgáltatásaival, helyi értékeivel és rendkívül sokrétű civil életével megőrizheti települési rangját, népességét és szerepét a településhálózatban.

Az IVS-ben megfogalmazott valamennyi célkitűzés illeszkedik az OTK-ban felsorolt részcélokhoz (ezek röviden):

- a lakosság, különös tekintettel a képzett csoportok helyben tartása érdekében foglalkoztatás bővítése a táji, természeti adottságokra építve
- az elmaradott térségekben minden településen biztosítani kell a megfelelő életkörülmények infrastrukturális feltételeit (ivóvíz, szennyvíz, villany, szilárd burkolatú út, gáz, vagy valamely energiapótló megoldás), a közszolgáltatások megfelelő elérhetőségét
- a térségi központokban a környező települések lakói által igénybe vett szolgáltatások szükséglet szerinti bővítése és minőségének fejlesztése;
- a város és vidéke kapcsolat erősítése érdekében a térségi központok elérhetőségének javítása (megfelelő minőségű és biztonságú közutak és a napi munkába járást lehetővé tevő tömegközlekedés biztosítása);
- életerős, érdekérvényesítésre képes helyi-térségi közösségek megteremtése, a sajátos helyzet társadalmi csoportok helyzetének, így sok esetben a társadalmi konfliktusoknak a programszerű kezelése; szorgalmazva e térségek természeti, táji értékeinek védelmét, a környezeti állapot megőrzését, ill. javítását;
- a társadalmi problémák kezelése kapcsán az egészséges életmód széles körben való elterjesztése, az egészségügyi és szociális szolgáltatások minőségének és elérhetőségének javítása, valamint a tartós munkanélküliségből következő foglalkoztatási, mentális problémák kezelése és közösség-szervezési akciókkal, hatékony szociálpolitikai háttér megteremtésével, a társadalmi tőke növelése.

2. Rurális (vidéki) térségek területileg integrált fejlesztési prioritásai között a természeti táji és kulturális táji értékekben gazdag területek fenntartható fejlesztése prioritáshoz való illeszkedés is kiemelten fontos az IVS-ben megfogalmazott célokban, mivel Hajdúhadház másik fontos lehetősége a természetközeli és kulturális értékekre alapozott turizmus kialakítása lehet.

3. A magas arányú cigány népességgel rendelkező térségek problémájának kezelése az OTK-ban megfogalmazott feladat. Hajdúhadházon jelentős számban él cigány népesség, amelynek további szegregálódását kívánja az önkormányzat megakadályozni, ezért készítette el az anti-szegregációs tervet is, amelyben a szegregáció csökkentése a fő célkitűzés.

3.2.2. Funkciók szerinti vonzáskörzetek

Hajdúhadház a hajdúhadházi kistérség és a hajdúhadházi mikrotérség központja, mindemellett pedig 2013.01.01. napjától járási központ is, szerepköre fokozatosan és folyamatosan szélesedik, megőrizve a hagyományos történelmi együttműködéseket és továbbfejlesztve azokat.

A település történelmi hagyományokból származó központi szerepköre érzékelhető, ugyanakkor a kistérségi, majd a járási rendszer létrehozásával ez a szerepköre tovább erősödött, azonban ez a város gazdasági fejlettségében, az emberek életkörülményeiben illetve életminőségében nem mutatkozik meg teljes mértékben.

A településen a városi funkciók ellátottsága és a városi területek ellátottsága – a hasonló nagyságrendű városokhoz viszonyítva – jónak tekinthető. A város által ellátott feladatok jelentős részben kizárólag a város lakossága számára elérhetők és biztosítottak, így a közigazgatási, kereskedelmi, idegenforgalmi, foglalkoztatási, kulturális és rekreációs, illetve sportszolgáltatások.

Ugyanakkor az alábbi szolgáltatások nem kizárólag a város lakossága, hanem a mikrotérség, valamint a kistérség, a járás lakossága számára egyaránt elérhetőek.

Hajdúhadház településhálózatban betöltött funkciója, vonzáskörzetei

Funkció	Vonzáskörzet
Kistérségi központ (NUTS4)	A kistérség 11 települése: Bocskaikert község, Fülöp község, Hajdúhadház város, Hajdúsámson város, Nyíracsd község, Nyíradony város, Nyírábrány község, Nyírmártonfalva község, Téglás város, Újléta község és Vámospércs város.
Kistérségi menedzsment szervezet	A kistérség 11 települése.
Járási központ	Hajdúhadház, Téglás és Bocskaikert
Elsőfokú építésügyi hatósági hatáskör	Ellátási illetékességi területe: Hajdúhadház Készenléti illetékességi területe: Bocskaikert, Hajdúsámson
Okmányiroda	A járás települései közül: Hajdúhadház, Téglás és Bocskaikert
Szociális igazgatás egy része	A járás települései közül: Hajdúhadház, Téglás és Bocskaikert
Gyámügyi igazgatás	A járás települései közül: Hajdúhadház, Téglás és Bocskaikert
Szabálysértés	A járás települései közül: Hajdúhadház, Téglás és Bocskaikert
Rendőrkapitányság	13 település: Hajdúhadház, Téglás, Nyíradony, Vámospércs, Hajdúsámson, Álmosd, Bagamér, Bocskaikert, Fülöp, Nyíracsd, Nyírábrány, Nyírmártonfalva, Újléta
Munkaügyi Kirendeltség	Bocskaikert, Hajdúhadház, Téglás

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

Gimnáziumi és Szakközépiskolai oktatás	Kistérség, megye
Szakiskolai oktatás	Kistérség, megye
Orvosi ügyelet	Bocskai kert, Hajdúhadház, Téglás
Szenvedélybetegek közösségi ellátása és utcai szociális munka	A kistérség 11 települése: Bocskai kert község, Fülöp község, Hajdúhadház város, Hajdúsámson város, Nyíracsa község, Nyíradony város, Nyírábrány község, Nyírmártonfalva község, Téglás város, Újléta község és Vámospercs város
Étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, családsegítés, idősök nappali ellátása	Hajdúhadház és Téglás
Támogató szolgáltatás	Bocskai kert község, Hajdúhadház város és Téglás város
Bölcsőde	Bocskai kert község, Hajdúhadház város és Téglás város
Folyékony szennyvízkezelés	Hajdúhadház és Téglás

A település tehát jelentős térszervező jelentőséggel bíró város, amely a kötelező funkciókon felül több önként vállalt térségi illetve a természetes vonzáskörzetéből adódó funkciókat is ellát.

A kereskedelmi szolgáltatások jellemzően a település lakosságának ellátását biztosítják, hasonlóan a környező településekhez. Az idegenforgalmi szolgáltatások a településen rendkívül korlátozott számban elérhetőek.

A város foglalkoztatás és gazdasági szerepköre is korlátozott, az itt élő emberek eljárnak dolgozni a településről, jellemzően nem a településen dolgoznak a környező városok és falvak lakói. Mindez köszönhető annak, hogy a településen korlátozott számban állnak rendelkezésre munkahelyek, nagy foglalkoztató (250 fő feletti) nem működik a városban.

3.2.3. A Hajdúhadházi kistérség

Az Országos Területfejlesztési Tanács 2001. decemberi határozata alapján 2002. és 2003. között lezajlott a kistérségek rendszerének felülvizsgálata, amelynek eredményeként 168 területfejlesztési- statisztikai kistérség került kialakításra. A kistérségek új rendszerét a kistérségek megállapításáról, lehatárolásáról és megváltoztatásának rendjéről szóló 244/2003. (XII.18.) kormányrendelet tette közzé, 2004. január 01. határral.

Így alakult meg 2004. január 1. napjával 11 településsel a Hajdúhadházi kistérség. (Korábban ezek a települések a Debreceni kistérséghez tartoztak.) A kistérség csatlakozott települései: Bocskai kert, Fülöp, Hajdúhadház, Hajdúsámson, Nyíracsa, Nyíradony, Nyírmártonfalva, Nyírábrány, Téglás, Újléta, Vámospercs. A kistérség legnépesebb települése és egyben központja Hajdúhadház.

A közösségi szolgáltatások térségi szinten történő kiegyenlített, magas színvonalú és minőségű ellátása érdekében a kistérséghez tartozó valamennyi települési önkormányzat részvételével 2005. október 14.-én megalakult a Hajdúhadházi Többcélú Kistérségi Társulás (Területfejlesztési Társulás jogutódja).

A Társulás a felvállalt feladatainak ellátására nem hozott létre közös intézményt. A feladatot a mikrotérség központjainak intézményein keresztül látta el (pedagógiai szakszolgálati tevékenység, szociális feladat). A területfejlesztést, a belső ellenőrzést és a közművelődés, közgyűjteményi tevékenységet pedig a társulás társulási keretek között látta el. A Társulás a területi tagoltság miatt a felvállalt feladatok többségét mikrotérségi szinten látta el, ahol Hajdúhadház a Hajdúhadházi mikrotérség központja is egyben.

A hajdúhadházi kistérség az elmúlt években területfejlesztési szempontból kedvezményezett, leghátrányosabb helyzetű kistérségnek minősült.

A jelenleg érvényben lévő a kedvezményezett térségek besorolásáról szóló 311/2007. (XI. 17.) Kormányrendelet alapján Hajdúhadház a 40. a kistérségek közötti rangsorban, tehát a leghátrányosabb helyzetű kistérségek közé tartozik, de nem sorolható a leghátrányosabb helyzetű komplex programmal segített 33 leghátrányosabb helyzetű kistérség közé.

2013. január 1. napjától a Hajdúhadházi Többcélú Kistérségi Társulás megszűnt.

3.2.4. A Hajdúhadházi járás

Járási törvényt (azaz a 2012. évi XCIII. törvény a járások kialakításáról, valamint egyes ezzel összefüggő törvények módosításáról) az Országgyűlés 2012. június 4-i döntésével megszületett a törvényi szabályozás a járási hivatalok kialakításáról. A járások kialakításáról szóló törvényt 2012. június 19-én visszaküldte megfontolásra az Országgyűlésnek Áder János államfő. A köztársasági elnök észrevételeinek elfogadása után a parlament ismét megszavazta a járási törvényt 2012. június 25-én.

A járás a megye részét alkotó, annak felosztásával kialakított, települések meghatározott csoportját magába foglaló közigazgatási területi egység Magyarországon. 2013. január 1-jétől megyénként 6–18, összesen 175 járás jött létre.

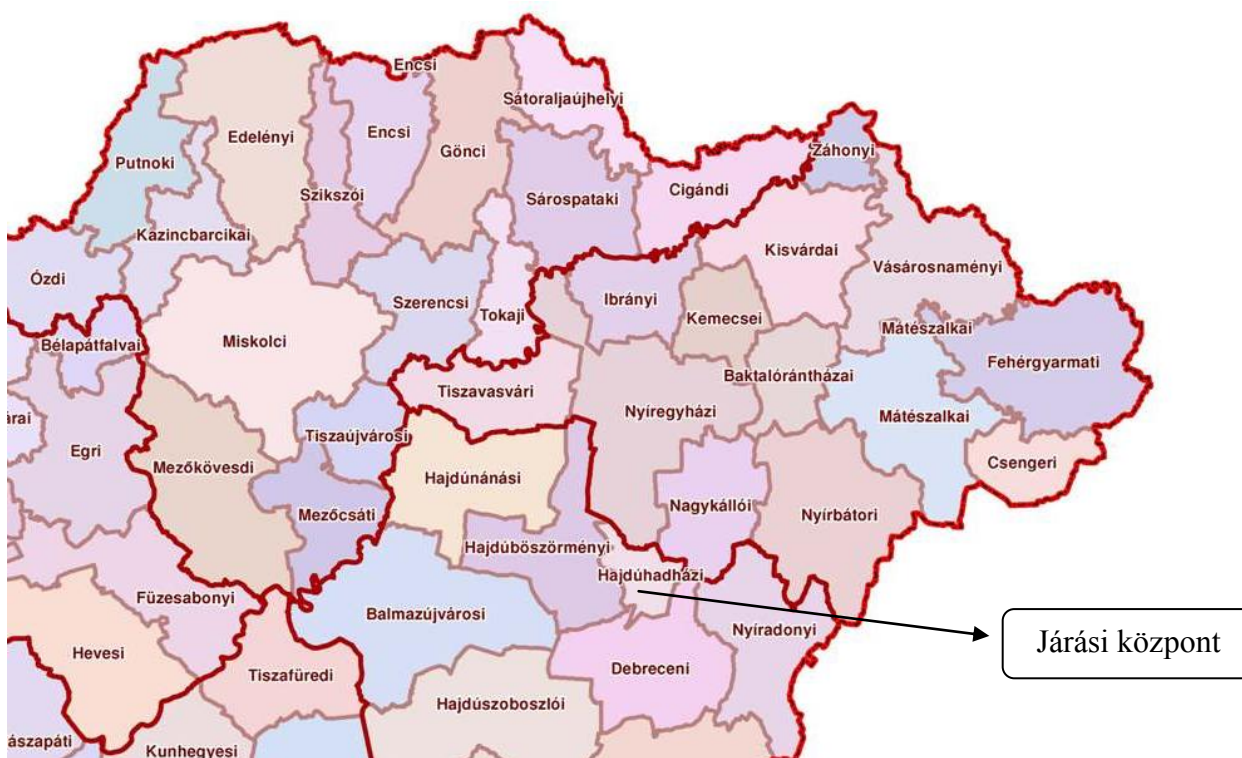
Minden egyes járásban – kormányrendeletben kijelölt – járásszékhelyen jöttek létre a járási hivatalok, melyek a megyei kormányhivatalok szervezeti egységeként működnek. A járási hivatal kétféleképpen biztosítja majd az állampolgároknak az ügyfélszolgálatot. Azon városokban, ahol a lakosok és az elintézendő ügyek száma indokolja, ott minden munkanapon állandó ügyintéztést biztosító kirendeltséget működtet. A kisebb településeken heti 1-2 alkalommal tart majd ügyfélfogadást a települési ügysegéd a települési önkormányzat által biztosított helyiségben.

A járási hivatalok székhelyeit, illetve a járási hivatalok illetékességi területét Kormányrendelet (a Kormány 218/2012. (VIII. 13.) Korm. rendelete a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról) határozza meg. A járások kialakításának alapelve, hogy a megyék határaihoz igazodva az állampolgárok számára biztosítsa az államigazgatási szolgáltatásokhoz való gyors és könnyű hozzáférést, és a jelenleg létező ügyintézési helyszínek lehetőség szerint maradjanak meg.

A fenti kormányrendelt alapján Hajdúhadház városa járási központnak minősül. A Hajdúhadházi Járási Hivatal székhelye Hajdúhadház, illetékességi terület Hajdúhadház, Téglás és Bocskai kert. A Hajdúhadházi Járási Hivatal vezetője Dr. Suba Tamás.

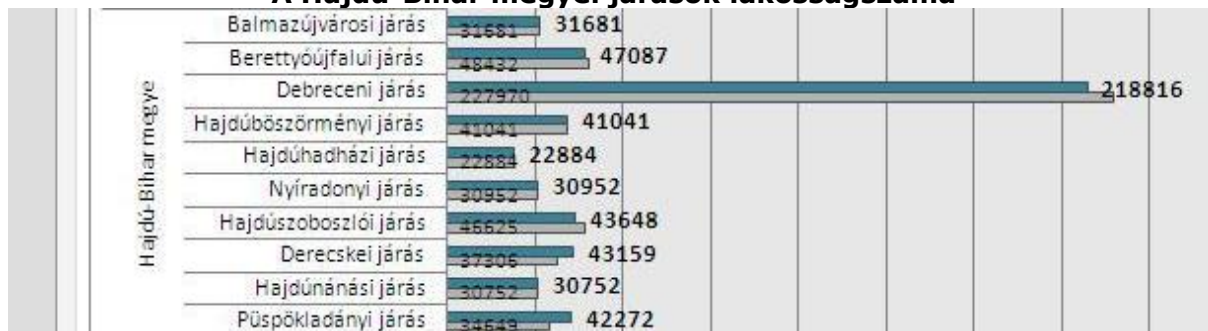
HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Forrás: http://www.jaras.info.hu/wp-content/uploads/2012/05/jarasok_terkepe2.jpg

A Hajdú-Bihar megyei járási népességszámot tekintve a Hajdúhadházi járás a maga 22.884 főjével a legkisebb járásnak mondható a megyében.

A Hajdú-Bihar megyei járások lakosságszáma

<http://www.jaras.info.hu/jarasok-nepessege>

Hajdú-Bihar megye járásainak társadalmi mutatói

Járások	Nyilvántartott álláskereső aránya a munkavállalási korú népességből, %	Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma ezer lakosra	Lakás-állomány	Általános iskolai feladatellátási hellyel rendelkező települések aránya, %

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Hajdú-Bihar megye				
Balmazújvárosi járás	14,6	8,8	12 500	100,0
Berettyóújfahui járás	16,0	8,5	20 051	80,0
Debreceni járás	9,7	3,0	94 599	100,0
Derecskei járás	15,7	7,5	15 731	100,0
Hajdúböszörményi járás	12,5	6,0	16 009	100,0
Hajdúhadházi járás	19,1	9,1	7 655	100,0
Hajdúnánási járás	13,0	6,0	12 429	83,3
Hajdúsoboszlói járás	10,9	4,7	18 051	100,0
Nyíradonyi járás	20,4	8,2	11 793	100,0
Püspökladányi járás	15,3	10,5	16 719	91,7

A fentiek alapján elmondható, hogy a Hajdúhadházi járás az egyik legrosszabb társadalmi mutatókkal rendelkező járás.

A Hajdúhadházi Járási Hivatalhoz átkerült az állami igazgatási feladok egy része, úgymint:

- Okmányiroda
- Szociális igazgatás egy része
- Gyámügyi igazgatás
- Szabálysértések

3.3. Hajdúhadház egészére vonatkozó helyzetelemzés

3.3.1. A Város bemutatása

Hajdúhadház 1872-ig volt szabad hajdúváros. 1876-ban Hajdúhadház - mint rendezett tanácsú város - Hajdú vármegyébe kapott besorolást.

1891-től nagyközség, 1924-ben visszanyerte városi rangját. Erre az időszakra esik a város fejlődésének leglátványosabb időszaka: kiépül az elektromos hálózat, mély artézi kutakat fúrnak, tanyai iskolát és műutat építenek. Ekkoriban erős kisiparos és polgári réteg szerveződik újra, amely a további fejlődésben is meghatározó szerepet vállal. 1924-1926 között újra rendezett tanácsú város volt közigazgatásilag, majd 1935-ig város.

A település a közterhek megnövekedésével feladni kényszerült városi rangját, 1936-tól 1984-ig ismét nagyközség volt. Ekkor - mivel már korábban észak felé kezdett bővülni, beépülni - egyesítették a tőle 3 kilométerre fekvő Téglással. Az egyesített település lakossága a Bocskaikerttel együtt csaknem elérte a 20 ezret, s 1989-ben városi rangot kapott. 1989. március 1-től Hajdúhadház és Téglás községek egyesítésével Hadháztéglás néven újra várossá nyilvánították, majd 1991. május 1. napján az egyesítést megszüntették – a lakosság akaratának megfelelően megtörtént a különválás - és a két település külön-külön városi címet kapott. 1993. október 15-i határidővel Bocskaikert is kiszakadt a településből, de Hajdúhadház továbbra is megőrizte városi rangját.

A város 2004-től tagja és központja a hajdúhadházi kistérségnek és a hajdúhadházi mikrotérségnek egyaránt.

2013-tól pedig a település járási központként is funkcionál.

3.3.2. Városszerkezet

Hajdúhadház Hajdú-Bihar megye északi, sűrűbb textúrájú, dinamikusabb, fejlettebb részén helyezkedik el. Olyan területen fekszik, ahol a sajátos történelmi múlt következtében a városok szinte összefüggő, folyamatos urbanizációs öveget képeznek.

Hajdúhadház közigazgatási területén országos és nemzetközi főközlekedési közút és vasút halad keresztül. A belterület mellett NY-i irányban halad a belterületet egykor átszelő, jelenleg Hajdúhadházat és Téglást nyugatról elkerülő, É-D-i irányú, 4-es számú elsőrendű főközlekedési út nyomvonala, bekapcsolva ezzel a települést az országos közúthálózati vérkeringésbe. A főközlekedési útból ágaznak le azok az útvonalak, amelyek a várost a környező településekkel kötik össze: Hajdúviddel, Hajdúböszörménnyel, Hajdúsámsonnal és Téglással. A központi belterületet K-i irányban szeli ketté a 100-as sz. Budapest-Debrecen-Nyíregyháza-Záhony 2 vágánypárú, villamosított vasúti fővonal.

Hajdúhadház város eddigi fejlődését meghatározta történelme és a környező településekkel való kapcsolata. Történelme rányomta bélyegét a település utcaszerkezetére és arculatára.

3.3.3. Gazdaság

Hajdúhadházon az országos folyamatokkal egyezően az 1990-es évektől dinamikusan növekedni kezdett a gazdasági szervezetek száma, és alapvetően megváltozott a tulajdonosi, gazdálkodási forma szerinti összetétel.

3.3.3.1. Vállalkozások helyzete

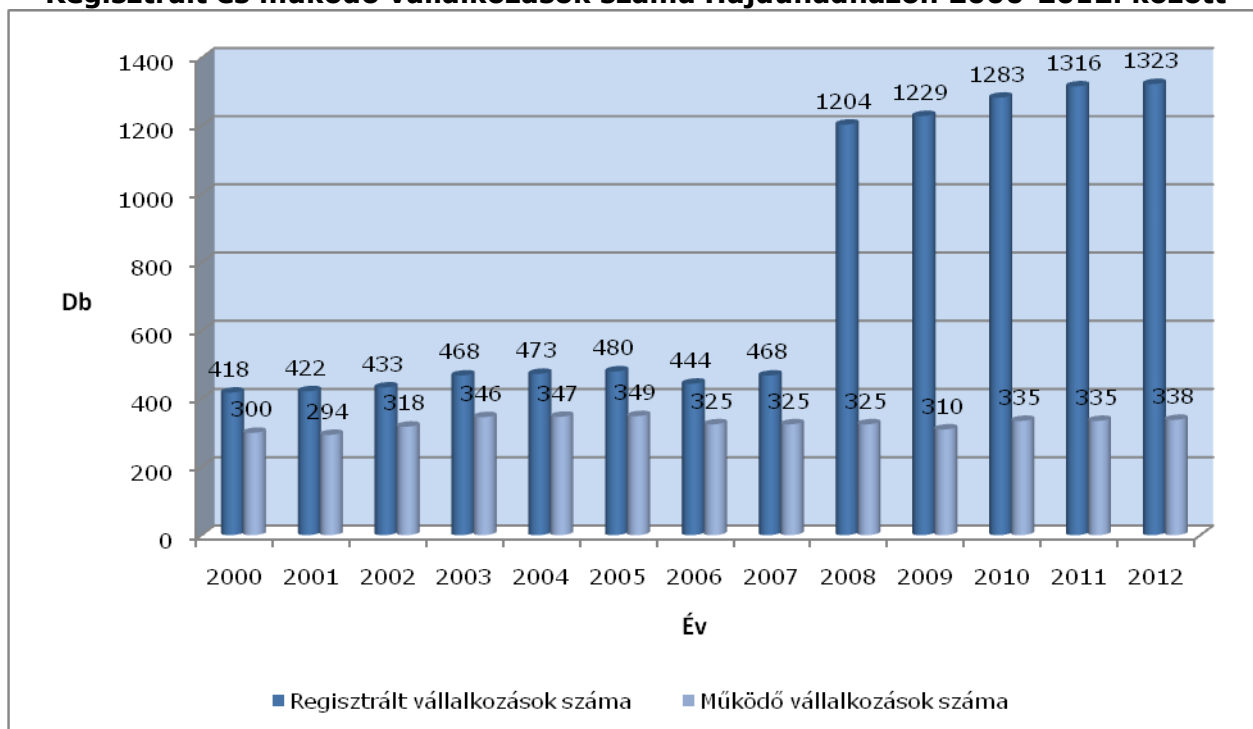
Hajdúhadházon a regisztrált gazdálkodó szervezetek száma 2000-2012. között (2006. évtől eltekintve) folyamatosan emelkedett. 2008. évben jelentős növekedés következett be Hajdúhadházon a regisztrált vállalkozások számban (2007-ben 468 db regisztrált vállalkozást tartottak nyilván, míg 2008-ban 1.204 db-ot, ami 736 új regisztrált vállalkozást jelentett a településen), mely számban azóta jelentősebb változás nem történt, folyamatos növekedés figyelhető meg. Ezen kimagasló növekedés oka, hogy a törvényi változások értelmében módosult a regisztrált vállalkozások számításának módja.

2012-ben 1.323 regisztrált vállalkozás működött a településen.

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

Regisztrált és működő vállalkozások száma Hajdúhadházon 2000-2012. között

Forrás: KSH Statinfo 2000-2012.

A fenti ábra alapján jól látható, hogy a működő vállalkozások számában drasztikus változás nem következett be. 2012. évben a regisztrált vállalkozások közül vállalkozás volt működő.

A működő vállalkozások (2011.) 12,5 %-a volt jogi személyiséggel rendelkező, míg 87,5 %-a jogi személyiséggel nem bíró szervezet. 2011-ben kizárólag kétféle jogi személyiséggel nem rendelkező vállalkozástípus működött a településen, az egyéni vállalkozás és a betéti társaság. Az adatok jelentősen eltérnek az országos, a régiós és a megyei átlagoktól. 2011-ben országosan a működő vállalkozások 29,24 %-a volt jogi személyiségű, a régióban 20,95 %, míg Hajdú-Bihar megyében 23,26 %, tehát a településen sokkal inkább a jogi személyiség nélküli (jellemzően egyéni vállalkozások) vállalkozási formát választották.

A működő vállalkozások számában 2006-tól 2009-ig visszaesés volt megfigyelhető, mely a gazdasági recesszió negatív hatásainak volt köszönhető. Ez a visszaesés kizárólag az egyéni vállalkozások számának csökkenésével volt magyarázható (hiszen ők a legkevésbé tőkeerősek), nem érintette a működő betéti társaságokat. Jelenleg számuk stagnál.

Hajdúhadházon jellemzően kisvállalkozások működnek (2012.), 310 vállalkozás foglalkoztat 10 főnél kevesebb munkavállalót, 8 vállalkozás 10 és 20 fő közötti, 18 vállalkozás 20 és 50 fő közötti és 2 vállalkozás 50-250 fő közötti létszámot foglalkoztat.

Hajdúhadházon nincs átmenet a vállalkozások által foglalkoztatottak létszámát tekintve, hiszen magasabb arányban vannak jelen a kevés főt (10 fő alatt) foglalkoztató társaságok, mint a nagyobb (ezáltal tőkeerősebb, a gazdasági változásokat könnyebben átvészelő) vállalkozások. Ugyanakkor, míg a 10-19 fő között foglalkoztató kisvállalkozások számaránya kismértékű a 20-49 fő közötti létszámot foglalkoztató társaságok aránya másfélszerese az országos, a régiós és a megyei átlagnak. Ezt azonban nem lehet kedvező tendenciának tekinteni, hiszen ez mindössze 2 db vállalkozást jelent Hajdúhadházon.

Hajdúhadházon jelenleg 30 telephely engedéllyel rendelkező társaság működik.

Hajdúhadházon a vállalkozások koncentrációja igen alacsony, valamint meghatározó a működő vállalkozások között a 10 fő alatti létszámot alkalmazó egyéni vállalkozások száma, jelentősebb tőkeerős vállalkozás (250 főnél többet foglalkoztató) nem működik a településen.

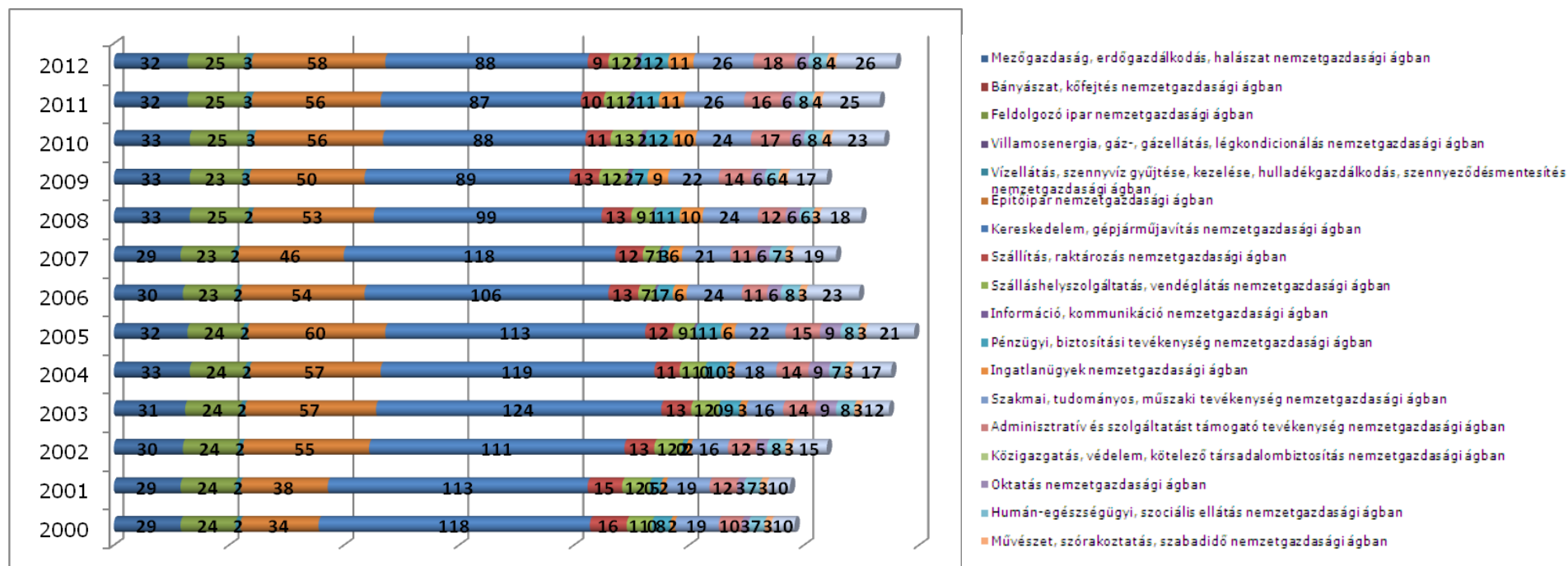
3.3.3.2. Gazdaság ágazati szerkezete

A gazdaság fejlődésének fontos eleme a gazdaság ágazati szerkezete, illetve átrendeződésének iránya. Az elmúlt két évtizedben megfigyelhető a terciér szektor erősödése, amely különösen a kereskedelem, a gazdasági szolgáltatások területén tevékenykedő vállalkozások számának növekedését eredményezte a településen. Ezen két gazdasági ág előretörését egyrészt a fogyasztási igények megváltozása, másrészt pedig a megváltozott gazdasági igények kielégítésére való reagálás okozta.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A működő vállalkozások száma nemzetgazdasági ágak szerint Hajdúhadházon

Forrás: KSH Statinfo 2000-2012.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Hajdúhadházon – egyezően az országos tendenciákkal – a működő vállalkozások között meghatározó a kereskedelemben tevékenykedő vállalkozások száma, az ingatlanügyletekben és gazdasági szolgáltatásokban, valamint az építőiparban tevékenykedő társaságok száma.

Amennyiben a rendelkezésre álló legfrissebb adatok alapján (2012., KSH) megvizsgáljuk a Hajdúhadház szempontjából lényeges négy gazdasági ágban működő vállalkozások számát és összehasonlítjuk a megyei, a regionális és országos adatokkal, látható, hogy jelentős az eltérés.

Hajdúhadházon a 'kereskedelem, javítás' nemzetgazdasági ágazatban a működő vállalkozások 36,31 %-a tevékenykedik, ez az arány országosan 21,8 %, regionálisan 25,21 %, megyei szinten pedig 23,60 %, tehát ezen adatokhoz képest Hajdúhadházon jóval több cég működik a kereskedelemben. Hasonló a helyzet az építőiparban is (Hajdúhadházon 14,15 %, míg a megyében, régióban és országosan kb. 10 %.) Az ingatlanügyek, gazdasági szolgáltatások tekintetében pedig fordított a helyzet, Hajdúhadházon a megyei, regionális és országos adatokhoz viszonyítva is kevesebb vállalkozás működik.

Hajdúhadházon az országos átlaghoz (3,33 %) viszonyítva közel 3-szer annyi működő vállalkozás volt a mezőgazdasági ágazatban (Hajdúhadházon 9,85 %), kétszer annyi, mint a megyében (4,85 %) és a régióban (4,96 %).

A szolgáltatásban működő vállalkozások aránya a településen 2012-ben elérte a 65,07%-ot.

A telephelyekről vezetett nyilvántartás alapján (358/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet alapján) jelenleg a településen 30 db telephely engedély köteles illetve bejelentés köteles tevékenységet folytató társaság van:

- 7 db telephely engedély köteles
- 23 db olyan ipari tevékenységet folytató társaság, amely tevékenysége bejelentés köteles.

Jellemzően az alábbi ipari tevékenységet folytatják:

- 9 db gépjárműjavítás, karbantartással foglalkozó társaság
- 3 db fémmegmunkálással foglalkozó
- fűrészáru gyártással 3 db
- tároló fatermék, parkettagyártás illetve egyéb faárugyártással foglalkozik 4 db
- raktározás, tárolás 3 db
- szállítási tevékenységgel 2 db
- építési betontermék gyártás 1 db
- munkaruhagyártás, felsőruházat és egyéb ruházat 3 db
- orvosi eszköz gyártás 1 db
- műanyag csomagolóeszköz gyártás 1 db.

A hajdúhadházi vállalkozások gazdasági ágazat szerinti megoszlása egyező az országos tendenciákkal, a településen termelő szektor nem működik, a kereskedelem azonban az országos átlagokhoz képest is jóval fajsúlyosabban van jelen a településen, ugyanez mondható el a mezőgazdaságról is. Az egyéb kiszolgáló ágazatok jelenléte minimális.

3.3.3.3. Mezőgazdaság

Hajdúhadházon jelentős volt a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás már a település korai történelmében is, ezt tükrözi a működő vállalkozásokon belül a mezőgazdasági és erdőgazdasági vállalkozások magas részaránya is.

Az Országos Területrendezési Terv térségi terület-felhasználása Hajdúhadház város közigazgatási területét $\frac{1}{2}$ részben erdőgazdasági térségben, $\frac{1}{4}$ részét mezőgazdasági és $\frac{1}{4}$ részben vegyes területben határozza meg.

A településen az éghajlati körülmények, a talajviszonyok és a történelmi hagyományok egyaránt alátámasztják a mezőgazdasági termelés fontosságát. A külterületi földek jelentős része laza szerkezetű barna homok talaj, alacsony aranykorona értékkel. Ezért az itt található talajt erdőgazdálkodással próbálták hasznosítani (erdősítéssel és gyümölcsfák telepítésével).

A rendszerváltást megelőzően Hajdúhadházon két nagy mezőgazdasági üzem kezében összpontosult a földhasználat, az általuk művelt terület aránya 90% volt. Mára azonban a földtulajdoni viszonyok teljesen átalakultak, a gazdasági szervezetek által használt szántó terület nagysága kb. 1700 ha, az egyénileg gazdálkodó termelők pedig 2200 ha. Az átlag birtoknagyság kb. 4,5 ha, tehát jelentősen elaprózódtak a földterületek. Jelenleg az erdőterületek kb. 30 %-án a Nyírerdő Zrt. gazdálkodik, továbbá három erdőbirtokossági társulás és kis területen néhány magánszemély.

A növénytermesztésnél a korábbi években meghatározó volt a rozs, a kukorica, a búza termesztése, jelenleg a fő termesztett növény a kukorica, a napraforgó és a rozs. A gyümölcsstermesztés közül jelentős az alma-, meggy-, és az egres termesztése. A zöldségfélék között a káposztatermesztésnek van nagy hagyománya Hajdúhadházon.

A tartott állatok száma szintén drasztikusan csökkent az elmúlt években a településen, a rendszerváltást követően gyakorlatilag egy szarvasmarha telepen kívül (ahol kb. 250 db állattal foglalkoznak) nincs nagy állattartó. A magánszemélyek saját célra, saját ellátásukra tartanak állatokat.

A mezőgazdaságban a helyi feldolgozásnak minimális szerepe van, a káposztasavanyítás és a fafeldolgozás jelentősebb, működik továbbá állatfeldolgozással foglalkozó vágóhíd is a településen.

A legjelentősebb mezőgazdasági tevékenységet folytató társaság a Hajdúhadházi Bocskai Mezőgazdasági Kft., mely állattenyésztéssel (szarvasmarha), növénytermesztéssel (búza, rozs, kukorica) és kertészeti tevékenységgel egyaránt foglalkozik.

3.3.3.4. Ipar és szolgáltatási szektor, turizmus, kutatás-fejlesztés

Hajdúhadházon az utolsó hivatalos adatok a különböző nemzetgazdasági ágakban foglalkoztatottak számáról 2001-ből származnak (KSH, népszámlálás).

A 2001. évi népszámlálási adatok alapján Hajdúhadházon az összevont nemzetgazdasági ágak szerint a foglalkoztatottak 35,78 %-a dolgozik az iparban és építőiparban, 52,10 %-a a szolgáltatás jellegű ágazatokban, míg a foglalkoztatottak 12,12 % a dolgozik a szolgáltatási szektorban.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

2007-ben a bányászat, feldolgozóipar, villamosenergia, gáz-, gőz-, vízellátás nemzetgazdasági ágban 22, az építőiparban pedig 46 vállalkozás működött.

Jelenleg a legnagyobb ipari vállalkozások a településen:

- Dritor Kft. – Unifa® nyílászáró gyártó és forgalmazó üzem
- BILL-ACÉL Kft.: billenő garázkapuk gyártása, szerelése; épületlakatosipari termékek gyártása, szerelése; acélszerkezetek gyártása, szerelése; könnyűszerkezetes acélszerkezetek gyártása, szerelése
- THETA 95 Kereskedelmi Kft.: vas- és fémáruk nagykereskedelme
- UD STAHL RECYCLING Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.: vas- és fémhulladék nagykereskedés
- ÜDÍTŐ-CENTER Termelő, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.: üdítőital gyártás.
- Millennium Kő Kft.: térburkoló anyagok gyártása és forgalmazása
- Sali-Ker Kft.: vegyesiparicik és háztartási gépek kiskereskedelmével foglalkozik
- LEJLA Pékáru Termelő és Kereskedő Bt.: kenyér; friss pékáru gyártása
- INTERPLÁN KFT megváltozott munkaképességű embereket foglalkoztat.

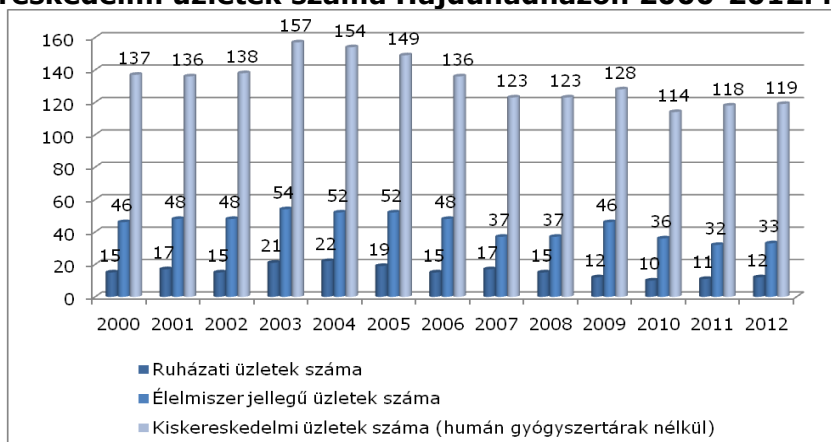
Hajdúhadházon nincs ipari park, viszont a település rendezési terve kijelöl három területet (amelyek bővíthetők is) gazdasági ipari övezetnek. Ezeken a területeken azonban kiépített infrastruktúra nincs, kizárólag a kereskedelmi, szolgáltató területek közvetlen közelében van valamennyi infrastruktúra bekötés lehetősége biztosítva. A kijelölt ipari területek:

- a Nyugati Iparterület: Kossuth utca – Arany János utca és a 4. sz. főközút közötti szakasz
- Keleti Iparterület: városon túli terület, amely a Hunyadi utca és a Széchenyi utca által körülhatárolt terület
- Az Északi iparterület: Dr. Földi J. utca, Vásártér utca, 13914/81 Hrsz-ú utca és a település belterületi határa által behatárolt terület.

A szolgáltatások között a megyében az idegenforgalom a legfőbb húzóágazat, azonban Hajdúhadházon nem a turizmus, hanem a kereskedelem a legjelentősebb.

A kereskedelmi egységek között a kiskereskedelmi üzletek vannak nagyobb számban. A kiskereskedelmi üzletek közül is az élelmiszer jellegű üzletek részaránya (28%) a legmagasabb.

A kiskereskedelmi üzletek száma Hajdúhadházon 2000-2012. között

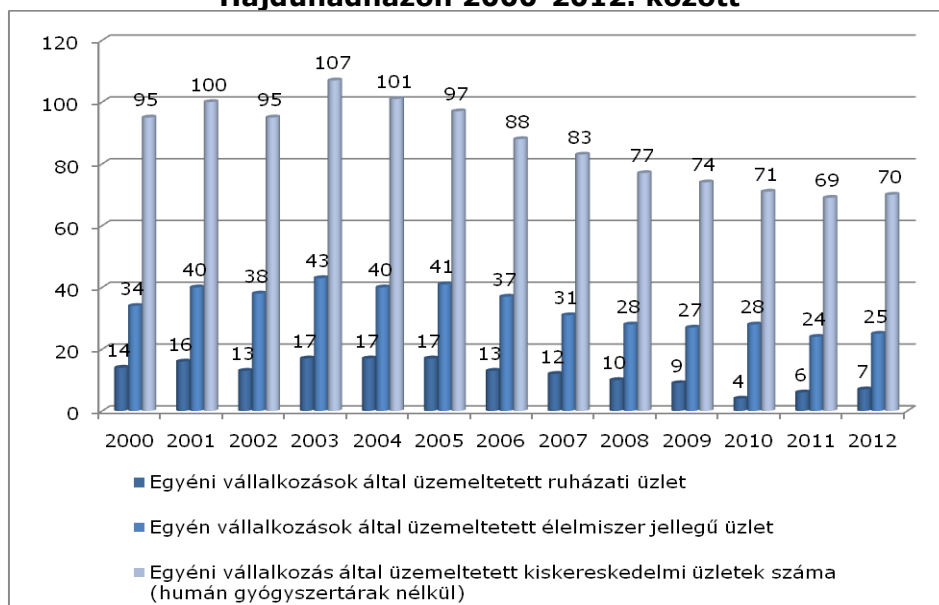
Forrás: KSH Statinfo 2000-2012.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Jellemző a kiskereskedelemben, hogy egyéni vállalkozások üzemeltetik az üzletek 59%-át 2012-ben, ezen belül az élelmiszer jellegű üzletek 75%-át, míg a ruházati üzletek 60%-át üzemelteti egyéni vállalkozás.

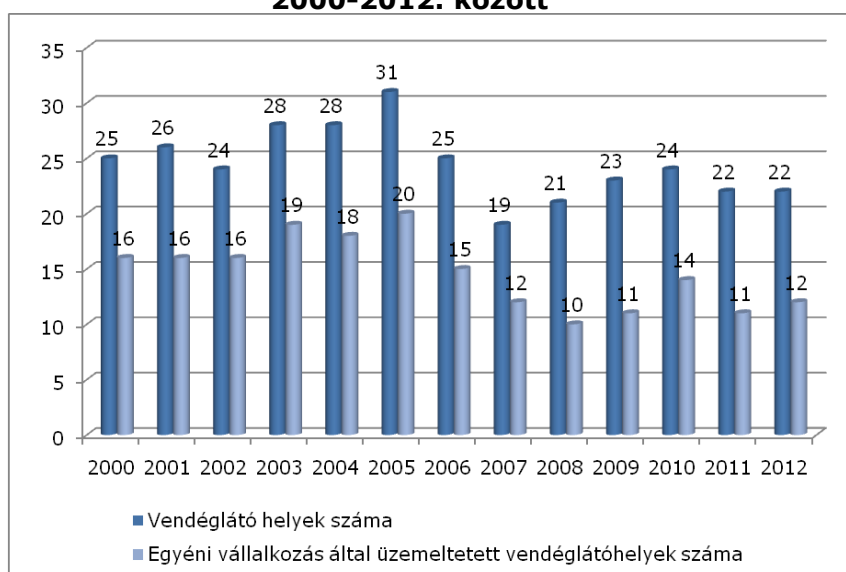
Az egyéni vállalkozók által üzemeltetett kiskereskedelmi üzletek száma Hajdúhadházon 2000-2012. között

Forrás: KSH Statinfo 2000-2012.

A településen a vendéglátóhelyek száma sajnálatos módon az elmúlt években folyamatosan változott, azonban 2007. évre a 2000. évi szint alá csökkent számuk. 2000-ben még 25, míg 2008-ban már 19 működő vendéglátóhely volt a településen, mely 2012-ig sem érte el a 2000. évi szintet. A vendéglátóhelyek 55%-át egyéni vállalkozás működteti.

Az egyéni vállalkozók által üzemeltetett vendéglátóhelyek száma Hajdúhadházon 2000-2012. között

Forrás: KSH Statinfo 2000-2012.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Kereskedelmi szálláshely egy van a településen (4242 Hajdúhadház, Vásártér 1 sz.), az idegenforgalom kezdetleges formában van jelen. Az összes férőhely száma 23 fő (15 felnőtt, 8 gyermek). A kistérségben eltöltött vendégéjszakák száma a kistérségben rendkívül alacsony, Hajdúhadházon 2012-ben 15 éj volt.

A turizmus, kereskedelmi szálláshely hiányában a településen nem jelentős, azonban Hajdúhadház számos természeti és történelmi értékekkel rendelkezik, kistérségi és megyei vonatkozású rendezvényei vannak.

A település fő turisztikai értékei:

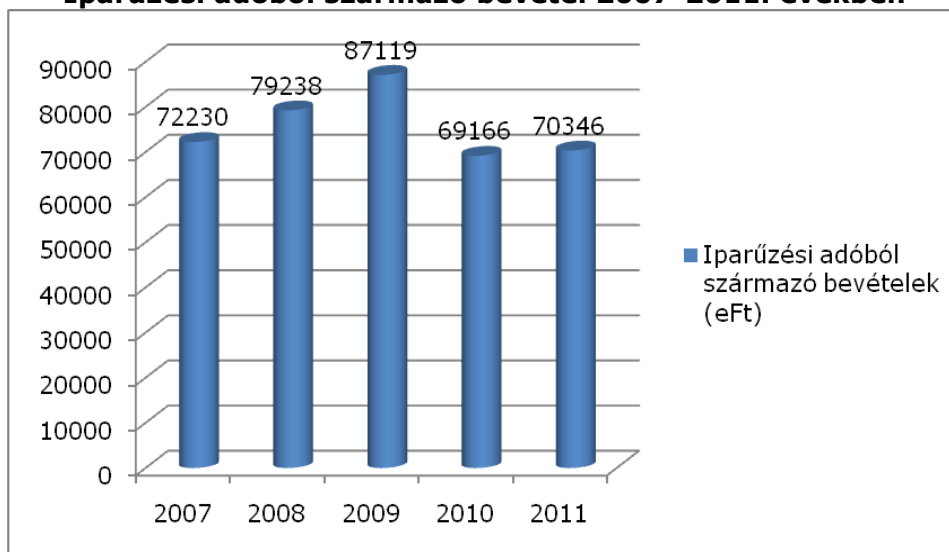
1. A főtéren található kéttornyú Református Templom, amely a Tiszántúl három kéttornyú templomának egyike. A templom 1870 és 1872 között épült, harangját Hilzer István bécsújhelyi mester, míg orgonáját Kiszél István készítette.
2. A város másik jellegzetes épülete a település központjában lévő Városháza, amelynek épületét 1912-ben építették szállodának.
3. Csokonai Művelődési Ház a település banképülete volt.
4. A századfordulón úri kaszinó működött a településen, melyet lebontottak és helyére új tiszti kaszinót építettek. Később az épületben a város szülöttének Dr. Földi Jánosnak az emlékművét bemutató emlékház került kialakításra. Az emlékház helyén készült el 2005-ben a Földi János könyvtár, Emlékház, Hajdúhadházi Galéria, melyben hajdúhadházi helytörténeti kiállítás, Dr. Földi János életét bemutató kiállítás, valamint a hortobágyi alkotótábor művészeinek kiállítása látható.
5. A jelenleg Egészségházként működő épület Szilágyi Dániel szülőháza, aki az 1848-49-es szabadságharc katonája, majd Kossuthot kísérő bujdosó volt.
6. Pély Nagy Gábornak, a Hajdúkerület főkapitányának síremlékköve a Református Templomban található
7. Égerházi Imre Alkotóháza.
8. A településen két helyi jelentőségű természetvédelmi érték található:
 - A Hajdúhadházi emléktölgy: az emléktölgy 1975 óta védett, helyrajzi száma 0269.
 - Hajdúhadház, Bajcsy Zs. u. 2. sz. alatti lévő idős tiszafa, amelyet 1996-ban nyilvánítottak védetté, helyrajzi szám: 10599.tölgy
9. A város főterén lévő parkban több köztéri szobor található:
 - Bocskai István erdélyi fejedelem lovas szobra
 - I. világháború 306 hősi halottja emlékére a város által készített gránitszobor
 - az 1956-os magyar forradalom 50. évfordulójára készült emlékmű
10. Sillye Ferenc kopjafája a Sámsoni úton található.
11. A Millenniumi ünnepségen került elhelyezésre a Dr. Földi János Általános Iskola és Művészeti Iskolában a Hortobágyi Alkotótábor művészei által készített 24 db pannókép, mely egyedülálló képzőművészeti anyag.

Kutatás-fejlesztési tevékenységet folytató társaság nem működik a településen.

Az elmúlt években (a recesszió ellenére) nem volt jelentős változás a településen működő vállalkozási számában, azonban a 2009-es gazdasági recesszió hatására az önkormányzat iparűzési adóból származó bevételei csökkentek.

Iparűzési adóból származó bevétel 2007-2011. években

Forrás: KSH Statinfo 2007-2012.

A gazdasági szolgáltatások közül kiemelkedik a kereskedelem, viszont a turizmus (a természeti és tárgyi építészeti örökség ellenére) jelentéktelen szerepet játszik Hajdúhadház település gazdasági életében. A kereskedelem struktúrája követi a megyére jellemző átlagos értéket, jellemező, hogy az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes üzletek aránya magas. Jellemző továbbá, hogy ezen szektorokban is a vállalkozási formák közül az egyéni vállalkozási forma a meghatározó.

3.3.3.5. Gazdasági aktivitás, foglalkoztatás

A gazdasági aktivitás tekintetében 1990-2001. között számottevő változás volt érzékelhető területi szinten. Hajdúhadházon 1990-ben is jóval alacsonyabb volt a gazdaságilag aktív népesség részaránya, mint az országos és megyei átlag (38,98 %) Ezen belül a foglalkoztatottak részaránya 4-6 %-kal alacsonyabb volt, mint a megyei és az országos átlag (Hajdúhadházon 37,02 %, míg a megyei arány 41,44 %, az országos pedig 43,64 %).

A gazdaságilag nem aktív népesség részaránya pedig jóval meghaladta a megyei és az országos átlagot (61,02 % volt). A nem aktív népességen belül az inaktív és eltartott lakosság megoszlása is sokkal kedvezőtlenebb volt már 1990-ben is a településen, mint a megyében vagy országosan, mivel az eltartottak részaránya közel kétszerese volt az inaktív keresőkének (eltérés 18 %). Ez megyei szinten 10 %-os, míg országos szinten 4 %-os eltérést mutat. A nem aktív lakosságon belül pedig jóval magasabb volt az eltartottak aránya, mint az országos (10,1 %-kal magasabb) vagy a megyei összehasonlító adat (5,91 %-kal volt magasabb).

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

A népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint, összehasonlító táblázat, 1990.

1990. év	Hajdúhadház		Hajdú-Bihar megye		Magyarország	
	fő	%	fő	%	fő	%
Gazdaságilag aktív népesség						
Foglalkoztatott	4 423	37,02%	227 382	41,44%	4 527 157	43,64%
Munkanélküli	234	1,96%	7 724	1,41%	126 227	1,22%
Együtt	4 657	38,98%	235 106	42,85%	4 653 384	44,85%
Gazdaságilag nem aktív népesség						
Inaktív kereső	2 556	21,39%	128 617	23,44%	2 658 255	25,62%
Eltartott	4 735	39,63%	185 005	33,72%	3 063 184	29,53%
Együtt	7 291	61,02%	313 622	57,15%	5 721 439	55,15%
Összesen	11 948	100,00%	548 728	100,00%	10 374 823	100,00%

Forrás: www.nepszamlalas.hu, saját számítással

2001-re nem változott a lakosság gazdasági aktivitásában megfigyelhető térbeli különbség. Hajdúhadházon a gazdaságilag aktív népesség részaránya 30,58 % volt, míg a megyében 37,30 %, a régióban 35,77 % és országos szinten 40,27 %. Tehát az 1990-ben már mutakozó kedvezőtlen folyamatok tovább erősödtek és a lakosság gazdasági aktivitást tekintve jelentősen lemaradt a megyei, a régiós és az országos folyamatoktól. Megfigyelhető továbbá, hogy a nem aktív népességen belül az eltartottak aránya eltolódott az inaktív keresők irányába, mely megfigyelhető települési, megyei, régiós és országos szinten egyaránt.

A népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint, összehasonlító táblázat, 2001.

2001. év	Hajdúhadház		Hajdú-Bihar megye		Észak-Alföld		Magyarország	
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Gazdaságilag aktív népesség								
Foglalkoztatott	2 764	21,75%	174 794	31,61%	465 758	30,03%	3 690 269	36,19%
Munkanélküli	1 122	8,83%	31 467	5,69%	89 128	5,75%	416 210	4,08%
Együtt	3 886	30,58%	206 261	37,30%	554 886	35,77%	4 106 479	40,27%
Gazdaságilag nem aktív népesség								
Inaktív kereső	4 184	32,92%	176 053	31,84%	523 888	33,77%	3 305 541	32,41%
Eltartott	4 639	36,50%	170 684	30,87%	472 397	30,45%	2 786 295	27,32%
Együtt	8 823	69,42%	346 737	62,70%	996 285	64,23%	6 091 836	59,73%
Összesen	12 709	100,00 %	552 998	100,00 %	1 551 171	100,00 %	10 198 315	100,00 %

Forrás: www.nepszamlalas.hu, saját számítással

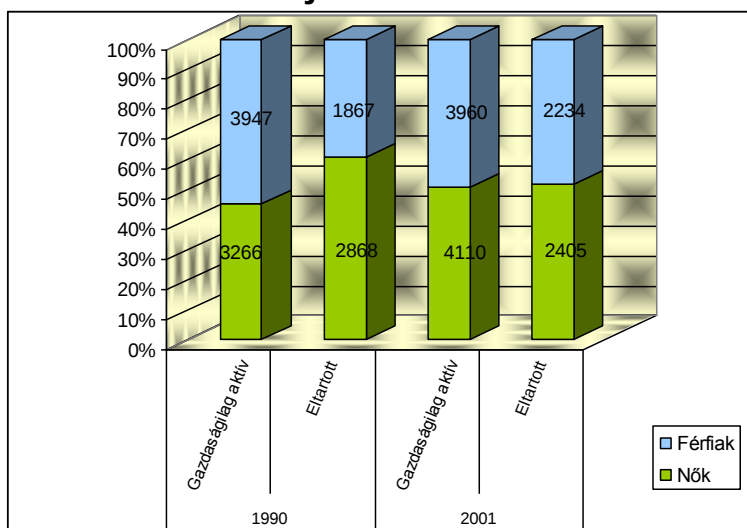
A településen 1990. és 2001. között – ahogyan korábban bemutatásra került – a gazdasági aktivitás tekintetében számottevő arányeltolódás zajlott le. 1990-ben a gazdaságilag aktív korúak aránya 60,37 % volt (férfiak esetén jóval magasabb 67,89 %, nőknél pedig 53,24 %). 2001-re emelkedett a gazdaságilag aktív korú lakosság aránya (63,50 %) és

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

kiegyenlítődés volt megfigyelhető a férfi és női lakosságon belül (férfiak 63,93 %-a, míg a nők 63,09 %-a volt gazdaságilag aktív).

A népesség megoszlása gazdasági aktivitás és nemek szerint 2001. évben Hajdúhadházon

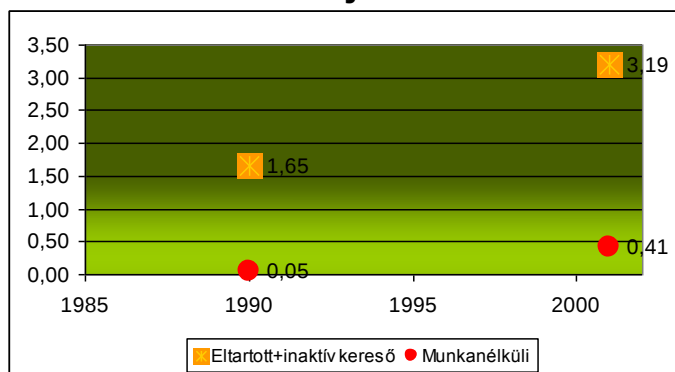
Forrás: KSH, népszámlálási adatbázis, saját számítás

A gazdaságilag aktív korú lakosságon belül az inaktív keresők és a munkanélküliek aránya azonban jelentősen megnőtt a foglalkoztatottak rovására.

1990-ben a lakosság 37,02 %-a volt foglalkoztatott (4423 fő), munkanélküli 1,96 % (234 fő), inaktív kereső 21,39 % (2556 fő), eltartott pedig 4735 lakos. 2001-re az inaktív keresők aránya 32,92 %-ra emelkedett (több mint másfélszeresére – 4184 fő), a munkanélküliek aránya 8,83 %-ra (754 fő), míg a foglalkoztatottak aránya 21,75 %-ra esett vissza, majdnem felére (2764 fő).

Ha megvizsgáljuk az egy foglalkoztatottra jutó eltartottak és inaktív keresők együttes számát, akkor ez 1990-ben 1,65 fő volt, 2001-re 3,19 főre emelkedett. Az egy foglalkoztatottra jutó munkanélküliek száma 0,05 főről 0,4 főre növekedett. Tehát elmondható, hogy egy négyfős családban átlagosan 0,9 fő dolgozik, ami rendkívül alacsony egy főre jutó jövedelmet eredményez.

Az 1 foglalkoztatottra jutó eltartottak, inaktív keresők és munkanélküliek száma 2001. évben Hajdúhadházon

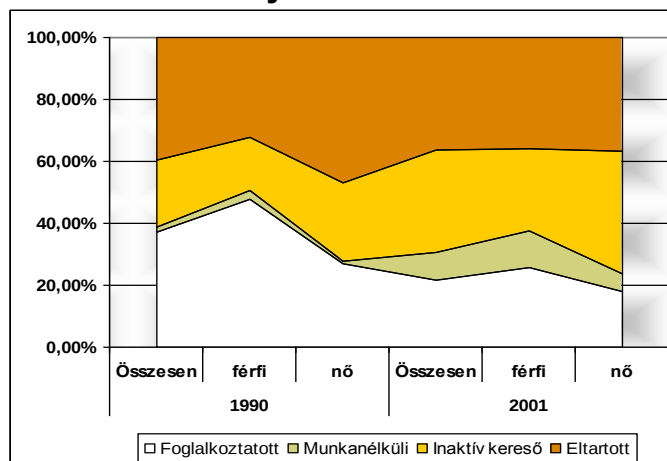

Forrás: KSH, népszámlálási adatbázis, saját számítás

A legnagyobb problémát a település életében jelenleg is az alacsony foglalkoztatottság jelenti, amelyet tovább erősít, hogy a településen jelentős foglalkoztató (250 fő fölötti létszámot alkalmazó vállalkozás) nincs, de 50 és 250 fő közötti létszámú vállalkozás is csekély számban működik a településen (2 db).

**A népesség megoszlása gazdasági aktivitás és nemek szerint 2001. évben
Hajdúhadházon**

Forrás: KSH, népszámlálási adatbázis, saját számítás

A gazdasági aktivitást nemek szerint vizsgálva megállapítható, hogy a foglalkoztatottak száma a férfiaknál nagyobb arányban csökkent, mint a nőknél (47,59 %-ról 25,54 %-ra, míg a nőknél 27 %-ról 18,14 %-ra). A férfiak közül kerülnek ki nagyobb arányban a munkanélküliek (12,17 %), míg a nőknél 5,65 %. Jellemző továbbá, hogy az inaktív keresők aránya mindkét nemnél emelkedett, a nőknél 39,29 %-ra, míg a férfiak kb. negyede inaktív. Kiegyenlítődött a nemek aránya az eltartottak között 1990 és 2001. között, mert míg 1990-ben eltartott férfi 32,11 % volt, addig eltartott nő 46,76 %. Ezek az arányok 2001-re 36,07 % és 36,91 %-ra változtak.

Az 1990-es évektől a mai napig rendkívül kedvezőtlen változások történtek a település lakosságának gazdasági aktivitását és a foglalkoztatottságot tekintve. A fiatalodó helyi népesség ellenére nő az inaktív és a munkanélküli lakosság száma. A településen jelentősebb foglalkoztató nem működik, a kisebb foglalkoztatotti létszámmal rendelkező vállalkozások pedig jobban ki vannak téve a gazdasági recesszió, válság okozta negatív hatásoknak. Az elmúlt években a munkanélküliek száma ugrásszerűen megnőtt, közöttük nagy számban vannak az alacsony végzettséggel rendelkező személyek, akik munkaerő-piacra történő integrálása nehéz feladat az önkormányzat számára.

3.3.3.6. Üzleti infrastruktúra

Az üzleti infrastruktúrák és a magas színvonalú üzleti szolgáltatások elérhetősége fontos előfeltétele a versenyképes vállalkozói szféra kialakulásának. Az üzleti infrastruktúrák közé a vállalkozási övezetek, ipari parkok, logisztikai és innovációs központok valamint inkubátorházak tartoznak.

A városban az üzleti infrastruktúra fejlettsége elmarad a kistérségi központ szerepköréből adódó indokolt szinttől. Hajdúhadházon nem található ipari park, sem inkubátor ház, sem

üzleti szolgáltató központ. Részben emiatt minimális a befektetői érdeklődés a település kijelölt gazdasági és ipari területei iránt. Másrészt ezeken a területeken valamennyi infrastruktúrára való csatlakozás lehetősége biztosított, de a területen nincs kiépítve egyetlen közmű bekötés sem. A területek jellemzően zöldmezős beruházásra biztosíthatnak helyet.

Az önkormányzat által kijelölt ipari területek:

- a Nyugati Iparterület: Kossuth utca – Arany János utca és a 4. sz. főközút közötti szakasz
- Keleti Iparterület: városon túli terület, amely a Hunyadi utca és a Széchenyi utca által körülhatárolt terület
- Az Északi iparterület: Dr. Földi J. utca, Vásártér utca, a 13914/81 Hrsz-ú utca és a település belterülete által behatárolt terület.

További két terület áll rendelkezésre tartalék területként a potenciális bővítési igények esetén.

3.3.3.7. Gazdaságfejlesztés

A gazdaság élénkítése illetve ennek érdekében megtett intézkedések kiemelten fontosak a település további fejlődésének érdekében.

Jelenleg a településen a gazdaságfejlesztés eszköztárából a vállalkozásoknak nyújtott közvetlen gazdaságfejlesztési eszközöket egyedi elbírálás alapján tudja biztosítani az önkormányzat. A településre betelepülni szándékozó vállalkozások számára minden esetben a feltételeket külön megvizsgálva tud különböző kedvezményeket, illetve lehetőségeket biztosítani az önkormányzat. Ezen kedvezményeket azonban – az önkormányzat szűkös költségvetése miatt – igen korlátozottan tudja biztosítani.

A másodlagos eszközök közül a térségi fejlesztési programokban való részvétel nyújthat lehetőséget a településre betelepülő vállalkozások számára a fejlődésre. Hajdúhadház a Hajdúhadházi Kistérség vezetőjeként kistérségi gazdaságfejlesztési programot dolgozott ki, amelyben a vállalkozások fejlesztése szintén megjelenik.

Felmerült az igény a település mezőgazdasági területeinek fejlesztésére vonatkozóan, melyet az önkormányzat mezőgazdasági feltáró út építésével tud támogatni. Az önkormányzat a mezőgazdasági területek fejlesztése céljából a déli részen fekvő Pallagi dűlőnél és a nyugati részen lévő Szárkút dűlőnél kíván utat kialakítani.

3.3.3.8. Információs társadalom

A modern kommunikációs technológiához való hozzáférés elengedhetetlen feltétele a gazdasági fejlődésnek, a telekommunikációs eszközök korlátozott elérhetősége szűkíti a térségi szereplők kommunikációs lehetőségeit, illetve lassítja az országos és nemzetközi kapcsolatok kiépítésének lehetőségét. Az információhoz jutás akadályozottsága egy terület elszigetelődéséhez vezet, ami korlátozza a társadalmi fejlődést, kevésbé vonzóvá tesz egy térséget a fiatal, képzett munkaerő és a magasabb hozzáadott értéket képviselő gazdasági tevékenységek számára.

A városban elérhető kommunikációs hálózatok megfelelnek a modern IT megoldások alkalmazási feltételeinek. A településen az internetezésre alkalmas vezetékes telefonhálózat és a hazai mobiltelefon hálózatok szolgáltatásai is teljes körűen elérhetők.

A gazdálkodó szervezetek és magánemberek számára a gyors és hatékony, elektronikus módon történő ügyintézés szempontjából azonban hiány mutatkozik. Az önkormányzat biztosítja ugyan az elektronikus ügyintézés lehetőségét a www.e-tarsulas.hu/hajduhadhaz oldalon, ez azonban további fejlesztésre szorul.

3.3.3.9. A kultúra szerepe Hajdúhadházon

A településen a kulturális infrastruktúra – bár több esetben nem megfelelőek az infrastrukturális feltételek – biztosítja, hogy számos települési rendezvény kerüljön megszervezésre.

Az önkormányzat nagy jelentőséget tulajdonít a helyi társadalmi egység megteremtésének, a helyi identitástudat kialakításának, erősítésének, ezért elengedhetetlennek tartja a helyi társadalmi szövet igényeinek megfelelő közösségi terek, közösségi házak kialakítását, a meglévő közösségi szinterek fejlesztését.

3.3.4. Társadalom

Hajdúhadház társadalmi fejlettsége és a népességmegtartó képessége a társadalmi mutatók közül a népességszám alakulása, a népesség korösszetétele, végzettségi viszonyai, illetve foglalkoztatási jellemzői alapján közelíthető meg legjobban.

3.3.4.1. Demográfia

Hajdúhadházon a népesség csökkenése volt megfigyelhető a hetvenes-nyolcvanas évek során a természetes szaporodás ellenére, a nagyarányú (közel 10%-os) elvándorlásnak köszönhetően. A kilencvenes években az elvándorlás hirtelen visszaesésének (1%) következményeként a lakónépesség gyors növekedése figyelhető meg.

Az állandó és lakónépesség alakulása Hajdúhadházon 1970-2001. között

Állandó népesség				Lakónépesség			
1970	1980	1990	2001	1970	1980	1990	2001
13.244	13.144	12.228	12.747	12.592	12.489	11.948	12.709

Forrás: VÁTI-TEIR adatbázis, Népszámlálási adatok

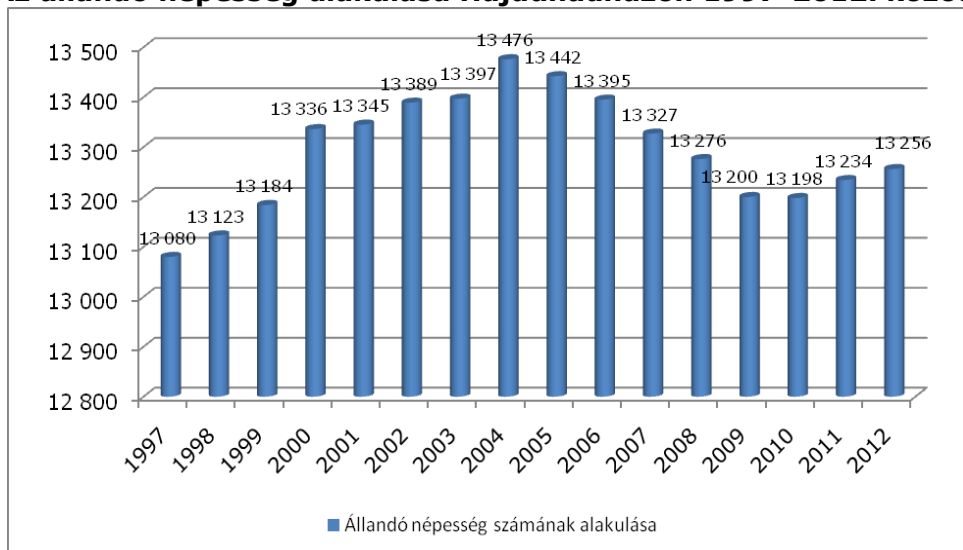
Hajdúhadházra a kilencvenes évekig a jelentős mértékű negatív vándorlási különbözetnek köszönhetően a népességcsökkenés jellemző. A hetvenes években 1465, a nyolcvanas években 1093 fő volt a vándorlási különbözet, azaz ennyivel többen vándoroltak el, mint ahányan a településre érkeztek. A kilencvenes években pozitív népességmozgalmi adatok jellemzik a várost: 1990 és 2001 között 2556 születés és 1631 halálozás, -164 fő vándorlási különbözet, azaz több mint 700 fős lakosságnövekedés, ami a 2002-es év során még 360 fővel nőtt, így tehát már több mint ezer fős bővülésről beszélhetünk.

Hajdúhadház állandó lakosságának száma 2005. évig folyamatosan emelkedett, azonban ezt követően minimális mértékben ugyan, de csökken, 2012-ban az állandó népesség száma 13.256 fő volt.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Az állandó népesség alakulása Hajdúhadházon 1997-2012. között

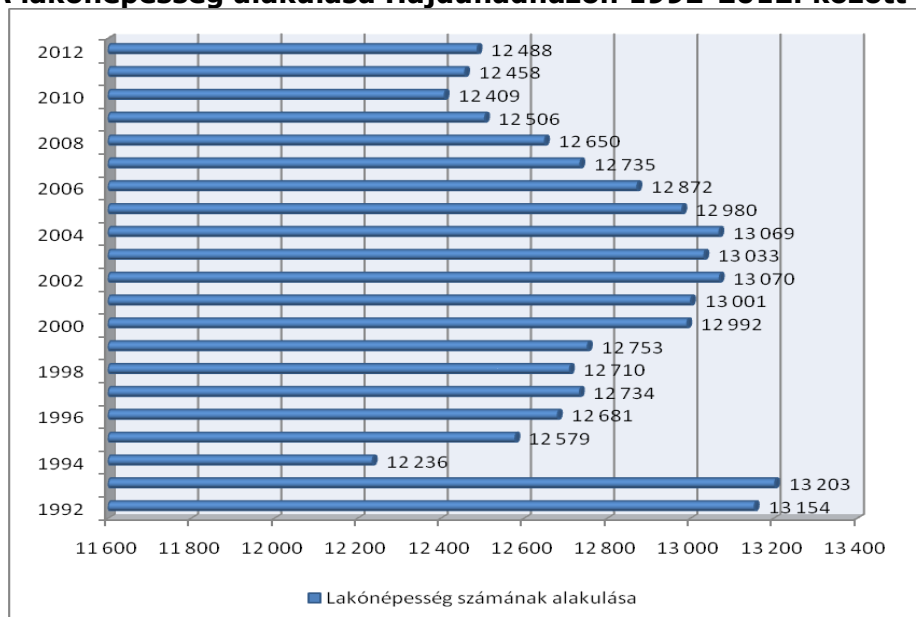

Forrás: VÁTI-TEIR adatbázis, KSH adatok 2000-2012., önkormányzati adatok

Ha a lakónépesség számát tekintjük és összehasonlítjuk az utolsó tíz év rendelkezésre álló adatait, akkor látható, hogy a megyében, a régióban és országos szinten is a lakónépesség számának jelentős visszaesése volt megfigyelhető, ezzel ellentétben Hajdúhadházon kismértékű emelkedés volt tapasztalható, amely jelentősen alatta maradt a kistérségi lakónépesség növekedésnek.

A lakónépesség száma is – hasonlóan az állandó népesség számához – 2005. évig folyamatos emelkedést mutatott a településen (az 1993. évi jelentős csökkenés Bocskaiakert kiválásának volt köszönhető.), ezt követően pedig kismértékben ugyan, de évről-évre csökken. 2012. 01. 01. napján a lakónépesség 12.488 fő volt.

A lakónépesség alakulása Hajdúhadházon 1992-2012. között

Forrás: KSH, önkormányzati adatok 1992-2012.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Mivel a lakónépesség is kismértékben is folyamatosan csökken, a város önkormányzatának célja – valamennyi az IVS-ben megfogalmazott középtávú célkitűzés megvalósításával – hogy a település népességmegtartó készségét és képességét folyamatosan biztosítsa és javítsa.

A lakosság számának alakulását két tényező befolyásolja:

- természetes szaporodás illetve fogyás
- az elvándorlás.

A település lakossága folyamatosan fiatalodik. Amennyiben az előző három népszámlálás adatát tekintjük, akkor látható, hogy 1970-2001. között is magasabb volt az élveszületések száma a halálozások számánál. 1970-1980 között a természetes szaporodás 1362 fő, 1980-1990 között 552 fő, míg 1990-2001. között pedig 925 fő volt.

Az élveszületések és halálozások számának alakulása Hajdúhadházon 1970-2001. között (népszámlálási adatok alapján)

Évek	1970-1980 között	1980-1990 között	1990-2001. között
Élveszületések száma	2743	2140	2556
Halálozások száma	1381	1588	1631
Egyenleg	1362	552	925

Forrás: VÁTI-TEIR adatbázis, Népszámlálási adatok

A település lakosságának fiatalodása tehát hosszú évek óta zajló folyamat. Ez a tendencia tovább folytatódott 2001. után is. A természetes szaporodás mutatója 2004-ben mutatja a legmagasabb értéket, ekkor 114 fővel nőtt a lakosságszám az élveszületések és halálozások pozitív különbözeteként. 2012-ban az élveszületések száma 200 fő volt, míg a halálozások száma 135 fő.

A természetes szaporodás és fogyás mutatójának alakulása Hajdúhadházon 2000-2012. között évekre bontva

Év	Élveszületések száma	Halálozások száma	Egyenleg
2000	255	137	118
2001	215	135	80
2002	221	151	70
2003	196	160	36
2004	235	121	114
2005	209	158	51
2006	192	151	41
2007	214	136	78
2008	195	130	65
2009	183	144	39
2010	177	144	33
2011	196	130	66
2012	200	135	65

Forrás: VÁTI-TEIR adatbázis, Népszámlálási adatok

Látható tehát, hogy a település lakosságának kismértékű csökkenését nem a természetes fogyás, hanem a településről történő elvándorlás okozza.

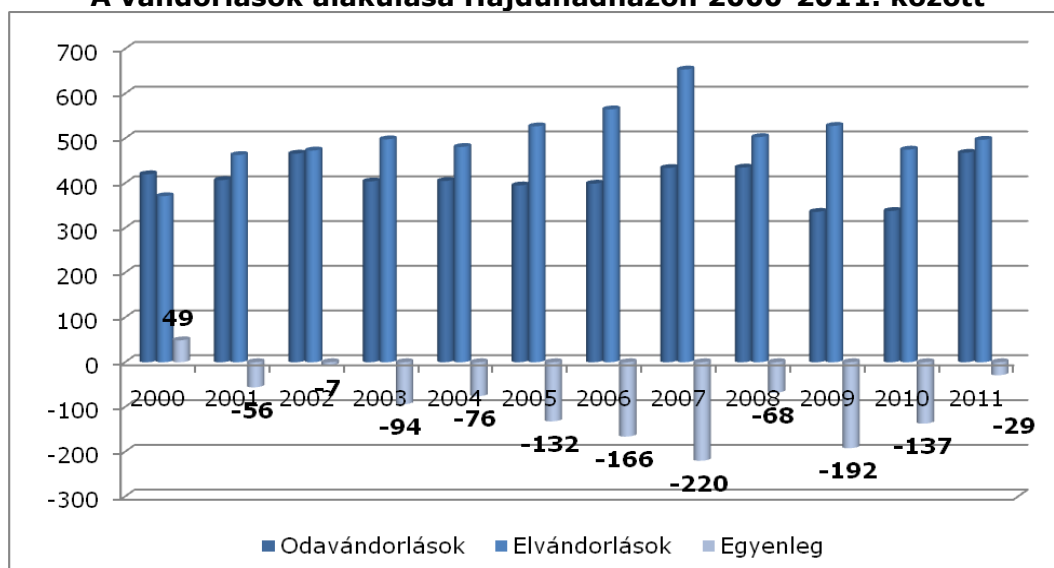
HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Az elmúlt évek vándorlási egyenlegét vizsgálva látható, hogy a településről való elvándorlás jelentősen magasabb, mint a megyei és régiós átlag. Ugyanakkor, ha a kistérség adatait vizsgáljuk, akkor látható, hogy összességében a kistérségben nem elvándorlás, hanem odavándorlás figyelhető meg.

Hajdúhadházon tehát az elmúlt évek vándorlási egyenlege kedvezőtlen tendenciát mutat. Jellemző a környező településekre történő elvándorlás, az állandó és ideiglenes elvándorlás mutatója alapján 2001. óta az elvándorlók száma minden évben meghaladta az odavándorlók számát, legnagyobb mérvű 2007. és 2009. években volt, 2011-ra mérséklődött ugyan az elvándorlás, de még mindig negatív egyenleget mutat.

Mindezen okok miatt az önkormányzat elsődleges célja, hogy olyan intézkedéseket fogalmazzon meg, amelyek megakadályozzák a településről történő elvándorlást és vonzóvá teszik a lakosság számára a várost.

A vándorlások alakulása Hajdúhadházon 2000-2011. között

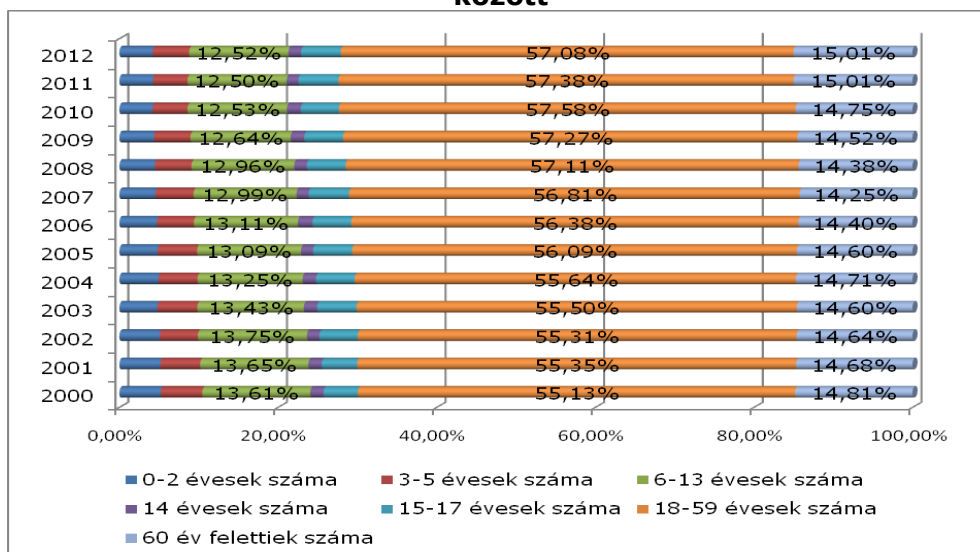
Forrás: VÁTI-TEIR adatbázis, KSH adatok 2000-2011.

A lakónépesség korcsoportos megoszlását tekintve a 0-14 éves korcsoportba tartozók száma jelentősen meghaladja a 60 év feletti korcsoportba tartozók számát. Ez is a település fiatalodását és lakóváros funkcióját támasztja alá.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Állandónépesség megoszlása korcsoportok szerint Hajdúhadházon 2000-2012. között

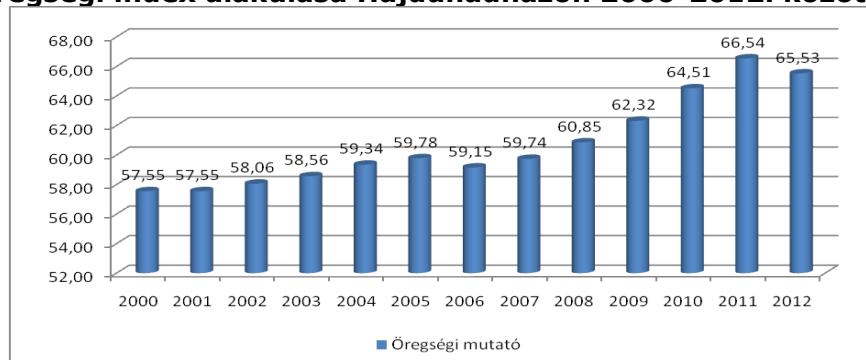
Forrás: VÁTI-TEIR adatbázis, KSH adatok 2000-2012.

Ugyanakkor a település lakosságszámának kismértékű csökkenése érzékelhető a 0-14 éves korosztály visszaesésében, hiszen a lakónépesség 13.336 főről (2000.) 13.256 (2012.) főre esett vissza, a legfiatalabb korosztály száma is csökkent 3.432 főről 3.037 főre.

A lakónépességen belül meghatározó a munkavállalási korú lakosság részaránya, számarányuk növekedett az elmúlt években 2000-2012. között 55,13 %-ról 57,081 %-ra. Az időskorúak száma és aránya minimális változást mutatott az elmúlt években (1900-2000 fő között ingadozott számuk, arányuk jelenleg 15,01 %, minimális növekedés figyelhető meg évről-évre).

A 2012. évi adatok alapján a település öregségi indexe (tehát az 100 fő 0-14 éves korosztályba tartozóra jutó 60 év feletti lakos) 65,53, mely az országos adatokhoz viszonyítva rendkívül kedvező. Országos tendencia, hogy a lakosság általánosan öregedő, tehát 100 fiatal lakosra több mint 100 idősebb jut. Hajdúhadházon az öregségi index 2000-2012. között kismértékben romlott (57,55-ről 65,53-re), de a fiatalabb korosztály így is jóval meghaladja az legidősebb korcsoportba tartozók számát.

Öregségi index alakulása Hajdúhadházon 2000-2012. között

Forrás: VÁTI-TEIR adatbázis, KSH adatok 2000-2012.

A településen a fiatalkorú lakosság részaránya folyamatosan növekszik, tehát a település kismértékben ugyan, de folyamatosan fiatalodik. Ez rendkívül kedvező tendencia, hiszen az általánosan érvényesülő trend a települések öregedése.

Ez azt is jelenti, hogy a város népességmegtartó képessége növelésének egyik fő iránya a fiatalok helyben tartása a városban és a gyermekes családokra irányuló fejlesztések megvalósítása.

A fiatalabb korosztályokra irányuló fejlesztések mellett az aktív korosztályokkal való törődést is biztosítani szükséges, ami elsősorban a munkahelyteremtést, a munkahelyek vonzását, a beruházások és a vállalkozások „megtelepedését” jelenti, ami azonban részben a debreceni agglomeráció fejlődési folyamatainak, részben a kistérségi együttműködésnek rendelődik alá, és a városra az infrastruktúra fejlesztése révén gyakorol nagy nyomást (pl. az ingázás feltételeinek a javítása révén).

A gyerekekre irányuló szolgáltatások mellett ez a város másik nagy feladata, figyelembe véve, hogy bár a fiatal aktív korúak aránya kifejezetten magas, a foglalkoztatotti arány – amint azt nemsoká látni fogjuk – ezzel szemben kivételesen rossz, alig több mint a megyei átlag fele. A munkanélküli arány ezzel párhuzamosan többszöröse a megyében láthatónak, és az inaktívak is jóval nagyobb részét teszik ki a település lakóinak, mint máshol.

A gyermek és felnőtt korosztályokra irányuló „helyi politikák” nem feledkezhetnek meg az idősebb korosztályokról sem, hiszen ők is jelentős számban vannak jelent a település életében.

A népesség etnikai összetételére vonatkozóan a 2001. évi népszámlálási adatok állnak rendelkezésre. A népszámlálás adatai alapján az országban 205.720 fő vallotta magát cigány (illetve romani, beás) kisebbségbe tartozónak, Hajdú-Bihar megyében 11.742 fő (a lakosság 2,12 %-a). Más kisebbséghez tartozók elhanyagolható számban élnek a vizsgált területen.

2006. évben a kisebbségi önkormányzati választáson Hajdúhadházon a szavazásra jogosultak közül 624 fő regisztráltatta magát (mely a lakosság 4,81 %-a). A településen működik kisebbségi önkormányzat 5 taggal. Tehát 2006. évre a roma lakosság arányát csak becsülni tudjuk, hiszen ezek az adatok is önbevalláson alapultak.

A településen jelentős számban él roma lakosság, becslések alapján a lakosság közel harmada (pontos számok nem állnak rendelkezésre), lakóhelyüket tekintve jellemzően a későbbiekben bemutatásra kerülő szegregátumokban.

A népesség vallási összetételére vonatkozóan szintén a 2001. évi népszámlálási adatok állnak rendelkezésre, amely alapján:

- római katolikus: 3,6%;
- görög katolikus: 2,8%;
- egyéb katolikus: 0,3%;
- református: 47,4%;
- más egyházhoz, felekezethez tartozik: 4,3%;
- nem tartozik egyházhoz, felekezethez: 37,0%;
- ismeretlen, nem válaszolt: 4,4%

3.3.4.2. Munkanélküliség – foglalkoztatás

A településen a foglalkoztatottak megoszlására vonatkozóan a 2011. évi népszámlálási adatok állnak rendelkezésre.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A településen a gazdasági aktivitás jóval alatta marad az országos és a megyei átlagnak, a foglalkoztatottak aránya szintén kevesebb, mint az országos vagy megyei átlag.

A település lakosságából (a 2011. évi adatok alapján) 2.764 fő foglalkoztatott, amelyből 798 fő a legfiatalabb korosztályban (15-29 év között), 772 fő a 30-39 éves korosztályból, 835 fő a 40-49 éves korcsoportból, míg 327 fő a legveszélyeztetettebb 50-59 éves korosztály közül kerül ki. A 60 év felettiek közül 32 főt alkalmaznak.

A foglalkoztatott jellemzően (969 fő) érettségi nélkül, de legalább szakmai oklevéllel dolgoznak, közel hasonló számban dolgoznak 8 általános iskolai végzettséggel (917 fő), 638 fő érettségivel és a foglalkoztatottak 7,16 %-a egyetemi vagy főiskolai végzettséggel vállalt munkát.

Mindösszesen 42 fő – a foglalkoztatottak 1,12 %-a – nem rendelkezik legalább 8 általános iskolai végzettséggel az alkalmazottak között.

A foglalkoztatottak között 335 fő dolgozik a mezőgazdaságban és erdőgazdálkodásban (mutatva ezen nemzetgazdasági ág fontosságát és jelentőségét a településen), 989 fő az iparban és építőiparban és meghatározó a harmadik szektor aránya, hiszen 1.440 fő dolgozik szolgáltatási területen.

Hajdúhadházon helyben 1.332 főt foglalkoztatnak (az összes foglalkoztatott 48,2 %-át), közülük 624 fő férfi és 708 nő. A helyben dolgozók között legnagyobb arányú a harmadik szektorban foglalkoztatottak száma (828 fő), 297 fő dolgozik a mezőgazdaságban és erdőgazdálkodásban és 207 fő az iparban és építőiparban.

Más településre eljáró dolgozó között (számuk 1.432 fő) a férfiak vannak túlsúlyban, hiszen 958 férfi és 474 fő nő. A más településre eljáró munkavállalók jellemzően a kistérségen belül kapnak munkát (1196 fő), más megyében jár el dolgozni 34 fő, változó helyszínekre vagy külföldre jár el dolgozni 133 fő.

Hajdúhadházra 375 fő jár dolgozni zömében a kistérség más településéről (319 fő), néhányan a megyén kívülről (39 fő).

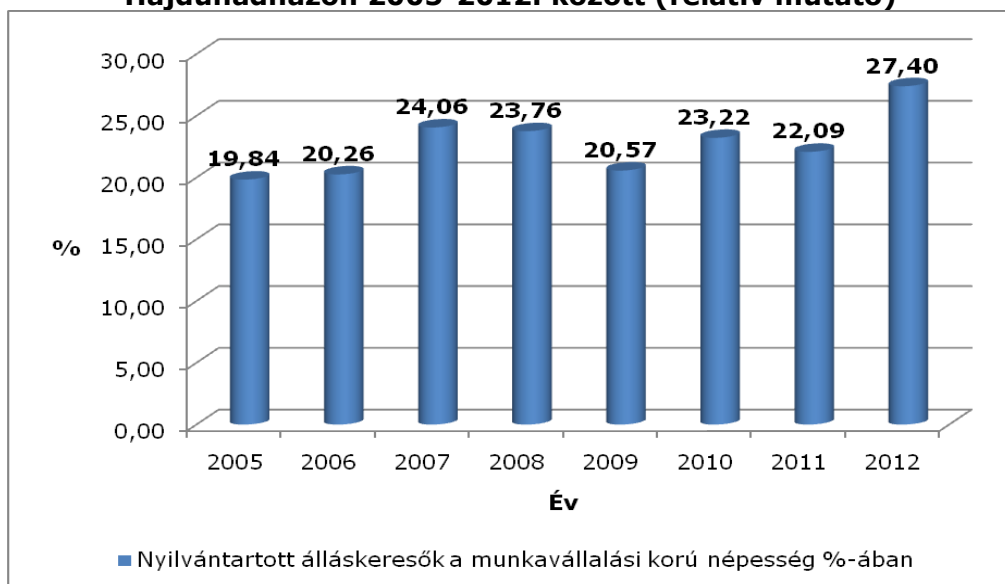
Hajdúhadház foglalkoztatási vonzása igen korlátozott, ugyanakkor a lakóvárosi szerepe igen erős, hiszen a településen laknak és innen járnak el dolgozni a lakosok.

A munkanélküliségi ráta az elmúlt években a településen jóval magasabb volt, mint az országos, a régiós, a megyei és a kistérségi ráta, ez tovább nehezíti a település helyzetét és súlyosbítja szociális gondjait.

A részletes települési adatokat vizsgálva a munkanélküliség a településen kedvezőtlen tendenciát mutat 2005-2012. között, ekkor 19,84 és 27,40 % között mozgott, számarányuk 2012. évben volt a legmagasabb.

**Nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes korú népesség %-ában
Hajdúhadházon 2005-2012. között (relatív mutató)**

Forrás: ÁFSZ, éves adatok 12.20. napiak

A munkanélküliség az országos átlag háromszorosa volt majdnem minden vizsgált évben, 2009. évben mutatkozott egy kis csökkenés, ezt követően azonban folyamatos emelkedés figyelhető meg.

A relatív mutató alakulása az országos átlaghoz viszonyítva Hajdúhadházon 2000-2012. között

Forrás: ÁFSZ, éves adatok 12.20. napiak

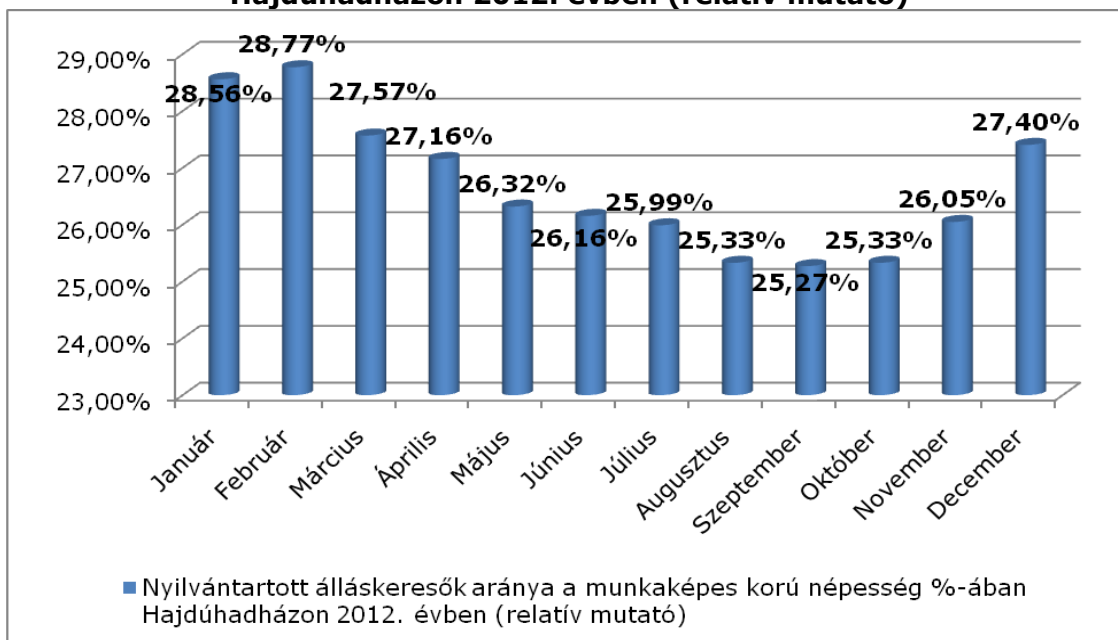
2012. évben a havi munkanélküliségi mutatókat tekintve is hasonlóan kedvezőtlen a helyzet. A mezőgazdaság és erdőgazdálkodás nagyobb arányának köszönhetően a szezonális látható a munkanélküliségi adatokban, a munkanélküliség a téli hónapokban a legmagasabb (december, január, február, március), majd a tavasz és a nyár közeledtével folyamatosan csökken, az ősz beköszöntével ismét emelkedik.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

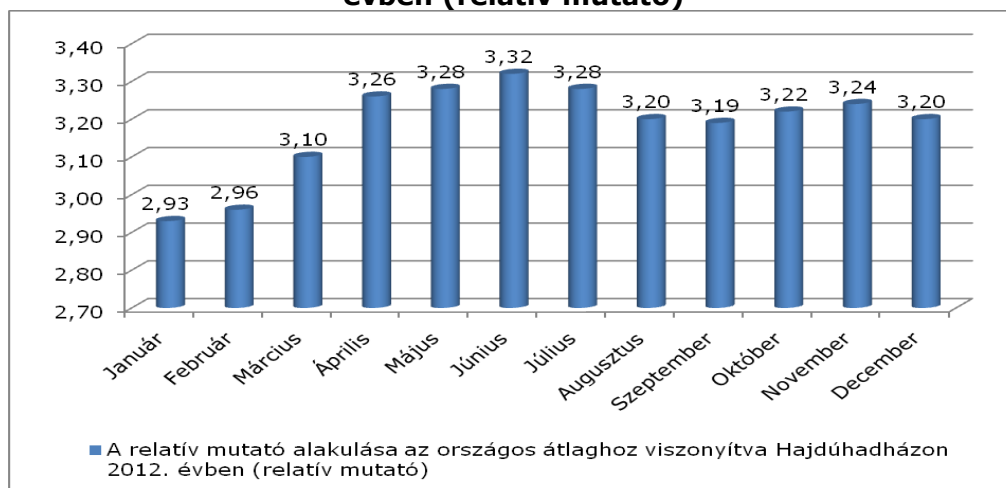
2012. december 20. napi adatok alapján a 8.484 munkavállalási korú lakosból 2.325 fő volt nyilvántartott álláskereső.

Nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes korú népesség %-ában Hajdúhadházon 2012. évben (relatív mutató)

Forrás: ÁFSZ, adatok minden hónap 20. napiak

A relatív mutató alakulása az országos átlaghoz viszonyítva Hajdúhadházon 2012. évben (relatív mutató)

Forrás: ÁFSZ, adatok minden hónap 20. napiak

2012. évben április-december hónapjaiban jóval az országos átlag fölött volt a munkanélküliek száma, ugyanakkor a szezonális foglalkoztatásnak és a közmunka lehetőségének köszönhetően csökkent a számuk.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A folyamatosan nyilvántartott munkanélküliek száma (365 napnál régebben álláskereső) az év eleji 34,25 %-ról 44,26 %-ra növekedett. Ugyanakkor azoknak az aránya, akik ellátásban nem részesülnek 18,37 %-ról 3,27 %-ra csökkent.

Legnagyobb probléma a munkanélküliségen belül, hogy az alacsony iskolai végzettségűek aránya magas, mely nehezíti a munkaerő-piacra történő visszakerülésüket.

Országos tendencia, hogy az elmúlt években országos szinten is megnőtt a közép-, illetve felsőfokú végzettséget szerzők aránya a népességen belül. Ez megmutatkozik Hajdúhadház és térsége foglalkoztatási és munkanélküliségi adataiban is. A tapasztalatok szerint a magasabb végzettségűek (gimnázium, szakközépiskola, technikum, egyetem és főiskola) körében a fiatal, 17-25 év közötti korosztály aránya a legmagasabb. Az álláskeresők legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása azt igazolja, hogy a magasabb végzettséggel (érettségi, diploma) rendelkezők nagyobb eséllyel tudnak elhelyezkedni az elsődleges munkaerőpiacon, azaz ezt a társadalmi réteget a munkanélküliség kevésbé érinti.

A főiskolát és egyetemet végzettek elhelyezkedési esélyei azonban az elmúlt 4 éves időszakban országosan is kedvezőtlenebbé váltak. Nincs ez másként Hajdúhadházon és a térségében sem. A jelenlegi munkaerő-piaci igények és a felsőfokú oktatási kínálat közötti strukturális különbségek miatt a felsőfokú végzettségű regisztrált munkanélküliek aránya a jövőben várhatóan tovább fog emelkedni.

A nyilvántartott álláskeresők száma és megoszlása iskolai végzettség szerint Hajdúhadházon (2000-2011.)

Időszak	Nyilvántartott álláskereső száma összesen (fő)	Ált. isk. 8 oszt. kevesebb végzettségű I rendelkező		Ált. iskolai végzettségű		Szakmunkás végzettségű		Szakiskolai végzettségű		Szakközépi iskolai, technikai, gimnáziumi végzettségű		Főiskolai végzettségű		Egyetemi végzettségű	
		fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
2000. év	1422	226	15,9%	659	46,3%	349	24,5%	79	5,6%	102	7,2%	6	0,4%	1	0,1%
2001. év	1463	252	17,2%	659	45,0%	349	23,9%	78	5,3%	118	8,1%	5	0,3%	2	0,1%
2002. év	1479	279	18,9%	685	46,3%	314	21,2%	75	5,1%	115	7,8%	10	0,7%	1	0,1%
2003. év	1484	287	19,3%	699	47,1%	303	20,4%	71	4,8%	112	7,5%	7	0,5%	5	0,3%
2004. év	1550	290	18,7%	714	46,1%	330	21,3%	77	5,0%	130	8,4%	8	0,5%	1	0,1%
2005. év	1638	298	18,2%	749	45,7%	366	22,3%	80	4,9%	137	8,4%	5	0,3%	3	0,2%
2006. év	1681	316	18,8%	781	46,5%	357	21,2%	78	4,6%	136	8,1%	9	0,5%	4	0,2%
2007. év	2009	340	16,9%	933	46,4%	438	21,8%	91	4,5%	193	9,6%	6	0,3%	8	0,4%
2008. év	1982	337	17,0%	986	49,7%	426	21,5%	68	3,4%	149	7,5%	12	0,6%	4	0,2%
2009. év	1732	200	11,5%	830	47,9%	432	24,9%	48	2,8%	205	11,8%	11	0,6%	6	0,3%

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

2010. év	1955	258	13,2%	101 7	52%	411	21%	41	2,1%	210	10,7 %	11	0,6 %	7	0,4%
2011. év	1863	244	13,1%	935	50,2%	380	20,4%	35	1,9%	247	13,3 %	15	0,8 %	7	0,4%

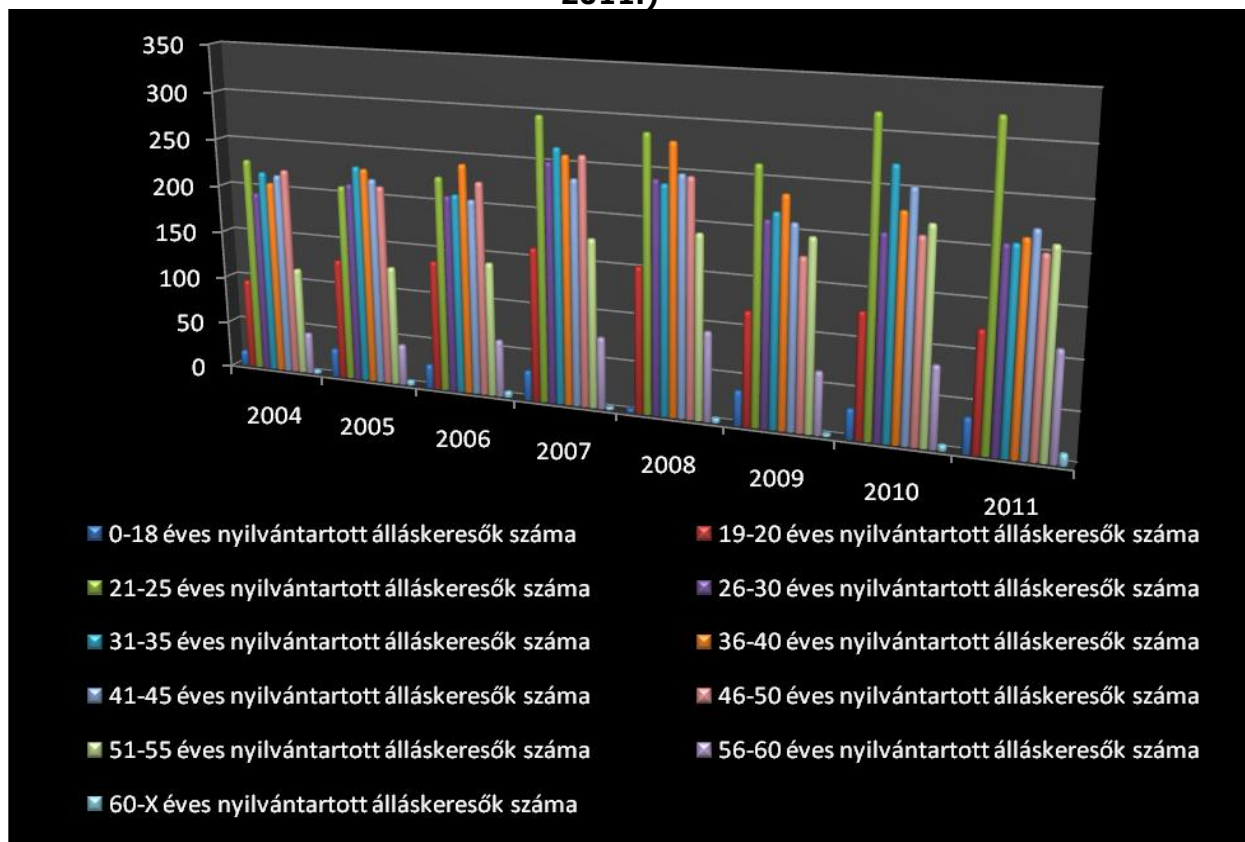
Forrás: KSH adatbázis – STATINFO, 2000-2011.

Hajdúhadházon valamennyi vizsgált évben rendkívül magas volt a nyilvántartott álláskeresőkn belül azok száma, akik maximum általános iskolai végzettséggel rendelkeztek, ez az arány együttesen 2008. évben 66,8 % volt. Arányuk kismértékben változott évről-évre, de valamennyi vizsgált időszakban meghaladta a 63 %-ot, mely rendkívül magas. A problémát súlyosbítja, hogy közöttük a 8 általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők száma szintén jelentős (minden évben 16 % fölött), 2007. évben 17,0 % volt.

A szakmunkás végzettségű hajdúhadháziak is nehezen találnak munkát, az álláskeresők között 20 % a már szakmával rendelkező, de alacsony végzettségűek aránya (2008-ban 21,5 %). Minimális a felsőfokú végzettségűek részaránya, a munkanélkülieken belül alacsonyabb, mint 1 %.

Az álláskeresők életkor szerinti összetételét tekintve a fiatalabb és az idősebb korosztály közel egyelő arányban képviseli magát a munkanélkülieken belül. Nagymértékű arányeltolódás figyelhető meg 2007-2011. években, amikor a fiatal 21-25 éves korcsoportba tartozó munkanélküliek száma emelkedett, mely a pályakezdő munkanélküliek számának emelkedését is mutatja.

A nyilvántartott álláskeresők megoszlása életkor szerint Hajdúhadházon (2004-2011.)

Forrás: KSH adatbázis – STATINFO, 2004-2011.

A munkanélküliséggel kapcsolatos legfontosabb megállapításokról elmondható, hogy a településen az országos, régiós, megyei és kistérségi átlagot jóval meghaladó a munkanélküliség. Az álláskeresők között az alacsony végzettségűek részaránya kiugróan magas, amely tovább nehezíti a probléma kezelését. Az életkorukat tekintve 2007. évtől nagymértékben emelkedett a fiatal korosztály részaránya az álláskeresők között.

3.3.4.3. A lakosság iskolázottsága

Hajdúhadház lakosságának képzettségi szintjére vonatkozóan az utolsó hivatalos adatok a 2001. évi népszámlálásból állnak rendelkezésre.

A 7 évesnél idősebb népesség legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása 2001. évben összehasonlító adatokkal (adatok %-ban)

Terület, igazgatási rang	Általános iskola			Középiskola		Egyetem, főiskola	
	Első évfolyamát sem végezte el	1. – 7. évfolyam	8. évfolyam	érettségi nélkül	érettségivel	oklevél nélkül	oklevéllel
Magyei jogú város	3.485 fő 1,8 %	28.106 fő 14,2 %	42.259 fő 21,4 %	37.500 fő 19,0 %	47.642 fő 24,2 %	10.399 fő 5,3 %	27.874 fő 14,1 %
Többi város	4.233 fő 2,3 %	44.049 fő 23,7 %	53.590 fő 28,9 %	43.030 fő 23,2 %	28.389 fő 15,3 %	2.435 fő 1,3 %	9.781 fő 5,3 %
Községek	3.329 fő 2,6 %	35.644 fő 28,1 %	42.279 fő 33,3 %	27.114 fő 21,4 %	13.729 fő 10,8 %	847 fő 0,7 %	3.873 fő 3,1 %
Hajdúhadház	532 fő 4,76 %	3.059 fő 27,38 %	4.004 fő 35,83 %	2.113 fő 18,91 %	1.103 fő 9,87 %	92 fő 0,82 %	271 fő 2,43 %
Magye összesen	11.047 fő 2,2 %	107.799 fő 21,2 %	138.128 fő 27,1 %	107.644 fő 21,1 %	89.760 fő 17,6 %	13.681 fő 2,7 %	41.528 fő 8,1 %

Forrás: KSH, népszámlálási adatbázis

Hajdúhadházon a 7 évesnél idősebb lakosság legmagasabb iskolai végzettségét tekintve kedvezőtlenebb a helyzet, mint a többi viszonyítási területen.

Magasabb az általános iskola első évfolyamát el sem végzettek aránya, alacsonyabb a középiskolai és lényegesen kevesebb a felsőfokú tanulmányokkal rendelkezők aránya. Ugyanakkor viszont a 8 általános iskolát végzettek aránya magasabb.

Elmondható tehát, hogy hiába áll rendelkezésre a településen a fiatal munkaképes korú lakosság, annak képzettsége alacsony színvonalú. Bár kedvező az alapfokú oktatás hatékonysága, de a közép és felsőfokú végzettségűek szakemberek, illetve magasan kvalifikált munkaerő részaránya jóval alacsonyabb (egyetemi, főiskolai oklevéllel 271 fő rendelkezik, a lakosság 2,43 %-a).

3.3.4.4. A lakosság egészségi állapota

Az egészségi állapot összefügg egyrészt a népesség általános rossz egészségi állapotával, életkilátásaival, a rossz és romló morbiditási helyzettel, valamint azzal, hogy az egészségügyi intézményrendszer már évtizedek óta az átalakulás folyamatában van a tisztán állami felelősségű, tulajdonú és működtetésű, valamint a piaci elven működő és az állam által csak közvetve befolyásolható modell között.

A legrosszabb helyzetben az összességében társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott hátrányos helyzetű északkeleti, északi, valamint a déli periferián található térségek vannak.

Az egészségügyi állapot mutatója a kistérségben rossznak tekinthető, ellentétben a környező kistérségekkel, területekkel.

Hajdúhadházon jelentős környezeti terheléssel járó tevékenységet végző szervezet nem működik. A lakosság körében egyik betegség típus sem jelentkezik a térségi átlagtól számottevően eltérő mértékben. A hajdúhadházi lakosság körében – hasonlóan az országos tendenciákhoz – az ún. civilizációs betegségek – főként szív- és érrendszeri megbetegedések jelentik az fő veszélytényezőt.

A lakosság egészségi állapotát jól jellemzi, hogy a háziorvosi rendelések esetszámai évről évre növekednek.

Háziorvosi praxisok esetszáma 2000-2011.

Forrás: KSH adatbázis – STATINFO, 2000-2011.

A település lakosságának egészségügyi állapota rossznak tekinthető, melyet tovább nehezít, hogy a városban hiányoznak a szakrendelések, amelyeknek pótlása kiemelten fontos a lakosság egészségügyi állapotjavításában.

3.3.4.5. A lakosság jövedelmi és szociális helyzete

A települési lakosság életminőségét mutatja a jövedelmi viszonyok, a kereseti lehetőségek alakulása. A jövedelmi viszonyok és keresetek alakulására vonatkozóan az APEH nyilvántartásai és általuk közzétett hivatalos adatok biztosítanak információkat.

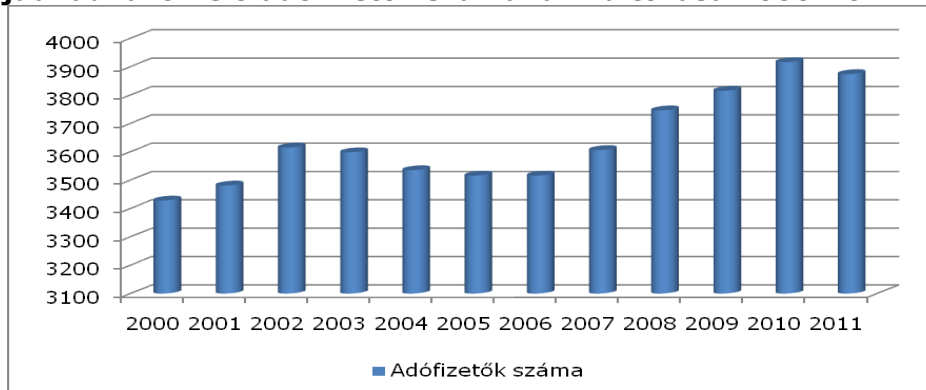
A jövedelmi helyzet megítéléséhez felhasználtuk továbbá olyan mutatót, amelyek nem forintban számszerűsített ugyan, viszont mutatja a lakosság helyzetét, ez a tartós nagy értékű fogyasztási cikkek a személyszállító gépjármű mennyisége.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A településen az országos, a régiós, a megyei és a kistérségi átlagnál is alacsonyabb az adófizetők aránya, amely a korábban bemutatott kedvezőtlen foglalkoztatotti-eltartotti arányból is látható.

A Hajdúhadházon élő adófizetők számának változása 2000-2011. között

Forrás: VÁTI-TEIR adatbázis

Hajdúhadházon 2010-ben 3.916 adófizető élt, amely 2000. óta a legmagasabb adatot jelenti (számuk 9,35 %-kal növekedett). Számuk 2003-2005. között kismértékben csökkent (minden évben magasabb volt, mint 2000-ben), majd 2006-tól újra emelkedett.

Hajdúhadházon 2011-re kismértékben változott az adófizetők összetétele, kismértékben nőtt az egyéni vállalkozók részaránya az előző évekhez képest.

Jellemző, hogy a főállású adózók több, mint 80%-át teszik ki az adózóknak. A társas vállalkozások és a mezőgazdasági vállalkozások száma közel megkétszereződött az elmúlt években.

Az egy főre jutó belföldi jövedelem összehasonlításakor látható, hogy a településen élők jövedelme fele az országos átlagnak, és jóval alatta marad a régiós, megyei és kistérségi átlagnak egyaránt. Mindez kapcsolatban van a települési lakosság alacsonyabb iskolai végzettségével, a munkanélküliek magas számával egyaránt.

Ha az 1.000 lakosra vetített személygépjárművek számát tekintjük – kistérségi összehasonlításban – akkor is hasonló kedvezőtlen tendencia állapítható meg, hiszen a hajdúhadházi lakosság rendelkezik a legalacsonyabb számban gépjárművel a kistérség településeinek összehasonlításában.

Bár a gépjárművek száma emelkedést mutat, de jóval alatta marad a kistérség valamennyi településének. Ez tovább erősíti, hogy a település lakosságának jövedelmi viszonyai alacsonyabbak, mint a kistérségi átlag.

A településen élő lakosság jövedelmi helyzete az elmúlt években – ha kizárólag a jövedelmi adatokat tekintjük – kismértékben javult, ezt mutatja, hogy az adófizetők száma emelkedett illetve az 1.000 lakosra jutó gépjárművek száma is nőtt, azonban még így is rendkívül alacsony a lakosok jövedelme a kistérségi, a megyei, a régiós és az országos összehasonlítást tekintve.

A település lakosságának jövedelmi helyzetét mutatja továbbá az önkormányzat által nyújtott különböző szociális ellátási forma. Az ellátások rendszere két fő csoportra osztható:

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

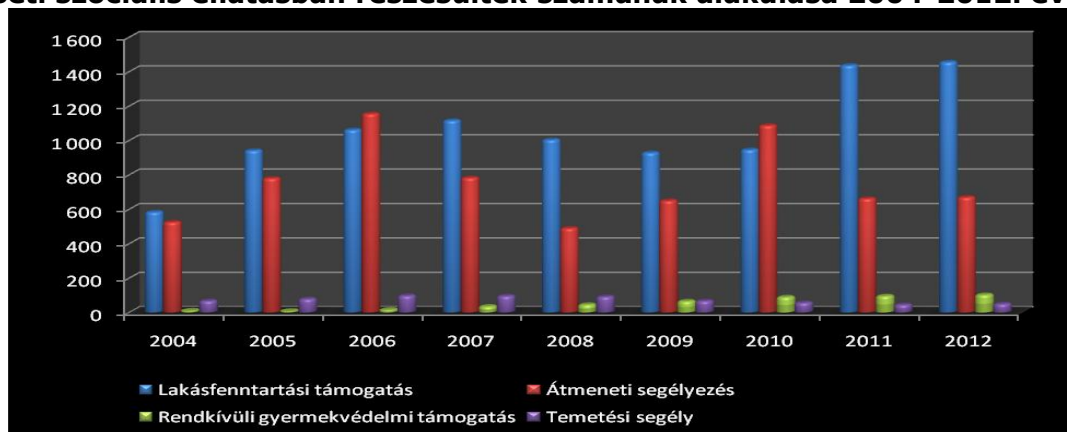
1. eseti szociális juttatások
2. rendszeres szociális juttatások.

1. Az eseti szociális ellátások közé sorolhatók:

- Lakásfenntartási támogatás
- Átmeneti segély
- Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás
- Temetési segély

Ezek az ellátások egyszeri, gyorssegély jelleggel működő támogatások.

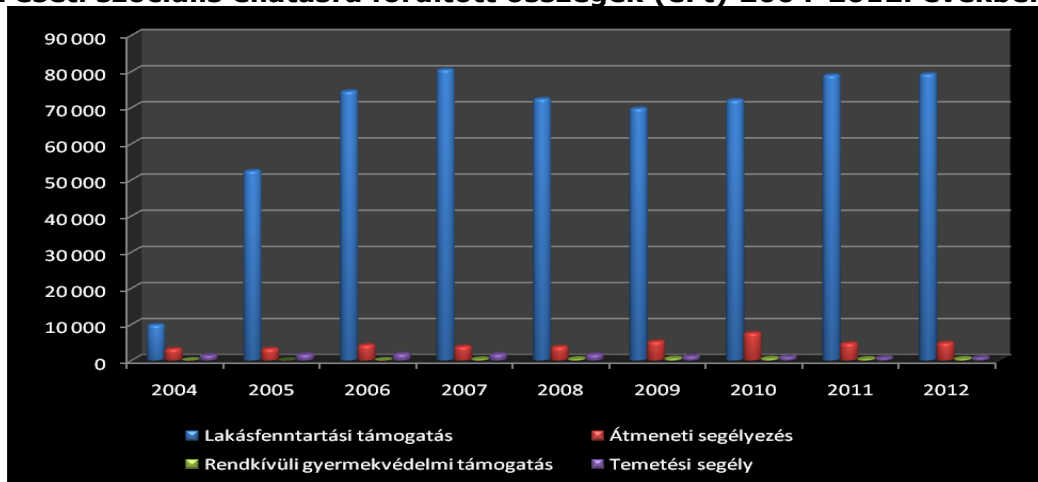
Az eseti szociális ellátásban részesültek számának alakulása 2004-2012. években

Forrás: KSH adatbázis – STATINFO, 2000-2012., önkormányzati adatok

A fenti ábra alapján jól látható, hogy a vizsgált időtávon a lakásfenntartási és az átmeneti segélyben részesültek száma kimagaslóan magas a többi eseti szociális ellátáshoz képest. A lakásfenntartási támogatás esetszáma pedig 2009. évtől folyamatosan emelkedett, 2012. évben már 1.455 fő részesült ebben a támogatási formában, mely jól mutatja a lakosság szociális helyzetének folyamatos romlását.

Az eseti szociális ellátásra fordított összegek (eFt) 2004-2012. években

Forrás: KSH adatbázis – STATINFO, 2000-2012., önkormányzati adatok

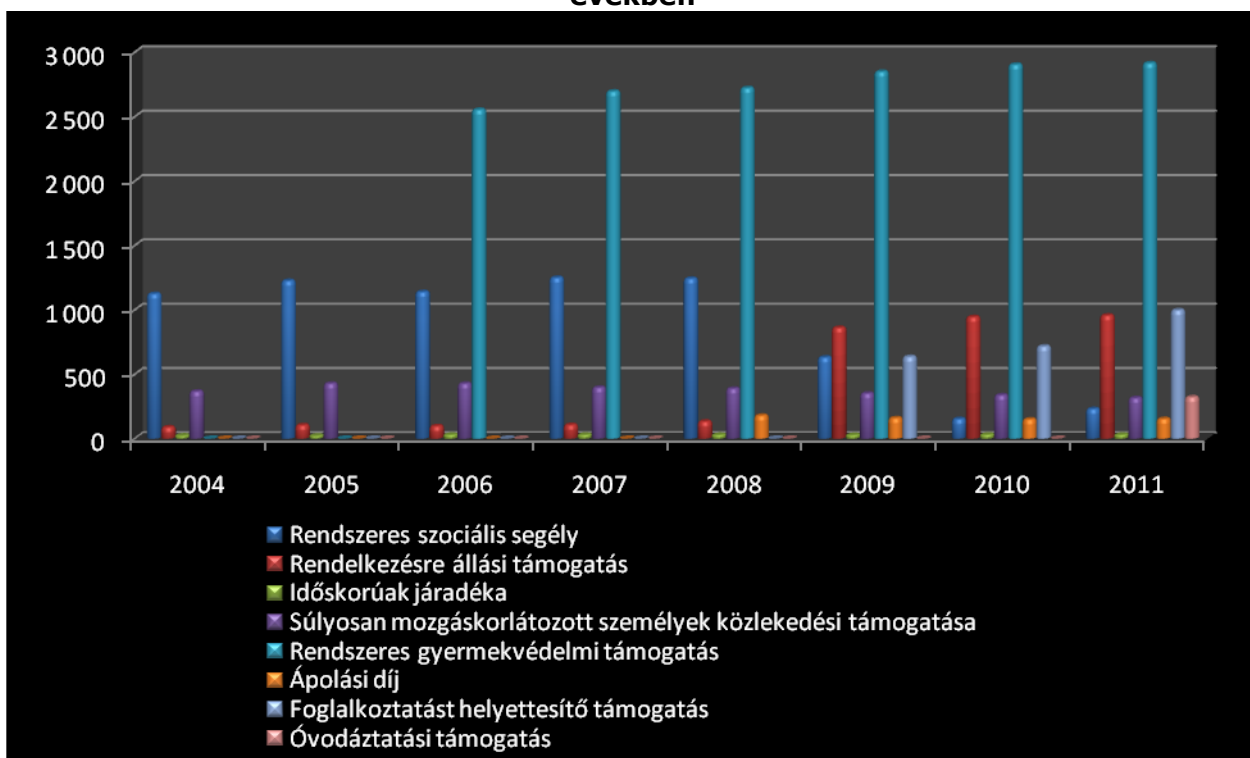

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A fenti ábra is jól illusztrálja, hogy az eseti szociális ellátások közül az önkormányzat lakásfenntartási támogatásokra fordítja a legnagyobb összeget (2012. évb 79.230 eFt), ez is bizonyítja a helyi lakosság rossz életkörülményeit, szociális helyzetét, lakásfenntartási, megélhetési problémáit.

2. A rendszeres szociális ellátások rendszere biztosítja a különböző ellátásból kikerültek számára, hogy juttatást kapjanak. Ezeknek az ellátásoknak - ellentétben az eseti jelleggel nyújtott, egyszeri támogatásoknak - visszahúzó hatása lehet többek között a foglalkoztatottság szempontjából, hiszen az ellátottság megléte miatt csökken a munkakeresés intenzitása.

A rendszeres szociális ellátásban részesültek számának alakulása 2004-2011. években

Forrás: KSH adatbázis – STATINFO, 2004-2011., önkormányzati adatok

Hajdúhadházon rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben 2011-ben 2.915 fő részesült (számuk évről-évre folyamatosan emelkedik), rendszeres szociális segélyben 230 fő részesült, amelyre együttesen 531.154 e Ft-ot fordítottak. Időskorúak járadékában 30 fő részesült, összesen 9.626 e Ft-ot biztosítottak erre a járadéktípusra. Ápolási díjat 153 fő kapott, 51.508 e Ft-ot fordítottak a díjfizetésre.

Ugyanakkor a településen a nyugdíjban illetve a nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma is kiugróan magas.

A településen jelentős az önkormányzati és nem önkormányzati forrásból finanszírozott különböző szociális juttatást igénybe vevők száma, akik számára ezen juttatás az egyetlen meghatározó jövedelemforrás. Ezért számuk távlati csökkentése rendkívül fontos, azonban ez az ellátórendszer szerkezeti változtatását, valamint országos szintű intézkedést igényel.

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

3.3.4.6. Társadalmi önszerveződések, civil szféra aktivitása

A településen sokrétű civil munka folyik. Tevékenységi körük széles spektrumú: az egészségügyi, a szociális, az ifjúsági, a kulturális és a városszépítési szervezetektől kezdve, a művészeti, az iskolai alapítványokon, a sportegyesületeken keresztül a fogyatékkal élők önszervezeteiig igen szerteágazó: sok-sok ember önkéntes munkájához biztosítanak keretet, jogi formát.

A településen jelenleg 57 civil szervezet működik, amelynek működését a FIKSZ Pont Egyesület segíti.

Hajdúhadházon működő civil szervezetek

Sorszám	Megyei nyilvántartási szám	Szervezet neve	Tevékenység
1.	167/2009	"A Bercsényi úti Óvoda Gyermekéiért" Alapítvány	A 2. sz. Napköziotthonos Óvoda Hajdúhadház sajátos nevelési rendszerének támogatása.
2.	3887/2010	„Ragyogás” Egyesület	Elsősorban szenvedélybetegek, pszichiátriai beteg célcsoportra irányuló egészségmegőrzés, életminős javítását és egészségfejlesztést elősegítő közösségi ellátó szolgálat, nappali ellátást biztosító szolgálat működtetése. Prevenciós programok kidolgozása, rendezvények, konferenciák szervezése.
3.	1940/2009	"Szilágyis Diákokért" Alapítvány	Tehetséges, hátrányos helyzetű, kiemelkedő tanulmányi eredményt elérő fiatalok jutalmazása, továbbtanulásának elősegítése.
4.	2029/2011	Asztalos Judit Emlékére Hajdúhadház Beteg Gyermekéiért Alapítvány	Beteg és sérült gyermekek segítése, fejlesztése, oktatása, szülők támogatása, beteg és sérült gyermekek társadalmi elfogadásának segítése, beteg és sérült gyermekek számára szabadidős tevékenységek szervezése, kapcsolatteremtés azonos problémákkal küzdő családok között, sajátos nevelési igényű gyermekek és fiatalok társadalmi beilleszkedését, esélyegyenlőségét támogató programok szervezése.
5.	45/1990	Az értékközvetítő és képességfejlesztő program működtetéséért Alapítvány	Az értékközvetítő és képességfejlesztő alternatív program bevezetése, a néptánc, a szövés, a barkácsolás, zeneoktatás, a sakk, a számítástechnika oktatásának beépítése a tantárgyi rendszerbe, ezek pénzügyi támogatása
6.	785/2009	Az Óvoda Úti Gyermekek Testi és Szellemi Fejlődéséért	Oktatási tevékenység
7.	1003/2009	Bocskai Alapítvány Hajdúhadház	A hajdúhadházi kistérség és Hajdúhadház város intézményeiben és civil szervezeteiben folyó programok és fejlesztések támogatása.
8.	2482/2006	Bocskai Ifjú Hajdúk Közhasznú Diáksport Egyesület	Iskolai és városi tömegsport feladatok ellátásában együttműködés
9.	3355/2007	CÉGÉNY Vadásztársaság	Sportvadászati lehetőség biztosítása.
10.	2495/2003	Dr. Földi János Közhasznú Diáksport Egyesület	-
11.	2179/2009	DVSC Ökölvívó Utánpótlás Nevelő Sportegyesület (DVSC Ökölvívó SE)	Ökölvívás tömeges népszerűsítése, utánpótlás nevelése, versenyzők felkészítése, egyéni és csapatversenyeken való részvétel.
12.	2556/2002	Együttműködés Hajdúhadházzal Egyesület	Kulturális tevékenység
13.	3396/2007	Emberibb Múltóbb Életért Közhasznú Egyesület	Szociális érdekvédelem, kapcsolati hálózat kiépítése, rehabilitáció
14.	827/1992	Erdész Vadásztársaság	Vadászati célú sporttevékenység

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

15.	2334/2001	Fiatalok Képzését Szervező, Polgári Nevelését Támogató Egyesület	-
16.	752/2006	Földi János Általános és Művészeti Iskoláért Alapítvány	Az iskola színvonalának emelése
17.	3236/2006	Független Baloldal a Településekért Egyesület	Kulturális programok szervezése és lebonyolítása, amelyeknek célközönsége a Hajdúhadház és környékén levő települések lakossága
18.	4130/2012	Hadházi Airsoft Team Egyesület	Az egyesület tagjai airsoft sporttevékenységének biztosítása, az airsoft helyi népszerűsítése, a társadalmi öntevékenység és közösségi élet kibontakoztatása.
19.	3188/2006	Hadházi Nimród Vadásztársaság	Demokratikus, az önkormányzatiság elvén alapuló, baráti szellemű egyesületi élettel biztosítani tagjai számára a sportvadászat lehetőségét
20.	1170/2006	Hajdú-Bihar Megyei Ipartestületek Területi Szövetsége	A tagszervezetek gazdasági és szakmai érdekvédelme, érdekképviselési munkájának segítése
21.	3490/2008	Hajdúhadház Bocskaiért Vadásztársaság	Sportvadászati, vadászati, íjászati és solymászati lehetőség biztosítása
22.	358/2008	Hajdúhadház Református Temploma, Harangalapja és Közgyűjteménye Alapítvány	A Hajdúhadházi református templom, illetve harangjainak, orgonájának műemlékké nyilvánítása, védelme, közgyűjtemény létrehozása
23.	794/2007	Hajdúhadház Roma Érdekvédelmi Szövetség	Érdekvédelem, érdekképviselés
24.	1681/2003	Hajdúhadház Roma Kulturális Sport Egyesület	Roma kulturális és sport tevékenység
25.	1654/2004	Hajdúhadházért Közhasznú Egyesület	-
26.	2030/2011	Hajdúhadházi Bocskai Diákokért Közhasznú Alapítvány	A Hajdúhadházi Bocskai Általános Iskolában tanuló diákok részére biztosítani a magas színvonalú oktatásban való részvételt.
27.	2522/2005	Hajdúhadházi Futball Klub Közhasznú Sportegyesület	Rendszeres sporttevékenység, labdarúgás, tömegsport
28.	312/1992	Hajdúhadházi Gyermekekért Alapítvány	A település oktatási színvonalának emelése
29.	1800/1998	Hajdúhadházi Kosárlabda Klub	Sporttevékenység
30.	3155/2006	Hajdúhadházi Nagyerdő Vadásztársaság	Szakszerű és tervszerű vadgazdálkodás, környezet- és természetvédelem, állatvédelem
31.	2503/2002	Hajdúhadházi Polgári Kör Közhasznú Egyesület	Kulturális tevékenység
32.	2046/2009	Hajdúhadházi Polgárőr Egyesület	A bűnügyi helyzet, a közlekedési helyzet, közbiztonság javítása
33.	2048/2011	Hajdúhadházi Református Gyermekekért Alapítvány	Támogatni az iskolákban, óvodákban folyó oktató-nevelő munkát.
34.	832/2009	Hajdúhadházi Szegényekért Alapítvány	Szociális tevékenység
35.	1156/1994	Hajdúhadházi Városi Sportegyesület	Sporttevékenység
36.	580/2005	Hajdúhadházi Vízitúrázók Alapítványa	Nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, kulturális tevékenység, gyermek és ifjúságvédelem, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségnek elősegítése
37.	604/1990	Hajdúhadháztéglási Városi Ipartestület	-
38.	2739/2003	Hajdúsági Hagyományőrző Lovas Klub	Lovas sporttevékenység.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

39.	4008/2011	HAJDÚVITÉZ Kulturális- és Sportegyesület	A kulturális- és sportegyesület elsődleges célja a tagok részére a rendszeres sportolás, testedzés biztosítása, az ilyen igények felkeltése, szervezett formában, valamint a helyi kulturális ismeretek terjesztése, illetve kulturális események támogatása. A magyar nemzeti múlt és kultúra teljességének gazdagítása szülővárosunk, Hajdúhadház helytörténeti értékeinek és hajdú hagyományainak feltárása és megóvása révén. Hajdúhadház lakosságának ezen értékek megbecsülésére és megőrzésére ösztönzése. Természeti és épített környezetünk megromlott állapotának javítás, városunk szépítése.
40.	3251/2006	Hangász Egyesület	Az akusztikus hangszereken játszó zenészek képzésképzés, az akusztikus zenei kultúra fejlesztése
41.	2223/2000	Havasi Gyopár Természetbarát Egyesület	Sporttevékenység
42.	749/2009	Integrált Személyiségfejlesztő Óvoda	A hajdúhadházi 3. számú Napközi Otthonos Óvodában nevelt gyermekek - különösen az eltérő nemzetiségű gyermekösszetétel miatt – számára sokrétűbb, differenciált nevelés, oktatás biztosítása
43.	145/2005	Játékos Képességfejlesztő Óvoda	Képességfejlesztő tevékenységrendszer feltételeinek biztosítása, az óvoda sajátos nevelési rendszerének, valamint azon dolgozók munkájának támogatása, anyagi elismeréssel ösztönzése, akik az alapítvány céljaiért kiemelkedő színvonalú munkát végeznek
44.	1863/1998	Kentaur Kulturális Egyesület	Kulturális tevékenység
45.	1128/1999	Kisebbségi Községi Ház Közhasznú Egyesület	Kulturális tevékenység
46.	1902/2008	Kívánságcsillag Alapítvány	Hátrányos helyzetű gyermekek segítése
47.	2627/2004	Klasszikus és Modern Gung-Fu Egyesület	-
48.	4201/2012	Megújult Pünkösdi Roma Hitközösség Keresztény Egyesület	Hitélet tevékenységének gyakorlása.
49.	1557/2012	Nagyerdő Vadásztársaság	Az egyesületekre és a vadásztársaságokra, a vadgazdálkodásra, a vadászatra, a fegyver- és lőszertartásra, használatra vonatkozó szabályzatok megtartásával az erdő- és mezőgazdaság érdekeivel összhangban, a környezet és természetvédelem előírásai tiszteletben tartásával, a szakszerű és tervszerű vadgazdálkodással óvja a vadon élő állatokat, azok élőhelyét, jól működő egyesületi élettel tagjai részére kulturált vadászati lehetőséget biztosít.
50.	13/2012	Nemzetközi Keresztény Roma Misszió Egyház	-
51.	3967/2011	Nyelvek és Kultúrák Egyesület	A nyelvi kultúra terjesztése, euroatlanti integráció erősítése a mikroközösségekben, csereprogramok szervezése által kapcsolati háló kialakítása fiatalokat megcélzó szervezetekkel.
52.	3458/2008	Radnóczy Ferenc Kertbarátkör /RFKB/	Kulturális tevékenység
53.	3159/2006	Roma Gyermekek és fiatalok jövőjéért	Roma kulturális hagyományok ápolása, roma fiatalok nevelése, támogatása
54.	2215/2000	Roma Környezet Barátság Közhasznú Egyesület	Roma lakosság képviselője
55.	1260/2006	Segíts, hogy élhessek a sérült beteg gyermekek támogatására létrehozott közhasznú Alapítvány	Sérült, beteg szociálisan rászoruló gyermekek támogatása
56.	1199/2002	Testvériség Kulturális és Szabadidő Sportegyesület	-

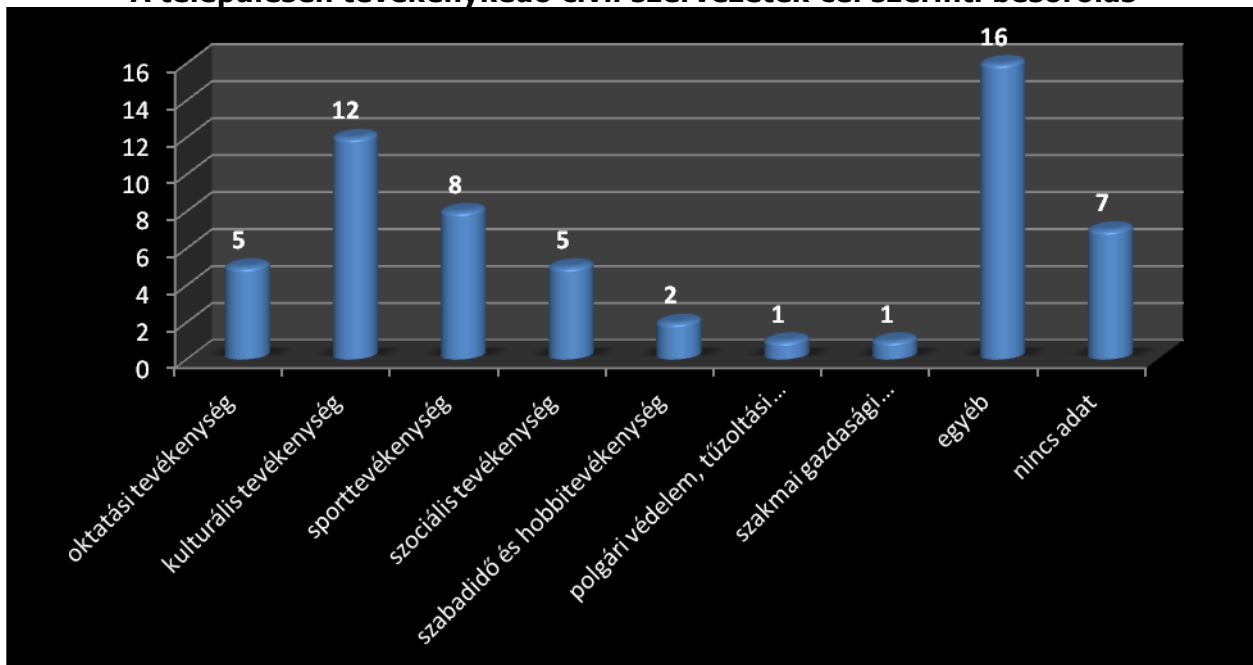
HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

57.	3913/2013	Városvédők Hajdúhadháért Egyesület	Az Egyesület elsődleges célja a Hajdúhadház területén és vonzáskörzetében élők anyagi jólétének és kulturális lehetőségeinek bővítéséhez, a környezet és a természet megőrzéséhez és szépítéséhez szükséges tevékenységek kifejtése, a meglévő és majdan megszületendő kezdeményezések összefogása és koordinálása, a hátrányos helyzetű társadalmi és etnikai csoportok támogatása, a célok eléréséhez anyagi források felkutatása és biztosítása, a célok elérésében részt vállaló személyek elismerése.
-----	-----------	---------------------------------------	--

Forrás: www.birosag.hu – Társadalmi szervezetek (2013. év)

A településen tevékenykedő civil szervezetek működéséhez, illetve az általuk szervezendő eseményekhez az önkormányzat eseti jelleggel, egyedi elbírálás alapján biztosít anyagi forrást. Jellemzően azonban minden szervezet saját maga teremti elő a működéséhez szükséges forrást, sikerrel pályázva különböző támogatási alapokhoz.

A településen tevékenykedő civil szervezetek cél szerinti besorolás

Forrás: www.birosag.hu – Társadalmi szervezetek (2013. év)

A fentiek alapján is jól látható, hogy a sporttevékenység és a kulturális tevékenység területén tevékenykedik a legtöbb civil szervezet, a cél szerinti besorolás alapján egyéb, valamint a nincs adat kategóriában szereplő civil szervezetek nagy része is a kultúra és a sport területén tevékenykedik.

A településen élénk, aktív civil élet folyik, amely a társadalom minden területét érinti. A civil szervezetek új szint visznek a város életébe, közösségi akcióikkal erősítik a település lakosságának lokálpatriotizmusát. A helyi civil szervezetek fontos szerepet töltenek be a helyi társadalom közösségformálásában, a helyi identitástudat erősítésében.

3.3.5. Környezet

Hajdúhadház település szerkezetét mai napig meghatározza a történelmi hagyománya, valamint a folyamatosan növekvő népessége.

3.3.5.1. Természeti környezet

A település természeti környezetének megóvása alapvető fontosságú, beleértve a közterületek, utak, járdák megfelelő állapotának biztosítását, tisztaságát, a megfelelő levegőt és a kiváló minőségű ivóvizet. Mindezek együttesen meghatározzák egy-egy településről alkotott képet, benyomást, valamint a település elérhetőségét, vonzerejét.

3.3.5.1.1. Csapadékvíz-elvezetés

A település területén a domborzati adottságok miatt a vízgyűjtő területek Ék-Dny-i irányúak. Az összegyűlő csapadék és belvizek elvezetése a kiépített csatorna rendszeren keresztül É-i irányban történik.

A településen a teljes terület kb. harmada veszélyeztetett csapadékvízzel. A belterületi csapadékvíz-elvezető hálózat hossza 28,31 km, amelyből 10,61 km zárt rendszerű, 11,15 km nyílt földmedrű árok, 6,55 km pedig nyílt burkolt árok. A belterületi szivattyútelepek száma 3 db, belterületi tározók száma 2 db. A külterületi csapadékvíz-elvezető hálózat hossza 10,2 km (nem önkormányzati tulajdonú).

Mivel a település belterületén az utóbbi időben nagy talajvíz emelkedés volt tapasztalható, amelyet a levezetés nélküli csapadékvíz és az elszikkasztott szennyvíz okozott, ezért az elmúlt években jelentős fejlesztések történtek a belvíz elvezetés kérdésének megoldására. Ebben az évben a település déli részén a Malom utcától délre, Fényestelepen történik a belvíz elvezetés fejlesztése, illetve a Nap utcában. A meglévő csatornahálózatot közmunkások tartják rendben, akiket a Városgondnokság felügyel.

3.3.5.1.2. Szennyvízelvezetés és szennyvíztisztítás

Hajdúhadház város rendelkezik közüzemi szennyvízelvezető és tisztító teleppel. A szennyvíztisztító telep I. üteme 1995. óta működik, a tisztító elválasztott rendszerű szennyvízcsatorna hálózat, amely Téglásról is szállítja a szennyvizet. A telep kapacitásának növelése 2003-ban valósult meg.

A város közüzemi szennyvizét gravitációs csatornán átemelőbe vezetik. Az átemelő szivattyúk segítségével a végátemelőbe, majd a közös szennyvíztisztítóba kerül a szennyvíz tisztításra. A szennyvíz nyomóvezetéken érkező kommunális szennyvíz gépi rácson át a denitrifikáló reaktorhoz, majd innen az I. és II. számú levegőztető műtárgyrészbe kerül. Fázis szétválasztás az utóülepítőben történik. A tisztított szennyvíz szükség szerinti fertőtlenítés után fogadóműtárgyon keresztül jut a befogadóba. A tisztított szennyvíz befogadó csatornája a VIII-7/2. belvízcsatorna.

A település önkormányzata igyekszik a csatornára való rákötést segíteni, ezért került kivetésre a talajterhelési díj. Hajdúhadház Városi Önkormányzata képviselő-testületének 7/2005 (III. 25.) számú rendelete az önkormányzati környezetvédelmi alapról és a helyi vízgazdálkodási hatósági jogkörbe tartozó szennyvízelvezetéshez kapcsolódó talajterhelési díjról rendelkezik a talajterhelési díj fizetéséről. Ez alapján a helyi vízgazdálkodási hatósági jogkörbe tartozó

szennyvízelvezetéshez kapcsolódó talajterhelési díj díjfizetési kötelezettség azt a kibocsátót terheli, aki a műszakilag rendelkezésre álló közcsatornára nem köt rá, illetve vízjogi engedélyezés hatálya alá tartozó szennyvízelhelyezést, ideértve az egyedi zárt szennyvíztározót is, alkalmazza.

A folyamatosan növekvő rákötések, a megemelkedett szennyvízmennyiség, a jogszabályi előírások és a szennyvízcsökkentési terv értelmében 2010. év végéig megvalósult a szennyvíztisztító telep bővítése a korábbi 2000 m³/nap kapacitásról 3000 m³/napra. **Távlati célként megjelenik továbbá a lakossági visszajelzések alapján a csatornahálózat teljes kiépítése.**

3.3.5.1.3. Kommunális hulladék

A kommunális hulladék a háztartásokból származó szilárd vagy folyékony hulladék, illetőleg a háztartási hulladékhhoz hasonló jellegű és összetételű, azzal együtt kezelhető más hulladék.

A településen korábban a Ligetben, a Hajcsár úton működött hulladéklerakó, mely még nem rendelkezett műszaki védelemmel. Ezt azonban a Magyarországon elindult ISPA finanszírozású hulladékgazdálkodási projekt megszüntette és megtörtént a rekultivációja. A telep közelében 3 észlelőkút van és folyamatosan vizsgálják az esetleges szivárgást.

A településen keletkező hulladék mennyisége jóval alatta marad a fejlettebb iparral, kereskedelemmel ellátott településekének.

Jelenleg a településen keletkezett nem háztartási hulladékok összegyűjtése és korszerű tárolása nincs megoldva, ezért az önkormányzat célja, hogy a háztartási gyűjtőedényekben nem elhelyezhető, illetve a lomtalanítási akciók során sem elszállítható, továbbá nagydarabos hulladékok, kisebb, a lakások bontásánál, átalakításánál keletkező hulladék, háztartási veszélyes hulladék gyűjtését és ártalmatlanító helyre történő elszállításig ezek tárolását biztosítani tudja a lakosság számára. Ennek eredményeként mindenképpen a természeti környezetet gyakran terhelő illegális szemétkerakások számát kívánja csökkenteni.

3.3.5.1.4. Zajkibocsátás

A közlekedési zajok a településen a 4-es főút forgalmából illetve a vasútvonal forgalmából származnak. Zajforrást jelentő nehézipari létesítmények nincsenek a településen, néhány ipari, azon belül főként faipari feldolgozó működik, a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási eredetű zajok tekintetében pedig nem történt zaj határérték túllépés.

Az ipari területeket úgy jelölte ki az önkormányzat illetve ipari üzemeknek úgy adott engedélyt, hogy az ott lévő üzemek zajemissziója ne okozzon határértéket meghaladó terhelést a település belterületen, a védendő létesítmények, illetve területhasználatok felé. A belterületen nincs olyan tevékenység, amely zajterhelésével környezetzavaró.

3.3.5.1.5. Levegőminőség

A település és környezete levegője jó.

Amennyiben azonban a légszennyezettségi adatokat tekintjük, akkor látható, hogy a mértékadó környezetterhelést a közlekedés okozza és elhanyagolható az ipar szennyezőanyag kibocsátása (egy telephelyről szilárd anyag kibocsátása történik).

A közlekedés által okozott összes légszennyező anyag kibocsátás (kén-dioxid, nitrogén-oxidok, szén-monoxid, szén-dioxid és különböző aromás szénhidrogének) közel ötszöröse a tüzelés (tehát a lakossági felhasználás) által okozottnak.

A mezőgazdaság a különböző munkálatok során keletkező porral és a permetezéssel ronthatja a levegő minőségét.

A bel- és külterületen legjelentősebb levegőterhelést (a porterhelés mellett) a parlagon álló termőterületek gyomvegetációjának pollenterhelése okozza. Az önkormányzat szigorú erőfeszítése ellenére is minden évben vannak parlagfűvel benőtt területek, amelyekre kényszerkaszálást kell elrendelni.

3.3.5.1.6. Vízellátás

Természetes vízfolyás a kistérségben és a településen nincs. Hajdúhadház hidrogeológiai viszonyai a település keleti és nyugati részein nagymértékben eltérőek. A pleisztocénben kifejlődött vízadó rétegek a keleti részen jobb kifejlődésűek, mint a nyugati oldalon. A terület földtani felépítésében a paleozoós-mezozoós alaphegység, kréta paleogén flis, miocén, pliocén, pannóniai, 100 m vastag levantei üledék és kb. 100-150 m vastag pleisztocén összlet vesz részt. Hidegvíz-termelésre a pleisztocén vízadó rétegek alkalmasak (három vízadó szint különíthető el a pleisztocén összleten belül).

A település felszín alatti vizek szennyeződés érzékenységi besorolására vonatkozó érvényes szabályozás alapján Hajdúhadház „Érzékeny” besorolást kapott.

Hajdúhadház rendelkezik közüzemi vízellátó rendszerrel. A város vízellátását a Geszterédi vízműről biztosítják, részben már kiépült iker távvezetéken. Hajdúhadház-Téglás közötti vízvázaló magas ponton 500 m³-es víztorony biztosítja a hálózat nyomástartását és a víztermelés-fogyasztás kiegyenlítését.

Hajdúhadház-Fényestelep ivóvízbázisa sérülékeny környezetű. A sérülékeny területen a felszínen nem lehetnek olyan szennyezőforrások, amelyek a csapadék közvetítésével a talajvizet veszélyeztetik. Potenciális szennyezőforrást jelentenek az engedély nélkül és szakszerűtlenül kivitelezett, magántulajdonban lévő kiskutak, amelyekből kb. 1000 db van a településen. Hajdúhadház-Fényestelepen vízműkút működik.

Az önkormányzat célja a Hajdúhadház-Téglás-Bocskai kert-Fényestelep tekintetében a központi ivóvízbázis megteremtése, amellyel a sérülékeny ivóvízbázis védelme valósulhat meg.

3.3.5.1.7. Zöldfelület-gazdálkodás

A település egészére általánosan jellemző a rendezett utcakép, a gyepterületek folyamatos kezelése, nyírása, gyommentesítése. A leggyakoribb ültetett fafaj a haszonfaként telepítettek közül a szilva és a meggy (elsősorban a külvárosi területeken). A belvárosban a dísfák közül a hegyi juhár és az ezüsthárs, valamint a cserjefajok közül a kis igényű életfa, a gyöngyvessző és a törökrozsza a legnépszerűbb.

Jelenleg a településen 26.210 m² zöldfelület van.

3.3.5.1.8. Természetvédelem

Hajdúhadház település közigazgatási területén a következő természetvédelmi szempontból fontos területi besorolások találhatók:

- a) Natura 2000 terület – pSCI terület 2764 ha
- b) Helyi jelentőségű természetvédelmi érték: 2 db védett fa
- c) Hajdúhadházi katonai lőtér (helyrajzi szám: 08/1.).

a) Natura 2000 terület – pSCI terület 2764 ha

Az Európai Unió ökológiai hálózata (Natura 2000) az Európai Unió két természetvédelmi irányelve alapján kijelölendő területeket tartalmaz. Ezek közül az 1992-ben elfogadott élőhelyvédelmi irányelv alapján kijelölésre került kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési területek (pSCI) közé került besorolásra 2764 ha terület.

Ezt a 275/2004. (X.8.) Korm. Rendelet illetve a Miniszteri rendelet a Natura 2000-rel érintett földrészekről [45/2006. (XII. 8.)] és mellékletei tartalmazzák.

A Miniszteri Rendelet 3. melléklete rendelkezik a Kiemelt jelentőségű Különleges Természetmegőrzési Területekről, amely alapján Hajdúhadházon több terület is kijelölésre került.

b) Helyi jelentőségű természetvédelmi érték

Hajdúhadházon 2 db helyi természetvédelmi érték található:

- A Hajdúhadházi emléktölgy (vagy Nagyerdei emléktölgy vagy „Rákóczi tölgy”), amely 1975 óta védett, helyrajzi száma 0269.
- Hajdúhadház, Bajcsy Zs. u. 2. sz. alatti lévő idős tiszafa, amelyet 1996-ban nyilvánítottak védetté, helyrajzi szám: 10599.

c) Hajdúhadházi katonai lőtér

A 2003-ban módosított Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer alapján a lőtér a homoki sztyepprétek kategóriájába tartozik, amely mellett kis kiterjedésben nyílt homokpusztagyepeket is lehet találni. Társulástani tekintetben homoki legelő dominál a területen, helyenként pedig a nyírségi mészkerülő homokpusztagyep is megtalálható a területen.

A lőtér a Magyar Honvédség kezelésébe tartozik. (Az Országos Területfejlesztési Konceptióban a kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi területeket mutatja a 9.1.4. melléklet.)

A település területén nem található a Nemzet Agrár-környezetvédelmi Program részeként működő Érzékeny Természeti Terület.

3.3.5.1.9. A környezetet veszélyeztető tényezők és a Települési Környezetvédelmi Program

A településen a környezetet veszélyeztető azonnali megoldást igénylő kockázati tényezők nincsenek. A településen korábban a Ligetben, a Hajcsár úton működött hulladéklerakó, melyet azonban megszüntettek, ez jelentősen csökkentette a környezetet veszélyeztető kockázatot. Egyéb jelentős ipari szennyezéssel járó működő üzem nincs a településen, a természeti környezetet kizárólag a társadalom fejlődésével együtt járó környezeti terhek veszélyeztetik.

A természeti környezet védelme azonban elengedhetetlen, ennek érdekében fogadta el a település Hajdúhadház Város Települési Környezetvédelmi Programját, melyben környezetvédelmi cselekvési tervként az alábbi irányelveket határozta meg:

- a települési környezet tisztasága

- csapadékvíz-elvezetés
- szennyvízelvezetés és tisztítás
- hulladékgazdálkodás
- zajvédelem
- levegőtisztaság-védelem
- közlekedés
- ivóvíz ellátás
- energiagazdálkodás
- zöldterület-gazdálkodás
- környezetbiztonság
- természetvédelem
- helyi jogszabályi környezet
- környezeti nevelés.

A település természeti környezeti állapota kiváló, ennek kihasználtsága azonban minimális, hiányzik az erre épülő turizmus és egyéb természetközeli hasznosítási mód. A természeti környezet állapotát veszélyeztető tényezők nincsenek a településen.

3.3.5.2. Épített környezet

3.3.5.2.1. Városszerkezet

A település egyik fő értéke a településszerkezet, mely a mai napig őrzi a történelem lenyomatát. Az eredetileg több központú, közös védelmi rendszerű településből alakult ki az a Hadház, amely a Bocskai féle letelepítés után hajdúvárossá vált. Sajátos hadtörténeti technikára épült a város, mivel Bocskai idején általában kb. 800 méterre tudtak lőni az ágyúk és általánosságban 6,4 km-es körvonal mentén tudták védeni a települést. Ezek a haditechnikai méretek jellemzően Hajdúhadház városszerkezetére a mai napig.

A település fő jellemzői:

- kétbeltelkesség, amely a belső halmazos szerkezetet eredményezte
- a védőmű, nyomon követhetően hajdúpalánk városszervező hatása: megőrzendő városszerkezeti elem, a városban a belső és a külső védelmi vonalrendszer illetve a palánkok rendszere egyaránt kirajzolódik.
- a települést körbevevő csillagterek, amelyek középkori településszerkezeti elemeknek tekinthetők. A védelmi rendszer tartozéka volt a csillag alakú útrendszer, amelynek közepén egy útvonal halad és ebbe fut bele több utca, ez volt a korábbi palánk erősítőmény rendszer sáncainak rajzolata.

3.3.5.2.2. Műemlékek, helyi építészeti értékek

A településen Hajdúhadház Városi Önkormányzat Képviselő-testületének 23/2005 (X. 27.) rendeletével jóváhagyott helyi építésügyi szabályzatának és szabályozási tervének 2011. évi módosítása rendelkezik az értékvédelem általános szabályairól.

A rendelet alapján a helyi védelem alá tartozó épített és természeti környezeti értékek az alábbiak.

A) Műemléki védelem alatt álló épületek

1. A Vadas Csárda (Dr. Földi J u. hrsz: 1332/1)

Nevét valószínű a Vadász családi névről kapta. A Vadász családtól a város regálás kocsmának vette meg - tehát bérletet fizettek érte. A kocsmában csak a város által ellenőrzött italt mérhettek. Az irodalmi gyűjteményekben közzé tett „pandúr párbaj” itt játszódott le.

Egyedi értéke: Történelmi eszmei értéke van.

Jelenlegi állapota: Az épület fel lett újítva megőrizve külső megjelenésében az eredeti állapotot.

2. Református templom (Bocskai tér hrsz: 10004/2)

Egyedi értéke: A neoromán stílusban épült templom a város ékessége.

Jelenlegi állapota: A templom felújítása megtörtént.

B) Területi védelem alatt álló településszerkezeti elemek

A történelmi városszerkezetben 3 fokozatú védelmi övezet került kialakításra. Védelem alá kerültek az I. a II. és a III. rendű védvonalak földszancái. Az Ó-VÁR területe az építészet eszköztárával, a CSILLAGERŐD nyomvonala az építészet és a kertépítészet közös eszköztárával, míg az egykori ZÖLDVÁR területe a kert- és tájépítészet eszközeivel tehető nemcsak védetté, hanem bemutathatóvá is.

I. fokozat

Az egykori Ó-vár területe a legszigorúbb védelmi terület, ahol a műemléki környezet miatt is rendkívül sérülékeny szerkezet található.

II. fokozat

A volt Csillagerőd által határolt terület, amelynek régi erődvonal mentén történő megőrzéséhez építészeti, illetve kertépítészeti eszközöket javasolnak.

III. fokozat

A hajdúváros egykoron védett teljes területe.

C.) Helyi védettség alá vont épületek

1. Városháza épülete 4242 Hajdúhadház Bocskai tér 1., hrsz: 10001

Városháza egyedi értéke: Régi épülete a városnak, mely modern stílusirányzatot képvisel. A tanácsteremben lévő tükör velencei, amely átélte a háborút. A pince rendszere a háború előtt és a háború után bortároló, a háború után burgonyatároló, börtön szerepet töltött be.

Jelenlegi állapota: Az épület északi szárnya mind külsőleg, mind belsőleg megújult. Az épület déli és nyugati homlokzata, a tetőszerkezete, valamint a tanácsterme fel van újítva. További felújítások szükségesek. Belső felújítási munkálatokra is szükség lenne, hogy az épületben lévő fali díszítések is visszakapják eredeti fényüket.

2. Dr. Földi János Általános Iskola régi szárnya 4242 Hajdúhadház Jókai u. 1-3. sz., hrsz: 12030

Egyedi értéke: A régi, volt főbejárat oszlopdíszai és a még eredeti ajtaja.

Jelenlegi állapota: Az épület belső és külső állapota alapján felújítást igényelne.

3. Bocskai Általános Iskola Kossuth úti épülete (jelenleg Hajdúhadházi Református Óvoda és Általános Iskola Kossuth úti épülete) 4242 Hajdúhadház Kossuth u. 3. sz. hrsz: 12074/2

Egyedi értéke: Régi múlt századi épületet.

Jelenlegi állapota: Az épület külső és belső állapota alapján további felújítást igényelne.

4. Dr. Földi János emlékház 4242 Hajdúhadház, Dr. Földi János utca 8. hrsz.: 12044

5. Vadászkastély épülete 4242 Hajdúhadház Dorogiás hegy hrsz: 18122

Egyedi értéke: A Dorogiás-hegy meghatározó épülete

Jelenlegi állapota: A magántulajdonban lévő épületet a tulajdonos folyamatosan újítja fel.

6. Volt bank épülete 4242 Hajdúhadház, Kossuth utca 2. hrsz.: 12082

7. **Lakóépület** 4242 Hajdúhadház Rákóczi u. 5. **hrsz.: 10921**
Egyedi értéke: Homlokzata megőrizte az eredeti homlokzatszínezést.
Jelenlegi állapota: Az épület lakott, felújítása szükséges
8. **Lakóépület** 4242 Hajdúhadház Rákóczi u. 15. **hrsz.: 11154/1**
Egyedi értéke: A múltat őrző cserépkályha, hajópadló, valamint fellelhető rajta a korabeli építészet jele és a vászonra készített gipsz díszítőelemek.
Jelenlegi állapota: Az épületet jelenleg nem lakják, így állagmegőrzése fontos.
9. **Lakóépület** 4242 Hajdúhadház Rákóczi u. 19. **hrsz.: 11206**
Egyedi értéke: 3 db század eleji cserépkályha található benne. A hajópadlója 50 cm széles fából készült, a folyosót az eredeti kőlap borítja, az épületen a bádогоzás eredeti. Az eredeti két szárnyú bélletes ajtók vannak benne.
Jelenlegi állapota: A magántulajdonban lévő épületet a tulajdonos folyamatosan újítja fel.
10. **Mázsaházban lévő mázsa** 4242 Hajdúhadház Vásártér 3. **hrsz.: 13914/73**
Postaforgalmilag fontos hely volt.
Egyedi értéke: A benne lévő mázsa.
Jelenlegi állapota: Az épület fel lett újítva, homlokzata azonban nem tükrözi az eredeti állapotot.
11. **Egészségház** 4242 Hajdúhadház Bocskai tér 7. **hrsz.: 12071**
Egyedi értéke: História értéke van.
Jelenlegi állapota: Az épület műszaki állapota kielégítő.

D.) Védett természeti környezet

A védelem alatt álló területek

a.) Belterületen

- Idős tiszafa (Bajcsy Zs. u. 2. hrsz.: 10599)

b.) Külterületen

- Nagyerdei emléktölgy 20 K jelű erdőrészlet 170125/5 hrsz-on, 4000 m²-nyi területen (150 éves kocsányos tölgy), védetté nyilvánítás betartási száma: 68/75.V.13.
- Csere erdei kocsányos tölgyes (0498 hrsz-ú terület Hajdúböszörménybe esik), 50/1 üzemtervi számú erdőterület 2 ha 1000 m² Fajta: kocsányos tölgy, kora 55 év, védetté nyilvánítás hatósági száma: 68/75.V.13.
- Hajdúhadházi nagyerdő, tölgyerdő részlet a 0125/5 hrsz-ú terület, nyírségi gyöngyvirágos tölgyes, védetté nyilvánítás határozati száma: 2/86.VI.25.

E.) Védett régészeti területek

Új kőkorból (neolitikumból) is kerültek elő leletek.

A rézkorból (i.e. 2500-1900). A vasútállomástól nem messze lévő mészhomokbányában tűzhely nyomokat is találtak ezen időszakból.

A bronzkorból és a kelták vándorlásának idejéből nem sok leletanyag került elő.

A szarmata kori leletanyag már sokkal gazdagabb, szarmata kori emlék az ún. Ördögárok. ennek nyomain megfigyelhetők a Szukacsi szálláson, a Varga vágáson, a Monostori erdőn, a Kutas erdőn, és a Telekföldön. Az Ördögárok vagy Csősz árok, a népvándorlás korabeli földsánc, a szállásterületek védelmét volt hivatott biztosítani. A szarmatákat a IV. században a gepidák szorították ki sáncsal is védett területekről. **Az avar-kori** leletanyag szintén hiányos.

Sugár utca: középkori feltáratlan

Szarmata település feltáratlan

Árpád- kori, középkori templom és temető: beépített részben elpusztult

Nyilvántartott, azonosított és védett régészeti lelőhelyek Hajdúhadház közigazgatási területén:

- 1) Régi Patika-zug: középkori kincslelet
- 2) Mészhomok téglagyár
- 3) Sugár u. 32.
- 4) Földi János Általános Iskola
- 5) Nap u. 14.
- 6) Demeter: Árpád kori templom, temető, település, részben feltárt
- 7) Ördög-árok II.
- 8) Hajdúváros

Nyilvántartott, azonosítatlan, de védett lelőhelyek (a múlt században több alkalommal kerültek be Hajdúhadház határából a Déri Múzeumba olyan régészeti leletek, amelyek pontos lelőhelye ismeretlen):

- 1) Vénkert
- 2) Közigazgatási területe
- 3) Hajdúhadház
- 4) Hajdúhadház II.
- 5) Hajdúhadház III.
- 6) Közigazgatási területe II.
- 7) Liget

A település jelentős történelmi hagyományainak köszönhetően kiemelkedően nagy számban található védett értékek (országos és helyi védeltséget élvező egyaránt), melyek állagmegóvása folyamatos, de nagyobb szerepet kell kapjon a forráshiányos önkormányzat működésében, mivel történelmi hagyományok megőrzése a kulturális fejlődés egyik mozgatórugója.

3.3.5.3. Lakásállomány

Hajdúhadházon a lakóházaknak főleg három stílusát figyelhettük meg, melyre a történelmi hagyományok, a mezőgazdaság túlsúlya egyaránt rányomja a bélyegét.

A „régí stílus”, mely itt a 18. század közepéig visszanyúló építési hagyományokat jelenti, egészen az 1980-as évekig élt. Anyaguk, építési technológiájuk alapján ezek a nyírségi háztípushoz sorolhatók. Vagyis sárból, később vályogból készült falazatukat erős, földbe ázott fa oszlop-szerkezet közé rakták. A tornácos, kerek-, vagy szegletes kőoszlopos, cseréptetős, téglafalú új stílusú házak itt is csak a 19. század második felében, akkor is elsősorban volt nemesi-, vagy módosabb gazda portákon bukkantak fel. A 19. század végétől a hagyományos építési stílus kezd felbomlani. Sokan a régi házakat alakítják át. Egyre több a házakon a díszítőelem. A 20. század közepéig Hajdúhadházon a régi stílus dominál, melyet azután igen gyorsan a legújabb kor „típusházai”, majd napjainkban az egyéni tervezésű, egyelőre nehezen meghatározható építkezési stílus váltja fel. Emiatt a népi építészeti, az utcakép meglehetősen heterogén képet mutat.

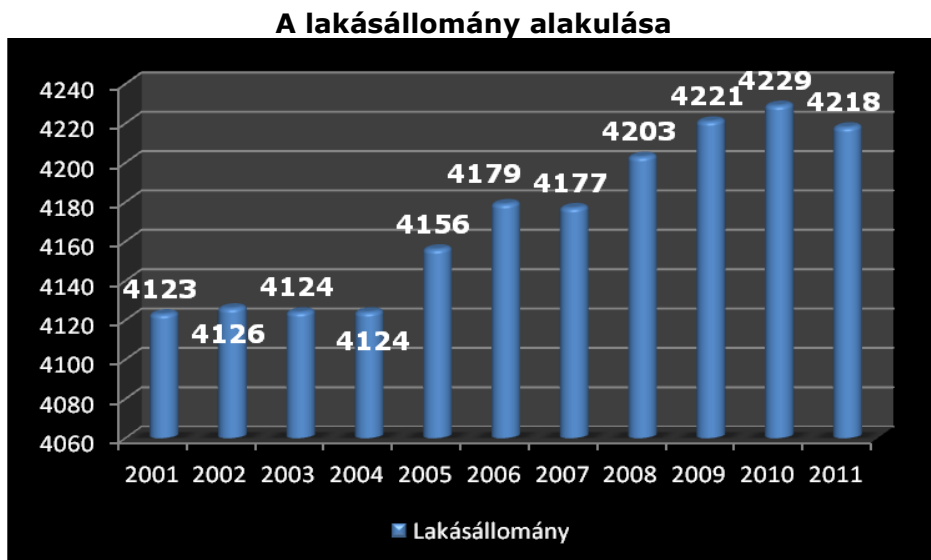
2001-2011. között a lakásállomány nominális mértékben emelkedett évről-évre települési, kistérségi, megyei, régiós és országos adatokat tekintve egyaránt. A növekedés üteme eltérő volt, megfigyelhető volt 2004-ben egy nagyobb arányú emelkedés, amely Hajdúhadház esetében a 2005-ben – egy évvel eltolódva jelentkezett – ezt követően pedig folyamatosan csökkent a lakásépítés növekedésének üteme, de évről-évre növekedés volt megfigyelhető.

A településen lévő lakásállomány 2000-ig folyamatosan növekedett, itt egy nagyobb mértékű visszaesés volt megfigyelhető, mely az avulás és a lakásépítés miatt megszűnt

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

lakások magas számával magyarázható. 2011. évben viszont csökkenés volt megfigyelhető a lakásállomány 4.229 db-ról 4.218 db-ra csökkent (-11 db)

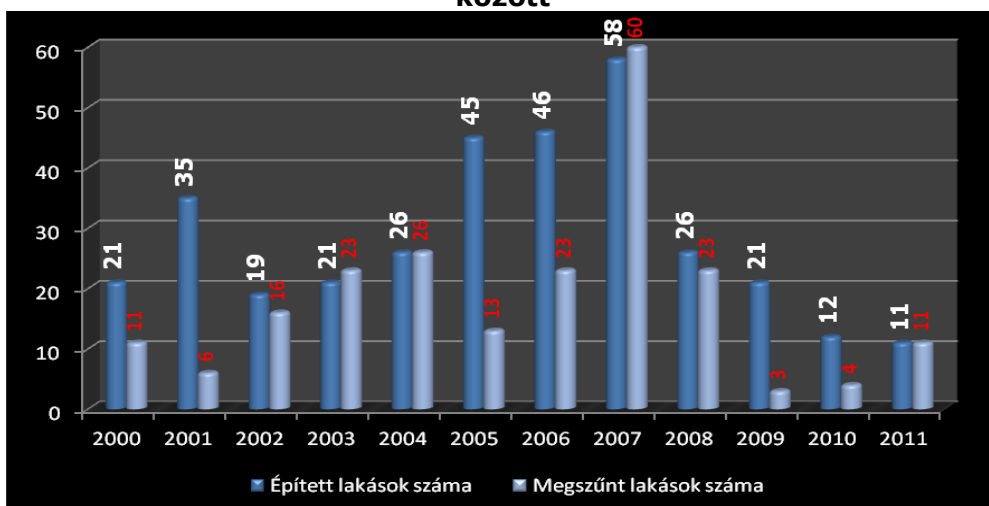

Forrás: KSH Statinfo 2000-2011.

Hajdúhadházon a népességszámot (2011. évi adatok alapján 13.234 fő) figyelembe véve 3,14 fő/lakás mutatószámot jelent.

Az elmúlt években – a 2002. évtől eltekintve - emelkedett az épített lakások száma (2007-ben 58 volt). A megszűnő lakások száma minden évben jóval alacsonyabb, mint az épített lakásoké, 2007-ben volt az elmúlt 8 év adatait tekintve a legmagasabb 34 db, mely 100 %-ban a lakásépítés miatt megszűnt lakásoknak köszönhető.

Az épített és megszűnt lakások számának alakulása Hajdúhadházon 2000-2011. között

Forrás: KSH Statinfo 2000-2011.

Az elmúlt időszakban épített lakások jellemző mérete, illetve a szobák száma leginkább kisvárosi, kertvárosi jellemzőket mutat. Az 2000. és 2011. között épített 341 db lakásból 163 db hámszobás. Egyszobás lakás viszont csak elenyésző számban került kialakításra

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

(6 db). 2 szobás lakásból 52 db, míg 4 vagy annál több szobásból 109 db épült fel a vizsgált 10 éves időszakban. Tendenciáját tekintve 2005-ig az egyes lakástípusok aránya váltakozó mértékű volt, azonban jellemző volt a nagyobb szobaszám, ezzel párhuzamosan a nagyobb alapterületű lakások aránya. Ezt követően azonban a több szobás lakások arányának visszaesése tapasztalható (megnőtt a háromszobás lakások részaránya), ugyanakkor egyre nagyobb az igény a kisebb alapterületre is, tehát kisebb, több szobával rendelkező lakások aránya emelkedett.

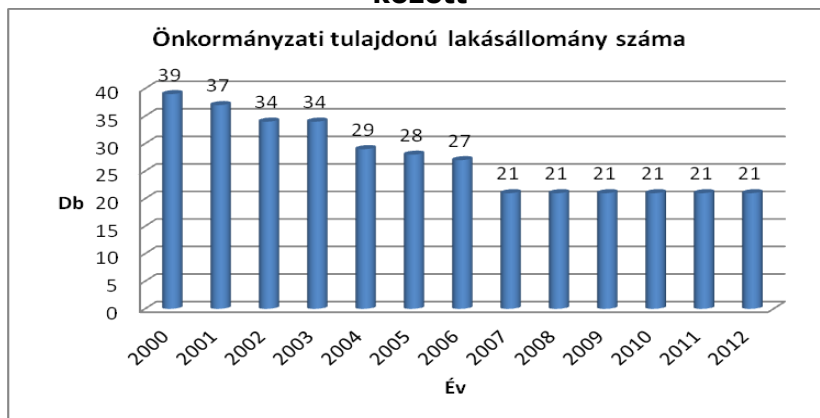
Az épített lakások jellemzően ellátottak a különböző közszolgáltatásokkal a vizsgált időtávon (2000-2011. évek):

- a 341 db lakásból 325 db fürdőszobával került megépítésre, 2007. évtől és 2009. évtől eltekintve minden vizsgált évben kizárólag fürdőszobával ellátott lakások épültek
- 160 db lakás gázvezetékekkel ellátott, 135 db lakás közcsatornával ellátott, 341 db lakás közüzemi vízvezetékekkel van ellátva.

Az épített lakások tulajdonviszonyát tekintve 2011. évben épült 3 db lakás értékesítési célra, a többi vizsgált évben kizárólag természetes személyek saját használatra építettek lakásokat. Az évek során 334 lakást családi házas formában saját használatra építettek.

Hajdúhadházon 1996-tól folyamatosan csökkent a fenntartott önkormányzati lakásbérlemények száma.

Fenntartott önkormányzati lakásbérlemények száma Hajdúhadházon 2000-2012. között

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal TSTAR adatbázisa, önkormányzati adatok alapján

Számuk jelenleg 21 db, amelyből 13 db kiutalt, 2 db szállásként funkcionál, 2 db bérbe van adva (1 db a Polgárőrség számára, 1 db pedig az Egyháznak irodai célokra), további 4 db pedig ún „C” típusú rossz állapotban lévő lakás, ebből 2 db nem lakott és nem kiadott, 2 pedig nem kiadott, viszont lakásfoglalók lakják.

Valamennyi lakás a Városgondnokság kezelésében működik.

A 13 db kiutalt bérlakásban élő évek óta ott lakik, jellemzően a rezsit és a bérleti díjat nem vagy késedelmesen fizetik (8 lakásban). A tartozás rendezése rendkívül nehézkes, mivel nincs jövedelmük. Több esetben jogi útra terelte az önkormányzat a tartozás rendezését, azonban ez nem segített a tartozás gyorsabb és megfelelő rendezésében.

A bérlakásokra biztosítást nem kötöttek. A lakók végezhetnek belső felújítást, belső festést, tatarozást, egyéb felújítást, amelynek elismert költségét a bérleti díjból levonják.

Az önkormányzat tulajdonában álló lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadásának és elidegenítésének helyi szabályairól szóló többször módosított 30/2006. (XII. 08.) sz. önkormányzati rendelet határozza meg a lakások bérbe adására vonatkozó főbb szabályokat. Ezen rendelet szabályozza a bérlakások kiutalásának rendjét is. (A kiutalás rendszerének bemutatását azonban mellőzzük, mivel a bérlők vagy annak családtagjai évek óta lakják ezeket az ingatlanokat, így kiutalás nem történt az elmúlt években.)

Az önkormányzat tulajdonában lévő lakások bérbeadásának három jogcíme van:

1. Szociális helyzet alapján való bérbeadás
2. Költségelven való bérbeadás
3. Piaci alapon való bérbeadás.

Szociális helyzet alapján annak a személynek adható bérbe a lakás, akinek – az együtt költöző személyek számát figyelembe véve – a lakás bérbeadásakor a családjában az egy főre eső jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb havi összegének kétszeresét, valamint az együttköltözők egyikének tulajdonában sincs beköltözhető lakás ingatlan.

Költségelven való bérbeadás akkor történhet, amikor a jövedelmi viszonyok miatt nem jogosult szociális bérlakásra.

A kiutalt 13 db bérlakásban élők közül 3-ban szociális helyzet alapján, 10 lakásban pedig költségelven kerül megállapításra a bérleti díj mértéke, melyet a hatályban lévő lakásrendelet szabályoz.

A szociális bérlakás célra használt ingatlanok és a szükséglakások kihasználtsága – figyelembe véve a rendelkezésre álló lakások számát - 90%-os (2 db üresen álló ingatlan). A városban nem érzékelhető, hogy további igény lenne a szociális bérlakások kialakítására, ugyanakkor az önkormányzat szűkös költségvetési kerete nem is teszi lehetővé további lakások kialakítását.

Elmondható, hogy a település lakásellátottsága megfelelő. Az egy lakásra jutó lakosok száma egyezik a megyei átlaggal, folyamatosan emelkedik a lakásállomány száma, amelynek minősége szintén javulást mutat, a felszereltséget tekintve szintén kedvező tendencia jelentkezik.

3.3.5.4. Települési környezeti infrastruktúra ellátottság

A település környezeti infrastruktúrával való ellátottsága – a közlekedési és közmű infrastruktúra megléte és minősége – alapvető fontosságú a megfelelő életminőség biztosításához.

A településen a legnagyobb problémát azonban az jelenti, hogy a település egyes területeinek infrastrukturális fejlettsége eltérő. Ezt több ok is magyarázza:

- a megépítés és üzemeltetés egy ellátott lakosra jutó költségei miatt gazdaságtalan a megvalósítás
- a közműre való csatlakozás iránti alacsony igény
 - a forráshiányos önkormányzat nem tudja biztosítani a megvalósításhoz kapcsolódó fejlesztési költséget (több esetben önrészt sem)
 - a lakosság nem tudja biztosítani a lehetséges alternatív megoldásokhoz szükséges forrásokat.

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

Ezen problémák áthidalása, megoldása azonban hosszú távú feladat, nem kizárólag önkormányzati hatáskörrel.

A település infrastrukturális ellátottságának helyzetére jellemző, hogy az alapvető műszaki és humáninfrastruktúrával rendelkezik, sőt az önkormányzat a forráshiány ellenére önként vállalt feladatokkal is segíti a humáninfrastruktúra fejlődését és a település problémáinak kezelését.

Összefoglaló táblázat Hajdúhadház infrastrukturális ellátottságáról

Megnevezés	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Lakásállomány	4123	4126	4124	4124	4156	4179	4177	4203	4221	4229	4218
Közüemi vívízvezeték- nálózatba beáapcsolt akások száma (db)	3512	3521	3540	3589	3656	3707	3704	3785	3812	3817	3832
Közüemi vívízvezeték- nálózatba beáapcsolt akások aránya (%)	85,18%	85,34%	85,84%	87,03%	87,97%	88,71%	88,68%	90,05%	90,31%	90,26%	90,85%
Közüemi vívízvezeték nálózat hossza (km)	58,5	58,5	58,5	58,5	58,5	58,5	58,5	58,5	58,5	58,5	58,5
Közcsatorna nálózatba beáapcsolt akások száma (db)	783	1129	1196	1243	1946	2106	2211	3390	3410	2350	2365
Közcsatorna nálózatba beáapcsolt akások aránya (%)	18,99%	27,36%	29,00%	30,14%	46,82%	50,39%	52,93%	80,66%	80,79%	55,57%	56,07%
Közüemi szennyvízcsatorna nálózat hossza (km)	18,6	18,8	18,8	18,8	29,9	31,2	31,2	31,2	31,2	31,2	31,2
Közcsatornába tisztítottan elvezetett összes szennyvíz mennyisége (1000 m3)	60,2	88,6	103,5	102,8	114,4	163,1	184,4	184,4	184,4	184,4	184,4
Háztartásokból közcsatornán elvezetett szennyvíz mennyisége (1000 m3)	43,1	69,7	85,2	85,6	97,8	137,9	159,1	163	157,6	181,3	156,1
Rendszeres hulladékgyűjtésbe beáapcsolt akások	4100	4200	4124	4124	4156	4179	4177	4177	4177	4177	4177

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Összes gázfogyasztók száma (db)	2177	2242	2330	2430	2506	2579	2630	2645	2786	2924	2653
Háztartási gázfogyasztók száma (db)	2077	2140	2220	2314	2393	2459	2507	2516	2662	2793	2524
Az összes gázcsőhálózat hossza (km)	78,1	78,1	78,1	78,2	78,2	78,3	78,3	78,3	78,3	78,5	78,5

Forrás: KSH Statinfo 2000-2011.

A közműolló változását tekintve látható, hogy a csatornahálózatba és az ivóvízhálózatba bekötött lakások aránya 2003-2007. évek között jelentős fejlődés volt megfigyelhető.

Számottevő javulás a 2005. évben volt megfigyelhető a települési közműollóban (szennyvízberuházásnak köszönhetően). Valamennyi vizsgált évben kedvezőbb volt a mutató értéke a kistérséginek, a 2005-ös beruházásnak köszönhetően elérte a régiós és kismértékben marad alatta a megyei átlagnak. A közműolló országos adatát tekintve minden évben lényegesen kedvezőbb értéket mutat, mint a települési, a kistérségi, a megyei és a régiós adat.

Az infrastrukturális adatokat tekintve megállapítható azonban, hogy azok átlagos települési adatok, nem mutatják a település egyes területei közötti ellátottsági különbségeket. Jellemző, hogy a település központjától a város külső része felé haladva az infrastruktúrával való ellátottság csökken, illetve romlik a színvonala.

Hajdúhadház infrastrukturális ellátottsága magasabb a kistérségi átlagnál, ugyanakkor a településen belül jelentős egyenlőtlenségek mutatkoznak az infrastrukturális ellátottságot tekintve. A település jelentős problémáját a használat arányának alacsony volta, a rákötések alacsony száma, illetve a használatban mutatkozó területi aránytalanságok okozzák.

3.3.5.4.1. Ivóvízellátás, közművek

A településen közüzemi vízmű és vízhálózat üzemel. A szükséges ivóvizet a Geszterédi vízműről biztosítják, továbbá Fényestelepen 1 db mélyfúrású kút található (kataszteri szám: K-52). Hajdúhadház-Téglás között található továbbá egy 500 m³-es víztorony, amely biztosítja a hálózat nyomástartását és víztermelés-fogyasztás kiegyenlítését.

A hálózaton ivóvíz vételezésére közkutak, a tűzoltáshoz szükséges víz biztosítására altalaj, valamint talaj feletti tűzcsapok vannak felszerelve, amelyekkel a hálózat mosatása is elvégezhető.

A vízmű a jelenlegi vízigényeket a nyári időszakban nem elégíti ki megfelelő módon, a hálózat is fejlesztésre szorul.

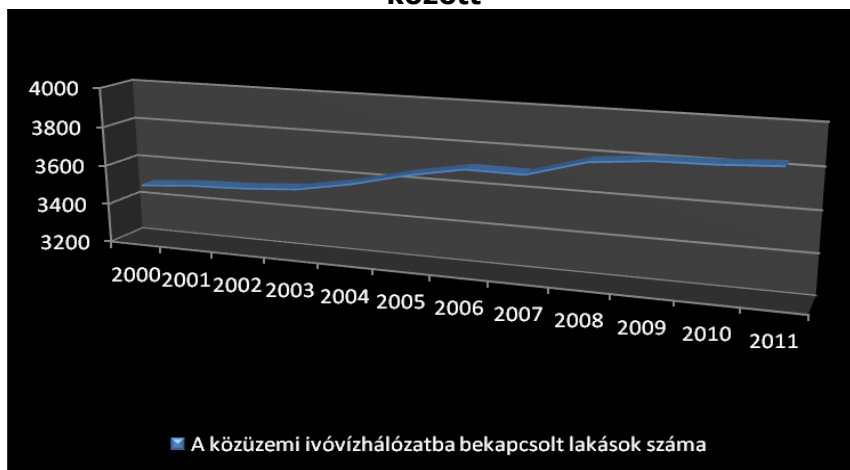
A települési ivóvíz minősége a vonatkozó kormányrendeletek alapján 0,03-0,01 mg/l közötti koncentrációban tartalmaz arzént, ezért vízminőségjavító beruházást kell végrehajtani. Hajdúhadház nem csatlakozott az erre vonatkozó fejlesztési programhoz.

A közüzemi vízvezeték-hálózat hossza 58,5 km, a közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakások száma 2011-ben összesen: 3.832 db volt. A településen az ivóvízhálózat 90,85%-ban kiépített. Ugyanakkor elmondható, hogy a szomszédos utcákról átkötéssel a település teljes területén (Fényestelepen is) elérhető az ivóvíz. Ezekben az esetekben nem került

ivóvízhálózat kiépítésre ezekben az utcákban, így a mutató kedvezőtlenebb értéket mutat, a valós bekötési arány kb. 95 %.

A közüzemi ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások száma Hajdúhadházon 2000-2011. között

Forrás: KSH Statinfo 2000-2011.

Az ivóvíz szolgáltatást jelenleg a Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt. biztosítja.

3.3.5.4.2. Szennyvízelvezetés és elhelyezés

Hajdúhadház rendelkezik közüzemi szennyvízelvezető és tisztító teleppel.

A szennyvíztisztító telep 1995-ben került kialakításra. Az elválasztó rendszerű szennyvízcsatorna hálózat Téglásról is szállítja a szennyvizet. A szennyvíz gravitációs csatornán jut az átemelőkhöz, ahonnan szivattyúk segítségével a végátemelőkhöz, onnan pedig a közös szennyvíztisztítóba kerül.

A szennyvíztisztítási technológia: A nyomóvezetéken érkező kommunális szennyvíz gépi rácson át a denitrifikáló reaktorhoz, majd innen az I. és II. számú levegőztető műtárgyszobába kerül. Fázis szétválasztás az utóülepítőben történik. A tisztított szennyvíz szükség szerinti fertőtlenítés után fogadóműtárgyon keresztül a befogadóba jut. A tisztítómű fölös iszapja szivattyú segítségével iszapsűrítőbe kerül.

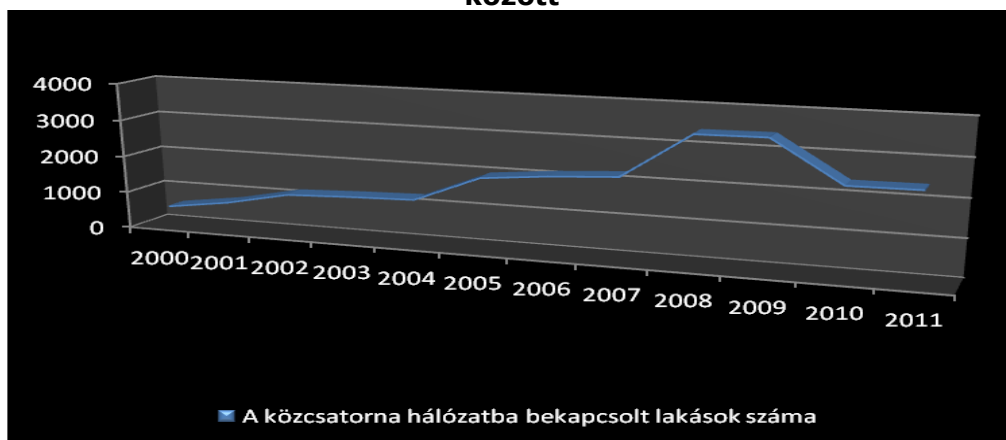
A keletkezett szennyvíz növekedése miatt 2003-ban történt (2005-től működik) az első bővítés (bővítést követően a közműves szennyvíztisztító berendezések kapacitása 840 kgO₂/nap).

A bővítést követően (2005-ben befejezett próbaüzem után) a létesítmény elvi tisztítási technológiája nem változott, viszont a rendszerben keletkező szennyvíziszapot zárt rendszerű komposztálás után mezőgazdasági területen hasznosítják. 2005-től III. tisztítási fokozattal is tisztításra kerül a teljes szennyvíz mennyisége. A tisztítótelepen történik a folyékony hulladék kezelése is, amelyet szippantókocsival szállítanak ide.

Fényestelepen jelenleg nincs szennyvízcsatorna rendszer, itt a keletkezett szennyvizet zárt szivárgásmentes rendszerű szennyvízgyűjtő aknába gyűjtik, melyet rendszeresen szippantanak és ürítenek.

A közcsona hálózatba bekapcsolt lakások száma Hajdúhadházon 2001-2011. között

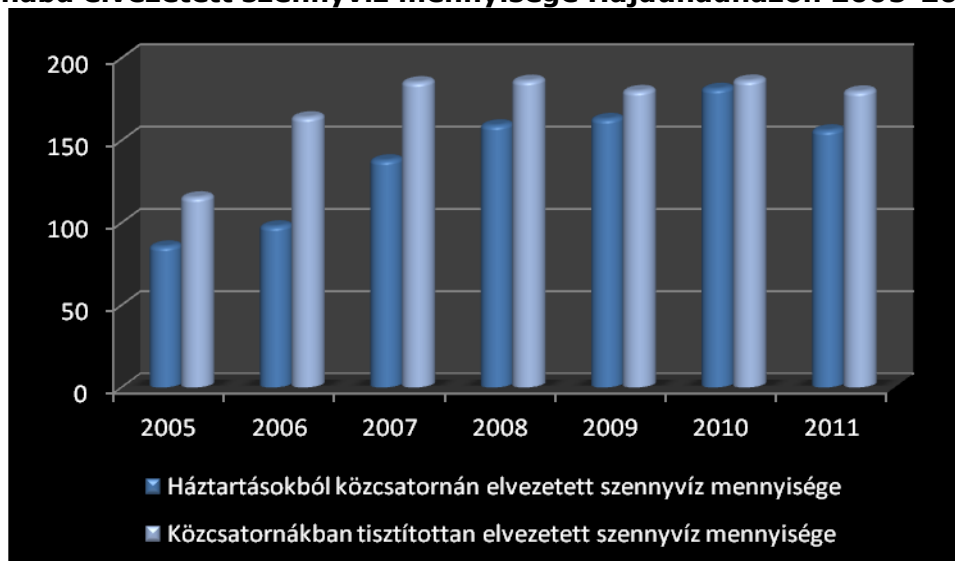
Forrás: KSH Statinfo 2000-2011.

A településen a telep megépítésekor közel 100 lakás került bevonásra a csatornahálózatba, számuk 1999-ben 251-re, majd 2000-re 551-re és 2001-re pedig 783-ra nőtt. Ezt követően újabb nagy csatornázás a telep bővítésekor történt 2004-2005 között 1243-ról 1996-ra nőtt a bekapcsolt lakások száma. A jelenlegi adatok alapján a bekapcsolt lakások száma 2.365 db, mely 56,07%-os csatornázottságot jelent.

A településen kiépült csatornahálózat hossza 31,2 km, korábbi felmérések alapján a teljes 100%-os csatornázottság kiépítéséhez még további 13,5 km hosszúságú csatornahálózat kiépítésére lenne szükség.

A 2011. évi adatok alapján 179,7 ezer m³ az elvezetett összes szennyvíz mennyisége, mely az elmúlt években jelentősen emelkedett, ebből a háztartásokból elvezetett szennyvíz mennyisége 156,1 m³ volt.

A közcsonaába elvezetett szennyvíz mennyisége Hajdúhadházon 2005-2011. között

Forrás: KSH Statinfo 2005-2011.

Ez a növekedés szükségessé teszi a telep további bővítését a jelenlegi 1800 m³/napról 3000 m³/napra.

A tisztító telep üzemeltetője a Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt..

3.3.5.4.3. Felszíni vízelvezetés

A belterületi csapadékvíz-elvezető hálózat a településen kb. 50 %-ban kiépített, nyílt földmedrű, és burkolt, valamint zárt csatornák üzemelnek. A lehulló csapadék nagy része a talaj jó szikkasztóképessége miatt elszikkad.

A csapadékvizek közvetlen befogadója az önkormányzati kezelésű Kistréti csatorna illetve közvetve a FETIKÖVIZIG kezelésében lévő VIII/7-2 csatorna.

A város belterülete a főcsatornák vízgyűjtő területének megfelelően 5 egységre osztható. Ennek megfelelően 5 jelölt csatorna biztosítja a csapadékvíz elvezetést emellett a téglási önkormányzat kezelésében lévő Kistréti felső csatorna biztosítja a Kistréti Tározóba történő befogadást.

A csapadékvíz tárolására szolgál a Kistréti Tározó, amely Hajdúhadház és Téglás között helyezkedik el, területe 2,15 ha valamint a Nap utcai tározó, amely 1,9 ha.

A településen 3 átemelő telep van, a Nap utcán, az Árpád utcán és a Malom utcán.

A felszíni víz elvezetése a település déli területein okoz jelentős problémát, melyet az önkormányzat pályázati forrás segítségével kíván megoldani, a Malom utcától délre eső területen kerül megvalósításra a felszíni víz elvezetése. Az érintett utcák: Irinyi, Erzsébet, Sugár, Pély N. G., Sámsoni út külterületi szakasza, Fényestelep, Nap, Kereszt, István Király, Erdőalja, Móricz Zs., Béke, Jászai M., Pallag, Károlyi M., Szabó G., Malom, Katona.

Problémát jelent továbbá a vasúton túli területen a belvíz, itt 2009-től már számos fejlesztést hajtottak végre, javítva ezzel a Nap, az Epres, az Árpád utca helyzetét.

Az önkormányzat számos további tervvel rendelkezik a hiányzó felszíni vízelvezetés megoldására vonatkozóan Bercsényi utca, Vásártér utca, Szabó Gábor utca, Kertek alja – Kinizsi u., Kalapács u., Táncsics – Vécsey K. utca, Botond utca, Árpád utca, Széchenyi utca, Tompa zug, Katona u., Bajcsy Zs. u. , Erdő u., Vasút u., Vénkert u., Toldi, nagy S. J., Kölcsey, Török I., Erzsébet u., Pély N. G. utca, Vasvári Pál utca, Damjanich utca, Vadas utca, Deák F. utca.

Ezek közül Vásártér u., Kinizsi, Táncsics, Tompa M. zug, Toldi, Kölcsey utcákon már megvalósult a felszíni vízelvezetés.

3.3.5.4.4. Szilárdhulladék kezelés

A településen biztosított a hulladékgyűjtés (valamennyi háztartásból) és szállítás valamint a szelektív hulladékgyűjtés.

A szilárd hulladék elszállítása 1990 óta folyamatosan megoldott, 1997-től kötelezően igénybeveendő szolgáltatás. Mind a belterületen, mind a külterületi helyeken heti rendszerességgel szállítják el a kommunális hulladékot. Korábban a Ligetben a Hajcsár úton működött a hulladéklerakó, melyet azonban 2004-ben a Hajdú-Bihar megyei ISPA

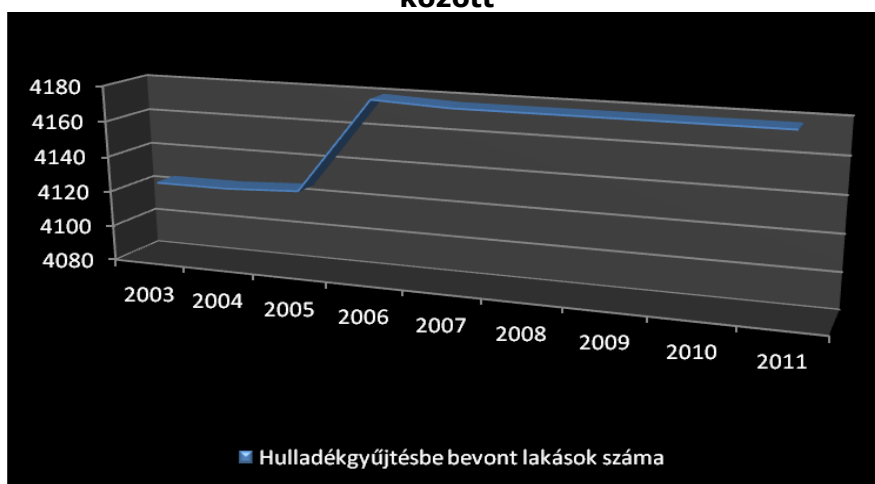

hulladékgazdálkodási rendszer részeként felszámoltak. A megye északi részét lefedő rendszer tizennégy település hulladékkezelési problémáját kezeli.

A hulladékot a Hajdúsági Regionális Hulladéklerakó és Kezelő Telepre szállítják, amely a Hajdúböszörményt Hajdúdoroggal összekötő közútról Hajdúvidnél leágazó 3506 sz. összekötő úton található.

A kommunális hulladékot heti egy alkalommal, 120-, illetve 1100-literes gyűjtőedényben szállítják el. Évente két alkalommal (tavasszal és ősszel) a településen a lakosság számára díjtalan lomtalanítást is végeznek.

A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma Hajdúhadházon 2005-2011. között

Forrás: KSH Statinfo 2003-2011.

A településről 2010-ban 2.628, 2007-ben 3001,4 tonna hulladékot szállítottak el összesen.

Szelektív hulladékgyűjtés 2005. óta működik a településen, jelenleg 14 gyűjtősziget van, ahol a háromfrakciós gyűjtőedényekben üveg, műanyag és papír másodnyersanyagok gyűjtése folyik.

A hulladékgyűjtést és hasznosítást a Hajdúsági Hulladékgazdálkodási Kft. végzi.

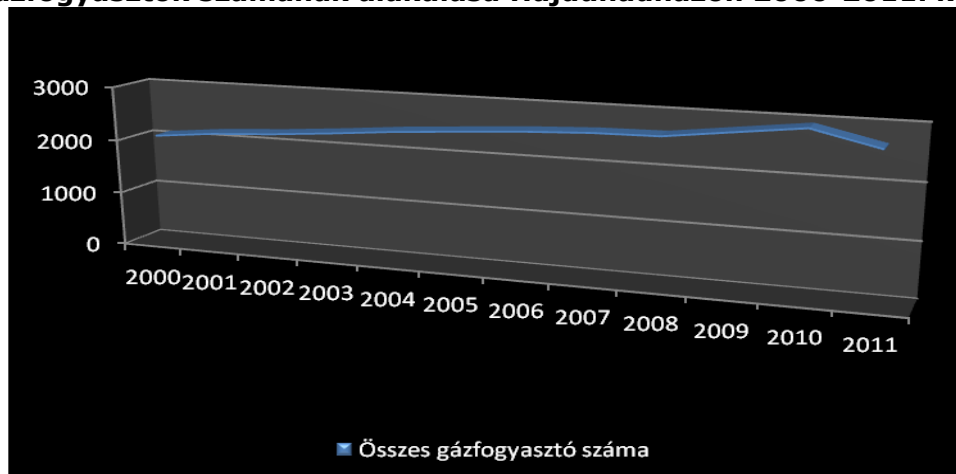
3.3.5.4.5. Földgázellátás

A gázellátás a település vasúton túli területeitől eltekintve közel teljes kiépítettségű (99 %-os), a vasúton túli területeken kb. harmada rendelkezik gázellátással, amelyet egy vasúton túli átvezetéssel biztosítanak, további bővítése a lakossági igények felmerülése esetén megvalósítható. Jelenleg a településen 78,3 km hosszú az összes gázcsőhálózat. A csőhálózat kiépítése egy nagy szakaszban történt 1993-94-ben, amikor 1993-ban 54,8 km, majd a következő évben további 23,1 km hálózat épült, ezt követően minimális bővítéssel emelkedett 78,3 km-re a gázcsőhálózat hossza.

Az összes gázfogyasztó száma (2011.) 2653 db, amelyből 2524 db a háztartási fogyasztók száma, a háztartási fogyasztók arány tehát 95%-os (2011-ban).

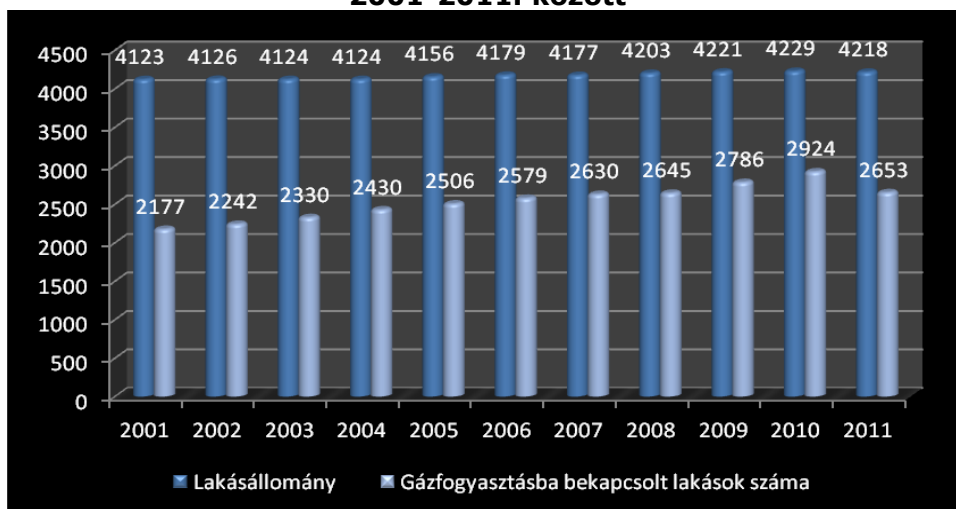
A gázfogyasztók számának alakulása Hajdúhadházon 2000-2011. között

Forrás: KSH Statinfo 2000-2011.

Hajdúhadházon a lakások 60%-án megoldott a gázfűtés. A gázfogyasztásba bekapcsolt lakások aránya az elmúlt években kismértékben ugyan, de folyamatosan növekedett.

A gázfogyasztásba bekapcsolt lakások száma számának alakulása Hajdúhadházon 2001-2011. között

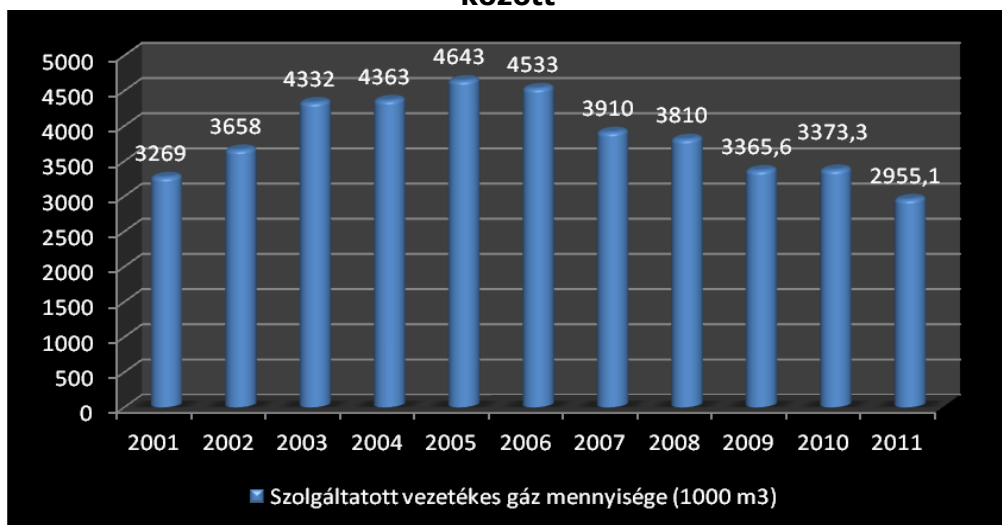

Forrás: KSH Statinfo 2001-2011.

Az összes szolgáltatott gáz mennyisége 2011-ben 2.955,1 ezer m³ volt, amelyből a háztartások 2.151,9 ezer m³-t használtak el. Jól látható, hogy 2005-től a gáz árának növekedésével a gázfogyasztók száma, valamint az elhasznált gáz mennyisége folyamatosan csökken. A lakosság kezd áttérni alternatív fűtési megoldásokra (pl.: fa, szén, elhanyagolható mértékben megújuló energiaforrások).

A szolgáltatott vezetékes gáz mennyiségének alakulása Hajdúhadházon 2001-2011. között

Forrás: KSH Statinfo 2001-2011.

A gázellátást a TIGÁZ ZRT. végzi.

3.3.5.4.6. Villamosenergia, közvilágítás

Az elektromos energia hálózati ellátás 100 %-ban biztosított, beleértve a külterületi lakott helyeket is.

2011-ben 4.337 db háztartási fogyasztót tartottak nyilván, amelyek 11.069 ezer kWh villamos energiát fogyasztottak, míg az összes villamosenergia-fogyasztót száma 4.571 db volt, számukra a szolgáltatott összes villamosenergia mennyisége 16.013 ezer kWh volt 2011-ben.

Hajdúhadház villamosenergia ellátását az EON Zrt. biztosítja országos távvezetésekről.

A közvilágítás 20 kV-os légvezetékes hálózat Hajdúhadház kül- és belterületén elhelyezett oszloptranzformátor állomásokhoz a helyi adottságoknak megfelelő nyomvonalakon lett bevezetve. Fényestelepen is biztosított a közvilágítás, utcakategória szerinti mennyiségű lámpatest működik.

Az önkormányzat felújította a közvilágítás rendszerét, melynek keretében a régi izzókat 100 %-ban energiatakarékos izzókra cserélték. A rendszer felújítását és korszerűsítését a MEZEI VILL Kft. végezte (a rendszert 10 éves lízingszerződés keretében az önkormányzat visszalízingeli).

Felmerült lakossági igény a közvilágítási rendszer kismértékű bővítésére új lámpatestek elhelyezésével.

3.3.5.4.7. Telekommunikáció

A település teljes területén kiépült a telefonhálózat, 1993-ban 651 db távbeszélővonal volt a településen, jelenleg (2011. évi adat) 1925 db. Az ISDN vonalakkal együttesen figyelembe vett távbeszélő fővonalak száma ugyan 2004-től folyamatosan csökken, ez azonban

kizárólag a „vonalas” szolgáltatás igénybevételének csökkenését jelenti a (mobilszolgáltatások növekedése mellett).

Hajdúhadházon 13 nyilvános telefon áll rendelkezésére (a nyilvános távbeszélő állomások száma is csökkent, 2003-2004. között közel felére, 27 db-ról 15 db-ra).

A nyilvános távbeszélő állomások helyszínei:

- Arany János utca 1.
- Béke utca 52.
- Béke-Kossuth utca
- Bocskai tér 9.
- Hunyadi János utca 34.
- Katona utca 1.
- Kossuth utca 92.
- Nyíl utca 4.
- Pallag utca 1.
- Rózsa utca 1.
- Veszprémy tér 4.
- Vörösmarty Mihály utca 1 (2 db)

Mobiltelefon szolgáltatás az egész településen mindenhol elérhető, mindhárom szolgáltató lefedettsége 100 %-nak tekinthető.

Kábeltelevízió hálózat kb. a település 30 %-án van kiépítve (2002-ben történt a kiépítés), de a működése korlátozott, 2002-ben 195 db, míg 2011-ben 201 db lakás volt a hálózatba bekapcsolva. Jelenleg a hálózatot a Invitel Zrt. üzemelteti.

A településen digitális műholdas televízió, telefon és internet egyaránt elérhető.

Hajdúhadház Városi Televízió illetve egyéb helyi híreket bemutató csatorna vagy rádió nincs a településen.

A település életét a Hajdúhadházi Lapok, havonta megjelenő kiadvány követi nyomon, amelyben a településen történt legfontosabb események kerülnek bemutatásra.

3.3.5.5. Közlekedési infrastruktúra

3.3.5.5.1. Községi közlekedés

Hajdúhadház közigazgatási területén országos és nemzetközi főközlekedési közút és vasút halad keresztül, mely biztosítja a település közösségi közlekedésbe való bekapcsolódását. A közösségi közlekedés keresleti oldalát a város lakossága, az alap- és középfokú oktatási intézményeiben tanuló diákok, a közösségi közlekedést a kistérségi humán közszolgáltatási és közigazgatási funkciók, a munkahelyük és a turisztikai látnivalók elérésére használó utasok alkotják. A közösségi közlekedés kínálati oldalát a távolsági közlekedés viszonylatában a Hajdú Volán Zrt. autóbusz járatai, a MÁV Start Zrt vasúti járatai biztosítják.

A város a kelet-nyugati irányú országos és nemzetközi térszerkezeti vonal, és az ennek forgalmát átvezető 4-es főút, valamint az erre csatlakozó regionális térszerkezeti vonalak (47-es, 471-es, 35-ös utak) mentén fekszik.

A belterület mellett NY-i irányban halad a belterületet egykor átszelő, jelenleg Hajdúhadházat és Téglást nyugatról elkerülő, É-D-i irányú, 4-es számú elsőrendű

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

főközlekedési út nyomvonala, bekapcsolva ezzel a települést az országos közúthálózati vérkeringésbe.

A település központján halad át a korábbi 4-es számú főközlekedési út (Béke u. – Dr Földi János utca), amelynek állapota rendkívül rossz, felújítása mindenképpen indokolt. Az önkormányzat a teljes útra vonatkozóan felújítási tervvel rendelkezik.

Ezen korábbi főközlekedési útból ágaznak le azok az útvonalak, amelyek a várost a környező településekkel kötik össze:

- a 3506-os számú hajdúvidi (Hajdúhadház belterületi szakasz 49301. sz.),
- a 3507-es számú hajdúböszörményi,
- a 4902-es számú hajdúsámsoni bekötőút – Fényestelepen vezet át
- a ma már csak településközi forgalomban jelentős, Téglással való összeköttetést biztosító, önkormányzati kezelésű közút.

A településen átvezető állami közutak hossza kb. 6 km.

A településrészek közötti kapcsolatot főként ezek az utak biztosítják, amelyek csomópontja a városközpontban található. Ezen a csomóponton keresztül lehetséges csak az ipari, kereskedelmi területek valamint a honvédségi terület közúti megközelítése is. Ezért jelentős a forgalmi terhelés.

Az önkormányzat célja, hogy a település déli részén áthaladó elkerülő út kialakításával a városközpontot tehermentesítse (déli ipari elkerülő utat kialakítása), mellyel a településen áthaladó nagyszámú tehergépjármű által okozott forgalmi terhelés csökkenthető.

Mindhárom számozott út rossz állapotban van, a belterületi szakaszokon hiányzik a kerékpárút (vagy kerékpársáv), több helyen a felszíni vízelvezető csatorna sincs kiépítve. A felújítás jelentős költséget igényel. Az önkormányzat célja azonban, hogy mindhárom út felújításra kerüljön úgy, hogy kiépítésre kerül a kerékpárosok számára alkalmas közlekedési útvonal is.

A település főbb útjainak forgalma magas ugyan, de kezelhető. A 4-es főút elkerülő szakaszának megépítése jelentős mértékben csökkentette a település központjának terhelését.

A közösségi közlekedést kiszolgáló infrastruktúrák közül a település rendelkezik vasútállomással viszont nem rendelkezik autóbusz állomással. Hajdúhadház kb. 25 km-re található Debrecentől, ahonnan légi közlekedés is igénybe vehető.

A központi belterületet K-i irányban szeli ketté a 100-as sz. Budapest-Debrecen-Nyíregyháza-Záhony 2 vágánypárú, villamosított vasúti fővonal. A kettészelt belterületek három ponton, szintbeni fénysorompóval biztosított vasúti-közúti átjárón kapcsolódnak egymáshoz.

A település Budapesttől való távolsága 260 km (elérhetősége 3 óra). Debrecentől való távolsága 18 km (elérhetősége 15-25 perc), Nyíregyházától való távolsága 30 km (elérhetősége 25-30 perc).

A fővárosba 3 óránként közlekedik InterCity vonat Debrecenből, amely egyben Budapest-Moszkva közötti vasútvonal csomópontja is. A vonatok munkaidőben félóránként, egyébként átlagosan óránként közlekednek.

A tömegközlekedés autóbuszokkal történik, helyi járat (kizárólag Hajdúhadház belterületén közlekedő) nincs. A lakosság a 20-30 percenként közlekedő Hajdú Volán Zrt. helyközi járatait veszi igénybe a településen belüli autóbusz közlekedésre.

A településen nincs autóbusz állomás, viszont 11 autóbusz megállóhely van: Városháza, Szövetkezeti Bolt, Bercsényi út, Béke u., Méhésház, Nyíl u., Telekföld, Vadas csárda

valamint Hajdúhadház (Kutas) erdészház valamint Fényestelepen Erdészház és Iskola. Az autóbusz megállóknak az utasok várakozási feltételei kedvezőtlenek, több helyen nincs fedett várakozóhely, a megálló közvetlen közelében nincs a közúton áthaladást biztosító gyalogátkelőhelyek.

2 benzinkút szolgálja ki a gépjárművezetőket:

- (Dr. Földi János u. 56., ahol 6-20 óráig állnak az autók rendelkezésére
- Hajdúhadház, 4. sz. főút 243-244 km Hajdúvidi elágazás, ahol 7-16 óra között dízel üzemanyag értékesítéssel foglalkoznak.

Hajdúhadház a főbb tömegközlekedési eszközökkel jól megközelíthető, azonban ezek eszközök fejlesztést igényelnek, mely a település fejlődése szempontjából meghatározó ipari betelepítésének alapvető feltétele.

3.3.5.5.2. Városi területek föltártsága, megközelíthetősége

A közlekedési infrastruktúra tekintetében az elmúlt években történtek ugyan változások, de a város életét jelentősen megváltoztató közlekedési úthálózat fejlesztés továbbra sem történt meg.

Jelenleg a település belterületén három számozott út vezet, az egyik a Hajdúvidre vezető út belterülete, a másik pedig a Ligetre vezető út, ahol jelentős a honvédségi forgalom, valamint a 49105-ös számmal jelölt út, amely a Rákóczi és Hunyadi utca közötti szakasz.

Ez a település belső forgalomszerkezeti változását is indokolja. Cél, hogy a városközpontban a forgalmat és ezáltal a zajártalmat csökkentsék, amelyet különböző forgalomkorlátozó eszközök, továbbá zöldfelület növeléssel kívánnak elérni.

A városban az utcahálózat fele szilárd burkolattal ellátott, a többi – jellemzően a település központjától távolabb eső és jelentős számban valamelyik szegregátumban lévő utca – nem kapott szilárd burkolatot. Kedvező változás, hogy az önkormányzat az elmúlt években saját és pályázati források igénybe vételével folyamatosan burkolta le a meglévő utakat. Elmondható tehát, hogy a városrészek megközelíthetősége nem egyenletes, melyet az önkormányzat a szűkös anyagi források figyelembe vételével tervez megszüntetni.

A településen 51,5 km út található, amelyből 25,5 km a kiépített úthálózat és 26,1 km a kiépítetlen burkolat nélküli földút. A kiépített úthálózat legnagyobb része az elmúlt 10 évben épült.

Az önkormányzat számos utca felújítási tervével rendelkezik. Ezeknél az utcáknál a csapadékvíz elvezetés is kialakításra kerül (nem minden esetben van hozzá terv, de a megvalósítás során ennek kialakítása is megtörténik).

A gyalogos közlekedés tekintetében kedvezőbb az infrastruktúra ellátottság helyzete, mint a közúti közlekedésé, mivel kb. 2 éve zárult le az a program, mely alapján az önkormányzat a lakosságnak természetben nyújtott anyagot az építéshez (cement és sóder) és a lakosság pedig elkészítette a járdát (felmerült igény alapján a Városgondnokság a közmunkások bevonásával segített a járdaépítésben). Ezzel a településen a járdaellátottság kb. 95 %-ra nőtt. Az összes járdahossz: 59,6 km, kiépítetlen járda 3,5 km.

Jelenleg a településen 3 utca van, ahol nincs járda: Viola, Keskeny és Szélső utcák. Itt az utca szélessége nem teszi lehetővé a járda kialakítást.

Jellemzően egyoldali járda van a település teljes területén, a településközpontban (a település kb. 30 %-án) kétoldali járda is ki van építve. A már korábban kiépült járdák állapota eltérő, több helyen felújítást igényel. Mindez közlekedésbiztonsági szempontból veszélyforrást jelent ugyan, de emiatt személyi sérüléssel járó baleset az elmúlt években nem történt. Ennek ellenére a gyalogosközlekedés feltételeinek fejlesztése szintén fontos feladat.

A településen 2,3 km kerékpárút van, azonban a kerékpárosok számának magas száma miatt ennek fejlesztése indokolt. Folyamatos kerékpárút vezet Téglás-Hajdúhadház-Bocskai kert között, mely jelentős kerékpárforgalmat bonyolít le. Az önkormányzat a fejlesztési tervek között szereplő úthálózat fejlesztéseket úgy kívánja megvalósítani, hogy a viszonylag nagyszámban közlekedő kerékpárosok számára kerékpárutat is építsen.

Az egyes városrészek közlekedési infrastruktúrával való ellátottsága nem egyenletes, az elmúlt években történt számos intézkedés és fejlesztés ellenére sem csökkent a peremrészek infrastrukturális elmaradottsága. Az önkormányzat szűkös forrásait figyelembe véve folyamatosan pályázati forrásokat keres az infrastruktúra átfogó fejlesztésére.

Jelentős probléma a településen, hogy a városközpont jelenleg a közúti közlekedés központja is, itt található jelentősebb zöldfelület, park. A városközpont szerkezeti jellege azonban nem egységes, nincs megfelelő helyszín egy települési nagyobb rendezvénynek és nincs megfelelő kikapcsolódást biztosító sétáló-pihenő övezet. A központban lévő intézmények egy része már felújított, más része viszont leromlott állapotú, a gazdálkodó egységek üzletei nem egységes arculatot tükröznek. A település élhetőbbé tételének fontos eszköze, hogy egy turisztikai szempontból is vonzó városközpont jöjjön létre, amely nemcsak a település lakosságának esztétikai igényeit elégíti ki, hanem erősíti az identitástudatot valamint a turisztikai fejlesztések első állomása.

3.3.6. Közzolgáltatások

Hajdúhadház társadalmi folyamatainak alakulásában a gazdaság helyzete és az infrastrukturális feltételek mellett rendkívül fontos szerepet játszanak a közzolgáltatások. A fejlett közzolgáltatási háttér, a megfelelő színvonalú szolgáltatáskínálat nem csupán a helyben lakók számára fontos, hanem a város településhálózatban betöltött szerepét is jelzi.

3.3.6.1. Oktatás-nevelés

Hajdúhadházon az igénybe vehető oktatási és ehhez kapcsolódó szociális jellegű közzolgáltatásokat ellátó intézmények az alábbiak:

A városban jelenleg elérhető oktatási közzolgáltatások a következők:

- Óvodai nevelés
- Általános iskolai oktatás
- Alapfokú művészetoktatás
- Két tanítási nyelvű oktatás
- Logopédiai ellátás
- Továbbtanulási-, pályaválasztási tanácsadás
- Gyógytestnevelés
 - Gyermejjóléti szolgáltatás
 - Iskolai napközi/tanulószoza, iskolaotthon
 - Gimnáziumi oktatás
 - Szakközépiskolai oktatás

- Szakiskolai oktatás.

A településen lévő közoktatási intézmények az alábbiak:

1. Három Szirom Óvoda (4242 Hajdúhadház, Mester u. 33.)
2. Aranykapu Óvoda (4242 Hajdúhadház, Bercsényi u. 23.)
3. Szivárvány Óvoda (4242 Hajdúhadház, Szilágyi D. u. 2-4.)
4. dr. Földi János Ált. Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény (4242 Hajdúhadház, Jókai u. 1-3.)
5. Szilágyi Dániel Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola, Szakiskola (4242 Hajdúhadház, Bocskai tér 6.)
6. Bocskai István Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola (4242 Hajdúhadház, Szilágyi Dániel u. 2-4.)
7. Hajdúhadházi Református Óvoda és Általános Iskola (4242 Hajdúhadház, Óvoda u. 4.)

Ezek közül az intézmények közül a Hajdúhadházi Református Egyházközség tartja fenn a Hajdúhadházi Református Óvoda és Általános Iskolát, a többi intézmény Hajdúhadház Város Önkormányzata által fenntartott.

3.3.6.1.1. Három Szirom Óvoda

A 2009. július 2-án elfogadott módosított alapító okirat alapján az Óvoda három tagépületben működik:

1. Székhely: Mester u. 33. (Központi Óvoda)
2. Telephelyek: Templomkerti Óvoda - Mester u. 35. és Poroszlai Kerti Óvoda - Petőfi u. 1/a.

Az óvoda által ellátott feladatok:

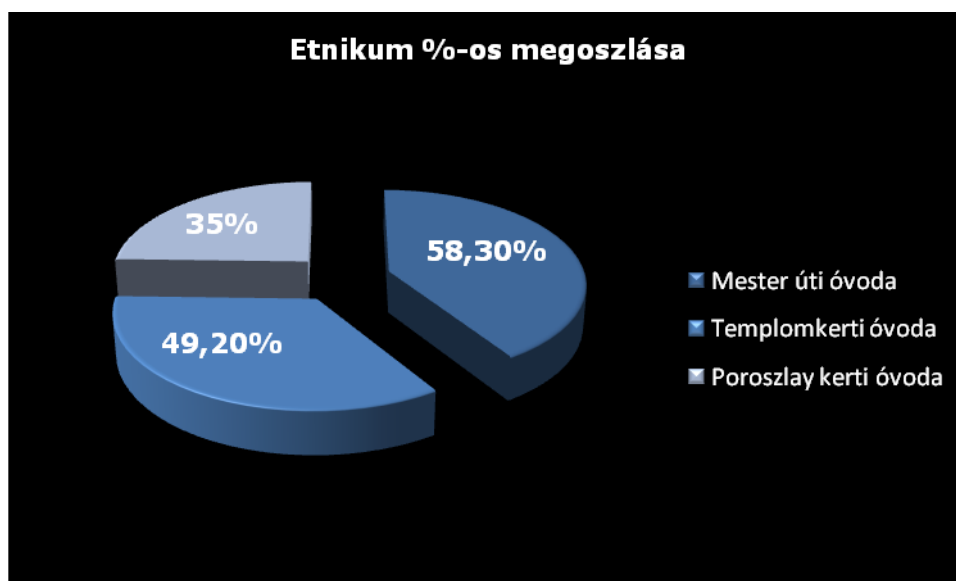
- óvodáskorú gyermekek nevelése,
- intézményi étkeztetés
- etnikai, kisebbségi nevelés
- integrációs nevelés

Az óvodában a 142 férőhelyre a maximálisan felvehető gyermekszám 163 fő, az intézmény 7 vegyes életkorú csoporttal működik. Jelenleg (2011/2012-es tanévben statisztika alapján) az óvodába 170 gyermek jár – a kapacitás kihasználtság tehát 119,7 %.

2011/2012-es tanévben a gyermeklétszám 170 fő volt, amelyből 41fő HH és 93 fő HHH-s gyermek volt.

A Mester úti Központi Óvodában 2 csoportban folyik az óvodai nevelés (Margaréta és Rakéta csoportban), amely 40 férőhelyes, jelenleg összesen 48 fő jár ezen csoportokba. A Templomkerti Óvodában 3 csoportban (Mókus, Mazsola és Maci) 52 férőhellyel működnek, jelenleg összesen 65 fő jár ezen csoportokba, a Poroszlai óvodában szintén 2 csoportba (Alma és Tulipán) vannak a gyermekek beosztva, férőhelyszám 50, jelenleg 57 fő jár ezen csoportokba.

Forrás: Három Szirom Óvoda 2011/2012 évről szóló beszámolója

A Mester úti óvoda épülete eredetileg szolgálati lakásoknak épült, amelyet 1971-ben átalakítottak. 2000-ben lett az épület felújítva, azonban mára az épület elhasználódott és nem felel meg a mai kor követelményeinek. Legfontosabb problémák:

- a csoportszobák kicsit és túl sötétek
- a folyosó és az öltözők szűkek
- kevés a mosdó az 50 gyermek számára
- a termeknek nincs külön bejárata, így egymásból nyílnak a csoportszobák
- nincs tornaszoba.

Poroszlai Kerti Óvoda szintén modernizációt igényel, mivel az óvoda nem rendelkezik tornaszobával és az előírásoknak megfelelő termekkel, nem megoldott az akadálymentesítés sem. A játszóudvar is fejlesztést igényel.

1989/90-es nevelési évtől kezdődött az óvodában megkezdődött az innovációs törekvés, fokozatosan tértek át a heterogén csoportok szervezésére, a kötelező foglalkozásokról a kötetlen mikrocsoportos foglalkoztatási formára. Ez adta a lehetőséget a folyamatos napirend kialakítására, a folyamatos étkezésre. Az 1991/92-es nevelési évtől az Epochális rendszerű óvodai nevelés programjával dolgoznak, melyet 1999-ben a debreceni Lehel úti óvodától adaptáltak. 1998-ban Bázisóvodai címet kaptak a programot alkotó óvodától. 2001-től részt vettek a Comenius 2000 I. Intézményi modell - partnerközpontú működés - minőségbiztosítási rendszerében. A minőségirányítási team működik jelenleg is, feladatát folyamatosan végzi.

A jelenleg 142 férőhelyes Három Szirom Óvoda fejlesztése mindenképpen indokolt, a magas kihasználtság és a tagépületek jelentős felújítási igénye miatt. A tervek szerint a három telephelyen működő óvoda helyett egy épület kerül kialakításra (a Mester utcai óvoda és a Templomkerti tagóvoda megszűnik), a Poroszlai utcai óvoda kerül bővítésre új épület kialakítással.

3.3.6.1.2. Aranykapu Óvoda

A 2009. július 2-án elfogadott módosított alapító okirat alapján az Óvoda a Bercsényi u 23. szám alatt működik, itt kap helyet a Bölcsőde is.

Az óvoda által ellátott feladatok:

- óvodáskorú gyermekek nevelése,
- intézményi étkeztetés
- etnikai, kisebbségi nevelés
- integrációs nevelés.

Ezen kívül az óvodában két továbbképzést is lebonyolítottak 2009. évben:

1. Mozgásterápia az óvodában
2. Kompetencia alapú óvodai program megismerése

Az óvodában a 125 férőhelyre a maximálisan felvehető gyermekszám 150 fő. Jelenleg (2010/2011-es tanévben) az óvodába 153 gyermek jár, melyből 44 fő HH és 98 fő HHH-s. A férőhely kihasználtság 122,4%. Az etnikum aránya 65%.

Az Aranykapu Óvodában 5 csoportban folyik az óvodai nevelés: Katica, Cica, Maci, Manó, Napsugár.

Az óvoda infrastrukturális fejlesztése szükséges, mivel nem megoldott az óvoda akadálymentesítése, hiányzik a tornaszoba.

3.3.6.1.3. Szivárvány Óvoda

A 2009. július 02. napján elfogadott módosított alapító okirat alapján az Óvoda Szilágyi D. u. 2-4. sz. alatt működik.

Az óvoda által ellátott feladatok:

- óvodáskorú gyermekek nevelése,
- intézményi étkeztetés
- etnikai, kisebbségi nevelés
- integrációs nevelés

Az óvodában a 175 férőhelyre 210 gyermek vehető fel (maximálisan felvehető gyermekszám). Jelenleg (2010/2011-es tanévben) az óvodába 190 gyermek jár, férőhely kihasználtság meghaladja a 100 %-ot, 108,6 %.

A Szivárvány Óvodában 7 óvodai csoportban folyik a nevelés: Margaréta, Mókus, Pillangó, Nyuszi, Maci, Katica, Süni.

Az óvoda 1985-ben épült, a kétszintes épületben minden csoportszobához külön mosdó és öltöző helyiség tartozik, a csoportszobák tágak és világosak. Az épületben azonban nincs biztosítva az akadálymentes közlekedés, szükséges a nyílászárók cseréje, az udvari játékok fejlesztése és tornaszoba kialakítása.

Az alábbi táblázat együttesen mutatja, hogy a három óvodába milyen arányban járnak HH-s és HHH-s gyermekek valamint az etnikai nevelésben és oktatásban hányan vesznek részt.

**Kimutatás az óvodába járó gyermekek létszámáról, HH és HHH-s megoszlásban
valamint az etnikai nevelésben-oktatásban részesülők számáról**

	Intézmény neve	2011/2012. összlétszám	2011/2012. HH-s gyermekek száma	2011/2012. HHH-s gyermekek száma	2011/2012. etnikum száma
1.	Három Szirom Óvoda	170 fő	41 fő	93 fő	80 fő
	Mester utcai	48 fő	11 fő	29 fő	28 fő
	Templom-kerti	65 fő	15 fő	38 fő	32 fő
	Poroszlai Kerti	57 fő	15 fő	26 fő	20 fő
2.	Aranykapu Óvoda	153 fő	44 fő	98 fő	100 fő
3.	Szivárvány Óvoda	199 fő	200 fő	190 fő	131 fő
	MIND- ÖSSZESEN	522 fő	285 fő	381 fő	311 fő

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Mindhárom óvodában magas a HH és a HHH-s gyermekek aránya, valamint az elmúlt évek tapasztalatai alapján több esetben nehéz a beilleszkedésük, mely külön feladatokat ró az óvodapedagógusokra. Az Óvoda utcai tagépület eladásával jelentős mértékben csökkent az Aranykapu Óvoda együttes létszáma.

A Három Szirom Óvodában emelkedett a létszám, az Aranykapu óvodában a csökkenést követően 1 fővel emelkedett, a Szivárvány Óvodában pedig csökkent. Az etnikai oktatás-nevelésben a Szivárvány Óvoda létszámának 42,12 %-a vesz részt, az Aranykapu Óvodában 32,15 %, míg a Három Szirom Óvodában 25,7 %.

A HH-s gyermekek aránya a Szivárvány Óvodában a legmagasabb, a HHH-s gyermekek száma szintén itt a legtöbb.

Összességében elmondható, hogy a település óvodáiba/ önkormányzati és egyházi együtt/ járó gyermekek száma kismértékben növekedik, közöttük a hátrányos helyzetű illetve a HHH-s gyermekek száma folyamatosan emelkedik.

3.3.6.1.4. Dr. Földi János Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény

A 2009. július 02. napján elfogadott módosított alapító okirat alapján az Általános Iskola a Jókai u. 1-3. sz. alatt működik.

Az iskola által ellátott feladatok:

- Nappali rendszerű, általános műveltséget megalapozó iskolai oktatás:
 - hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztató oktatása
 - nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó tanulók kisebbségi program szerinti nevelése, oktatása magyar nyelven
 - képesség kibontakoztató és integrációs felkészítés
 - beilleszkedési és magatartási zavarral küzdő gyermekek kislétszámú (legfeljebb 15 fő) tanulócsoportban való oktatása szakvélemény alapján

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

- Bejáró tanulók ellátása
- Alapfokú művészetoktatás az alábbi művészeti ágakban és tanszakokon
 - Zeneművészeti ág: (furulya, fuvola, oboa, klarinét, fagott, kürt, trombita, harsona, tuba, szaxofon, ütő, gitár, zongora, hegedű, brácsa, gordonka, nagybőgő, magánének, népi hegedű, népi brácsa, népi cselló, népi bőgő, népi ütőgordon, népi dob, népi furulya, népi tárogató, népi klarinét, citera, népi ének, jazz-szaxofon, jazz-dob, szintetizátor, szintetizátor-keyboard tanszak)
 - Képző- és iparművészeti ág: (grafika, festészet, kerámia kézműves, tűzzománc tanszak)
 - Táncművészeti ág: (balett, néptánc, társastánc tanszak)
 - Szín- és bábművészeti ág. (bábjáték tanszak)
- Napközi otthoni és tanulószobai ellátás pedagógiai szakszolgálat (gyógytestnevelés, logopédia, továbbtanulási-pályaválasztási tanácsadás)
- Oktatási célok és egyéb feladatok: (könyvtár, iskolaotthon)
- Iskolai intézményi étkeztetés, munkahelyi vendéglátás
- Diáksport tevékenység
- Intézményi vagyon működtetése
- Oktatási szakigazgatási tevékenység:
 - gyógytestnevelés: Hajdúhadház, Téglás, Bocskai kert Nevelési- Oktatási Intézményeiben
 - Logopédia: Hajdúhadház, Téglás, Bocskai kert Nevelési- Oktatási Intézményeiben

Az iskola kiemelt hangsúlyt kapott feladatai voltak a 2008/2009. tanévben:

- az intézmény pedagógia programjának áttekintése és kiegészítése
- a nem szakrendszerű oktatás bevezetése az ötödik évfolyamon
- a kiegészített házirend bevezetése
- gyakornoki rendszer működtetése
- a tanulói beiskolázás szervezése
- a tanulói eredmények, teljesítmények mérések, értékelése
- óralátogatások, melynek kiemelt szempontjai: a változatos munkaformák alkalmazása, a differenciálás mennyire jellemzi a tanórákat, mennyire hatékony az oktató munka
- az IMIP-nek megfelelően elkezdődik a pedagógusok teljesítményének értékelése
- az intézmény belső ellenőrzési rendszerében az iskolavezetés részéről következetesebb, céltudatosabb ellenőrzési és minősítési stratégia kialakítása
- ebben a tanévben is bekapcsolódott az iskola az Útravaló ösztöndíj programban, melynek célja a hátrányos helyzetű 7. és 8. évfolyamos tanulók mentorálása.
- a nevelőtestület továbbképzésének tervezése, szervezése
- intézményi pályázatok írása

2009-ben negyedik alkalommal szervezték meg a képzőművészeti tábor „In memoriam Egerházi Imre” néven. Erre a Hajdúhadházi Nemzetközi Művésztelepre, 2009-ben 16 művész jött el Erdélyből, Ukrajnából, Lengyelországból, Szlovákiából, Szerbiából, Japánból és Magyarországról.

Az iskolában 850 férőhelyen 694 gyermek tanul (2010/2011-es tanévben), amelyből a HH-s gyermekek száma 518 fő, míg a HHH gyermekek száma 432 fő. A férőhely kihasználtság 81,6 %-os.

Hajdúhadház általános iskoláiban a HHH-s arány nagyon magas, ez is jelentős tényező abban, hogy a környező települések iskoláiba, az egyházi iskolába és a 6 osztályos gimnáziumi képzésre sokan távoztak.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A főépületben 516 gyermek általános tanterv (közülük 406 fő HH és 354 fő HHH-s) és 178 gyermek emelt szintű oktatásban részesül (közülük 112 fő HH-s és 78 fő HHH-s), sajátos nevelési igényű gyermek 2 fő.

Az alapfokú művészeti oktatásban 331 növendék vesz részt a három művészeti tagozat valamelyikén, néhányan két művészeti ágon is tanulnak. Az alapfokú művészetoktatásban résztvevők között 196 fő (60,5%) a HH és 98 fő (30,2%) a HHH tanuló.

Az elmúlt években folyamatosan csökkent a művészeti oktatásban részt vevők száma, az adatok azt mutatják, hogy a 2007. évi jelentős csökkenés megállt és a létszám emelkedésére azóta folyamatos.

Az iskola területén több különböző korú épület található. A legrégebb 1896-ban épült (az alapító Református Egyházközség építtette), míg a legfiatalabb épület 1992-ben. Az épülethez tartozik a 600 adagos főzőkonyha is, amely 1981-ben épült ideiglenes megoldásként. Ez az épületrész azonban műszaki állapotát tekintve jelentős felújítást igényel, beázik, a szerkezete károsodott (ezért merült fel fejlesztési igényként egy új konyha építése). Szükség lenne továbbá szaktantermekre és kiszolgáló helyiségekre, az oktatás minőségi fejlesztése segíthető a meglévő eszközállomány fejlesztésével.

Az iskolában 2 számítástechnikai szaktanterem áll rendelkezésre, ahol 52 db számítógép (min. P4 szintű) van, amelyek közül 42 rendelkezik internet hozzáféréssel.

3.3.6.1.5. Bocskai István Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola

A 2009. június 02. napján elfogadott módosított alapító okirat alapján az Általános Iskola a Szilágyi D. u 2-4. sz. alatt működik. Tagintézménye a Rákóczi u. 50. sz. alatt található, ahol a sajátos nevelési igényű - enyhe értelmi fogyatékos - gyermekek oktatása-nevelése folyik.

Az iskola által ellátott feladatok:

- nappali rendszerű, általános műveltséget megalapozó iskolai oktatás
- célnyelvi előkészítést nem igénylő két tanítási nyelvű és emelt szintű általános iskolai oktatás
- emelt szintű informatikai oktatás
- hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztató oktatása
- nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó tanulók kisebbségi program szerinti nevelése, oktatása magyar nyelven
- képesség kibontakoztató és integrált felkészítés
- bejáró tanulók

Fogyatékos tanulók nappali rendszerű, általános műveltséget megalapozó oktatása

- napközi otthoni és tanulószobai ellátás
- pedagógiai szakszolgálat (gyógytestnevelés, logopédia, továbbtanulási-pályaválasztási tanácsadás)
- oktatási célok és egyéb feladatok (könyvtár, iskolaotthon)
- iskolai étkeztetés
- munkahelyi vendéglátás
- diáksport tevékenység

Az iskolában összesen 744 gyermek tanul, (2010/2011-es tanévben), melyből a HH-s gyermekek száma 664 fő, míg a HHH gyermekek száma 535 fő. A maximálisan felvehető gyermeklétszám 770 fő, kapacitás kihasználtság 96,6 %, az SNI tagozatra pedig 160 fő vehető fel.

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

A főépületben 2011. október 1-jén 644 gyermek általános tanterv (közülük 544 fő HH és 437 fő HHH-s) és 193 gyermek két tanítási nyelvű oktatásban részesül (közülük 161 fő HH-s és 65 fő HHH-s), sajátos nevelési igényű gyermek 11 fő integrált oktatásban résztvevőknél. Gyógypedagógiai tagozaton tanul 100 fő, amelynek 100 %-a HH-s és 98 %-a HHH-s.

Az iskolában az alapképzés mellett két tanítási nyelvű nevelés-oktatás folyik, angol és német nyelven.

Az alapfeladatok sorában megtalálható a magyar nyelven folyó **roma kisebbségi nevelés** programja. Az előző tanévben a tanulók 24,4 %-a vett részt, ebben a tanévben visszaesett a létszám.

A Szilágyi D. u. 2-4. sz. alatti épületen 2006-ban fejeződtek be a felújítási munkálatok, amikor megvalósult a tetőtér beépítése, valamint informatikai fejlesztése. Szükséges azonban az épület további bővítése (hiányoznak csoportszobák, könyvtár, nevelői szoba), felújítása (burkolás, a fűtési rendszer, villamoshálózat, vízvezeték rendszer korszerűsítése, nyílászárók cseréje, külső felújítás). Az épületben 3+1 számítástechnikai szaktanterem áll rendelkezésre, amelyben 44 internet hozzáféréssel rendelkező számítógép található. Minden évben megtörténik a tisztasági festés illetve kisléptékű fejlesztések keretében a mosdók, WC-k, konyha, hátsó udvar fejlesztése.

A Rákóczi úti tagintézmény fejlesztése is kiemelten fontos feladat.

Az alábbi táblázat együttesen mutatja, hogy a két iskolába milyen arányban járnak HH- és HHH-s gyermekek valamint az etnikai nevelésben és oktatásban hányan vesznek részt.

Az általános iskolák hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és magyar nyelven folyó roma kisebbségi nevelésben-oktatásban résztvevő tanulóinak adatai

	Intézmény neve	2011. évi létszám (HH/HHH)	2011. etnikai nev.-okt.
1.	Bocskai isk.	744 fő (664/535)	175
	Szilágyi D.u.	644fő (564/437)	76
	Kossuth u.	megszűnt	megsz.
	Rákóczi u.	100fő (100/98)	99
2.	dr Földi isk.	694 fő (518/432)	-
	Jókai u.	694 fő (518/432)	-
	dr Földi J.u.	-	-
	Szabó G. u.	megszűnt	megsz.

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2011.

Az etnikai oktatás-nevelésben a Bocskai Iskolában vesznek részt a diákok.

A HH-s gyermekek aránya a Bocskai Iskolában magasabb, 89,2 %, míg a HHH-s gyermekek részaránya 71,9 %. A Földi Iskolában 74,6 % a hátrányos helyzetű és 62,2 % a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számaránya.

Összességében elmondható, hogy az iskolai oktatásban részt vevő tanulók száma kismértékben csökkent az elmúlt években, közöttük azonban a hátrányos helyzetű illetve a HHH-s gyermekek száma ugrásszerűen emelkedett.

3.3.6.1.6. Szilágyi Dániel Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola, Szakiskola

A 2009. július 02. napján elfogadott módosított alapító okirat alapján a Gimnázium és Szakközépiskola a Bocskai tér 6. sz. alatt, míg a Szakiskola a Dr. Földi János u. 57. sz. alatt tevékenykedik.

A Szilágyi Dániel Gimnázium és Szakközépiskola létrehozásával a fenntartó önként vállalta fel az érettségire és az arra épülő szakmai képzés beindítását a város és a szomszédos települések tanulóinak tankötelezettségének teljesítése érdekében. Jelenleg a 9-12. évfolyamon 9 tanulócsoport – közöttük 1 nyelvi előkészítő osztály - működik. A gimnazisták 78%-a, a szakközépiskolai tanulók 71,1 %-a helybeli lakos.

A Gimnázium és Szakközépiskolába jelenleg 313 fő jár, amelyből 200 fő hátrányos helyzetű és 129 fő pedig halmozottan hátrányos helyzetű.

Az iskola által ellátott feladatok:

- gimnáziumi nevelés-oktatás,
- érettségire épülő szakképzés
- alapfokú iskolai végzettségre épülő szakmai képzés.

2008. szeptemberében a Dr. Földi János u. 57. sz. alatti épületben egy osztállyal indult el a szakiskola, ahol jelenleg 65 fő 2 csoportban tanul (közülük 53 fő HH-s és 44 fő HHH-s). A Szakiskola a Dr. Földi János u. 57. sz. alatti épületben működik, számítógépszerelő-karbantartó és irodai asszisztens szakmacsoportokban folyik a képzés.

A 2011/2012. tanévben az iskolára jellemző főbb adatok az alábbiak.

**A Szilágyi Dániel Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola, Szakiskola
tanulóinak adatai 2011/2012-es tanévben**

	Gimnázium		Szakközépiskola		Szakiskola	
	összesen	HH/HHH	összesen	HH/HHH	összesen	HH/HHH
Tanulólétszám	127	83/39	121	64/34	65	53/44
Ebből: magántanuló	0	0	0	0/0	0	0
Más településről jár	30	14/4	38	13/7	4	1/1
Út az érettségihez/a szakmához program	33	33/22	31	31/18	0	0
Lemorzsolódtak az 1. évfolyamon	16	12/2	6	5/4	10	3/3
Évfolyam ismétléssel továbbhaladt	20	17/11	0	0/0	18	9/9

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2011.

Az iskolába 72 gyermek más településről jár be, mely mutatja a település oktatásban betöltött szerepét.

Felmerült az igény a Szakképző Központ kialakítására vonatkozóan, amely a Szakiskola mellett az alábbi tervezett szakterületeken nyújt piacképes tudást: ügyvitel, építőipar, továbbá felnőtt képzések illetve átképzések.

3.3.6.1.7. Hajdúhadházi Református Óvoda és Általános Iskola

2008. 07. 03. napjával hozták létre a Református Óvodát négy csoporttal az Óvoda u. 4. sz. alatti – korábban szintén óvodai célokat szolgáló – épületben. Az óvodai férőhelyek száma 90 fő, maximálisan 108 gyermek nevelését végezhetik, 2009-ben 103 gyermek kezdte a nevelési évet, a kapacitás kihasználtság 114,4 %.

2009. júliusban az óvodai nevelést az általános iskolai oktatás is kiegészítette, amelyet a Kossuth u. 3. sz. alatti épületben biztosítanak, hat induló tanulócsoporttal, 8. osztályig felmenő rendszerben. Általános iskolai oktatásban 173 gyermek vehet részt, közülük 144 fő számára napközis vagy tanulószobai foglalkozást tudnak biztosítani.

A 2010/2011. tanévben az intézményre jellemző főbb adatok az alábbiak.

**A Hajdúhadházi Református óvoda és Általános Iskola tanulóinak adatai
a 2011/2012 tanévben**

	Óvoda		Iskola	
	összesen	HH/HHH	összesen	HH/HHH
Gyermek/Tanulólétszám	103	59/35	173	89/24
Gyermek/Tanulócsoporthok	4		6	

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2011.

Mind az óvodai, mind pedig az iskolai oktatásban egyaránt magas a HH és HHH-s gyermekek aránya.

3.3.6.1.8. Az intézmények humánerőforrás helyzete

Humánerőforrás tekintetében az intézmények ellátottsága megfelelő. A szakos ellátottság tekintetében nincs eltérés az azonos típusú intézmények között. A szakrendszerű oktatásban a rajz, az informatika, a technika és a gépgyorsírás tantárgyak tanításánál van eltérés.

A 2011/12-es nevelési évben a Három Szirom Óvodában 13, az Aranykapu Óvodában 11, a Szivárvány Óvodában 13 óvodapedagógus dolgozik.

A 2011/12-es tanévben a Bocskai iskolában 33 tanulócsoporttal 68 pedagógus, a Földi iskolában 33 tanulócsoporttal az általános iskolai részen 70 pedagógus, az alapfokú művészetoktatásban ezen felül 12 pedagógus foglalkozik a tanulókkal. A Középiskola pedagógusi létszámkerete 18,5 álláshely.

Segítő szakemberek is rendelkezésre állnak: gyógypedagógusok, logopédus, gyógytestnevelő. Nincs azonban elég szakképesített gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus és sehol sem működik iskolapszichológus. A Földi iskolában 1 önálló státusz biztosított a gyermekvédelmi munka ellátására, a többi intézményben a pedagógusi feladatok mellett látják el ezt a tevékenységet.

Az óvodákban és iskolákban folyamatos létszámhiánnyal küzdenek, amelynek áthidalását az önkormányzat közcélú alkalmazottak rendelkezésére bocsátásával segít.

Jellemző továbbá, hogy az intézmények az infrastrukturális és humánerőforrás helyzetük javítása érdekében minden pályázati lehetőséget megragadnak további források bevonására.

Hajdúhadházon önként vállalt feladatként alapfokú művészetoktatás, két tanítási nyelvű oktatás, középiskolai oktatás és szakiskolai képzés is folyik, melyek fontos szerepet töltenek be a tanulók helyi iskolai ellátásában, a településen tartásában és a város kulturális életében.

Az óvodák és iskolák infrastrukturális feltételeinek javítása kiemelten fontos feladat, mivel a foglalkoztatottság növelésének egyik alapvető eleme a megfelelően képzett munkaerő megléte, amelyhez a megfelelő minőségű (infrastruktúrájú) oktatás szükséges.

Az önkormányzat célja, hogy valamennyi intézményben elvégezze azokat a fejlesztéseket, amelyek a működéshez illetve a hatékony oktatáshoz szükségesek.

Cél az, hogy a jelenleg a településen helyben biztosított feladatokat az állam által generált átalakítási folyamatok (Klebelsberg Intézményfenntartó Központ) után is helyben lehessen tartani.

3.3.6.2. Egészségügy

A településen egészségügyi szolgáltatást négy helyszínen biztosítanak:

- Háziorvosi rendelő Hunyadi u. 1. sz. alatt
- Fogorvosi rendelő Bocskai tér 9. sz. alatt
- Gyermekorvosi rendelő szintén Hunyadi u. 1. sz. alatt
- Orvosi ügyelet Hunyadi u. 1. sz. alatt.

A településen 4 működő háziorvosi körzetben 4 illetve a 2 gyermekorvosi körzetben 2 gyermekorvos tevékenykedik, munkájukat 5 körzeti ápolónő segíti.

A településen működő 4 háziorvosi körzetben 2011. évben 64.838 esetet láttak el (ebből 2.895 db volt a lakáson történt beteglátogatás, 61.943 eset pedig a rendelésen megjelentek száma), mindez azt jelenti, hogy az egy orvosra jutó esetszám 16.209 db, mely rendkívül magas. Valamennyien vállalkozás formájában látják el feladataikat.

Két házi gyermekorvos biztosítja a gyermekek ellátást, 2011-ben 23.699 esetet láttak el, melyből a rendelésen megjelentek száma 23.436, látogatások száma 263 eset. Mindketten vállalkozási formájában látják el feladataikat.

Negatív tendencia, hogy az esetszámok évről-évre növekednek, mely arra utal, hogy a lakosság egészségügyi állapota folyamatosan romlik.

A településen három fogorvosi praxis működik.

Az orvosi ügyelet Bocskai-kert-Hajdúhadház-Téglás vonatkozásában biztosítja az orvosi ügyeleti ellátást. A védőnői szolgálatban jelenleg 6 fő kapott helyet, 5 védőnői körzetben. Gyógyszertári ellátás két helyen történik a településen.

A lakosság egészségi állapota nem megfelelő, mely nemcsak az eszköz és orvos ellátottság hiányára vezethető vissza, hanem arra is, hogy egészségügyi szakellátás és kórház csak a megyeszékhelyen található, a településen nincs biztosítva a szakrendelések elérése. Ezeket a szolgáltatásokat Debrecenben lehet igénybe venni, elérési távolság 20 km.

Ezt a problémát kívánja az önkormányzat az orvosi ügyelet épületének emeletráépítésével megoldani.

Összességében a település egészségügyi alapellátottsága megfelelőnek tekinthető, mivel az alapellátás valamennyi eleme biztosított, hiányoznak azonban a városban a szakrendelések, amelyeknek pótlása kiemelten fontos a lakosság egészségügyi állapotjavításában.

3.3.6.3. Közigazgatás

Hajdúhadház a hajdúhadházi kistérség központja a közigazgatás területén fontos szerepet tölt be, emellett pedig 2013.01.01. napjától járási központi is.

A város közigazgatási funkciói kiterjednek a polgármesteri hivatal működésére, kistérségi központi feladatok ellátására, I fokú építési hatósági, okmányirodai és gyámhivatali tevékenységek ellátására, polgárőrségre, rendőrkapitányságra és munkaügyi központi feladatokra. A közigazgatási tevékenység szinterei a városközpontban találhatók, így a város és a kistérség lakossága egyaránt könnyen elérheti a szolgáltatásokat.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A város, döntően a településközpontban csoportosuló, de azon belül szétszórtnan elhelyezkedő intézményi funkcióival képes a belterület kiterjedéséhez képest megfelelő ellátást nyújtani. Az ellátó hálózat intézményeinek állapota azonban mind műszaki, mind üzemeltetés-hatékonyság szempontokból nehezítik a városi és kistérségi lakosság megfelelő minőségű közösségi és humánszolgáltatásokkal való ellátását.

A településen közigazgatási funkciót ellátó intézmény 6 db található:

1. Polgármesteri Hivatal (szervezeti egységében Okmányiroda)

A képviselő-testület egységes hivatalt hozott létre – Polgármesteri hivatal elnevezéssel – az önkormányzat működésével valamint az államigazgatási ügyek döntésére történő előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátására.

A hivatal Hajdúhadház város közigazgatási területére vonatkozóan ellátja

- az önkormányzati ügyek előkészítését, az önkormányzati döntések végrehajtását, a testület működésével kapcsolatos adminisztratív feladatokat
- a jogszabályban meghatározott államigazgatási feladatokat.

A hivatal belső szervezeti egységei az Irodák. Az Irodák közvetlen irányítását az irodavezetők látják el. Az Irodák működését az SZMSZ 7. sz. melléklete a Polgármesteri Hivatal Ügyrendje határozza meg, ez alapján a Hivatalban működő irodák az alábbiak:

- Hatósági iroda
- Beruházási, Műszaki és Városfejlesztési Iroda
- Közgazdasági iroda
- Titkársági iroda.

A járási központként Hajdúhadház az alábbi feladatokat látja el:

- Okmányiroda
- Szociális igazgatás egy része
- Gyámügyi igazgatás
- Szabálysértés

A Polgármesteri Hivatal épületének további rekonstrukciója szükséges, meg kell valósuljon a belső udvari szárny felújítása (hőszigetelése és komplex belső felújítása), bővítése.

Jelenleg az infrastrukturális feltételek hiánya mellett érzékelhető a lakossági tájékoztatás nehézkessége, amelyet a települési hírportál folyamatos fejlesztésével valamint a városi televízió kialakításával lehet javítani.

2. Regionális Munkaügyi Központ

A Hajdúhadházi Kirendeltség a Hunyadi u. 6. sz. alatt kapott helyet.

3. Rendőrkapitányság

A Hajdúhadházi Rendőrkapitányságot 1990. június 01.-én hozták létre Hajdú-Bihar Megye önálló rendőri szerveként. Illetékessége a megye észak-keleti részén helyezkedik el 716 km² területen, kb. 65120 fő lakossági lélekszámmal.

Az illetékességi területen 13 település helyezkedik el, melyből Hajdúhadház, Téglás, Nyíradony, Vámospércs, Hajdúsámson városok, míg Álmosd, Bagamér, Bocskaikert, Fülöp, Nyíracád, Nyírábrány, Nyírmártonfalva, Újléta községek, nagyközségek.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A Rendőrkapitányság székhelye a megalakulástól számítva Hajdúhadház városában van.

A Rendőrkapitányság épületének korszerűsítése 1998-ban kezdődött le, ekkor az önkormányzat által adományozott telekre költözött a Rendőrség, ahol bővítették és felújították az épületet, így korszerű körülmények között tudják biztosítani a bűnmegelőzés, bűnüldözés, a közrend, közbiztonság támogatását, a rendőri feladatok munkakörülményeinek könnyítését, javítását.

A Rendőrkapitányság a Bocskai tér 2-4. sz. alatt található.

2012. évben a településen 803 közvádas bűncselekmény történt, amelyből legnagyobb számú a vagyon elleni 539 db bűncselekmény, majd a közrend elleni 128 db, személy elleni 66 db közlekedési jellegű 43 db következik.

A legjellemzőbb vagyon elleni bűncselekmény a lopás (363 db) és az erőszakos garázda jellegű cselekmény (158 db). Az elkövető 447 esetben ismertté vált.

4. Hajdúhadház Városi Önkormányzat Városgondnoksága

A székhelye a 4242 Hajdúhadház, Mester u. 26. alatt található, a székhelyén kívül működő egysége továbbá a Vásártér 1. sz.. A Városgondnokságot 1990-ben hozták létre.

Az intézmény alaptevékenysége:

- Ellátja a városüzemeltetéssel, kommunális ellátással kapcsolatos feladatokat, úgymint a közterület fenntartás, a település tisztaság, helyi utak, terek fenntartása, az önkormányzat intézményeinek szükség szerinti karbantartási feladatai, esetenként a felújítási és beruházási feladatai bonyolítása, kivitelezése,
- helyi lakásgazdálkodási feladatok ellátása,
- segélyek, és egyéb szociális juttatások kifizetésével kapcsolatos feladatok ellátása,
- helyi döngkút működtetése,
- helyi piac, állatvásár üzemeltetése,
- önkormányzati tulajdonú nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérleti díjának beszedése,
- a vendégház működtetése
- az egészségügyi alapellátás keretében az orvosi rendelő üzemeltetése, a fogorvosi rendelő, fizioterápia, a gyermekorvosi rendelő üzemeltetése, az anya-gyermek védőnői feladat ellátása,
- az önkormányzat ingatlanvagyonának karbantartása, állagmegóvása.

Ellátja a Dr. Földi János Általános és Művészeti Iskola, a Bocskai István Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, a Szilágyi Dániel Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola, Szakiskola, a három óvoda, a Szociális Gondozási Központ, a Bölcsőde, a Földi János Könyvtár és a Csokonai Művelődési Ház, mint részben önállóan gazdálkodó költségvetési szervek - a munkamegosztás és felelősségvállalásról szóló megállapodás szerinti - pénzügyi-gazdasági feladatait.

Az intézmény infrastrukturális és tárgyi feltételinek folyamatos javítása szükséges.

5. Városi Cigány Kisebbségi Önkormányzat

4242 Hajdúhadház, Hunyadi u. 1/3

A Kisebbségi Önkormányzat jogi személyként tevékenykedik, amelynek illetékességi területe Hajdúhadház város közigazgatási területe. A helyi kisebbségi önkormányzati

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

feladat-, és hatáskörök a Kisebbségi Önkormányzat Képviselőtestületét illetik meg. A Kisebbségi Önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatokat is ellát.

A településen 5 kisebbségi önkormányzati képviselő tevékenykedik, akik szerepet vállalnak:

- a cigány lakosság egészségügyi felvilágosításában,
- a súlyosan hátrányos helyzetben lévő cigány családok helyzete alakulásának figyelemmel kísérése és jelzése a települési önkormányzat felé,
- támogatják a cigány kisebbség kulturális hagyományainak ápolását, megújítását
- figyelemmel kísérik a cigány lakosság lakhatási problémáit.

A Kisebbségi Önkormányzat ellátja a kisebbségi közügyhöz kapcsolódó feladatokat. Ennek keretében ellátja:

- a törvényben biztosított egyéni és közösségi jogok érvényesülését,
- a kisebbséghez tartozók érdekeinek kifejezésre juttatása – különösen az anyanyelv ápolása, őrzése és gyarapítása, továbbá a kisebbségek kulturális autonómiájának a kisebbségi önkormányzatok által történő megvalósítása és megőrzése – érdekében a kisebbségekhez tartozók meghatározott közszolgáltatásokkal való ellátásával, ezen ügyek önálló vitelével és az ehhez szükséges szervezeti, személyi és anyagi feltételek megteremtésével összefüggő ügy
- a közhatalmat gyakorló állami és helyi önkormányzati szervezetekben, továbbá a kisebbségi önkormányzati szervezetben való kisebbségi képviselőhöz és mindezek szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek biztosításához kapcsolódó ügy.

6. Hajdúhadházi Polgárőr Egyesület

4242 Hajdúhadház; dr. Földi János u. 4

A település polgárőrsége aktívan vesz részt a város és a közrend védelmében. Az Egyesület általános feladata a lakókörnyezet biztonságáért való önkéntes térítés nélküli tevékenység, a bűncselekmények megelőzése.

Feladatuk közé sorolható még a gyalogátkelőhelyek biztosítása a reggeli és a délutáni órákban az iskolák környékén, a különböző rendezvények biztosítása, ünnepnapokon fokozott szolgálat teljesítése valamint a kapcsolatok fenntartása és ápolása a rendőrséggel és a különböző intézményekkel.

7. Ellátatlan szolgáltatások

Jelenleg vannak olyan szolgáltatások a településen, amelyek nem elérhetőek, de jellemzően kb. fél órás elérési idővel ezek a szolgáltatások is igénybe vehetők. (Kivételt képez a Bányakapitányság és a regionális ÁNTSZ.)

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

A településen ellátatlan szolgáltatások elérhetősége és az eljutási idő

Intézmény típusa	Központ	Eljutási idő* Óra:Perc	Távolság km
Állategészségügy	Debrecen	0:24	20,089
ÁNTSZ – kistérségi	Debrecen	0:24	20,089
Erdészeti Igazgatóság	Debrecen	0:24	20,089
Körzeti Földhivatal	Debrecen	0:25	20,089
Közigazgatási Hivatal	Debrecen	0:24	20,089
Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal	Debrecen	0:23	20,089
Növényegészségügy	Debrecen	0:24	20,089
Polgárvédelmi kirendeltség	Debrecen	0:24	20,089
Városi Bíróság	Debrecen	0:24	20,089
Városi Ügyészség	Debrecen	0:24	20,089
Tűzoltóság	Hajdúböszörmény	0:13	13,974
Gyámhivatal	Hajdúdorog	0:21	22,859
Bányakapitányság	Miskolc	1:21	95,658
APEH	Nyíregyháza	0:34	31,86
Regionális Munkaügyi Központ	Nyíregyháza	0:34	31,86
ÁNTSZ - regionális	Szolnok	2:26	148,501

Forrás: GeoX kft (2012)

* Az elérési idők meghatározása során, az országos közúthálózaton, illetve a belterületen a KRESZ által meghatározott általános sebességkorlátozások (130, 110, 90, 50 km/h), kompok esetében 7 km/h sebesség került figyelembe vételre.

A település közigazgatási ellátottsága – köszönhetően annak, hogy a település régóta város – jól kiépített, folyamatosan fejlesztésre kerül. A legnagyobb problémát az jelenti, hogy az önkormányzat forráshiánnyal küzd, ennek köszönhetően a meglévő intézmények működtetése illetve infrastrukturális fejlesztése nagy anyagi terhet jelent.

Emellett a közbiztonság alacsony színvonala, a bűncselekmények nagy száma is probléma a település életében.

3.3.6.4. Szociális ellátás

3.3.6.4.1. A szociális ellátások rendszere, szociális támogatások

Hajdúhadház Város Önkormányzata a személyes gondoskodást igénybe vevők számára a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében a következő személyes gondoskodást nyújtó szociális alapszolgáltatásokat nyújtja:

- étkeztetést
 - házi segítségnyújtást
 - családsegítést
 - jelzőrendszeres házi segítségnyújtást
 - szenvedélybetegek közösségi ellátását

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

- támogató szolgáltatást
- nappali ellátást időskorúak részére

Elérhető ellátás továbbá a településen:

- a gyermekjóléti szolgálat
- bölcsőde napos
- önálló helyettes szülő

A személyes gondoskodás keretébe tartozó szociális ellátási formákat működése az alábbiak szerint történik:

1. A Hajdúhadházi Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül működő – Hajdúhadház város székhellyel rendelkező – Hajdúhadházi Mikrotérségi Intézményfenntartó Társulás önálló intézményeként működő Hajdúhadházi Mikrotérségi Szociális Gondozási Központ útján ellátott feladatok:

- étkeztetés
- házi segítségnyújtás
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- idősek nappali ellátása.

A Szociális Gondozási Központ alaptevékenységén túl gondoskodik az ellátási területen jelentkező igények felméréséről, a gondozás megszervezéséről, más szolgáltatási formákhoz történő hozzáférés segítéséről, valamint tanácsadás biztosításáról.

A Szociális Gondozási Központ Kossuth u. 11. sz. alatt működik. A telephely eszközfejlesztése szükséges.

2. Hajdúhadházi Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül működik a Hajdúhadházi Szociális Mikrotérségi Intézményfenntartó Társulás Támogató Szolgálat

3. A Hajdúhadházi Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül működő – Téglás város székhellyel rendelkező – Hajdúhadházi Mikrotérségi Intézményfenntartó Társulás önálló intézményeként működő Családsegítő szolgálat útján ellátott feladatok:

- családsegítés.

A Mikrotérségi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat Hajdúhadházi Területi Irodája a Kazinczy u. 8. sz. alatt működik.

4. Hajdú Gondoskodó Szervező, Ellátó Közhasznú Társaság, mint szociális szolgáltató biztosítja – feladat-ellátási szerződés alapján – a szenvedélybetegek közösségi ellátását és az utcai szociális munkát. A feladatellátás helye: Széchenyi utca. 18/B.

5. Fehér Bot Alapítvány

Az 1996. óta működő (a társadalmi szervezet nyilvántartási száma: 60967/1996.17) kiemelten közhasznú alapítvány (székhelye Hajdúdorog, Nánási u. 4.) célja a Hajdúdorogon és az Észak-Hajdúságban élő vakok és gyengénlátók társadalmi beilleszkedésének, művelődésének és rehabilitációjának elősegítése. Hajdúhadházon térítéses alapon támogató szolgáltatási tevékenységet folytat.

6. Az EPKOCM azaz az Evangéliumi Pünkösdi Közösség Országos Cigány Misszió segítő szolgálata részt vesz az idős lakosság személyes gondozásában, ingyenes házi segítségnyújtás biztosításával.

A település lakosságát jellemző rendelkezésre álló adatok alapján kijelenthető, hogy a hátrányos helyzetű lakosság a szociális ellátási formák, mint meghatározó jövedelemforrások igénybevétele miatt újratermelődik.

3.3.6.4.2. A szociális szolgáltatások elérhetősége

A szociális ellátások elérhetősége:

- étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, családsegítés, nappali ellátás tekintetében Hajdúhadház és Téglás közigazgatási területén élők vehetik igénybe a szolgáltatásokat
- támogató szolgáltatás tekintetében Bocskai kert község, Hajdúhadház város, és Téglás város közigazgatási területén élők számára biztosított
- a szenvedélybetegek közösségi ellátása és az utcai szociális munka tekintetében pedig Bocskai kert község, Fülöp község, Hajdúhadház város, Hajdúsámson város, Nyíracsa község, Nyíradony város, Nyírábrány község, Nyírmártonfalva község, Téglás város, Újléta község és Vámpércs város közigazgatási területén élők vehetik igénybe a szolgáltatást.

A szociális ellátások elérését és működési módját a Hajdúhadház Város Önkormányzata képviselő-testületének 6//2009.(III.31) rendelete A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. tv. által szabályozott személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások helyi szabályairól határozza meg.

3.3.6.4.3. A szociális szolgáltatások igénybevétele

A) A Mikrotérségi családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat Területi Irodájának **Családsegítő Szolgálat**a Kazinczi u. 8. sz. alatt működik. A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítséget igénylő személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A családsegítés keretében biztosítani kell:

- a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
- az anyagi nehézséggel küzdők számára a pénzbeli természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,
- a családgondozást, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,
- közösségfejlesztő, valamint egyéni és csoportos terápiás programok szervezését,
- a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékkal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását,
- a családokon belüli kapcsolaterősítést szolgáló közösségépítő, családterápiás, konfliktuskezelő mediációs programokat és szolgáltatásokat, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat.

A családsegítő tevékenységre jellemző legfontosabb adatok az alábbiak (2011.):

A családsegítő tevékenységben 1 fő vezető családgondozó és 3 fő családgondozó vesz részt.
A családsegítők munkáját 1 fő jogász, valamint 1 fő pszichológus segíti.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

2012. évben 1.452 fő vette igénybe a családsegítő szolgáltatásait, az igénybevevők kor szerinti megoszlása az alábbi volt:

- 14-17 éves korosztály 9 fő
- 18-34 éves korosztály 407 fő
- 35-49 éves korosztály 422 fő
- 50-61 éves korosztály 486 fő
- 60 évesnél idősebb igénybe vevő száma 128 fő.

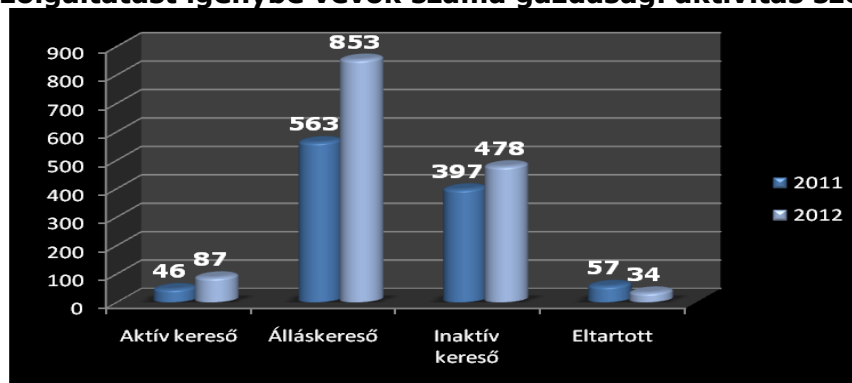
A szolgáltatást igénybe vevők száma korcsoport szerinti megbontásban

Forrás: Családsegítő Szolgálat beszámolója 2012.

A fentiek alapján jól látható, hogy a szolgáltatást igénybe vevők közül meghatározó az 51-61 éves korosztály száma.

A szolgáltatást igénybe vevők száma gazdasági aktivitás szerint

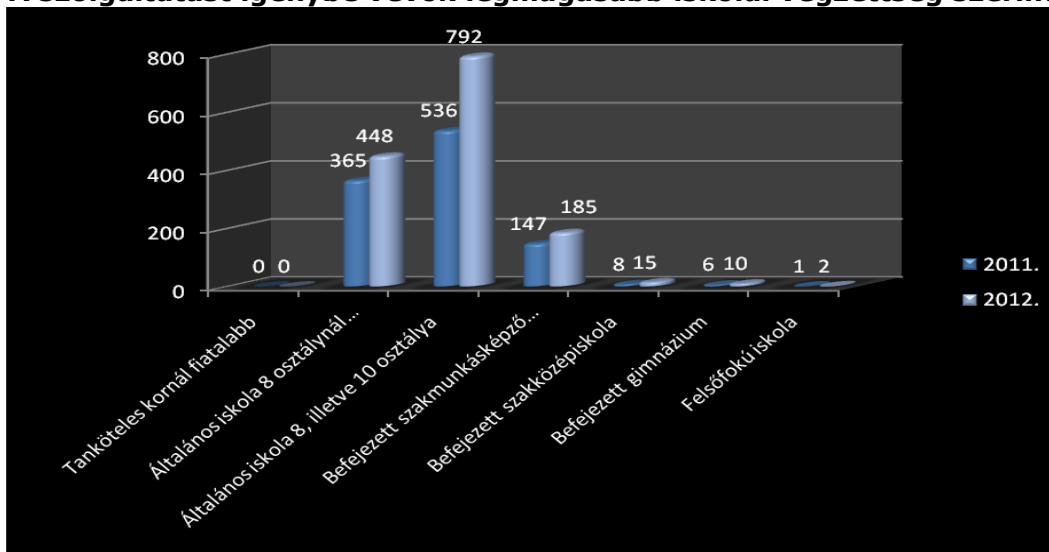
Forrás: Családsegítő Szolgálat beszámolója 2012.

Mint ahogyan azt a fenti grafikon is alátámasztja 2012. évben is gazdasági aktivitás szerint az álláskeresők vették igénybe leginkább a családsegítő szolgáltatásait.

A családsegítő szolgáltatásait leggyakrabban az általános iskola 8 osztályát elvégzettek veszik igénybe (792 fő), ennél kevesebb végzettséggel rendelkezők közül 448 fő, befejezett szakmunkásképző iskolai vagy szakiskolai végzettséggel rendelkező 185 fő. Felsőfokú tanulmányokat folytató 2 fő vette igénybe.

A szolgáltatást igénybe vevők legmagasabb iskolai végzettség szerint

Forrás: Családsegítő Szolgálat beszámolója 2012.

A szolgáltatást igénybe vevők hozott problémái alapján elmondhatjuk, hogy jellemzően foglalkoztatással kapcsolatos problémák esetén fordulnak a családsegítőhöz (267 db), valamint ügyintézési nehézség esetén 968 db, kevésbé jellemző az anyagi probléma miatti megkeresés (101 db), egészségkárosodás következményeként fellépő probléma 33 db, családi-kapcsolati 17 db, információhiány 279 db.

B) A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény alapján a településen **Gyermejjóléti Szolgálat** látja el az alábbi feladatokat:

- Tájékoztatás szülői, gyermeki jogokról; igénybe vehető támogatásokról és ellátásokról.
- Hivatalos ügyek intézésének segítése.
- Tanácsadás: életvezetési; közvetve: jogi, pszichológusi.
- Közvetítés szükséges ellátások felé.
- Családon belüli problémák megoldásának segítése családgondozás keretében.
- A családgondozás keretében minden olyan feladatot ellát a családgondozó, mely a gyermek családjában történő nevelkedésének elősegítését szolgálja.
- Szabadidős programok szervezése szükségletekhez igazodóan.

A Gyermejjóléti Szolgálat együtt működik a Családsegítő Szolgálattal, mikrotérségi szinten (Téglással), a hatásköre is kiterjed az egész városra, ezáltal a városrészek ellátottsága szintén egyenletesnek tekinthető.

A Mikrotérségi Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat Hajdúhadházi Területi Irodája a Kazinczy u. 8. sz. alatt működik. A jelentős esetszám valamint a kedvezőtlen infrastrukturális feltételek javítása szükséges új épületbe költöztetéssel, ahol az infrastrukturális és tárgyi eszköz ellátottság megfelelő.

A gyermejjóléti szolgálat működésére jellemző legfontosabb adatok az alábbiak (2011. évben – a 2012. évi beszámoló adatai jelenleg nem állnak rendelkezésre):

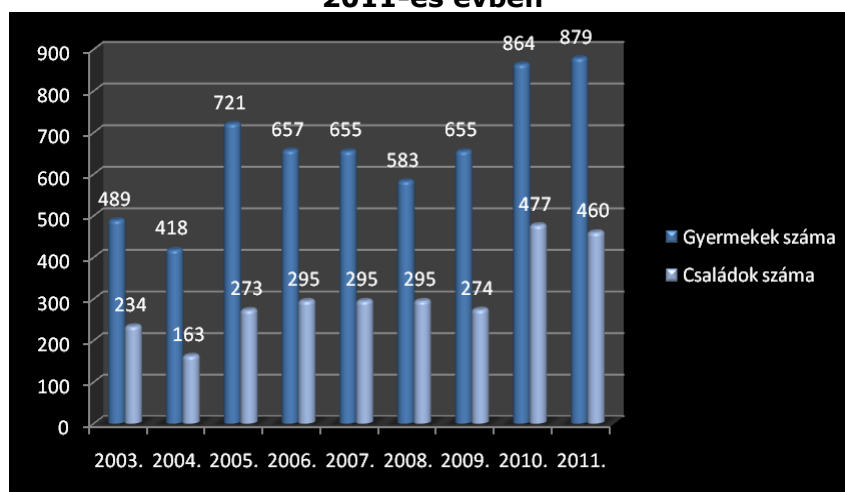
HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A gyermekjóléti szolgálatnál 9 fő dolgozik, közülük 7 fő felső fokú szakirányú végzettséggel rendelkező családgondozó, 1 fő nem szakirányú felső fokú végzettségű családgondozó, 1 fő családgondozó asszisztens közcélú foglalkoztatás keretében.

A kliensforgalom 2011. évben 12.337 fő volt.

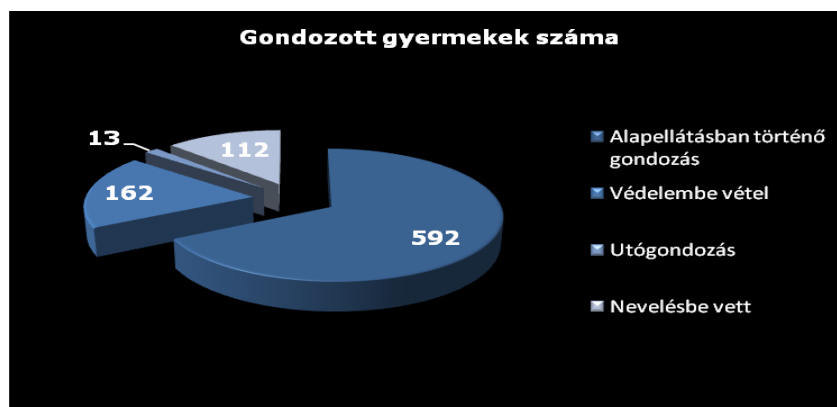
Mint ahogyan az a lenti adatok alapján is látható a Gyermekjóléti Szolgálat esetszámai évről, évre folyamatosan növekednek.

A Gyermekjóléti Szolgálat gondozási tevékenysége az alábbiak szerint alakult a 2011-es évben

Forrás: Gyermekjóléti Szolgálat beszámolója 2011.

A lenti ábrák alapján jól látható, hogy a gondozott gyermekek száma kiemelkedő az alapellátásban történő gondozásában, valamint jelentős a számuk a védelembe vétel és a nevelésbe vétel esetében is.

Forrás: Gyermekjóléti Szolgálat beszámolója 2011.

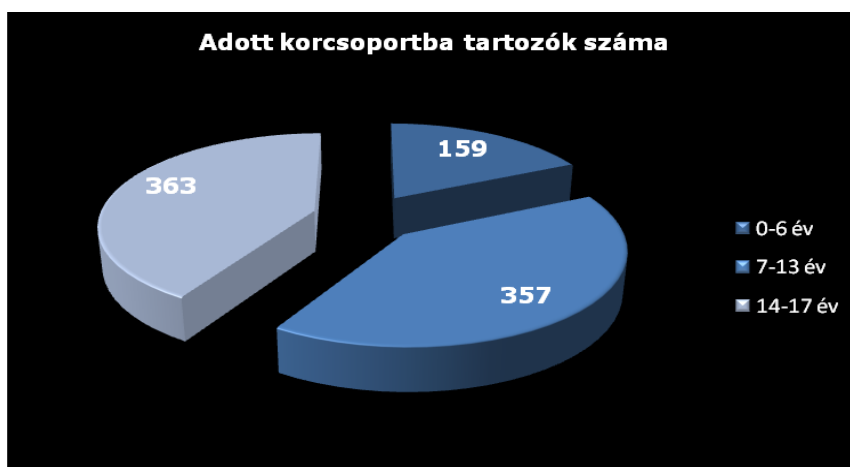

Forrás: Gyermekjóléti Szolgálat beszámolója 2011.

2011. évben gyermekjóléti alapellátásban 879 fő 0-17 éves kor közötti gyermek részesült. Az igénybevevők kor szerinti megoszlása az alábbi volt:

- 0-6 éves korosztály: 159 fő
- 7-13 éves korosztály: 357 fő
- 14-17 éves korosztály: 363 fő

Forrás: Gyermekjóléti Szolgálat beszámolója 2011.

C) A Hajdúhadházi Mikrotérségi Szociális Gondozó Központ az alábbi ellátási formákat biztosítja a lakosság számára:

Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguknak, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. 2012. évben 33 fő részesült ellátásban.

Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakóköznyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást.

A házi segítségnyújtás keretében biztosítani kell

- az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését,
- az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakóköznyezete higiénias körülményeinek megtartásában való közreműködést,

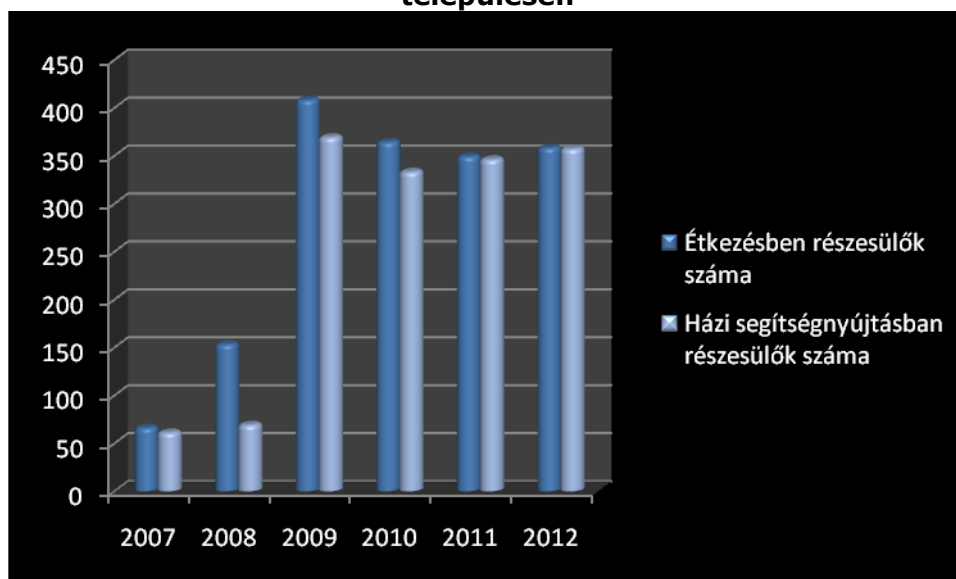

- a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtást.

A településen a kizárólag házi segítségnyújtást igénybe vevők száma alig néhány fő volt, jellemzően a korábbi években ők a házi segítségnyújtás mellett az étkeztetést is igénybe vették. A kizárólag étkeztetést kérők száma az elmúlt években csökkent.

2007. évi adatok alapján 61 fő részesül étkezésben, míg 66 fő házi segítségnyújtásban.

A házi segítségnyújtást és étkeztetést igénybe vevők számának alakulása a településen

Forrás: Mikrotérsgéi Szociális Gondozási Központ beszámolója, KSH adatai alapján

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében biztosítani kell:

- az ellátott személy segélyhívása esetén az ügyeletes gondozónak a helyszínen történő haladéktalan megjelenését,
- a segélyhívás okául szolgáló probléma megoldása érdekében szükséges azonnali intézkedések megtételét,
- szükség esetén további egészségügyi vagy szociális ellátás kezdeményezését.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban 25 fő vesz részt, 2012. évben 36 db segélyhívás történt.

A nappali ellátás hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő,

a) tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek,

b) tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek,

c) harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető

higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak napközbeni étkeztetését.

A településen az idősek nappali ellátását az **Idősek Klubja** biztosítja (Hajdúhadházi Mikrotérségi Szociális Gondozási Központ Idősek Klubja). A Hajdúhadházon működő Klub 30 fő ellátását biztosítja (Tégláson 25 fő).

Az Idősek Klubja – a kellemes és hasznos időtöltés érdekében – az alábbi szellemi és kulturális foglalkoztatási, illetve szórakoztatási lehetőségeket kínálja:

- az újságok és folyóiratok időbeni korlátozás nélküli olvasása,
- a rádió, televízió és videó a kulturális program, illetőleg napirend szerint használható,
- ismeretterjesztő és egyéb előadások és más rendezvények szervezése,
- egészségi állapotától függően kirándulások szervezése,
- társasjátékok használata.

Biztosított továbbá fürdőszoba a fürdésre, mosásra.

Az intézményben ellátottak száma 30-33 fő között ingadozik, a kapacitás kihasználtság 100 % illetve annál magasabb.

Az idős lakosság részéről a lakossági fórumokon felmerül igényként az Idősek Otthona kialakítása, amely a szociális törvényben rögzített feladatokkal működne. Az önkormányzat tervekkel rendelkezik egy 50 fős létszámot ellátni tudó Otthon kialakítására.

Mivel a településen működő kistérségi feladatokat ellátó szolgálatok infrastrukturális ellátottsága kedvezőtlen, ezért ezek együttes fejlesztése Komplet Szociális Kistérségi Központ kialakításával valósulhat meg.

A szenvedélybetegek részére a közösségi alapellátás keretében biztosítani kell:

- a lakókörnyezetben történő segítségnyújtást az önálló életvitel fenntartásában,
- a meglevő képességek megtartását, illetve fejlesztését,
- a háziorvossal és a kezelőorvossal való kapcsolattartás révén a szolgáltatást igénybe vevő állapotának folyamatos figyelemmel kísérését,
- a pszicho-szociális rehabilitációt, a szociális és mentális gondozást,
- az orvosi vagy egyéb terápiás kezelésen, szolgáltatásban való részvétel ösztönzését és figyelemmel kísérését,
- megkereső programok szervezését az ellátásra szoruló személyek elérése érdekében.

A támogató szolgáltatás célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén.

A támogató szolgáltatás feladata a fogyatékoság jellegének megfelelően különösen:

- az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása (speciális személyi szállítás, szállító szolgálat működtetése),
- az általános egészségi állapotnak és a fogyatékoság jellegének megfelelő egészségügyi-szociális ellátásokhoz, valamint a fejlesztő tevékenységhez való hozzájutás személyi és eszközfeltételeinek biztosítása,
- információnyújtás, ügyintézés, tanácsadás, a tanácsadást követően a társadalmi beilleszkedést segítő szolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása,
 - a jelnyelvi tolmácsszolgálat elérhetőségének biztosítása,
 - segítségnyújtás a fogyatékos személyek kapcsolatkészségének javításához, családi kapcsolatainak erősítéséhez speciális, önsegítő csoportokban való részvételükhöz,

- egyes szociális alapszolgáltatási részfeladatok biztosítása a fogyatékos személyek speciális szükségleteihez igazodóan,
- segítségnyújtás a fogyatékos emberek társadalmi integrációjának megvalósulásához, valamint a családi, a közösségi, a kulturális, a szabadidős kapcsolatokban való egyenrangú részvételhez szükséges feltételek biztosítása,
- a fogyatékos személy munkavégzését, munkavállalását segítő szolgáltatások elérhetőségének, igénybevételének elősegítése.

A településen széles körű szociális háló működik, hiszen ez az egyik fontos eleme a fiatalok településen tartásának. Problémát jelent azonban, hogy nagyon magas a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket nevelő családok aránya, amelynek kezelése rendkívül nagy nehézséget okoz a jól és hatékonyan működő szociális hálóban tevékenykedő szakemberek számára.

3.3.6.5. Közösségi funkciók, közművelődés, sport és szabadidő

3.3.6.5.1. Közösségi funkciók és közművelődés

Az önkormányzat rendeletet alkotott a közművelődési feladatok ellátására vonatkozóan (16/2007.(VII.02.) önkormányzati rendeletet).

A rendelet megalkotásával az önkormányzat célja az volt, hogy Hajdúhadház polgárainak érdekeit szem előtt tartva meghatározza az önkormányzat közművelődési feladatait, azok ellátási formáit, finanszírozásának formáját és mértékét.

Az önkormányzat a helyi közművelődési tevékenység feltételeinek megteremtésével és támogatásával biztosítja, hogy a város valamennyi lakosának joga van:

- a helyi közművelődési szolgáltatások igénybevételéhez;
- a kulturális örökség javainak megismeréséhez;
- a műveltségének gyarapításához;
- kulturális jogai érvényesítése céljából közösséget hozzon létre, külön jogszabályok alapján szervezetet alapítson, működtessen.

Hajdúhadház Város Önkormányzata a helyi közművelődési tevékenység támogatása során hangsúlyos feladatának tekinti a következőket:

- A munkanélküliség csökkentése, az életminőség javítása, valamint a lakosság műveltségi szintjének növelése érdekében az iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző tanfolyamok, felnőttoktatási lehetőségek megteremtése, a humán erőforrás fejlesztése.
- Hajdúhadház város környezeti, szellemi, művészeti értékeinek megismertetése, gondozása és gazdagítása – különös tekintettel Égerházi Imre helyi festőművész, a város díszpolgára emlékházának működtetésére, a településen élő és alkotó művészek támogatására.
- A település helytörténetét bemutató, a kulturális hagyományokat felelevenítő, a helyi művészeti értékekre figyelmet felhívó illetve a testvérváros kultúrájából ízelítőt nyújtó lehetőség időszakonkénti megszervezése.
- A helyismereti, környezet-, természetvédő mozgalmak támogatása, a lokálpatriotizmus erősítése.
- A helytörténeti gyűjtemény folyamatos fejlesztése.
- A helyi hagyományokat ápoló csoportok támogatása (Hajdúhadházi Népdalkör, Népművészeti Műhely, Radnóczi Ferenc Kertbarátkör, Hajdúsági Hagyományőrző Lovas Klub), a helyi művelődési szokások gondozása, gazdagítása.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

- Az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi és más kisebbségi kultúra értékeinek megismertetése, a megértés, a befogadás elősegítése – különös tekintettel a településen élő etnikai kisebbség, a cigányság kulturális értékeire.
- Az ünnepek kultúrájának gondozása, a városban megrendezésre kerülő nagyrendezvények megszervezése és kulturális rendezvényturizmus fejlesztése – különösen a Torzsás Napok, Szüreti rendezvény, Népdalkörök találkozója, fogathajtó verseny kapcsán.
- A városi éves rendezvénytervben szereplő programok megszervezése és a nemzeti, kisebbségi, világi és egyházi ünnepek, évfordulók közismertté tétele, a rendezvények támogatása.
- A város lakói számára színházi előadások, hangversenyek, képzőművészeti kiállítások, filmvetítések, irodalmi estek folyamatos biztosítása
- Az ismeretszerző és terjesztő, az amatőr alkotó és előadóművészi művelődő közösségek tevékenységének támogatása – különös tekintettel az amatőr művészeti csoportok támogatására, előadások, kiállítások, alkotótáborok („Hajdúhadházi Művésztelep”) és művészeti tárlatok megszervezésére és lebonyolítására.
- A helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének, érdekérvényesítésének segítése a következő területeken:
 - a civil közösségek működésének segítése, összefogása;
 - a helyi újság (Hajdúhadházi Lapok) valamint más, a települést támogató kiadványok megjelentetése;
 - a helyi kábeltelevízió beindításának és munkájának támogatása;
 - a különböző rétegek és korosztályok ismerkedési, együttműködési alkalmainak, tevékenységeinek támogatása
 - a közművelődési tevékenységet is végző lakossági önszerveződő közösségek támogatása.
- A különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítése és fenntartásának segítése a közművelődés megyei, országos szervezeteivel, a határon túli magyarság művelődési közösségeivel, a testvértelepülés - Leczna - kulturális szervezeteivel.
- A lengyelországi testvérvárosi kapcsolatok ápolása, Leczna művészeti csoportjainak bemutatkozási lehetőség biztosítása.
- Az idegenforgalom, a turizmus keretében a térségünkbe látogatók számára a település kulturális hagyományait, értékeit bemutató szervezetek támogatása.
- A szabadidő kulturális célú eltöltéséhez, a lakosság szórakozási igényeihez (farsang, karácsonyi ünnepség, játékonysági és egyéb bállok) a feltételek biztosítása.
- Hozzájárulás a rekreáció helyi lehetőségeinek kialakulásához.
- A lakosság számára internet hozzáférési lehetőség biztosítása a közművelődési és részben közművelődési feladatot is ellátó intézményeiben.

A közművelődési feladatokat két intézmény látja el:

- az önkormányzat által fenntartott és működtetett, közművelődési feladatokat ellátó Csokonai Művelődési Ház
- az önkormányzat által fenntartott és működtetett, részben közművelődési feladatokat is ellátó Földi János Könyvtár, Emlékház, Hajdúhadházi Galéria, mint többfunkciós intézmény.

1. Csokonai Művelődési Ház

Csokonai Művelődési Ház épülete korábban a település banképülete volt, mely az 1920-as években Egyesült Takarékpénztár és Bank néven működött. Helyszíne: Bocskai tér 3.

Az önkormányzat közművelődési feladatait a Művelődési Ház látja el. Alapfeladatai:

- elősegíti a település művelődési céljainak megvalósítását; a lakosság különböző rétegei számára művelődési, szórakozási alkalmak szervezése;

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

- ismeretszerző, művelődő, amatőr alkotó közösségek működtetése;
- tanfolyamok, képzések, felnőttoktatási lehetőségek megteremtése;
- színházi előadások, egyéb kulturális rendezvények, fesztiválok rendezése;
- kiállító tér működtetése; a mindennapi kultúra tárgykörébe tartozó szakmai kiállításokat és vásárokat szervez;
- a városi oktatási-nevelési intézmények, civil szervezetek, a helyi kisebbség kulturális tevékenységének szakmai segítése;
- együttműködik az országos, a megyei és a helyi szakmai érdekképviselő szerveivel;
- a közművelődési tevékenységgel összefüggő elemzéseket és fejlesztő programokat valósít meg;
- gondozza a települési, a kistérségi, a megyei, a regionális, az országos és a nemzetközi kulturális kapcsolatait. Közreműködik a kistérségi közösségi művelődési lehetőségek fejlesztésében;

Kiegészítő feladatai:

- az alaptevékenységhez kapcsolódva az épület helyiségeit bérbe adja.

A jelenleg maximális kihasználtsággal működő Művelődési Ház befogadóképessége kb. 150 fő, tehát nagyobb rendezvény tartására nem alkalmas. Az épület eddig két ütemben került felújításra 1980-85 között valamint 2005-ben. Az épület teljes felújítása és bővítése szükséges, valamint a meglévő berendezések modernizálása.

2. dr. Földi János Könyvtár, Emlékház, Hajdúhadházi Galéria

A településen lévő muzeális intézmények száma 1 db, ahol 2012. évben 117 db rendezvényt rendeztek, a látogatók száma 4.039 fő volt.

A dr. Földi János u. 8. sz. alatt lévő dr. Földi János Könyvtár, Emlékház, Hajdúhadházi Galéria állandó kiállítással és időszakos kiállításokkal várja a látogatókat.

Az emlékház emeletén állandó kiállítás várja a látogatókat, akik megismerhetik a híres hadházi személyeket. Az első kis teremben Földi János életét mutatják be. Az emlékház impozáns épülete azon a telken épült fel, amelyen egykor Földi János szerény lakóháza állt. Földi a Hajdúkerület orvosa volt. Orvosi tevékenysége mellett állandó kapcsolatban volt kora kulturális életének meghatározó alakjaival. Kiemelkedő fontosságú munkái születtek a magyar verstan, a magyar nyelvtan és a magyar botanika területén is.

A második teremben Szilágyi Dániel turkológussal ismerkedhetnek a látogatók, aki részt vett az 1848-49-es forradalom és szabadságharcban. A forradalom bukása után sok társával együtt Törökországba menekült. Haláláig ott élt. Hamar megtanulta a keleti nyelveket, és gyorsan elismert jogtudós lett Konstantinápolyban. Hatalmas könyv- és kéziratgyűjteményét halála után fia, Szilágyi Béla a Magyar Tudományos Akadémia anyagi segítségével hazahozta. Jelenleg a MTA Könyvtárában, a Keleti Gyűjteményben önálló Szilágyi-gyűjteményben lehet kutatni értékes hagyatékát. Könyveinek jelentős része a Széchenyi Könyvtárban nyert végső elhelyezést.

A harmadik terem E. Kiss Sándor tanár, nyelvész, nyelvművelő emléke előtt tiszteleg. E. Kiss Sándor munkáit a szülőföld szeretete hatotta át. Már az egyetemen is, Csúry Bálint professzor irányítása alatt, a hadháziak szókincsével foglalkozott. Később is sorra jelentek meg Hajdúhadházzal foglalkozó munkái. Többek között összegyűjtötte Hadház helyneveit. Nyelvművelő íásaiban a magyar nyelv iránti feltétlen szeretet és aggodás vezette. Az E. Kiss-teremben kialakított kutatósarokban összegyűjtött munkáiban is kutathatnak az érdeklődők.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A folyosón Madai Gyula életét személyes tárgyak és írásos dokumentumok segítségével ismerhetik meg a látogatók. Madai hosszú időn át volt Hádház országgyűlési képviselője. Országgyűlési munkája során következetesen képviselte az oktatás, a kulturális élet támogatását. Irodalmi munkássága is kiemelkedő, tagja volt a Bokrétának, akadémiai díjjal jutalmazták a Magyar tenger/Az Adrián c. költeményét. Bizáky-ház c. drámáját nagy sikerrel mutatták be Debrecenben és Miskolcon.

Egy-egy mondával emlékeznek meg Sillye Ferenc kapitányról és Pély Nagy Gábor hajdúkerületi főkapitányról is. Nagy Sándor írta meg Hajdúhadház történetét, az ő személye is megjelenik a kiállításban. Az emeleti kiállítótérben kapott helyet egy válogatott anyag a Hortobágyi Művésztelep alkotásaiból és Égerházi László fadaragó műveiből is.

A negyedik terem az időszaki kiállítások tere, ahol 2009. október 22. óta (2009. 11. 28. napjáig) 1956 egy szemtanú szemével című kiállítás kapott helyet, majd december 12. napjától január 15-ig a Hádházi műhelyek című kiállítás lesz látható. Helyet kapott itt már vadászati kiállítás, „káposzta, káposzta, téli nyári káposzta” címmel a Torzsás Napok programjához kapcsolódva a káposztatermesztés, feldolgozás, savanyítás és a piacozás emlékeit felelevenítő kiállítás egyaránt.

Az épület 2005-ben került átadásra, azonban a külső környezet fejlesztésre szorul (udvar további parkosítása, szabadtéri színpad kialakítása), a belső infrastruktúra kismértékű fejlesztésére is szükség van - informatikai fejlesztés feltételeinek javítása és webes elérhetőség biztosítása.

További közösségi funkciót ellátó intézmények:

3. Könyvtár

Hajdúhadházon 1 db nyilvános könyvtár van a Földi János Könyvtár, Emlékház, Hajdúhadházi Galéria épülete, továbbá az oktatási intézmények mindegyikében van iskolai könyvtár (5 db).

A könyvtár működéséhez szükséges forrásokat a város önkormányzata biztosítja. A jelenlegi könyvtár elődje az 1930-ban létesült népkönyvtár volt, az állandó könyvtárat 1951-ben nyitották meg a művelődési házban. 1963-tól 1973-ig a tanács épülete adott helyet a könyvállománynak, majd 1973-ban a takarékszövetkezettel közös épületben működött 2005 nyaráig. Jelenleg a Földi János Emlékház földszintjén várja az érdeklődőket a Dr. Földi János u. 8. sz. alatt.

A nyilvános könyvtárba 2012. évben 1.091 fő volt a beiratkozott olvasók száma, a könyvtár leltári állománya 25.832 db (könyv, folyóirat, CD, videokazetta, hanglemez, DVD), a nyilvános könyvekből 18.392 db volt a kölcsönzött könyvek száma (2012.)

A könyvtár legfontosabb feladata:

- Minden társadalmi csoport hozzáférjen az információhoz, a tudáshoz, legyenek azok hagyományosak vagy virtuálisak.
- Segíti a szabadidő hasznos eltöltését, a digitális írástudás elsajátítását.
- Megőrzi a város kulturális értékeit, hagyományait.
- A felhasználók igényeit figyelembe véve teljes körű tartalomszolgáltatásra való törekvés.
- Az Internet segítségével térbeli korlátok nélküli információszolgáltatás.

A könyvtár által nyújtott szolgáltatások:

- eMagyarország Pontként közösségi Internet hozzáférés

- Európai Unió Alpontként EU szakkönyvek, adatbázisok elérhetősége
- Északkelet-Magyarországi Regionális Fejlesztési Rt. által kialakított pályázati módszertani portál elérése
- Technikai eszközei segítségével scannelés, faxolás, spirálozás, nyomtatás, fénymásolás
- Könyvtárközi kölcsönzés
- Látássérülteknek szövegfelismerő szoftver használata
- CD, DVD, videofilm kölcsönzés.

4. eMagyarország internet elérési pont működik a településen – ahogyan az előbb említésre került a Földi János Könyvtár, Emlékház, Hajdúhadházi Galéria épületének földszintjén a Könyvtárban kapott helyet a Dr. Földi János u. 8. sz. alatt.

5. Iskolagaléria

Működik a településen iskolagaléria is, amelyet a Dr. Földi János Általános és Művészeti Iskola rendezett be épületének galériájában és folyosóján. Itt történelmi pannókiállítás tekinthető meg, mely 24 darabból áll. A képek a Hortobágyi Alkotótábor művészeinek munkái.

A 24 pannókép kultúrtörténetileg az országban egyedülálló képzőművészeti anyag. Az alkotótábor tagjai eddig már száznál több festményt ajándékoztak a városnak, melyek elhelyezésére a Földi János Könyvtár, Emlékház és Galériában, valamint a polgármesteri hivatalban került sor.

6. Égerházi Imre Alkotóháza

A 2001-ben elhunyt festőművész előbb alkotóházát, majd később emlékházát 2007. november 22-én nyitották meg újra jelentős felújítást követően. Az Alkotóház udvarának átalakítása még nem történt meg, az udvart a későbbiekben pl. tábor vagy egyéb más célra is lehet hasznosítani.

Itt a művész által adományozott képek mellett az alkotó egykori tanítómestere, Holló László festőművész grafikái is helyet kaptak egy szobában.

Az Alkotóház a Dr. Földi János u. 23. sz. alatt található.

A településen jelenleg nincs Piacsarnok, jelenleg a korábban kialakított piacon folyik a mezőgazdasági őstermelői értékesítés. Egy korszerű csarnok kialakítása a helyi mezőgazdaság támogatásának potenciális eszköze.

Felmerült lakossági igényként továbbá egy olyan Tájház kialakítása, amely Hajdúhadház történelmi, művészeti értékeinek és gazdasági hagyományainak bemutatását hivatott szolgálni pl. káposzta-feldolgozás, kalapos mesterség bemutatása.

A településen a közösségi funkciót ellátó intézmények jellemzően a település központjában működnek, de a városrészek ellátottsága – mivel kis területű a város – egyenletesnek tekinthető. A településen a nagyobb rendezvények megtartására alkalmas épület, Rendezvényközpont, többfunkciós tér hiánya érzékelhető.

3.3.6.5.2. Sport és szabadidő

A településen rendkívül sokrétű sport és szabadidős tevékenységet lehet végezni, azonban az ehhez szükséges technikai és infrastrukturális feltételek rendkívül korlátozottak.

A város sportélete sokszínű, jelenleg összesen 13 sporttevékenységet folytató egyesület működik a településen:

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

- Bocskai Ifjú Hajdúk Közhasznú Diáksport Egyesület: iskolai és városi tömegsport feladatok ellátásában együttműködés
- Dr. Földi János Közhasznú Diáksport Egyesület: iskolai tömegsport feladatok ellátása
- DVSC Ökölvívó Utánpótlás Nevelő Sportegyesület: ökölvívás tömeges népszerűsítése, utánpótlás nevelése, versenyzők felkészítése, egyéni és csapatversenyeken való részvétel.
- Erdész Vadásztársaság: sporttevékenységek támogatása
- Hadházi Airsoft Team Egyesület: sporttevékenységek támogatása
- Hajdúhadház Roma Kulturális Sport Egyesület: roma kulturális és sport tevékenység
- Hajdúhadházi Futball Klub Közhasznú Sportegyesület: rendszeres sporttevékenység, labdarúgás, tömegsport
- Hajdúhadházi Kosárlabda Klub: kosárlabda tömeges népszerűsítése, utánpótlás nevelés
- Hajdúhadházi Városi Sportegyesület: városi tömegsport feladatok ellátásában együttműködés
- Hajdúhadházi Vizitúrázók Alapítványa: nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, kulturális tevékenység, gyermek és ifjúságvédelem, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségnek elősegítése
- Hajdúsági Hagyományőrző Lovas Klub: lovas sporttevékenység, rendezvényszervezés
- Havasi Gyopár Természetbarát Egyesület: sporttevékenységek támogatása
- Klasszikus és Modern Gung-Fu Egyesület: sporttevékenységek támogatása
- Testvériség Kulturális és Szabadidő Sportegyesület: szabadidős sporttevékenységek támogatása.
- HAJDÚVITÉZ Kulturális- és Sportegyesület: sporttevékenységek támogatása

Jellemző, hogy az iskolai sporttevékenységek végzésére minden iskolában megvan a megfelelő helyszín (az úszás feltételei nem adottak), ugyanakkor kevés olyan terület van a városban, amely alkalmas különböző nagyobb volumenű sportrendezvények illetve a szabadidős sporttevékenység végzésére.

A Városi Sporttelep jelenleg kihasználatlan, leromlott állapotban van, fejlesztése indokolt. Az önkormányzat tervezi, főként a kosárlabda, a vívás, a futás, a testépítés, a futball és további sportágak úzésére alkalmas sportlétesítmények létrehozását, kialakítását, a sportolás kulturált feltételeinek megteremtését.

Érzékelhető a hiánya a nagyobb fedett tömegrendezvényt lebonyolító sport- és rendezvénycsarnoknak.

Hajdúhadházon is tapasztalható a lakosság egy szűkebb részének fokozatosan növekvő érdeklődése a testedzés egyes divatos formáinak szolgáltatásszerű igénybevételére, ugyanakkor viszonylag kevés szabadidősport-rendezvény valósult meg az elmúlt években. Ennek egyik oka, hogy kevés olyan sportegyesület működik Hajdúhadházon, amely szabadidősportos rendezvényeket szervez, illetve kevés olyan városi szintű sportesemény szerveződik, amely a hétköznapiak nem sportoló lakosságát célozza meg.

Összességében a sport és szabadidős tevékenységek biztosítására számos kezdeményezés indult az elmúlt években a településen, ezek azonban nem tudnak megfelelő módon fejlődni az infrastrukturális feltételek hiányában. Érzékelhető a nagyobb sportrendezvények illetve a szabadidős sportok végzésére alkalmas helyszínek hiánya, ennek kialakítása és fejlesztése segítheti a lakosság helyben maradását.

3.4. Korábbi időszak fejlesztései

Ezen fejezetrész összefoglalja a város elmúlt években lebonyolított fejlesztéseit, nem célja azonban valamennyi elnyert forrás részletes megnevezése.

A korábbi időszak legnagyobb fejlesztéseinek bemutatása során látható, hogy a város – a forráshiány ellenére – számos erőfeszítést tett annak érdekében, hogy élhetővé tegye a települést. Ehhez európai uniós és hazai forrásokat egyaránt igénybe vett.

A település által megvalósított legfontosabb fejlesztések:

I. Úthálózat fejlesztés, több helyszínen végrehajtott új utcaépítések: Dobó utca, Szilágyi Dániel utca, Béke, Kazinczy u., Vértanúk és Rózsa utca, Kertalja u., Dorogiás utca, Munkácsy utca, Görgey utca, Radnóti utca, Pallag u. szilárd útburkolat építése az Erdőalja u.- Malom u. között.

II. Felszíni vízelvezető rendszer fejlesztése: Arany János utca több ütemben

III. Szennyvízelvezetés és tisztítás kialakítása ütemezetten, 1997-ben, 1999-ben, 2000-ben és 2004-ben.

III. Oktatási infrastruktúra fejlesztése – több helyszínen kisebb fejlesztések: fűtéskorszerűsítés, tetőtér beépítés, melegítő konyha, étkező és szociális helyiségek kialakítása, fejlesztése.

A 2007-2013. programidőszakban Hajdúhadház (vállalkozások és az önkormányzat együttesen) 19 db támogatott pályázatot készített, melyek megoszlását mutatja az alábbi ábra.

Támogatott projektek területi megoszlása

Forrás: www.euter.nfu.hu

A települési önkormányzat ezen programozási időszakban már nem kizárólag infrastruktúra fejlesztési projektek megvalósítására pályázott, hanem több humán erőforrás jellegű fejlesztési projekt is megjelent.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A legfontosabb fejlesztések:

1. ÉAOP 4.1.3/A Szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások infrastrukturális fejlesztése keretében: Mikrotérségi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat infrastrukturális fejlesztése, megítélt támogatás 49.674.456 Ft
2. ÉAOP 5.1.2/D-2f Települési bel- és külterületi vízrendezés keretében: Hajdúhadház déli városrész bel-és külterületi vízrendezés (belvíz, csapadékvíz-elvezetés) I. ütem, megítélt támogatás: 452.689.581 Ft
3. ÉAOP 3.1.2/A-09 Önkormányzati utak fejlesztése keretében: Hajdúhadház, Béke útja rehabilitációja I. és II. szakasz, az I. szakaszra elnyert támogatás: 105.378.620 Ft, a II. szakaszra elnyert támogatás: 230.610.605 Ft.
4. ÉAOP 4.1.5 Akadálymentesítés (Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz) keretében: A hajdúhadházi Központi Orvosi Rendelő fizikai és info-kommunikációs akadálymentesítése, elnyert támogatás: 25.000.000 Ft
5. TÁMOP 3.2.3-08/2 „Építő közösségek” - közművelődési intézmények az egész életen át tartó tanulásért 2. kör: A közművelődés a nem formális és informális tanulás szolgálatában keretében: "Ugródeszka", elnyert támogatás: 68.885.341 Ft
6. ÁROP 1.1.5-08/C/B A komplex programmal segítő kistérségeken kívül eső leghátrányosabb helyzetű kistérségek fejlesztési és együttműködési kapacitásainak megerősítése keretében, Területfejlesztési Összefogás a Hajdúhadházi kistérség Fejlődéséért, elnyert támogatás: 15.487.505 Ft.
7. ÉAOP 4.1.3/B-09 Bölcsődei ellátás nyújtó intézmények fejlesztése és kapacitásának növelése című pályázati konstrukció keretében, Hajdúhadház településén új bölcsőde létrehozása valósult meg. Az elnyert támogatás összege: 149.528.156 Ft.

Az önkormányzat komplex városfejlesztési projektet nem valósított meg az elmúlt években.

Összességében az önkormányzat a város legfontosabb infrastrukturális fejlesztési céljaira nyújtott be pályázatot. Korábban kizárólag a műszaki fejlesztések (úthálózat, szennyvízhálózat, vízhálózat, oktatási infrastruktúra műszaki korszerűsítése) jelent meg célként. 2012-ben azonban – igazodva a településen felmerülő jelentős szociális problémákhoz – egyéb, humánforrás fejlesztési projektek is megjelentek.

Az önkormányzat célja – amely az IVS-ben is megfogalmazásra került – az infrastrukturális hiányosságok kiküszöbölése valamint a település élhetővé tétele a különböző egyéb fejlesztések megvalósításával.

3.5. Összegzés - SWOT analízis

Hajdúhadház helyzetfeltárásából származó információk stratégiai szemléletű, rendszerezett összegzését tartalmazza a SWOT analízis. Ez az elterjedt és bevált elemzési forma lehetővé teszi a gyakran igen terjedelmes helyzetelemző tanulmányok megállapításainak áttekinthetőbbé tételét, ezáltal szintetizál és egy komplex szemléletű, konszenzuson alapuló, a stratégiai tervezés további fázisaiban jól hasznosítható, esetenként rangsorolást is tartalmazó értékelés megalkotását.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Maga a módszer négy angol szó kezdőbetűjéből kapta a nevét:

S (strengths): erősségek, melyekre a fejlesztés alapozható, tovább erősítendő

W (weaknesses): gyengeségek, fejlesztést nem lehet rá alapozni, sőt gátolják azt, meg kell őket erősíteni

O (opportunities): lehetőségek, kívülről segíthetik, ösztönözhetik a fejlesztést

T (threats): veszélyek, melyek kívülről akadályozhatják a fejlesztés sikerességét

Az első két szempont Hajdúhadház belső adottságai alapján (amire a településnek és a térségnek van ráhatása), míg az utóbbi kettő a külvilágban ható folyamatok alapján kerül megfogalmazásra (amelyekre a településnek és térségének közvetlen befolyása nincs).

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia célkitűzésrendszere az itt felvetett problémákra kíván megoldást találni és kínálni.

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
1. Történelmi hagyományok 2. Kulturális élet megfelelő színvonalú (rendezvények, kiállítások) 3. 11 települést összefogó kistérségi központ 4. Járási központ 5. A település a régióközpont (Debrecen) közel fekszik, közlekedési adottságai kedvezőek 6. Alacsony számú, de régóta működő kisvállalkozási szektor 7. Zöldmezős területek rendelkezésre állása a gazdaság fejlesztésére 8. Gazdasági szereplők növekvő pályázati aktivitása és sikeressége 9. A település lakosságszáma folyamatosan emelkedik, a fiatal korosztály aránya az országos átlagot meghaladja 10. Nagy számban áll rendelkezésre képezhető és átképezhető (szabad) relatíve alacsony bérköltségű munkaerő, magas a legalább 8 általános iskolát végzett lakosság részaránya 11. Az önkormányzat önként vállalt feladatokat is vállal: alapfokú művészetoktatás, két tanítási nyelvű oktatás, középiskolai oktatás (gimnázium és szakközépiskola) valamint szakiskolai képzés 12. Széles és kiterjedt szociális háló 13. Aktív civil szervezetek 14. Sportegyesületek, sportolók magas száma, a sportolási igények magas száma 15. Az egészségügyi alapellátás teljes körűen biztosított, infrastrukturális feltételei megfelelőek 16. Az önkormányzat – a pénzügyi forrásaihoz képest – jelentős beruházásokat hajtott végre az elmúlt években 17. A közszolgáltatások széles köre elérhető a településen, kiépült és jól működő intézményhálózat 18. Pályázati források adta lehetőségek maximális kihasználtsága	1. A komparatív előnyök nem elégséges kihasználása pl.: földrajzi helyzet, természeti adottságok, kulturális tradíciók, természeti környezet 2. A vállalkozások koncentrációja alacsony, szerkezete kedvezőtlen 3. A kis- és középvállalkozások tőkehiányosak, innovációs potenciáljuk alacsony 4. Idegenforgalom, turizmus hiánya 5. A gazdaság és a közigazgatás szereplői között az együttműködés további erősítésre szorul 6. Iparfejlesztéshez hiányos ipari infrastruktúra 7. Alacsony mértékű a befektetett működő tőke 8. Magas a településen az inaktív lakosság aránya és kiugróan magas a munkanélküliségi ráta 9. Magas az alacsony képzettségű munkanélküliek száma, hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló lakosság részarányának folyamatos növekedése 10. A lakosság iskolázottsága alacsony színvonalú, a képzett, fiatal korosztály elvándorlása („agyelszívás”) jellemző 11. A lakosság foglalkoztathatósági lehetőségei rosszak 12. Magas a településen a szociális ellátásokat igénybevevők száma 13. A város lakosságának vásárlóereje gyenge, szociális helyzete rossz, a lakosság rossz egészségügyi állapota 14. Hiányoznak az egészségügyi alapellátáson túli szakellátási formák 15. A települési infrastruktúra, közszolgáltatások jelentős fejlesztésre szorulnak (ivóvíz, szilárd burkolatú út, járda, szennyvíz, felszíni vízvezeték, kerékpárút hálózat) 16. Esztétikailag, városképileg nem megfelelő épületek, a városközpont arculata fejlesztésre szorul, gyenge városmarketing, kezdetleges szervezethez, a város arculatának nem elégséges pozicionálása. 17. A sportolási feltételek és lehetőségek (fedett és szabadtéri sportlétesítmények) hiánya 18. Közterületek védelme és biztonsága nem megfelelően megoldott (térfigyelő rendszer szükségessége) 19. Közösségi terek hiánya (játsszóterek, közösségi épületek) 20. Zöldfelületek, parkok hiánya

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

Lehetőségek	Veszélyek
1. Történelmi tradíciók erősítése 2. Helyi kulturális társadalom erősítése 3. Az M3 autópálya közelsége 4. Befektetői érdeklődés a település iránt 5. Az információs technológiák terjedésének felgyorsulása 6. Növekvő lakosságszám 7. A piaci igényekhez alkalmazkodó átképzések kiterjesztése 8. Az ipari vállalkozások fejlődéséhez szükséges K+F és képzési kapacitás a térség közelében rendelkezésre áll (Debrecen) 9. A középfokú oktatást végző intézményekre új funkciók telepítése 10. A helyi oktatás színvonalának erősítése 11. A kistelepülések gazdasági helyzetét javító, fejlesztő, támogató kormányzati politika 12. Hazai és uniós pályázati források, támogatások, beruházásokhoz vissza nem térítendő állami támogatás igénybevétele 13. Foglalkoztatásra alkalmas, bevonható inaktív népesség (főként alacsony képzettségű) 14. Közterületek kihasználhatósága, és funkcionális összekötése 15. A köz- és szakigazgatási szolgáltatások racionalizálása, fejlesztése 16. A helyi gyökerű vállalkozásoknak, valamint a zöld- és barnamezős beruházásoknak köszönhetően a munkahelyek számának növekedése 17. Belterületi utak fejlesztése 18. Sportlétesítmények fejlesztése, sportlehetőségek biztosítása a helyi lakosság számára 19. Civil szervezetek erősítése 20. Közösségi házak létesítése, meglévő kulturális központok felújítása	1. A mikrotérség földrajzi elhelyezkedése (elmaradott gazdasági környezet) 2. A térségen belüli települések közötti fejlettségi különbségek növekedése 3. Befektetői érdeklődések elmaradása 4. Vállalkozások fennmaradását, beindulását, fejlesztését gátló kormányzati politika 5. Állami tulajdonban lévő utak és a vasút fejlesztésének elmaradása 6. A közeli nagyváros – Debrecen munkaerő-igényének csökkenése 7. Az intézmények fenntartását veszélyeztető kiadásnövekedés jelentkezhet 8. Közműhálózat elöregedése 9. Tőkehiány, önerő hiánya miatt elmarad a közszolgáltatások fejlesztése 10. Hazai és uniós támogatások, források csökkenése, hiánya 11. Az önkormányzatok költségvetését folyamatosan csökkentő kormányzati politika 12. Az uniós források igénybevételéhez szükséges önerő hiánya 13. A város nem tudja kihasználni az elérhető forrásokat 14. Az állami támogatások aránya csökken, de a kötelezően ellátandó feladatok száma nő 15. A lakosság egészségügyi állapotának és az egészségügyi ellátórendszer helyzetének romlása 16. A munkanélküliek foglalkoztatásának megoldatlansága és a roma népesség problémáinak kezeletlensége súlyos társadalmi feszültségeket eredményezhet 17. Alacsony státuszú és iskolázottságú lakosság arányának növekedése 18. Társadalmi szegregációs folyamatok felerősödése 19. Az intenzív lakóhelyi szuburbanizáció következtében megbomolhat a lakóhelyi közösségek integritása 20. Épület degradáció, ingatlanok értékének csökkenése 21. A helyi társadalmi rétegek közötti feszültségek tovább növekszenek

4. VÁROSRÉSZ LÉPTÉKŰ FEJEZETEK

4.1. A városrész szintű helyzetértékelés szempontrendszer

A városrészek lehatárolásánál több szempont került figyelembe vételre. Alapvetően az egyes területek funkcionális szerepkörének vizsgálatát követően olyan homogénnek mondható városrészek kerültek meghatározásra, amelyek funkcionálisan, történeti hátterük tekintetében és a jövőbeli fejlődési lehetőségek alapján is összetartozó területrészekből épülnek fel. Emellett a lehető legjobban áttekinthető határvonal került meghatározásra a település városrészei között.

A szakértői egyeztetések és a lehatárolás végeredményeként az IVS elkészítésekor három nagyobb városrész került meghatározásra Hajdúhadházon.

Módszertani szempontból a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Területfejlesztési és Építésügyért Felelős Szakállamtitkársága által kiadott „Városfejlesztési Kézikönyv Második, javított kiadás - 2009. január 28.” kézikönyvben megfogalmazottak kerültek figyelembe vételre.

A következőkben e területek rövid helyzetelemzése valósul meg, többnyire a városrészi szinten leválogatható 2001. évi népszámlálás adatai alapján (bár itt kívánjuk megjegyezni hogy ezen adatok már igen elavultnak mondhatóak), valamint a rendelkezésre álló önkormányzati adatok alapján. Bár ez a módszer az összeírás óta eltelt tizenegy éves időtartam miatt nem eredményezheti a helyzetkép pontos feltárását, alternatíva híján jelen elemzés egyik alapját képezi. A Központi Statisztikai Hivaltól kapott adatok mellett éppen ezért a helyi szakmai egyeztetések során feltárt városrészi adottságok és az önkormányzat illetékes osztályai által gyűjtött információk is figyelembe vételre kerültek.

4.2. A városrészek lehatárolása

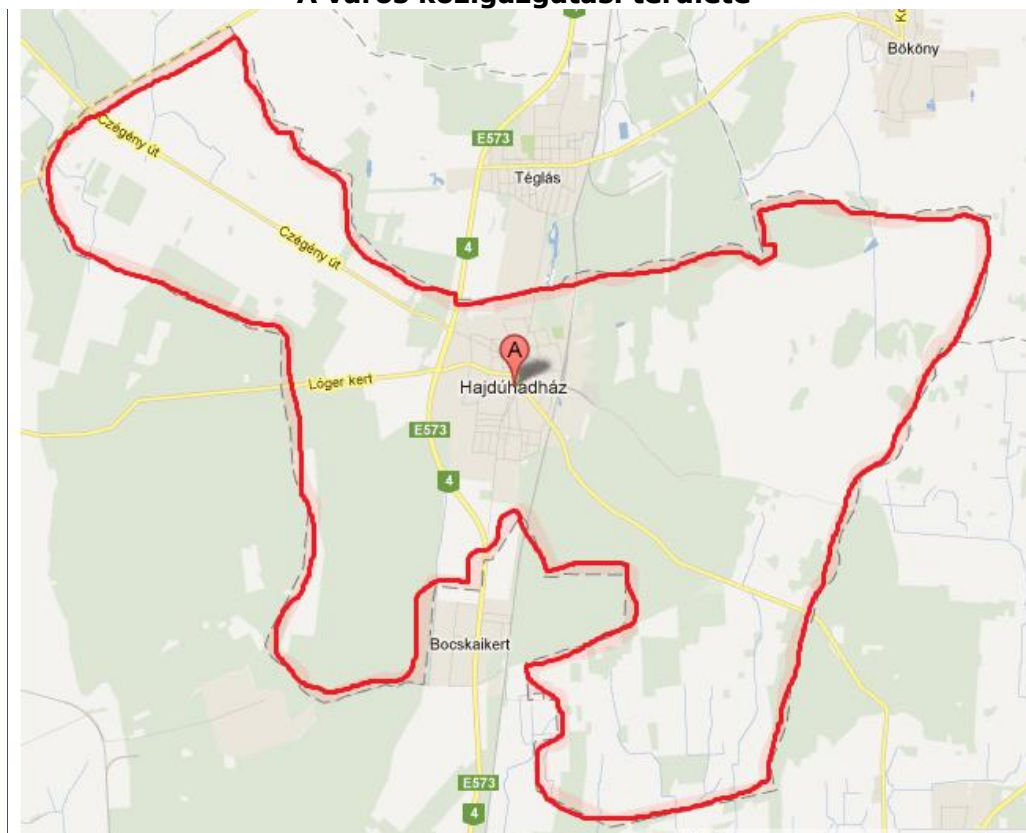
Hajdúhadház Város Önkormányzatával és a település vezetésével történt egyeztetést követően az alábbi városrészek kerültek kijelölésre:

- Városközpont
- A városközponton kívüli belterületek
- Külterületek

A kijelölésre kerülő városrészek hézag- és átfedés-mentesen fedik le a város belterületét. A város közigazgatási területének bemutatása, az IVS keretében meghatározott városrészek elhelyezkedésének vázlatos térképi bemutatásával:

A város közigazgatási területe

Forrás: www.google.map.hu

Városrészek elhelyezkedése:

1. Városközpont:

Mester utca (Rákóczi utcától a Klapka utcáig) - Klapka utca (Klapka utca 10. számig) – Hajdú utca (Hajdú utca 2. számától a 22. számig) – Bem József utca – Széchenyi utca (Széchenyi utca 13. számától az 1. számig) – Nagygát utca – Kazinczy Ferenc utca (Kazinczy Ferenc utca 9. számától az 5. számig) – Óvoda utca (Óvoda utca 3 számától a 18. számig) – Lázár Vilmos utca (Lázár Vilmos utca 1. számától az 5. számig) – Bercsényi utca (Bercsényi utca 9/A. számától a 3. számig) – Tompa Mihály utca – Kisbőszörményi utca (Kisbőszörményi utca 26. számától a 18. számig) – Arany János utca (Arany János utca 33/A. számától az 1. számig) – Rákóczi utca (Rákóczi utca 2. számától a 8. számig) által határolt terület.

Ez a település központi területe, itt a városcentrumban összpontosul a jellegzetes városi szolgáltató funkciók többsége, illetve a kistérségi, járási központi funkciót ellátó szervezeti egység.

2. Városközponton kívüli településrész:

A városközponton kívüli településrész: Hajdúhadház belterületének a városközpontban lehatárolt utcákon kívül eső része. A városrészben kiskereskedelmi egységek, szolgáltató vállalkozások, közösségi funkciót ellátó intézmények találhatók.

3. Külterületek:

Az egyéb külterületek – a város teljes területének bemutatása céljából, a lakosság koncentrációja rendkívül kicsi. A külterületi részek bemutatása vázlatos, kizárólag tájékoztatási célt szolgál.

A városrészeket ábrázolja az alábbi TÉRKÉP:

A meghatározott városrészek alapján véve lakófunkciót töltenek be (kivéve a belterületen lévő ipari területeket), az önkormányzat távlati célja ezen városrészekben a lakófunkció minőségi biztosítása és további erősítése. Ugyanakkor a városközpont a lakófunkció mellett központi funkciót is betölt, hiszen itt találhatóak a településen a különböző közszolgáltatásokat biztosító intézmények, cél ezen központi funkció tovább erősítés, új funkciók kialakítása.

A város szintű helyzetértékelés megállapításaihoz kapcsolódóan, a városrészi elemzés az adott városrész szempontjából lényeges elemeket emeli ki, valamint bemutatja az adott városrész főbb erősségeit, és hátrányait (s így alapját képezi a területi szintű stratégiának).

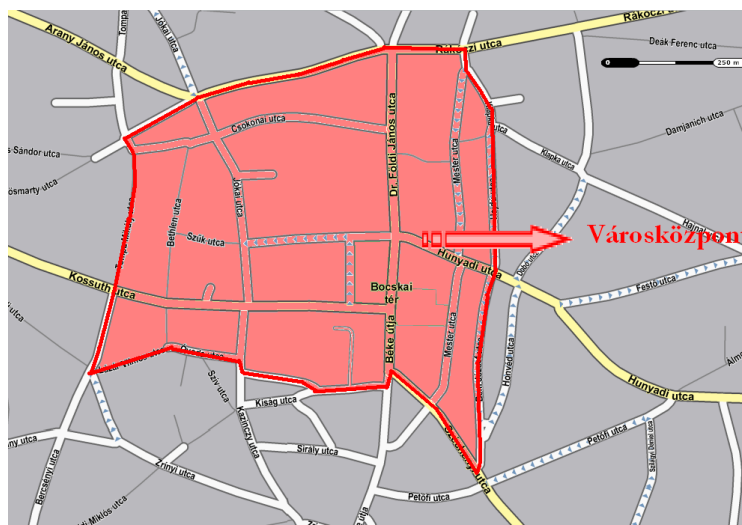
4.3. A városrészek bemutatása

4.3.1. Városközpont

4.3.1.1. A városrész területi elhelyezése

A Városközpont – központi belterület: Vörösmarty utca (Tomba - Jókai között) - Arany János utca (Jókai - Dr Földi János utca között) - Rákóczi utca (Dr Földi János utca- Dobó utca között) - Dobó utca (Rákóczi - Hunyadi között) - Honvéd utca (Hunyadi - Petőfi között) - Petőfi utca (Honvéd - Béke között) - Béke utca páros oldal Petőfitől (12. számtól - 44 számig.) - Béke utca páratlan oldal Vértanúk utjától Zrínyi utcáig - Kazinczy utca (Béke 33 tól - Zrínyi utcáig) - Zrínyi utca (Kazinczytól - Bercsényi utcáig) - Bercsényi utca (Lázártól - Kossuth utcáig) - Tompautca (Kossuth utcától - Vörösmarty utcáig) által határolt terület.

Városközpont akcióterület bemutatása (1:250)

A település központjában nincsenek területi tartalékok. A lakófunkció fejlesztésére a városközpontban kizárólag a jelenleg nem lakott vagy egyéb más funkciót biztosító épületek felújításával valósulhat meg. Jelentős zöldfelület fejlesztésre alkalmas terület kizárólag a városközpontban lévő Bocskai téren található, ahol jelenleg is közpark van. Ugyanakkor igény mutatkozik a városközpont központi jellegének további erősítésére, a zöldfelület növelésével, fásítással.

A városközponton a településszerkezeti funkció által indokolt járműforgalom többszöröse halad keresztül, mivel kizárólag a városközponton keresztül lehet a környező településekre vezető utakhoz eljutni, illetve a településen belül közlekedni. Ezt mutatja a település központjában lévő számozott út forgalma is (49105.), amely a Béke útja folytatása és a Dr. Földi János utcában folytatódik.

A közlekedési helyzet ezen sajátossága kedvezőtlen hatást fejt ki az épített környezetre és közlekedés biztonsági szempontból is kiemelkedő veszélyforrást jelent. A veszélyhelyzetet növeli, hogy a településközpontban is több helyen egyoldali járda van (kétoldali járda hiányzik). Hiányzik továbbá a kerékpárút, holott a forgalomszámlálás során mért adatok alapján a település központjában jelentős a kerékpárforgalom.

Több közintézmény is forgalmas útszakaszok mentén található, amelyek megközelíthetőségére szintén kedvezőtlenül hat a jelentős forgalom. A város központjában megoldott a parkolási lehetőség, azonban az üzletek előtt több helyen nincs biztosítva a megfelelő parkolás, illetve a kialakított parkolók nincsenek burkolattal ellátva, esőben és hóban vizesek, latyakosak és sárosak.

Mindezen okok miatt indokolt a településközpontot a település belső és külső forgalmától tehermentesítő úthálózati elem kijelölése.

4.3.1.2. A városrész gazdasági adottságai

A központi funkciókat betöltő belterületen koncentrálódnak a legfontosabb intézmények. A központi belterületen komoly gazdasági potenciál összpontosul, mivel a településen működő gazdálkodó szervezetek jelentős része itt működik.

A városban működő legnagyobb iparüzési adót fizető vállalkozások közül 3 található a városközpontban, mindhárom pénzügyi tevékenységet folytat.

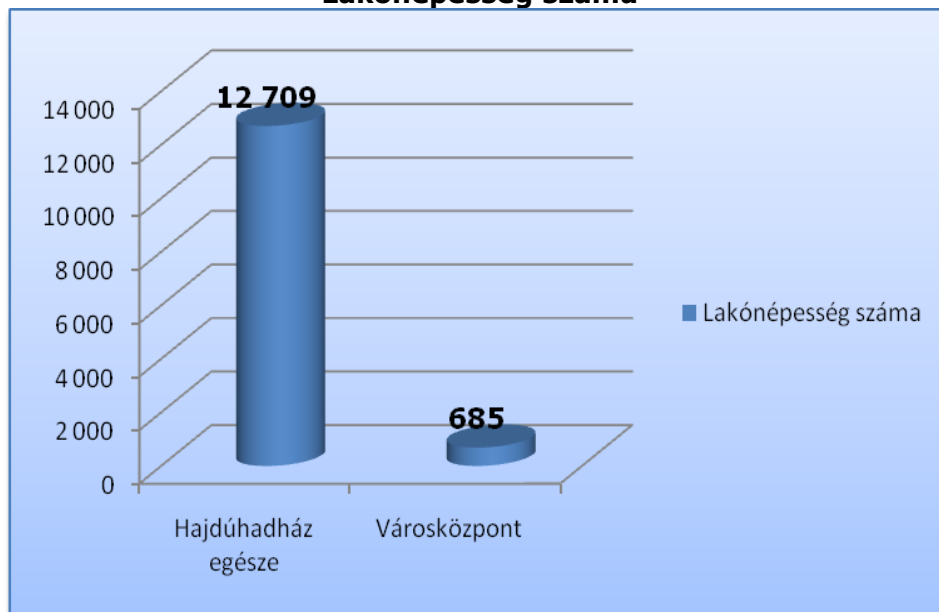
4.3.1.3. A városrész demográfiai és szociális jellemzői

A városrész lakossága a KSH 2001-es adatai alapján 685 fő volt (a lakosság 5,39 %-a). A városi adatszolgáltatás alapján jelenleg a városközpontban 2.230 fő él, tehát számuk több mint háromszorosára emelkedett.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Lakónépesség száma

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

Lakónépesség részarány

Lakónépesség aránya

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

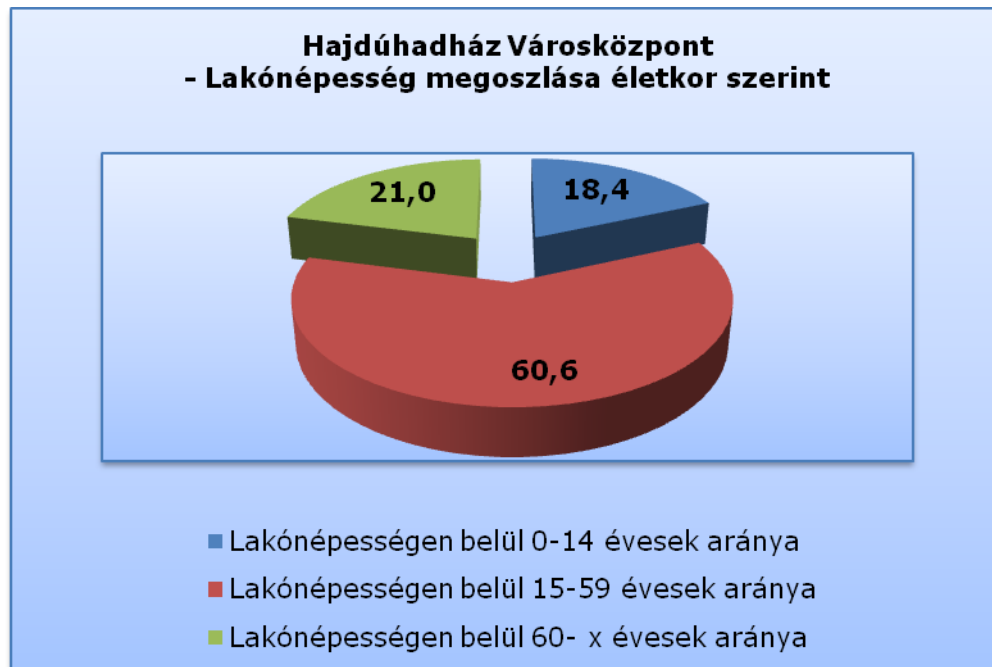
A városrészben a KSH 2001-es adatai szerint a 0-14 éves korcsoport aránya a lakónépességen belül 18,4 százalék, a 15-59 év közötti korosztályé 60,6 százalék, míg az e fölötti életkorcsoport 21,0 százalékkal képviselteti magát.

A lakónépesség megoszlása életkor szerint, 2001., összehasonlítás

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

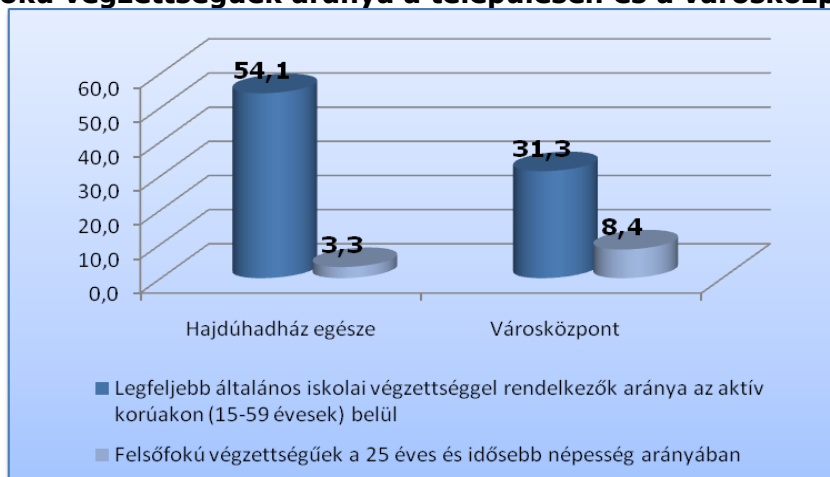
A fenti ábrák alapján látható, hogy a városközpontban alacsonyabb a 0-14 évesek aránya, magasabb az 15-59 év közötti és a 60 év feletti lakosság részaránya, mint a város egészében.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A városközpontban azon lakosok aránya, amelyek legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkeznek 31,3 %, jóval alacsonyabb, mint a városi átlag. A felsőfokú végzettségűek aránya 8,4 %, több mint 2,5-szerese a városi adatoknak. Mindez összefüggésben van a városközpont központi funkció jellegével, hiszen itt jóval több magasan kvalifikált munkaerőt foglalkoztató gazdálkodó egység és szolgáltató hely található valamint itt működnek a különböző funkciót ellátó közintézmények is.

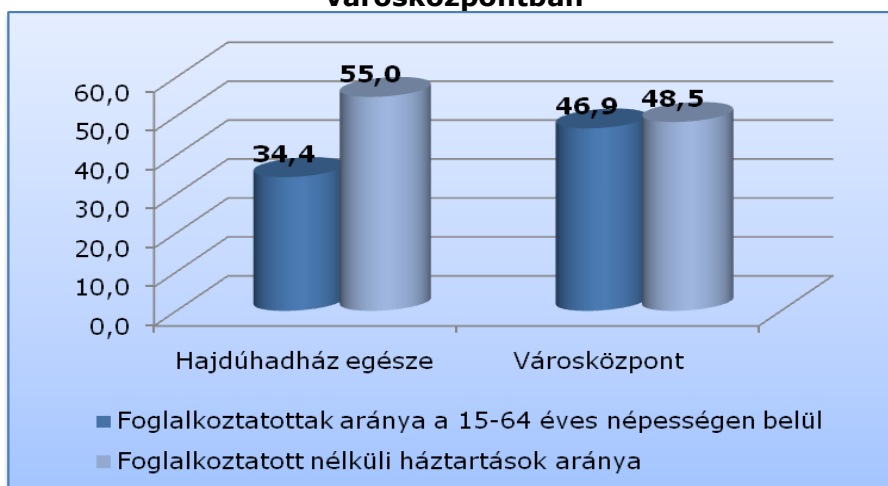
Felsőfokú végzettségűek aránya a településen és a városközpontban

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

A városközpont központi funkció jellegét erősíti a foglalkoztatottak magas aránya (46,9 %), valamint az a tény, hogy a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya is jóval kevesebb (míg a városi átlag 55,0 %, addig a városrészben 48,5 %).

Foglalkoztatottak és foglalkoztatott nélküli háztartások aránya a településen és a városközpontban

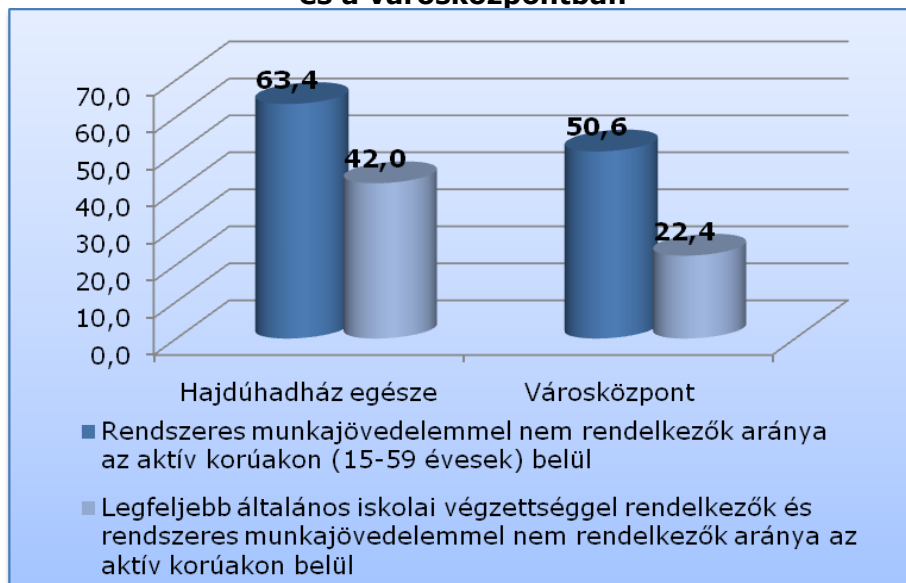
Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

Az aktív korúakon belül rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezik azok fele (50,6 %), míg a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők alacsonyabb arányt (a városi átlagénak kb. fele 22,4 %) képviselnek.

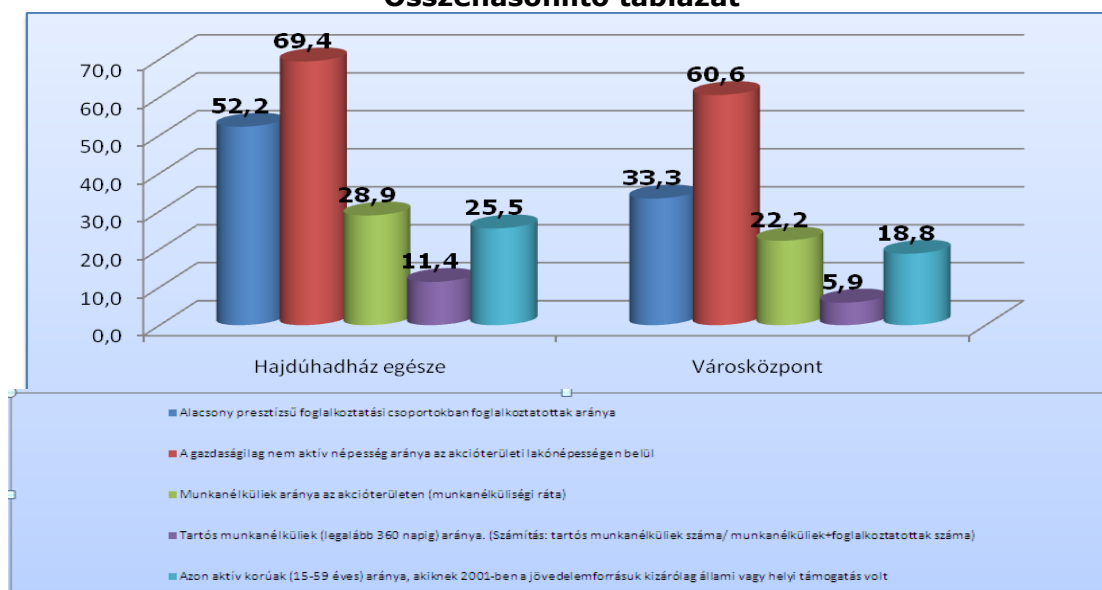
HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül és a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül a településen és a városközpontban

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

Összehasonlító táblázat

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

A városközpontban az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya a település egészéhez képest alacsonyabb, ugyanez igaz a gazdaságilag nem aktív népességre, a munkanélküliekre, a tartós munkanélküliekre és azon aktív korúak (15-59 éves) arányára, akiknek 2001-ben a jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatás volt. Ezen adatok is azt támasztják alá, hogy a város központi részén a kedvezőbb jövedelmi viszonyok között élő lakosság él.

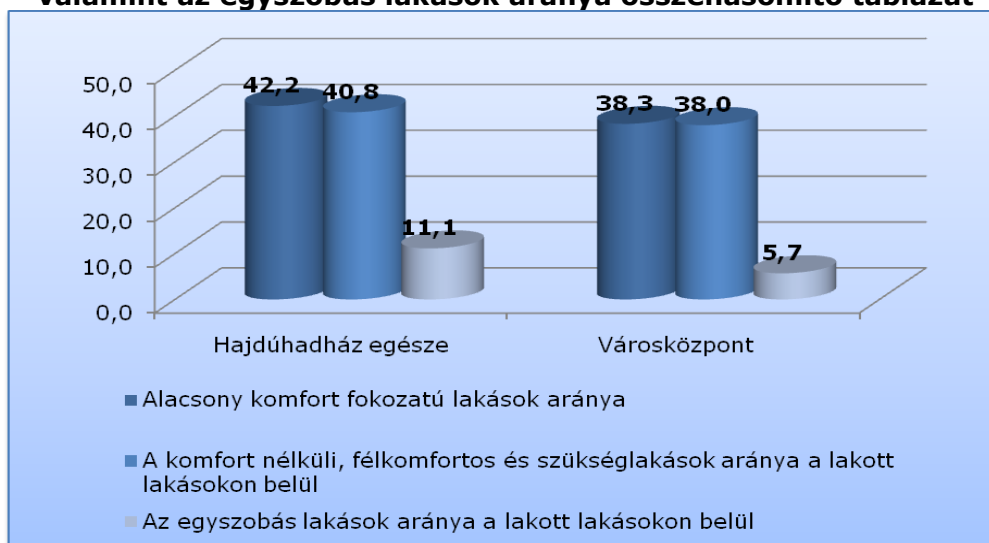
HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Hajdúhadházon a 2001. évi adatok alapján a lakásállomány száma 4.106 db lakást tesz ki, míg a városközpontban 295 db lakás található, ez az hajdúhadházi lakásállomány 7,2%-át teszi ki.

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

Alacsony komfort fokozatú, a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások, valamint az egyszobás lakások aránya összehasonlító táblázat

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

A városi átlaghoz képest a városközpontban az egyszobás lakások aránya igen alacsony 5,7%. Emellett a városközpontban a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya, valamint az alacsony komfort fokozatú lakások aránya is alacsonyabb a település egészéhez képest. Ez is a városközpont központi jellegét mutatja.

4.3.1.4. A városrészen működő intézmények és civil szervezetek

A városközpont központi funkció jellegét tovább erősíti, hogy az intézmények jelentős része itt található.

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

Intézményi ellátottság a városközpontban

Funkció megnevezése	Város egészében	Elhelyezkedés	Városközpontban működő
Gazdasági funkció			
Bankok, pénzügyi szolgáltatók száma	3 db	Hajdú Takarékszövetkezet 4242 Hajdúhadház, Bocskai tér 2/a (ATM is) OTP Bank NyRt. 4242 Hajdúhadház, Kossuth u. 2. (ATM is) Magyar Posta Rt. 4242 Hajdúhadház, Bocskai tér 11.	3 db
Közülekedési, távközlési funkciók			
Távolsági autóbusz-megálló	11 db	Városháza, Szövetkezeti Bolt	Városközpont: 2 db
Postahivatal	1 db	Magyar Posta Rt. 4242 Hajdúhadház, Bocskai tér 11.	1 db
Közösségi funkciók			
Önkormányzati közművelődési könyvtár	1 db	dr. Földi János Könyvtár, Emlékház, Hajdúhadházi Galéria 4242 Hajdúhadház, dr. Földi János u. 8. sz.	1 db
Művelődési otthon jellegű intézmény	1 db	Csokonai Művelődési Ház 4242 Hajdúhadház, Bocskai tér 3.	1 db
Muzeális intézmény	1 db + 2 db egyéb	dr. Földi János Könyvtár, Emlékház, Hajdúhadházi Galéria 4242 Hajdúhadház, dr. Földi János u. 8. Iskolagaléria 4242 Hajdúhadház, Jókai u. 1-3. Égerházi Imre Alkotóháza 4242 Hajdúhadház, Dr. Földi János u. 23.	1 + 2 db egyéb
Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgáltatási funkciók			
Közigazgatási funkciók: önkormányzat, okmányiroda, területi hatósági intézmények	7 db	Polgármesteri Hivatal 4242 Hajdúhadház, Bocskai tér 1. Okmányiroda 4242 Hajdúhadház, Bocskai tér 1. Regionális Munkaügyi Központ Kistérségi Kirendeltség 4242 Hajdúhadház, Hunyadi u. 6. sz. Városgondnokság 4242 Hajdúhadház, Mester u. 26. Városi Cigány Kisebbségi Önkormányzat 4242 Hajdúhadház, Hunyadi u. 1/3 Szociális Gondozási Központ 4242 Hajdúhadház, Kossuth u. 11.	6 db
Igazgatási és rendészeti szervek: rendőrség, bíróság, ügyészség, börtön, igazságügyi szolgáltatás, tűzoltóság, polgárőrség	2 db	Rendőrkapitányság 4242 Hajdúhadház Bocskai tér 2-4. Hajdúhadház Polgárőrség Szövetség 4242 Hajdúhadház; dr. Földi János u. 4	2 db
Humán szolgáltatási funkciók:			
Körzeti orvosi (házi orvosi) székhely	4 db	4242 Hajdúhadház, Hunyadi u. 1.	4 db

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

• Gyógyszertár	2 db	Hajdúhadházi Gyógyszertár 4242 Hajdúhadház, Dr. Földi János u. 5. Szt. Anna Patika 4242 Hajdúhadház, Széchenyi István u. 2.	2 db
• Központi körzeti (háziiorvosi) ügyelet	1 db	4242 Hajdúhadház, Hunyadi u. 1.	1 db
• Fogászati szakrendelés léte (községi fogászattal együtt)	1 db	4242 Hajdúhadház, Bocskai tér 9.	1 db
• Nappali ellátást nyújtó idősek klubja	1 db	4242 Hajdúhadház, Kossuth u. 11/a	1 db
• Bölcsőde, óvoda, általános iskola, középiskola, felsőoktatási intézmény			Városmközpont: 6 db
Civil szervezetek	52 db		16 db

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Az önkormányzat szűkös anyagi forrásait igénybe véve is jelentős fejlesztéseket hajtott végre az elmúlt években az intézmények működésének megfelelő infrastrukturális feltételeinek biztosítására, azonban valamennyi intézmény további fejlesztésre szorul.

4.3.1.5. A városrész infrastrukturális jellemzői

A városmközpont kommunális infrastruktúrával jól ellátott. Valamennyi utca gázhálózattal, szennyvízcsatorna hálózattal, közvilágítással és elektromos áramellátással rendelkezik. Mindenhol elérhető továbbá a vezetékes víz és biztosított a csapadékvíz elvezetése is. A település központjában a Lázár V., az Óvoda, a Bethlen, a Vörösmarty M. utcák nem rendelkeznek szilárd burkolattal. A városmközpontban a 14.672 m utcahosszból 1.555 m nincs szilárd burkolattal ellátva, amely a város egészét tekintve kedvező arány (10,6 %). A városmközpontban jellemző kétoldali járda, amely azonban felújítást igényel több helyen.

Míg a városban az egy lakásra jutó lakosok száma 3,1 fő, addig a városmközpontban 2,3 fő, tehát jelentős számban található itt üzletek, valamint különböző intézmények amelyekben nem laknak.

A zöldfelületek aránya alacsony, jellemzően a település központjában található zöldfelület – Bocskai téren, park. A zöldfelületek becsült nagysága kb. 6000 m², 2 %.

A városrész területén telepszerű vagy szegregált lakóterület nem található. Az intézmények tekintetében – oktatási, egészségügyi, közszolgáltatási, stb. – egyaránt a szegregációmentes környezet kialakítására törekszik a fenntartó, amely kedvezően hat a város társadalmi folyamatainak alakulására és a különböző társadalmi csoportok integrációjára.

4.3.1.6. Városközpont SWOT analízis

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
1. Funkcionálisan is valós városközpont 2. A közintézmények és közszolgáltatások széles köre elérhető a városrészben, kiépült és jól működő intézményhálózat 3. Gazdag kulturális élet, széles körű hagyományörzés (rendezvények, kiállítások), melynek helyszíne a városközpont 4. Felsőfokú végzettségű lakosság részaránya magas a városközpontban 5. Az önkormányzat önként vállalt feladatokat is ellát a település központban, oktatási központi funkció: alapfokú művészetoktatás, két tanítási nyelvű oktatás, középiskolai oktatás (gimnázium és szakközépiskola) valamint szakiskolai képzés 6. Aktív civil szervezetek (a sport és kultúra területén) 7. Az önkormányzat – a pénzügyi forrásaihoz képest – jelentős beruházásokat hajtott végre az elmúlt években a városközpontban 8. Szegregált vagy telepszerű lakóterület nem található itt 9. Magas a vállalkozások koncentrációja 10. A vendéglátó egységek jelentős száma található a központban 11. A településközpontban magasabb a foglalkoztatás, magasabb a foglalkoztatottal rendelkező háztartások aránya 12. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya jóval alacsonyabb, mint a település többi részén	1. Közintézmények akadálymentesítése nem teljes körű, a közintézmények infrastruktúra feltételei fejlesztésre szorulnak 2. Városi egészségügyi létesítmények felújításra szorulnak 3. Hiányoznak az egészségügyi alapellátáson túli szakellátási formák 4. Alacsony a vendéglátó egységek száma 5. Kerékpárút hálózat hiányos 6. Szilárd burkolattal ellátott út van a település központjában 7. Kevés a játszótér 8. Idegenforgalom hiánya 9. Esztétikailag, városképileg nem megfelelő épületek, városközpont arculatának fejlesztése. 10. Az intézményhálózat nem tud lépést tartani a növekvő lakosságszámmal, folyamatos fejlesztést igényel. 11. A sportolási feltételek hiánya 12. A település oktatási intézményeiben folyamatos a létszámhiány

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
1. Kistérségi együttműködés az Európai Unió források igénybevétele 2. Az információs technológiák terjedésének felgyorsulása. 3. Növekvő lakosságszám 4. Az oktatási központ szerepkörének kiterjesztése, a piaci igényekhez alkalmazkodó átképzések kiterjesztése 5. Növekvő igény a megfelelő színvonalú egészségügyi szolgáltatásokra 6. Multifunkciós közösségi terek iránti igény növekedése 7. Szolgáltató önkormányzati és hatósági működés iránti igény növekedése 8. Szolgáltatási ágazat szerepének növekedése a város gazdasági szerkezetében 9. Helyi társadalom szerepének erősítése, közösségi tevékenységek támogatása 10. Az aktív sport- és kulturális élet támogatása	1. Az intézmények fenntartását veszélyeztető kiadásnövekedés jelentkezhethet 2. Közműhálózat elöregedése 3. A lakosság egészségügyi állapotának és az egészségügyi ellátórendszer helyzetének romlása. 4. A munkanélküliek foglalkoztatásának megoldatlansága és a roma népesség problémáinak kezeletlensége súlyos társadalmi feszültségeket eredményezhet. 5. Alacsony státuszú lakosság arányának növekedése 6. Társadalmi szegregációs folyamatok felerősödése 7. Az intenzív lakóhelyi szuburbanizáció következtében megbomolhat a lakóhelyi közösségek integritása 8. Épület degradáció, ingatlanok értékének csökkenése

4.3.2. A városközponton kívüli belterületek

4.3.2.1. A városrész területi elhelyezése

A városközpont központi belterületen kívül eső valamennyi belterület ide sorolható. Ezen terület legfőbb jellemzője, hogy a város 8 szegregátumából 8 itt található.

A városrész főbb funkcióját tekintve lakóterület, amelynek viszonylag nagy területi tartalékai vannak. A lakóterület növelésére egyrészt a meglévő és használaton kívüli telkek és területek hasznosításával, illetve a meglévő szerkezet kiegészítéseként a peremterületek felé haladva lehet bővíteni.

A városrész infrastrukturális fejlettsége és elérhetősége a városközponttól koncentrikusan kifelé a peremterületek felé folyamatosan romlik, melyet alátámasztanak a szegregátumok kedvezőtlen adatai is.

A városközpont közel kiépített szilárd burkolatú út biztosítja a közlekedési kapcsolatot (gyűjtő és kiszolgáló utakat), amelyek a település utcáit összekötik a főközlekedési úttal (Béke út és Dr. Földi János utca). Az egyes településrészek kapcsolata a településközponton át, azt fölöslegesen terhelő módon van biztosítva. A városközponton kívüli területekről a városközpont, valamint a funkcionális központok nehezen megközelíthetőek a rossz minőségű útburkolatok, valamint azok hiánya miatt. Ezért a szegregátumok bekapcsolása a város vérkeringésébe, a funkcionális egységek megközelíthetőségének javítása fontos szempont az önkormányzat ezen városrészt érintő stratégiájának megalkotásakor.

Ezen városrészben található tehát a peremterületeken 8 szegregátum, amelyek minden szempontból kedvezőtlen adottságokkal rendelkeznek. Itt a legrosszabb az infrastruktúrával való ellátottság is. A szegregátumok részletes elemzése az Anti-szegregációs tervben található.

4.3.2.2. A városrész gazdasági adottságai

A városközponton kívüli belterületeken elszórtan találhatók a mindennapi életben fontos funkciókat betöltő gazdálkodó egységek és intézmények. A legfőbb funkciók azonban a városközpontban érhetőek el.

Önkormányzati adatszolgáltatás alapján a városrészben működő vállalkozások adatai az alábbiak.

**A városközponton kívüli településrészen működő vállalkozások főbb adatai
– összehasonlító táblázat**

Megnevezés	Város egészére vonatkozó adat (2008.)	Városközponton kívüli településrész adata (2008.)
Működő vállalkozások száma (átalakulásra kötelezett és megszűnő gazdálkodási formákkal együtt, vállalkozási demográfia szerint)	528	419

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Kiskereskedelmi üzletek száma (humán gyógyszertárak nélkül)	123	106
Egyéni vállalkozás által üzemeltetett kiskereskedelmi üzletek száma (humán gyógyszertárak nélkül)	77	57
Vendéglátóhelyek száma	21	9
Számított mutatók:		
1. Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma	39,77	38,76
2. Ezer lakosra jutó kiskereskedelmi üzletek száma	9,26	9,81
3. Ezer lakosra jutó vendéglátóhelyek száma	1,58	0,83

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A táblázat végén található számított mutatók alapján látható, hogy a városközponton kívüli belterületi településrészen az ezer lakosra jutó vállalkozások száma kismértékben kevesebb, mint a település átlaga, ugyanakkor a városrész kiskereskedelmi üzlettel jó ellátott, ennek koncentrációja magasabb a városi átlagnál, ennek oka hogy a városközponthoz képest jóval nagyobb területet vizsgálunk.

A városban működő legnagyobb iparüzési adót fizető vállalkozások közül 1 található a városközponton kívüli belterületi településrészen (szeszfőzde).

4.3.2.3. A városrész demográfiai és szociális jellemzői

A városrész lakónépessége a KSH 2001-es adatai alapján 11.936 fő volt (a lakosság 93,92 %-a).

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

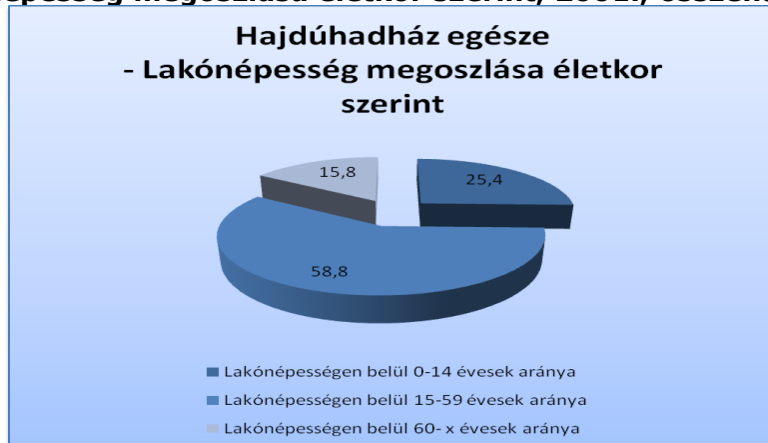
Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

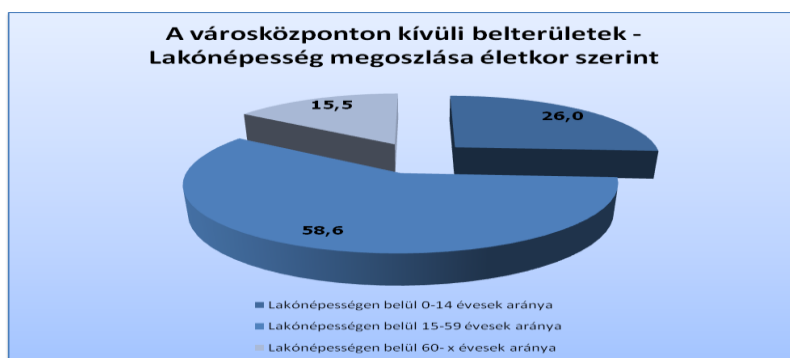
HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A városrészben a KSH 2001-es adatai szerint a 0-14 éves korcsoport aránya a lakónépességen belül 26,0 százalék, a 15-59 év közötti korosztályé 58,6 százalék, míg az e fölötti életkorcsoport 15,5 százalékkal képviselteti magát. Ezek az adatok tükrözik leginkább a városi átlagadatokat, a város egészére vonatkozó adatokhoz képest minimális eltérés mutatkozik.

A lakónépesség megoszlása életkor szerint, 2001., összehasonlítás

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

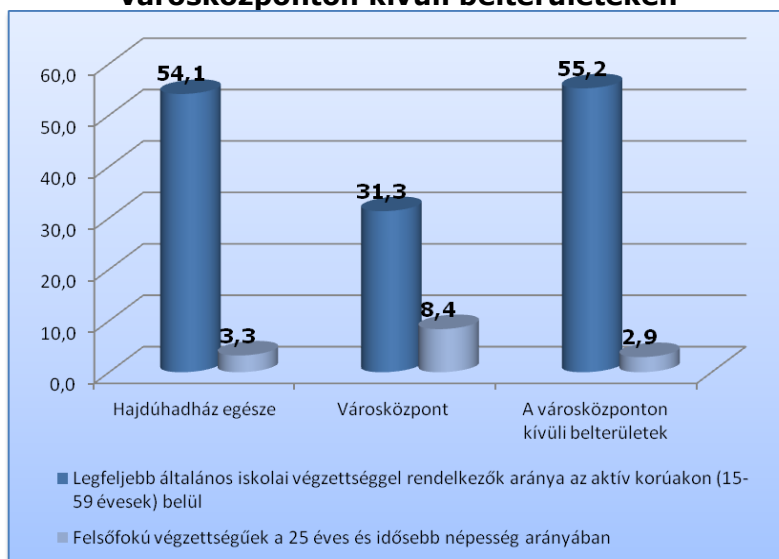
Látható, hogy a városközponton kívüli belterületi településrészen a 60 év feletti lakosság részaránya magasabb, mint a 14 éves kor alatti lakosságé, közel 60 %-kal.

A városközponton kívüli belterületeken azon lakosok aránya, amelyek legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkeznek 55,2 %, tehát a városközpontnál jóval magasabb, de a települési átlagot is meghaladja.

A felsőfokú végzettségűek aránya ezen településrészen 2,9 %, alacsonyabb, mint a városközpontban élőké (8,4 %), ugyanakkor alacsonyabb a városi átlagnál is.

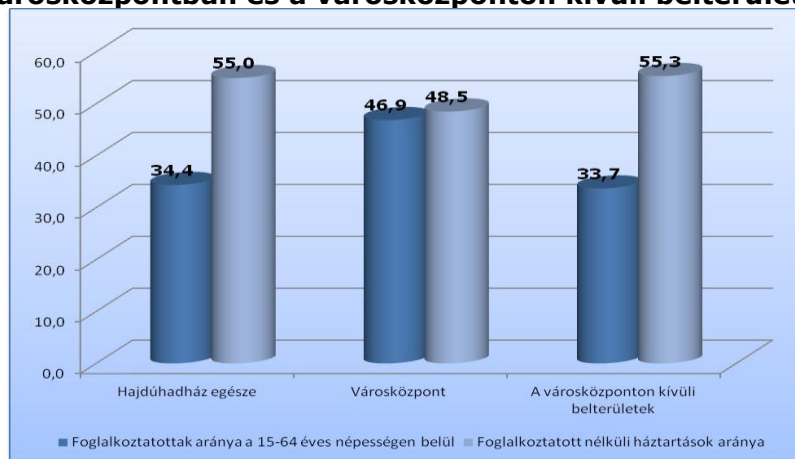
Felsőfokú végzettségűek aránya a településen, a városközpontban és a városközponton kívüli belterületeken

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

A foglalkoztatottak száma is kedvezőtlen képet mutat a városközponton kívüli belterületeken, a lakosság 33,7%-a dolgozott, a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya pedig 55,3%, mely meghaladja a városi átlagot is.

Foglalkoztatottak és foglalkoztatott nélküli háztartások aránya a településen, a városközpontban és a városközponton kívüli belterületek

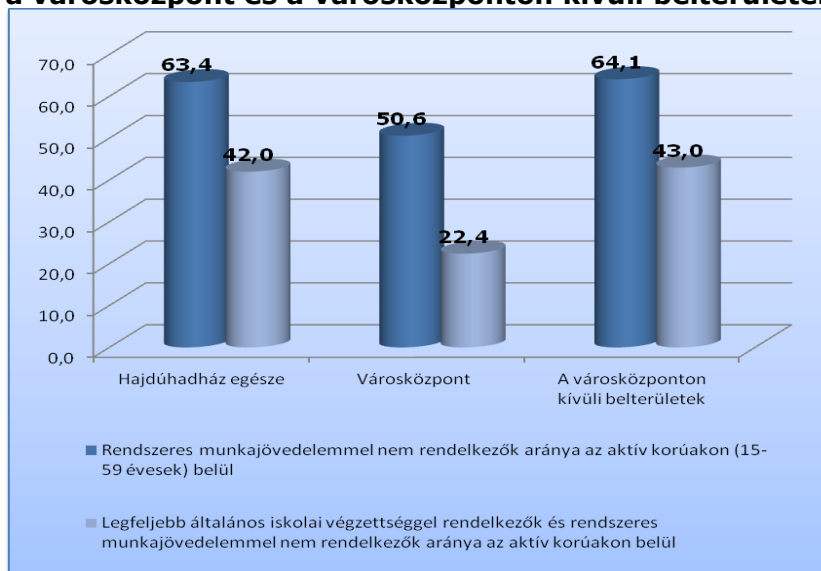
Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

Az aktív korúakon belül rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezik azok 64,1 %-a, amely meghaladja a városi átlagot is, míg a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők 43 %-ban képviseltetik magukat.

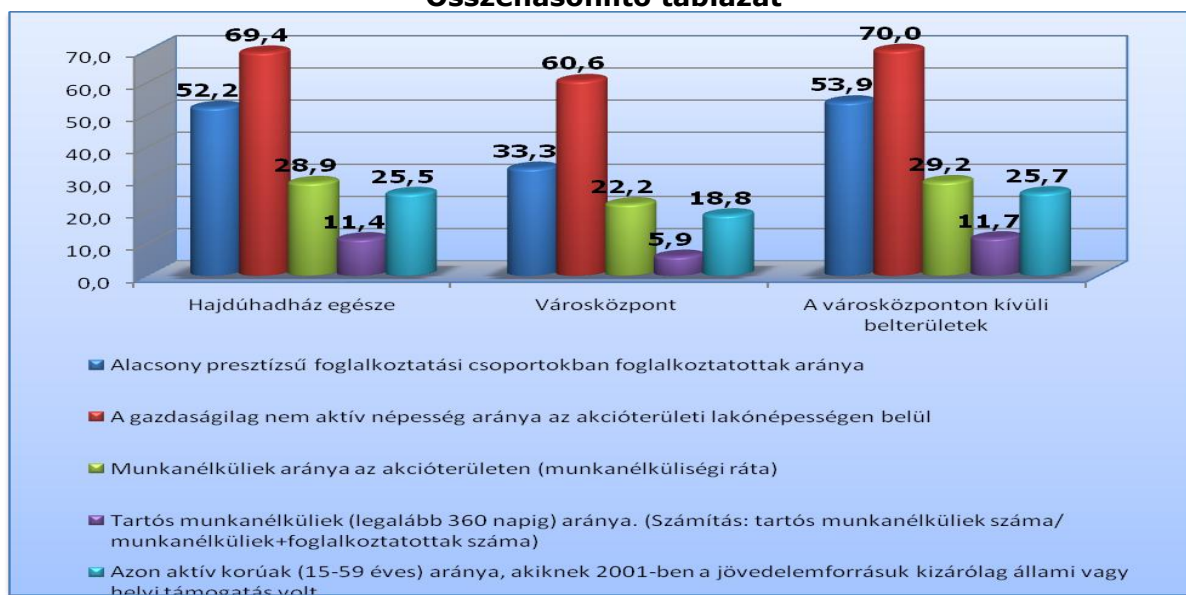
HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül és a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül a településen, a városközpont és a városközponton kívüli belterületek

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

Összehasonlító táblázat

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

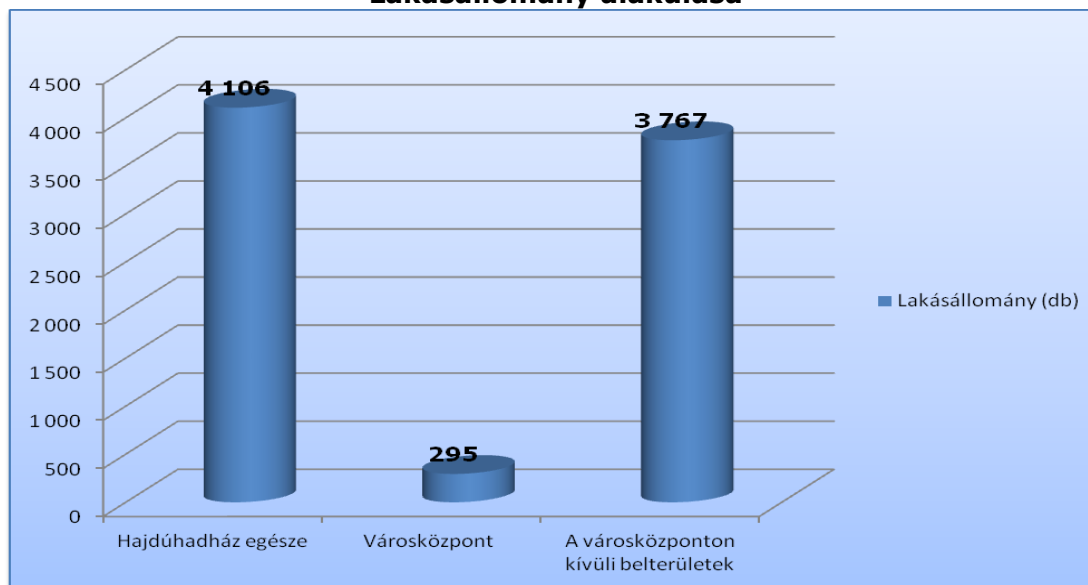
A városközponton kívüli belterületek tekintetében a városközponthoz és a település egészére vonatkozóan is elmondható, hogy a gazdaságilag inaktív népesség aránya magas 70%, emellett az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya is magasabb 54%, valamint ezen városrész minden mutató tekintetében kedvezőtlenebb mutatókat mutat.

Hajdúhadházon a 2001. évi adatok alapján ezen városrészen 3.767 db lakás található, a város lakásállományának 91,74%.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Lakásállomány alakulása

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

Alacsony komfort fokozatú, a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások, valamint az egyszobás lakások aránya összehasonlító táblázat

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

4.3.2.4. A városrészen működő intézmények és civil szervezetek

A városközponton kívüli településrészen is több intézmény található, jellemzően oktatási funkciót betöltő intézmények, amelyek a városban szétszórtnak helyezkednek el, biztosítva ezzel a beiskolázási/óvodázási körzethez való közelséget.

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

Intézményi ellátottság a városközponton kívüli területeken

Funkció megnevezése	Város egészébe n	Elhelyezkedés	Vizsgált városrészben működő funkció
Gazdasági funkció	4 db		1 db
• Piac	1 db	4242 Hajdúhadház, Hajdú u. 16. sz.	1 db
Közelekedési, távközlési funkciók			
• Távolsági autóbusz-megálló	11 db	Bercsényi út, Béke u., Méhészház, Nyíl u., Telekföld, Vadas csárda	6 db
• Vasútállomás	1 db	4242 Hajdúhadház, Veszprémy tér 4.	1 db
• Benzinkút	2 db	Dr. Földi János u. 56	1 db
Közösségi funkciók	3 db + 2 db egyéb		0 db
Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgáltatási funkciók			
• Közigazgatási funkciók: önkormányzat, okmányiroda, területi hatósági intézmények	7 db	Mikrotérségi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat Hajdúhadházi Területi Iroda 4242 Hajdúhadház, Kazinczy u. 8. sz.	1 db
Humán szolgáltatási funkciók:			
• Bölcsőde, óvoda, általános iskola, középiskola, felsőoktatási intézmény			8 db
Civil szervezetek	52 db		36 db

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Az önkormányzat szűkös anyagi forrásait meghaladóan számos fejlesztést hajtott végre az elmúlt években, biztosítva az intézmények működésének megfelelő infrastrukturális feltételeket. Valamennyi intézmény további fejlesztésre szorul azonban.

4.3.2.5. A városrész infrastrukturális jellemzői

Az egy lakásra jutó lakosok száma 3,18 fő (jóval magasabb, mint a városközpontban), hasonló a települési átlaghoz, az alacsony komfortfokozatú lakások aránya is alacsonyabb, mint a települési átlag (41,8 %).

A település többi részének infrastrukturális ellátottsága kedvezőtlenebb, mint a településközponté. Összességében elmondható, hogy a városi helyzetelemzésben foglaltakon túl alapvető probléma, hogy az infrastruktúrával való ellátottság a peremterületek felé haladva romlik, hiányos a burkolt úthálózat, csapadékos időben nem járható, a járdahálózat egyoldali, minősége sok helyen alkalmatlanná teszi a közlekedésre, a peremterületeken az infrastruktúrával való ellátottság kismértékű.

A városközponton kívüli területek infrastruktúrával való ellátottságát mutatja a következő táblázat.

A zöldfelületek aránya magas, igazodva a falusias – kisvárosias életformához, azonban a rekreációs célokat szolgáló terület rész, játszótér, park nagysága minimális, becsült nagysága kb. 19.500 m², 0,3 %.

A városrész területén telepszerű vagy szegregált lakóterület 8 található, amelyek részletes elemzése az antiszegregációs tervben található.

4.3.2.6. Városközponton kívüli területek SWOT analízise

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
1. Hagyományos vidéki életformák jelenléte 2. Aktív civil szervezetek különösen a sport területén, aktív sportolók száma magas 3. A fiatal korosztály aránya az országos átlag feletti 4. Nagy számban áll rendelkezésre képezhető és átképezhető (szabad) relatíve alacsony bérköltségű munkaerő 5. Magas a legalább 8 általános iskolát végzett lakosság részaránya 6. A hátrányos helyzetűek helyzetét figyelő, gondoskodó önkormányzat 7. Széles és kiterjedt szociális háló 8. Környezet szennyező ipari létesítmények nincsenek	1. A peremterületek felé haladva az infrastruktúra kiépítettsége csökken (víz és villamos áram mindenhol elérhető) 2. Közintézmények akadálymentesítése nem teljes körű, a közintézmények infrastruktúra feltételei fejlesztésre szorulnak 3. Lakónépesség képzettségi szintje alacsony 4. A lakáskörülmények a peremterületek felé haladva romlanak 5. Kerékpárút hálózat hiányos 6. Kevés a játszótér, közösségi célokat szolgáló valamint rendezvények tartására alkalmas szabadterei illetve fedett létesítmény 7. A sportolási feltételek hiánya 8. Közösségi terek hiánya 9. Szegregált, illetve szegregációval veszélyeztetett területek növekvő területe, illetve növekvő lakosságszáma 10. Bűnelkövetések számának növekedése 11. Társadalmi feszültség

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
1. Lakóterületi tartalékok 2. Multifunkciós közösségi terek iránti igény növekedése 3. Az oktatási központ szerepkörének kiterjesztése, a piaci igényekhez alkalmazkodó átképzések kiterjesztése 4. A helyi közösségi élet erősítése, aktivizálása 5. Szolgáltatási ágazat szerepének növekedése a város gazdasági szerkezetében 6. A szegregált, illetve szegregációval veszélyeztetett területek felzárkózása 7. Sportlétesítmények építése 8. Városrészi funkciók erősítése, városrészi központi területek kialakítása	1. A kiépített közművekre nem csatlakoznak megfelelő számban, így az is folyamatosan leépül 2. A lakosság egészségügyi állapotának további romlása, mely növeli a szociális hálót igénye vevők számát 3. Társadalmi szegregációs folyamatok felerősödése, újabb szegregátumok kialakulása 4. Munkahelyek megszűnése miatt tovább csökken a foglalkoztatottság 5. A munkanélküliek foglalkoztatásának megoldatlansága és a roma népesség problémáinak kezeletlensége súlyos társadalmi feszültségeket eredményezhet. 6. Alacsony státuszú, alacsonyan képzett, munkavégzésre egészségügyi állapota miatt nem alkalmas lakosság arányának növekedése 7. Megvalósult fejlesztések rongálása, továbbfejlesztés elmaradása 8. A központi városrészekre korlátozódhatnak a fejlesztések, így a város többi része „hátrányt szenved” 9. Magántőke korlátozott rendelkezésre állása a különböző fejlesztésekhez

4.3.3. Külterületek

4.3.3.1. A városrész területi elhelyezése

Mivel a településrész nem forgalmas, jó természeti és táji adottságokkal rendelkezik, ezért további fejlesztése mindenképpen indokolt, potenciális lakó-fejlesztési övezet Hajdúhadház számára (hasonló fejlődési út járható be, mint Bocskai kert esetében, amely szintén Hajdúhadház része volt, majd szétválásától kezdődően önálló településként fejlődik, ma már 3.000 fős község). A természetközeli turizmus fejlesztésének lehetősége is biztosítható itt.

A terület rész elemzésénél a külterületeket meg kell említeni, ahol 88 fő lakik elszórtan, az infrastruktúra nem kiépített.

4.3.3.2. A városrész gazdasági adottságai

A településrészben a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás jellemző.

A külterületeken nem találhatók a mindennapi életben fontos funkciókat betöltő gazdálkodó egységek és intézmények, ezeket a funkciókat a városban (jellemzően a város központjában lehet elérni, távolság kb. 5 km).

A településrész közlekedési kapcsolata – bár a Fényestelep – Hajdúhadház közötti út felújításra szorul – kielégítőnek minősíthető a településsel. Gépjárművel szilárd burkolatú úton a 4902. sz. összekötő úton, autóbusszal a Hajdúsámson-Hajdúhadház vonalon közlekedő napi 11 (6 Hajdúhadház irányába, 5 pedig Hajdúsámson irányába) menetrendszerű járatral közelíthető meg a településrész, ahol 2 buszmegálló található.

Figyelembe véve az előbb említett tényezőket, a településrész ellátottsága egyenesnek tekinthető, minden funkció elérhető a városközpontban, amelynek távolsága illetve az ide történő eljutás a helyközi közlekedéssel biztosítható.

A külterületi területeken a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás a meghatározó. A külterületi részen 12 vállalkozás működik (nem kiskereskedelmi egységek), amelyek közül egy fuvarozó társaság a legnagyobb adófizetők közé sorolható.

4.3.3.3. A városrész demográfiai és szociális jellemzői

A külterületi városrész lakossága a KSH 2001-es adatai alapján 88 fő volt, a teljes település lakosságának csupán 0,69 %-a lakik itt).

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

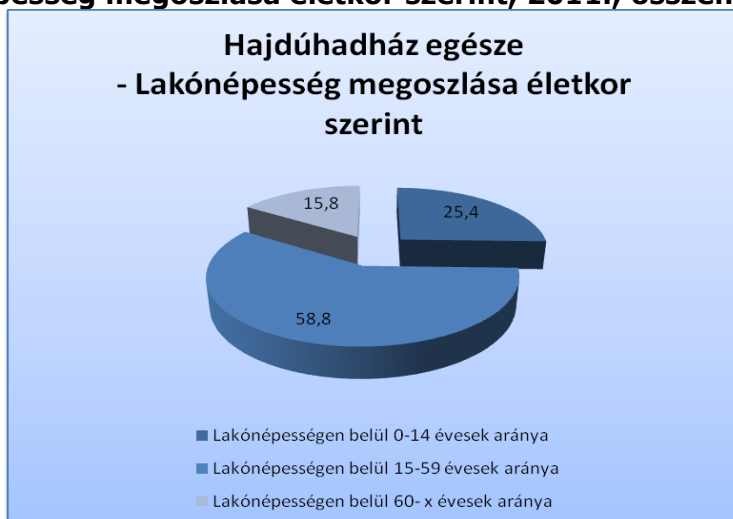
HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

A városrészben a KSH 2001-es adatai szerint a 0-14 éves korcsoport aránya a lakónépességen belül 12,5 %, a 15-59 év közötti korosztályé 12,5 %, míg az e fölötti életkorcsoport 75% százalékkal képviselteti magát, tehát a külterületi lakosság előregedőnek mondható.

A lakónépesség megoszlása életkor szerint, 2011., összehasonlítása

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

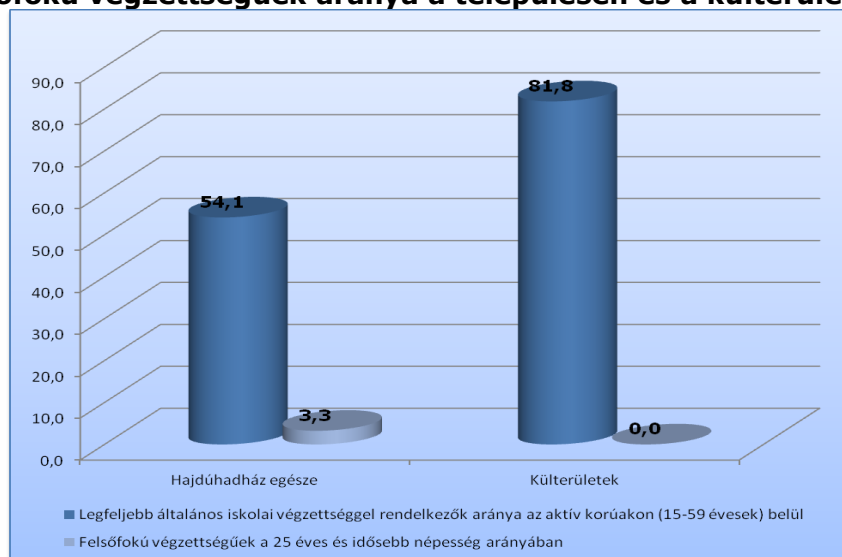

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A külterület legnagyobb problémája jelenleg, hogy a lakossága öregedő, az itt élő lakosság 18,9 %-a dolgozik.

A külterületi lakosok között magas azok aránya, akik legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkeznek 81,8 %, nincs felsőfokú végzettségű ezen a területen.

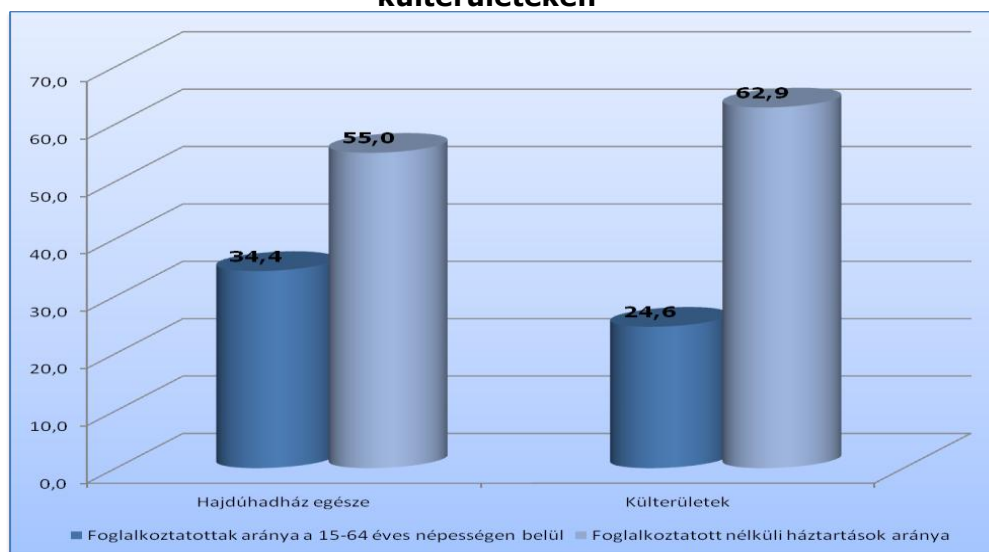
Felsőfokú végzettségűek aránya a településen és a külterületeken

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

A foglalkoztatottak száma is kedvezőtlen képet mutat a külterületeken, a lakosság 24,6 %-a dolgozott, a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya pedig 62,9 %. Az itt élő lakosság rendkívül alacsony képzettségű, magas munkanélküliségű, rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező.

Foglalkoztatottak és foglalkoztatott nélküli háztartások aránya a településen és a külterületeken

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

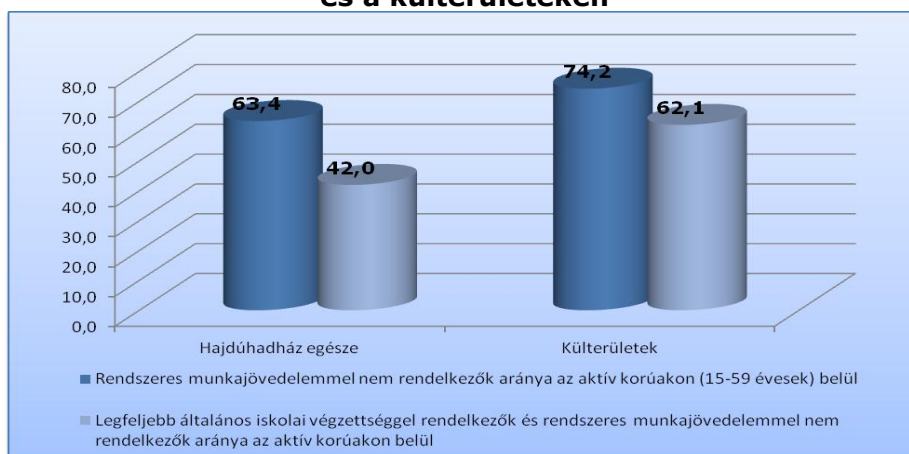
HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Az aktív korúakon belül rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezik azok 74,2%-a, míg a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők 62,9%-ban képviseltetik magukat.

A külterületi részen a település egészét tekintve is kedvezőtlenebbek az iskolázottsági és foglalkoztatási mutatók, mely a külterületi lakosok fokozatos leszakadását mutatja:

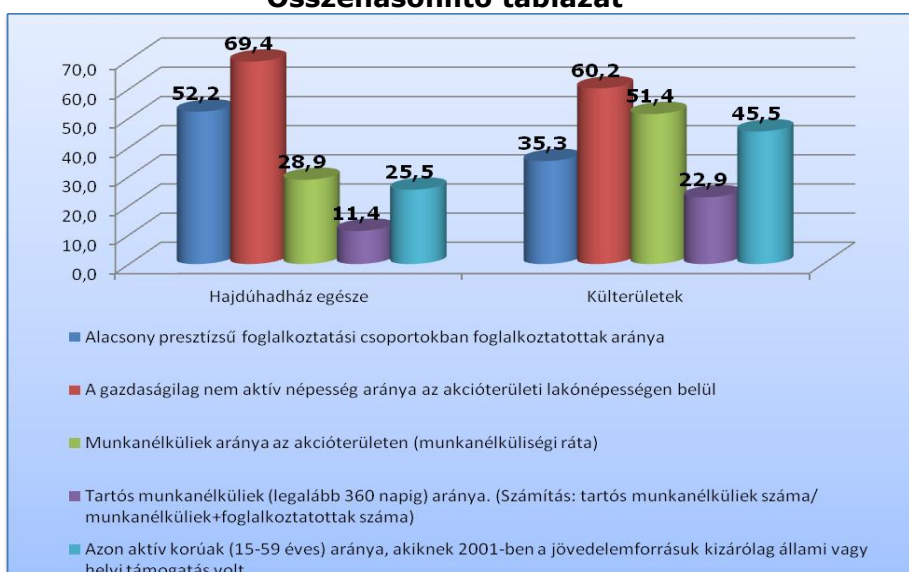
- akik legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkeznek 81,8 %, nincs felsőfokú végzettségű ezen a területen,
- a foglalkoztatottak száma a lakosság 24,6 %-a
- a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya pedig 62,9 %
- rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezik az aktív korúak 74,2 %-a

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül és a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül a településen és a külterületeken

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

Összehasonlító táblázat

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

Tehát az itt élő népesség rendkívül alacsony képzettségű, magas munkanélküliségű, rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező. Számukra a város szociális rendszere nyújt védelmet és megélhetést. Ezen városrészen kiemelkedően magas azon aktív korúak aránya, akiknek 2001-ben jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatásból származott.

4.3.3.4. A külterületeken működő intézmények és civil szervezetek

A külterületek intézményi ellátottság tekintetében elmaradott, mivel itt a lakosság számára funkciók nem biztosítottak.

4.3.3.5. A városrész infrastrukturális jellemzői

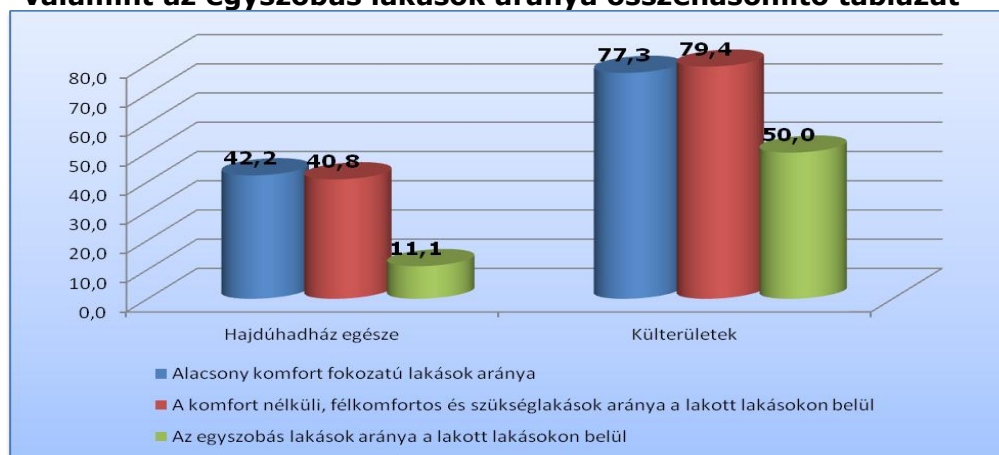
Az egy lakásra jutó lakosok száma jóval alacsonyabb ezen a városrészen, mint a városközpontban, ez is mutatja, hogy ezen a településrészen számos egyedül lakó nyugdíjas lakik, akik már nem tudnak, vagy nem akarnak innen elköltözni. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya is sokkal magasabb, mint a települési átlag (77,3 %).

A külterületeken együttesen 44 lakás található, az egy lakásra jutó lakosok száma 2 fő.

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

Alacsony komfort fokozatú, a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások, valamint az egyszobás lakások aránya összehasonlító táblázat

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2001. évi népszámlálási adatok

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A külterületi utak nagy része nincs útburkolattal ellátva. Belvízelvezető csatorna nincs kiépítve, itt eddig nem jelentkezett problémaként a belvíz elvezetés kérdésének megoldása. Egyoldali járda részben van kiépítve a településrészen, az önkormányzati tulajdonú burkolt út mellett.

A településrész infrastrukturális ellátottsága kedvezőtlenebb, mint a település többi részének ellátottsága. Szennyvízelvezetés nincs a településen, itt zárt rendszerű szennyvízgyűjtő aknákkal történik a gyűjtés. Gázvezeték rendszer kiépítése nem történt meg, ugyanakkor vezetékes ivóvíz ellátás biztosított a településrészen. Elektromos áram és közvilágítás elérhető a településrészen. A belvízelvezetés korszerűsítése ebben az évben a település déli részének csatornázási pályázata keretében megvalósul.

A külterületeken az infrastruktúra kiépítettsége minimális, az alapvető infrastruktúrára való csatlakozás egyéni megoldásokkal lehetséges.

A külterületeken tevékenykedő mezőgazdasági vállalkozások számára kiemelten fontos, hogy a főbb termőterületek megközelíthetősége biztosított legyen, azonban szilárd burkolatú (nem főközeledési, hanem kiszolgáló) út nem található a városon kívül.

Legnagyobb problémát az öregedő népesség, az alacsony infrastruktúra és a kihasználatlan területek arányának növekedése jelenti. Ez a terület potenciális lehetőség Hajdúhadház további fejlődésére, melyet egyrészt a Hajdúhadhárról kiköltözni akaró családok igényeinek kielégítése, másrészt pedig a Honvédségi terület közelsége határozhat meg.

4.3.3.6. SWOT analízis

Erősségek	Gyengeségek
1. A településrész természeti környezeti állapota kiváló, vonzereje magas 2. Hagyományos vidéki életformák jelenléte a településrészen 3. Nyugodt, természet közeli lakókörnyezet 4. Nagy tartalékterületekkel rendelkezik 5. A városközponthoz kis távolságban lévő terület 6. Magas a legalább 8 általános iskolát végzett lakosság részaránya	1. Az infrastruktúra kiépítettsége hiányos és nem egyenletes 2. Nincs a településrészen közigazgatási funkciókat betöltő intézmény 3. A lakónépesség idősödő, képzettségi szintje alacsony, munkanélkülisége magas, foglalkoztatási indexe alacsony 4. A lakáskörülmények rosszak, a lakások komfortfokozata alacsony 5. A településrész közúti kapcsolata felújításra szorul 6. Nincs a településrészen közösségi célokat szolgáló létesítmény

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
1. Jelentős lakóterületi tartalékok 2. A településrész közelsége Hajdúhadházhoz, Hajdúsámsonhoz és Debrecenhez 3. Természetközeli turizmus fejlődése 4. Multifunkciós közösségi terek iránti igény növekedése 5. Önfoglalkoztatás, mezőgazdasági termelés előtérbe helyezése 6. Lakáskörülmények és infrastruktúra fejlődése	1. Társadalmi szegregációs folyamatok megindulása, újabb szegregátumok kialakulása 2. Munkahelyek megszűnése miatt tovább csökken a foglalkoztatottság 3. A mezőgazdaság helyzetének romlása a meglévő termelőket ellehetetleníti 4. Magántőke korlátozott rendelkezésre állása a különböző fejlesztésekhez 5. A lakásállomány és a meglévő infrastruktúra állapotának továbbromlása

5. STRATÉGIA

Hajdúhadház városának fejlesztési céljait a hosszú távra vonatkozó fejlesztési dokumentumai határozzák meg, melyekben a város, a városrészek fejlesztési elképzelései összegzésre kerülnek. Hajdúhadház Integrált Városfejlesztési Stratégiája egyrészt épít a város már meglévő stratégiai dokumentumaira, fejlesztési koncepcióira, másrészt az egyes korábbi elképzelések integrálása érdekében egy olyan új alaprendszer került meghatározásra, mely egységes szerkezetben építi össze a korábban említett dokumentumokat, valamint területi szemlélettel gazdagítja a célrendszert.

Hajdúhadház település fejlesztési elképzeléseit tekintve kiforrott, szakmailag megalapozott és társadalmilag elfogadott célrendszerrel rendelkezik. Ennek megfelelően a település Integrált Városfejlesztési Stratégiájának kialakítása során nem cél egy teljesen új stratégia létrehozása, hanem a jelenleg is érvényben lévő fejlesztési dokumentumokkal összhangban a fejlesztési irányvonalak összegezésre kerüljenek, azok súlyponti elemei, főbb irányvonalai meghatározásra kerüljenek.

Ennek megfelelően jelen dokumentum célja, hogy stratégiai keretbe foglalja a középtávú városfejlesztési elképzeléseket úgy, hogy azok a helyi lakosság igényeivel összhangban legyenek, ösztönözzék a magántőke beruházásait és az önkormányzat hosszú távú városfejlesztési politikájának szerves részét alkossák. Cél továbbá a területi alapú, meghatározott városrészekre építő, de komplex szemléletű várostervezés és -fejlesztés megvalósítása.

Az település főbb célkitűzéseinek meghatározása, kialakítása során cél volt a település jövőképét, fejlesztési irányvonalait meghatározó dokumentumokkal való összhang megteremtése az alábbiak szerint:

- a fejlesztési dokumentumokban megfogalmazott hosszú távú városfejlesztési célok középtávú programokká való lebontása
- a terület szemléletű tervezés biztosítása, a pontos problémafeltárás alapján a beazonosított városrészre vonatkozó célok kitűzése, és annak középtávon való érvényesítése.

Mindezek mellett a tervezés során meghatározó, kulcsfontosságú szerepet játszott a helyi lakosság, a helyi társadalom, a gazdaság szereplőinek bevonása a projekttervezésbe, a célok meghatározásába. Hiszen a partnerségi tervezésnek alapvetően meghatározó szerepe van a település által kijelölt célrendszer helyi társadalmi szövet általi támogatottságában, létjogosultságában, ily módon pedig megvalósíthatóságában.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia összhangban van a település fejlesztési programjaival, mind a város településhálózatban elfoglalt helye, mind a helyzetértékelés vonatkozásában, valamint a stratégiai célok megfogalmazásában. Az Integrált Városfejlesztési Stratégia és a város Építési Szabályzata összhangban van, a városrészekre kitűzött célok és az akcióterületek projektelemeinek megvalósítását a rendezési terv lehetővé teszi. A város meglévő fejlesztési irányjaival összhangban, új alaprendszerre történő ráépítéssel, a város gazdasági és természeti, táji adottságaira, regionális, megyei, kistérségi és járási szerepkörére támaszkodva, ezek egy összefüggő viszonyrendszerben való újragondolása által rajzolódik ki Hajdúhadház városának mottója és hosszú távú jövőképe.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A stratégia és a célrendszer elkészítésében a megadott módszertani sablont Hajdúhadház-specifikusan alkalmazva, a város helyzetének elemzését két részre bontva, egyrészt megtörtént a város **analízise, az objektív összetevők elemzése**, másrészt elemzés készült a város helyzetét meghatározó **szubjektív elemeket** illetően.

Az **objektív elemek analízise** a város egészére, és területi szemléletben a városrészekre vonatkozó demográfiai, gazdasági, környezeti és ágazati elemzés keretében határozta meg a beavatkozásokat igénylő egyes területeket. A **szubjektív elemek elemzése** keretében személyes beszélgetések, auditok során, valamint a lakosság körében végzett 2012-ben készült lakossági felmérésre támaszkodva és a korábbi stratégiákat összevetve kialakult egy kép Hajdúhadház városát illetően.

A két terület **közös diagnózisaként** kerültek lehatárolásra azok a stratégiaiilag beavatkozást igénylő területek és célok, melyek a várost dinamizálva a további fejlődés kulcsát jelentik Hajdúhadház városának számára.

A szubjektív elemek diagnózisa alapján megállapítható, hogy a lakosság kapcsolata a városban zajló fejlesztésekkel közösségi szempontból pozitív, támogatják ezen fejlesztések megvalósítását. **A stratégia elkészítése során éppen ezért jelentős szerepet kapott a lakosság aktivizálására irányuló, a fejlesztési beavatkozásokat előkészítő közösségi célú stratégiai elemek kidolgozása és beillesztése.**

Az elemzések eredményeképpen feltárt problématerképre adott válaszként megfogalmazott **pozitív mottó** adja a város jövőbeni fejlesztési irányát és egy vezérelvet, melynek mentén levezethetők a stratégia elemei és az egyes fejlesztési területek.

A pozitív mottó alapján megfogalmazott jövőképből levezethető az Integrált Városfejlesztési Stratégia stratégiája, azaz a városfejlesztés átfogó, tematikus és városrészi céljai, valamint az ezeket megvalósító indikatív akcióterületek. A városfejlesztés integráltságát biztosítja, hogy a két terület (objektív és szubjektív elemek) kezelése **egy integrált rendszerre** épül.

Hajdúhadház városának stratégia célrendszere az alábbiakban kerül bemutatásra.

STRATÉGIAI CÉLOK ÉS KÖZÉPTÁVÚ CÉLKITŰZÉSEK

A VÁROS HOSSZÚ TÁVÚ JÖVŐKÉPE:

**A SZEGREGÁLT HAJDÚHADHÁZ ÚTJA AZ INTEGRÁLT KISVÁROSSÁ
VÁLÁS FELÉ**

Időtáv: 15-20 év

A VÁROS KÖZÉPTÁVÚ TEMATIKUS CÉLJAI:

**I. Városi
funkciók
megerősítése,
új funkciók
betelepítése**

Időtáv: 7-8 év

**II. A városi
környezet és
infrastruktúra
fejlesztése**

Időtáv: 7-8 év

**III. Helyi
identitástudat
erősítése,
közösségformál
ás**

Időtáv: 7-8 év

**IV. A város
térsgégi
szerepkörének
erősítése**

Időtáv: 7-8 év

**V. A város
gazdasági
potenciáljának
erősítése,
versenyképesség
javítása**

Időtáv: 7-8 év

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

A VÁROS KÖZÉPTÁVÚ CÉLJAI RÉSZLETESEN – INDIKATÍV FEJLESZTÉSI CÉLOK:

1. Oktatási-nevelési intézmények fejlesztése, felújítása
2. Szociális intézmények fejlesztése, felújítása
3. Orvosi ellátás fejlesztése, szakrendelések intézményi működési feltételeinek megteremtése
4. Közzszolgálati funkciót ellátó épületek rekonstrukciója (polgármesteri hivatal, járási hivatal)
5. Új funkciók betelepítése a városközpontba

A) Infrastruktúra fejlesztése

- I. Városi úthálózat tehermentesítése:
1. A régi 4-es számú út felújítása
 2. Településközpont tehermentesítése
- II. Gazdasági célú úthálózat fejlesztése
1. Déli ipari elkerülő út kialakítása
 2. Mezőgazdasági utak fejlesztése
- III. Belterületi úthálózat fejlesztése
1. Belterületi úthálózat fejlesztése, felújítása, járdák építése
 2. Csapadékvíz elvezetés, egyéb infrastrukturális fejlesztések
- IV. Hulladékkezelés
1. Szennyvízelvezető csatornahálózat további fejlesztése, szennyvíztisztító-telep kapacitásának növelése
 2. Szilárd hulladékkezelés fejlesztése, hulladékudvar kialakítása
- V. Ivóvízellátás fejlesztése, központi ivóvízbázis védelme

B) Közterületek fejlesztése

1. Játsszóterek építése
2. Parkok, települési zöldfelületek kialakítása
3. A központi területeken a parkolás kérdésének megoldása

1. Multifunkciós közösségi terek megteremtése
2. A sport közösségformáló erejére építve a kapcsolódó infrastrukturális feltételek megteremtése
3. Helyi értékek infrastrukturális megőrzése, fejlesztése
4. Városmarketing kialakítása (városi televízió kialakítása, települési hírportál fejlesztése)

1. Településfejlesztési és közigazgatási együttműködések erősítése
2. Agglomerációs szerepkör erősítése

A) Ipari célú területfejlesztés

- I. Ipari park fejlesztése
1. Ipari területek bővítése, fejlesztése
 2. Ipari park kialakítása
- II. Egyéb ipari területek fejlesztése
1. Új munkahelyek teremtésének ösztönzése
 2. Befektetés-ösztönzés erősítése

B) Helyi termékek piacra jutásának ösztönzése

VÁROSRÉSZEK KITŰZÖTT CÉLJAI:

VÁROSKÖZPONT

1. Városközpont városképi fejlesztése közösségi épületek külső, belső megújításával, közterek felújításával
2. Közcéli és közösségi létesítményeknek korszerűsítése, fejlesztése (oktatási, nevelési, szociális, egészségügyi intézmények)
3. Közfzolgálati funkciókat ellátó épületek fejlesztése (polgármesteri hivatal, járási hivatal)
3. Zöldövezeti pihenőhelyek, játszóterek kialakítása
4. Az önkormányzat intézményeiben minél nagyobb mértékben megújuló energiaforrások felhasználása
5. Rekreációs, sportcéli szolgáltatások bővítése
6. Gyalogos és kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása
7. Infrastrukturális fejlesztés (meglévő utak felújítása, valamint a hiányzó részek megépítése, parkolás kérdésének megoldás)
8. Képzési programok lebonyolítása

**A VÁROSKÖZPONTON KÍVÜLI
BELTERÜLETEK**

1. Közcéli és közösségi létesítmények létrehozása a városközponton kívül
2. Képzési programok lebonyolítása
3. Közmunkaprogramokban való részvétel
4. Gyalogos és kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása
5. Infrastrukturális fejlesztés (meglévő utak felújítása, valamint a hiányzó részek megépítése, parkolás kérdésének megoldása)
6. Zöldövezeti pihenőhelyek, parkok kialakítása
7. Sportcéli szolgáltatások bővítése, felújítása
8. Szegregációs terület infrastrukturális fejlesztése
9. Ipari területek fejlesztése, bővítése
10. Bűnmegelőzési programok megvalósítása
11. Ipari park fejlesztése

KÜLTERÜLETEK

1. Ivóvíz hálózatának kiépítése
2. Képzési programok lebonyolítása
3. Úthálózat fejlesztése

5.1. A város hosszú távú jövőképe

A város jövőképe területileg és szellemiségében is lefedi a teljes várost, a benne rejlő dinamizáló erő képes a megfogalmazott célok elérésén túl a folyamatos lendület biztosítására. Ez a kulcs a hosszú távú fejlesztést igénylő aktivitás állandó jelenlétére.

A város hosszú távú jövőképe, mely 15-20 évre távlatában került meghatározásra az alábbi:

“A SZEGREGÁLT HAJDÚHADHÁZ ÚTJA AZ INTEGRÁLT KISVÁROSSÁ VÁLÁS FELÉ”

Hajdúhadház a tervezett fejlesztések hatására olyan térségi központi szerepkört betöltő integrált településsé változik, amely nemcsak a kistérség, a járás, a helyi lakosság számára vonzó (egészséges környezetet, biztonságos társadalmi háttért, aktív közösségi életet, megfelelő megélhetést, fejlett egészségügyi, üzleti és közszolgáltatási környezetet biztosít), hanem a gazdálkodó szervezetek számára is ideális befektetési környezetet jelent.

A város hosszú távú fejlesztési célja számszerűsített értékekkel is kifejezhető, a helyzetelemzés tendenciáira támaszkodva reálisan megvalósítható, összhangban van az egyes városrészek (akcióterületek) fejlesztési céljaival.

A stratégiai program átfogó célja, hogy – a megjelölt stratégiai fejlesztések és feladatokhoz igazodóan – Hajdúhadház településszerkezetének, területhasználatának, települési természeti és épített öröksége védelmének érdekében szükséges fejlesztések, építészeti beavatkozások megtörténjenek, azok eredményeként Hajdúhadház mentes legyen a szegregátumoktól, a jelenleginél komfortosabb, egészségesebb esztétikusabb és szebb város legyen. Cél, hogy a város szerkezete úgy változzon, hogy javuljon a gazdasági-, tökevonzó képessége, népességmegtartó ereje javuljon.

A működő gazdaság és a foglalkoztatás növelése biztosítja az alapfeltételt a megélhetéshez, a város további fejlődéséhez. A megélhetés minőségét színvonalas szolgáltatások kialakításával, és környezet megóvásával, attraktivitásának fokozásával lehet javítani. A programok megvalósítása csak akkor lehet sikeres, ha olyan társadalmi közegben valósulnak meg, amely összetartó közösség képét tárja a külvilág elé.

A **város erősségeit** (aktív közösségi élet, történelmi hagyományok, képezhető és átképezhető aktív korú lakosság nagy száma) és **lehetőségeit** (civil szféra tovább erősítése, a közösségi élet színtereinek megteremtése, foglalkoztatására bevonható jelenleg inaktív lakosság, infrastrukturális fejlesztések) kihasználva az erőfeszítéseket a városi funkciók erősítésére, új funkciók betelepítésére, ehhez kapcsolódóan a térségi kapcsolatok fejlesztése, a helyi identitástudat erősítésére, a gazdasági potenciál minél nagyobb mértékben történő kihasználására kell összpontosítani.

A **gyengeségek** felszámolásának, és a **veszélyek** okozta kockázatok csökkentésének érdekében fontos szerepet kap a közszféra. Az áhított jövőkép elérésének érdekében az önkormányzatnak, minden forrást ki kell használnia annak érdekében, hogy a helyi társadalmi szövet között jelenleg meglévő szakadékok tovább ne mélyüljenek, a társadalmi feszültségek oldódjanak, a jelenlegi szegregátumok társadalmi integrációja megtörténjen, hiszen a társadalmi egység megteremtése előfeltétele a város további fejlődésének, az integrált kisváros létrejöttének.

A közszféra fő feladata továbbá a szegregált településrészekben a kedvezőtlen folyamatok megállítása, és megfordítása infrastrukturális fejlesztésekkel, illetve humán téren célorientált oktatási programok indításával.

Mind a közsféra, mind a magánsféra közös programját kell, hogy képezze a vállalkozásösztönzés, és ezzel összefüggésben a vállalkozási ismeretek oktatása, az alternatív jövedelemszerzéshez szakmai tapasztalatok átadása. A vállalkozásösztönzésben fontos szerepet kap a ipari park.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia célkitűzésrendszere az itt felvetett problémákra kíván megoldást találni és kínálni.

A fejlesztéseket a **városrészek céljainak összehangolásával** kell megoldani, figyelembe véve azonban, hogy a szűkösen rendelkezésre álló erőforrások mellett először a legnagyobb hozzáadott értékkel bíró fejlesztéseket kell megvalósítani. A prioritást élvező városrész a városközpont, ahol a legtöbb városi intézmény található, és az itt megvalósítandó fejlesztések biztosítják a legnagyobb hatást a város fejlődése szempontjából.

A városközpontban és a városközponton kívüli városrészekben a közösségi épületek megújításával, esetenként új funkcióval történő ellátásával, a sportcélú létesítmények építésével, a közterületek fejlesztésével, zöldfelületek képzésével, infrastrukturális feltételeinek javításával lehet a stratégiai célokhoz hozzájárulni.

A városközponton kívüli városrészben a stratégia célok elérését a vállalkozásösztönzést szolgáló ipari park fejlesztésével, a szegregált területen anti-szegregációs programok lebonyolításával lehet segíteni.

A város középtávú stratégiájának teljesüléséhez – városrészekről függetlenül – feltétlenül szükséges lesz a célorientált oktatási tevékenység megvalósítása, az alacsony képzettségű nagyszámú lakosság felzárkóztatása.

A középtávú stratégiai program megvalósítása segítheti elő, hogy növekedési pályára álljon a város, növekedjen a foglalkoztatás és végső soron megálljon az elvándorlási folyamat a városban.

5.2. A jövőbeni fejlesztési irányok

2013-ben új kihívások előtt áll Hajdúhadház:

- A városkép javításával, a kisvárosi funkciók erősítésével és a lakófeltételek javításával kell elejét venni a további népességcsökkenésnek, vagy legalábbis lassítani kell azt, növelni kell a város népességmegtartó erejét.
- A város peremén tartósan **szegregálódó területek körvonalazódnak**, a folyamat visszafordítására van szükség a térségek és a lakosság integrálásával.
- Általános trend a mezőgazdasági termelés jelentőségének visszaszorulása, így a **gazdasági szerkezet folyamatos átalakítására van szükség**. A szolgáltató szektorban működő vállalkozások mellett az élőkommunikáció igényes könnyűipari és a magas hozzáadott értékkel bíró gyártóüzemek letelepedését kell elősegíteni, ám törekedni kell arra, hogy az új egységek környezetbarát technológiát alkalmazzanak. Ezzel egy időben újra kell értelmezni a mezőgazdasági termelést.
- Szükség van a **lakosság képzettségi szintjének növelésére** (szakismeretek, nyelvtudás), ez ugyanis a versenyképesség növekedésének alapját képezi a XXI. században. Hangsúlyt kell fektetni az alacsony képzettségű nagy számú lakosság felzárkóztatására.

- A **kistérségi, járási központi funkciók és a központi szerepkör** erősítésére van szükség az éleződő városversenyben betöltött pozíció javítása érdekében.

Cél tehát a helyi természeti, társadalmi és gazdasági adottságokra építve diverzifikált, versenyképes és fenntartható társadalmi-gazdasági fejlődés megteremtése, ez alapján Hajdúhadház jövőképe: **„A SZEGREGÁLT HAJDÚHADHÁZ ÚTJA AZ INTEGRÁLT KISVÁROSSÁ VÁLÁS FELÉ”**.

A jövőkép elérésével a városi funkciók, térségi szerepköre bővül:

- Hajdúhadház térségi szerepe a **Városközpont jelentőségének növekedésén** keresztül növekszik
- A város peremén is javul a szolgáltatások színvonala, új funkciók jelennek meg elsősorban a helyi lakosság ellátására
- Hajdúhadház, a kistérség, a járás együttműködése erősödik
- A társadalom különböző régei közötti szakadékok megszűnnek, megvalósul a társadalmi integráció, mely a fejlődés előfeltétele, központi bázisa

A jövőkép elérésével a városban gazdasági szerkezetátalakítás és fenntartható gazdasági fejlődés valósul meg:

- **működő Ipari Park** jön létre a város határán
- a helyi KKV-k megerősödnek, növekszik az iparűzési (vagy a helyette bevezetésre kerülő) adó

A fentiek megvalósulásával a lakosság életminősége javul:

- megvalósul a **szegregált területek integrálása**
- javul a szociális és egészségügyi ellátórendszer
- az **oktatási lehetőségek** bővülnek
- zöldfelületi fejlesztések és **kulturális, közösségi intézmények** megvalósulásával élhető környezet jön létre

6. KÖZÉPTÁVÚ TEMATIKUS FEJLESZTÉSI CÉLOK VÁROSI SZINTEN

Hajdúhadház középtávú városi szintű célkitűzései, amellyel a kitűzött jövőkép megvalósulását el kívánja érni az alábbiak:

- I. Városi funkciók megerősítése, új funkciók betelepítése
- II. A városi környezet és infrastruktúra fejlesztése
- III. Helyi identitástudat erősítése, közösségformálás
- IV. A város térségi szerepkörének erősítése
- V. A város gazdasági potenciáljának erősítése, versenyképesség javítása

A város középtávú tematikus céljai alapvetően meghatározzák, hogy a településen élők életkörülményei, így a megélhetési viszonyok, a települési komfortosság, az esztétikai minőségi és környezeti feltételek az erőforrások megőrzése mellett jelentősen és tartósan javuljanak, biztosítva Hajdúhadház gazdaságilag, környezetileg, társadalmilag egyaránt fenntartható fejlődését, integrált településsé válását.

A fejlesztéseknek azt kell szolgálniuk, hogy Hajdúhadház olyan modern kisvárossá fejlődjön, ahol a lakosság települési komfort érzete magas, és emelkedik a helyiek településhez való kötődésének szintje, a társadalom különböző rétegei közötti különbségek csökkennek, mely társadalmi bázisra, mint mozgatórugóra támaszkodva beindulhat a város gazdasági fejlődése is.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia az egyes beavatkozási területek teljes körű bemutatására a következő 7 év vonatkozásban nem alkalmas. A beavatkozási területekhez kapcsolódó konkrét projektek meghatározása az operatív tervezés feladata, az egyes projektekre vagy projektcsoportokra elkészülő akcióterületi tervek elkészítése során.

A következőkben a középtávú tematikus célkitűzések kerülnek részletezésre az előbb megfogalmazott bontásnak megfelelően, melyek nemcsak a városrészekre vonatkoznak, hanem a teljes városra egyaránt hatással lesznek. A célok mellett meghatározásra kerülnek az elérésüket szolgáló legfontosabb fejlesztési elképzelések, valamint a várható eredmények hatások is.

7. KÖZÉPTÁVÚ TEMATIKUS CÉLOK RÉSZLETESEN

A középtávú tematikus célok között szinergikus kapcsolat van, így a célok elérésének hatásai egymást erősítik és további fejlődéseket generálnak a település életében, melyek hatására a város közelebb kerül jövőképének megvalósításához. A célok mellett meghatározásra kerültek az elérésüket szolgáló legfontosabb fejlesztési elképzelések, valamint a várható eredmények, hatások is.

7.1. Városi funkciók megerősítése, új funkciók bővítése

A városi funkciók megerősítésével, új városi funkciók betelepítésével a település lakosság-, népességmegtartó ereje nő, a helyi lakosság, a befektetők, a társadalom szereplői számára vonzó, szolgáltató városközpont alakul ki, mely megfelelő színvonalú gazdasági, kulturális, társadalmi, közösségi szolgáltatásokat képes nyújtani a helyi társadalom különböző szereplői számára..

7.1.1. Oktatási-nevelési intézmények fejlesztése, felújítása

Az oktatási, nevelési intézmények bővítésével, a felmerült szolgáltatáshiányos területek fejlesztésével, megteremtődnek az oktatás és nevelés megfelelően magas színvonalú infrastrukturális háttér feltételei, melynek köszönhetően biztosítható a településen élő magas számú alacsony képzettségi szinttel rendelkező, főként hátrányos helyzetű lakosság képzési, átképzési programokba való bevonása. A helyi társadalom képzettségi szintjének elemelése, a szakképzett humán erőforrást igénylő ágazatokban tevékenykedő betelepülni kívánó vállalkozások számára vonzó tényező lehet.

- Hajdúhadházi új Bölcsőde építése: Új 40 férőhelyes bölcsőde kialakítása.

Eredmény:

- Új bölcsőde kialakítása
- Hiányzó ellátási kapacitás biztosítása
- A három éves kor alatti gyermekek magas színvonalú ellátása
- Kistérségi szerep erősödése
- Több szülő tud munkába visszaállni, tehát munkanélküliség csökkenés.

- Új óvoda építése: A jelenleg 142 férőhelyes Három Szirom Óvoda fejlesztése. A három telephelyen működő óvoda helyett egy épület kialakítása (a Mester utcai óvoda és a Templomkerti tagóvoda megszűnik), a Poroszlai utcai óvoda kerül bővítésre új épület kialakítással.

Eredmény:

- Intézményfejlesztés férőhelyszám növeléssel
- Az óvodába járók arányának emelkedése

- Jogszabályi megfelelés
- Magas színvonalú oktató-nevelő munka
- Társadalmi feszültségek hatékony kezelése

- Aranykapu Óvoda fejlesztése: az óvoda épületének felújítása, akadálymentesítése, az udvari játékok fejlesztése, a belső berendezések folyamatos fejlesztése.

Eredmény:

- Intézményfejlesztés épületfelújítással, eszközfejlesztéssel
- Az óvodába járók arányának emelkedése
- Jogszabályi megfelelés
- Magas színvonalú oktató-nevelő munka
- Társadalmi feszültségek hatékony kezelése

- Szivárvány Óvoda fejlesztése: az óvodai épület korszerűsítése (nyílászáró csere, akadálymentesítés, tornaszoba), az udvari játékok fejlesztése, a belső berendezések folyamatos fejlesztése.

Eredmény:

- Intézményfejlesztés épületfelújítással, eszközfejlesztéssel
- Az óvodába járók arányának emelkedése
- Jogszabályi megfelelés
- Magas színvonalú oktató-nevelő munka
- Társadalmi feszültségek hatékony kezelése

- Dr. Földi János Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény fejlesztése: Az iskola fejlesztése, a magasabb színvonalú oktatás biztosítása érdekében.

Eredmény:

- Intézményfejlesztés épületfelújítással, eszközfejlesztéssel
- Magas színvonalú oktatás feltételeinek megteremtése
- Az iskola felújítás ösztönzőleg hat a tanulók iskolába járásához
- Jogszabályi megfelelés
- Magas színvonalú oktató-nevelő munka
- Társadalmi feszültségek hatékony kezelése

- Szilágyi Dániel Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola, Szakiskola fejlesztése: az iskola épületének korszerűsítése (tornaterem létesítés, nyílászáró csere, akadálymentesítés, informatikai fejlesztés, kerítés kialakítás).

Eredmény:

- Intézményfejlesztés épületfelújítással, eszközfejlesztéssel
- Magas színvonalú oktatás feltételeinek megteremtése
- Az iskola felújítás ösztönzőleg hat a tanulók iskolába járásához
- Jogszabályi megfelelés
- Magas színvonalú oktató-nevelő munka
- Társadalmi feszültségek hatékony kezelése

- Bocskai István Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola fejlesztése: az intézmény és a Rákóczi úti tagintézményének fejlesztése és korszerűsítése, a belső berendezések folyamatos bővítése és cseréje, az informatikai feltételek korszerűsítése.

Eredmény:

- Intézményfejlesztés épületfelújítással, eszközfejlesztéssel
- Magas színvonalú oktatás feltételeinek megteremtése
- Az iskola felújítás ösztönzőleg hat a tanulók iskolába járásához
- Jogszabályi megfelelés
- Magas színvonalú oktató-nevelő munka
- Társadalmi feszültségek hatékony kezelése

- Szakképző Központ kialakítása: Szakképző Központ kialakítása a Szakiskola mellett az alábbi tervezett szakterületekkel: ügyvitel, építőipar, továbbá felnőtt képzések illetve átképzések.

Eredmény:

- Kistérségi, járási szerepkör erősödése
- Továbbtanulási feltételek javítása
- A lakosság iskolázottságának növelése
- Magas színvonalú oktatás feltételeinek megteremtése
- Magas színvonalú oktató-nevelő munka
- Társadalmi feszültségek hatékony kezelése

- Református Egyházi Óvoda és Iskola fejlesztése: Általános célkitűzés: az óvoda épületének fejlesztése (tornaszoba kialakítás), az iskola épületének fejlesztése és korszerűsítése, a belső berendezések folyamatos bővítése és cseréje, a hosszú távú oktatás feltételének biztosítása (tornaterem kialakítása).

Eredmény:

- Intézményfejlesztés épületfelújítással, eszközfejlesztéssel
- Magas színvonalú oktatás feltételeinek megteremtése
- Az iskola felújítás ösztönzőleg hat a tanulók iskolába járásához
- Jogszabályi megfelelés
- Magas színvonalú oktató-nevelő munka
- Társadalmi feszültségek hatékony kezelése

7.1.2. Szociális intézmények fejlesztése, felújítása

A helyi szociális ellátórendszer fejlesztésével a helyi hátrányos helyzetű lakosság társadalmi helyzete javul, a helyi társadalmi szövetbe való beilleszkedésük esélyei emelkednek.

- Családsegítő Szolgálat fejlesztése: A jelentős esetszámhoz igazodva a Családsegítő Szolgálat új épületbe történő költöztetése, mely a törvényi előírásoknak megfelel (13 iroda, szociális blokk biztosítása).

Eredmény:

- Intézményfejlesztés épületfelújítással, eszközfejlesztéssel
- Jogszabályoknak megfelelő, személyiségi jogok figyelembe vételével zajló ügyintézés feltételeinek megteremtése
- Kistérségi szerep erősödése

- Szociális Gondozási Központ fejlesztése: a jelenleg két telephelyen működő Gondozási Központ fejlesztése. A Kossuth utcai telephely eszközfejlesztése, a Kazinczy utcai telephely felújítása (akadálymentesítés, világításkorszerűsítés).

Eredmény:

- Intézményfejlesztés épületfelújítással, eszközfejlesztéssel
- Az idős korosztály számára megfelelő ellátási feltételek biztosítása, kedvező lakhatási feltételek biztosítása
- Jogszabályoknak megfelelő működés, korszerű ellátási feltételek megteremtése
- Új munkahelyek teremtése
- Kistérségi, járási szerepkör erősödése

- Új Idősek Otthona építése: Új Idősek Otthona kerül kialakításra, a szociális törvényben rögzített feladatokkal. Az ellátottak köre: az egyedül maradt, kis nyugdíjjal rendelkező rászorultak ellátása, a tervezett ellátotti létszám 50 fő, melynek megvalósítása és fenntartása is magántőke (intézményi befektető, civil szervezet, non-profit szervezet, Református Egyház) bevonásával tervezett.

Eredmény:

- Intézményfejlesztés új épület kialakítással
- Az idős korosztály számára megfelelő ellátási feltételek biztosítása, kedvező lakhatási feltételek biztosítása
- Jogszabályoknak megfelelő működés, korszerű ellátási feltételek megteremtése
- Új munkahelyek teremtése
- Kistérségi szerep erősödése

7.1.3. Orvosi ellátás fejlesztése, szakrendelések intézményi működési feltételeinek megteremtése

Az orvosi ellátás intézményrendszerének bővítésével, bővül a helyben elérhető szolgáltatások köre, javul a helyi lakosság egészségügyi helyzete.

- Szakrendelések működésének intézményi és tárgyi feltételének megteremtése: az orvosi ügyelet épületének emeletráépítésével a településen jelenleg nem elérhető szakrendeléseknek tudna helyszínt biztosítani.

Eredmény:

- Az egészségügyi ellátási feltételek javulása
- A lakosság egészségügyi állapotának hosszú távú javulása
- A rászorulóknak számára helyben elérhető szakorvosi ellátás biztosítása
- Egy helyszínen történő orvosi ellátás, hatékonyabb/gazdaságosabb működés
- A város népességmegtartó ereje növekszik.

7.1.4. Közfürdő funkciót ellátó épületek rekonstrukciója (polgármesteri hivatal, járási hivatal)

A községi ügyfélszolgálat szolgáltató funkciójának erősítését támogató fejlesztésekkel a szolgáltatások színvonala javul, a helyi társadalom községi iránti bizalma erősödik.

- Polgármesteri Hivatal fejlesztése és bővítése: a Polgármesteri Hivatal épületének további rekonstrukciója, a belső udvari szárny felújítása (hőszigetelése és komplex belső felújítása), bővítése, az elektronikus ügyintézés feltételeinek korszerűsítése. A Polgármesteri Hivatal pincéjének új funkcióval való ellátása (többfunkciós közösségi térre).

Eredmény:

- Gyorsuló ügyintézés, ügyintézés időtartamának rövidülése
- Ügyfélszolgálat, modern városháza
- Települési összetartozás erősödése
- Városháza központi funkciójának erősödése
- Munkahely teremtés
- A település kistérségi, járási szerepkörének erősödése.

7.1.5. Új funkciók betelepítése a városközpontba

A településközpont funkcióinak, a szolgáltatások körének bővítésével javul a település megítélése, nő a város népességmegtartó ereje, emellett pedig emelkedik a település helyi identitástudata is.

- Rendezvényterek, szabad színpadok kialakítása: A településközpont városi jellegének erősítése és minőségi fejlesztése érdekében közösségi térre fejlesztése (rendezvényter kialakítás, járdák szélesítése és térburkolása, utcabútorok kihelyezése, felújítása, pihenő helyek létrehozása) az élhető település megteremtése érdekében.

Eredmény:

- Vonzó településközpont kialakítása
- A város népességmegtartó ereje növekszik

- A lakosság identitás tudatának erősítése
- Közép és hosszú távon a vonzó településkörnyezet betelepülésre ösztönzi a vállalkozásokat, befektetőket.
- Zöldterület fejlesztések: A településközpont városi jellegének erősítése és minőségi fejlesztése érdekében annak zöldfelületei rekonstrukciója (parkok, közterek rendbetétele, fejlesztése, parkolók kialakítása) az élhető település megteremtése érdekében.

Eredmény:

- Vonzó településközpont kialakítása
- A város népességmegtartó ereje növekszik
- A lakosság identitás tudatának erősítése
- Közép és hosszú távon a vonzó településkörnyezet betelepülésre ösztönzi a vállalkozásokat, befektetőket.

- Bűnmegelőzési célzattal kamerák elhelyezése: A településközpont fontosabb, meghatározó közösségi funkciókat betöltő egységeinél térfigyelő kamerák elhelyezése, a rongálások elkerülésének, a bűnmegelőzés érdekében.

Eredmény:

- Biztonságos település
- Vonzó településközpont kialakítása

7.2. A városi környezet és infrastruktúra fejlesztése

7.2.1. Infrastruktúra fejlesztése

Az épített környezet minőségének fejlesztése, a szociálisan hátrányos lakóterületek elszigetelődésének megakadályozása az elérhetőség biztosításával.

7.2.1.1. Városi úthálózat tehermentesítése

A városi úthálózat fejlesztésének köszönhetően egyrészt javul a településen belüli közlekedés, mely támogatja a vállalkozások megtelepülését, másrészt pedig a településközpont tehermentesítésével a város zaj és porszenyezettsége csökken, mely növeli a település népességmegtartó erejét.

7.2.1.1.1. A régi 4-es számú út felújítása

- A régi 4-es számú út felújítása: A régi 4-es út (mely áthalad a településen) felújítása

Eredmény:

- A településen belüli közlekedés javítása
- Jobb közlekedési feltételek

7.2.1.1.2. Településközpont tehermentesítése

- Településközpont tehermentesítése: A településközpont jelentős forgalmának csökkentése, a település központjába érkező járművek elvezetése (körgyűrű illetve egyéb forgalomtechnikai eszköz), valamint a gépjárműforgalom részleges vagy teljes korlátozása a településközpontban (burkolt sétálóövezetek kialakítása).

Eredmény:

- A településközpont tehermentesítése
- A településközpont zaj és porterheltsége csökken
- A településközpont környezetterhelése csökken

- Hajdúhadház és Hajdúsámson közötti út felújítása kerékpársáv kiépítésével: Hajdúhadház, mint kistérségi, járási központ megközelíthetőségének javítása, a Hajdúhadház – Hajdúhadház 4902. jelű összekötőút felújításával. Prioritás a település belterületén lévő útszakasz.

Eredmény:

- A település, mint kistérségi, járási központ elérhetőségének javítása
- Kerékpáros közlekedés ösztönzése
- A településen belüli közlekedés javítása
- Jobb közlekedési feltételek

- Hajdúhadház és Hajdúvid közötti út felújítása kerékpársáv kiépítésével: Hajdúhadház, mint kistérségi központ megközelíthetőségének javítása (49301. jelű a belterületi útszakasz és 3506. a külterületi szakaszrész). Prioritás a település belterületén lévő útszakasz.

Eredmény:

- A település, mint kistérségi, járási központ elérhetőségének javítása
- Kerékpáros közlekedés ösztönzése
- A településen belüli közlekedés javítása
- Jobb közlekedési feltételek

- Hajdúhadház és Hajdúböszörmény közötti út felújítása kerékpársáv kiépítésével: Hajdúhadház, mint kistérségi, járási központ megközelíthetőségének javítása, a 3507-es számú Hajdúhadház – Hajdúböszörmény közötti út felújításával. Prioritás a település belterületén lévő útszakasz.

Eredmény:

- A település, mint kistérségi, járási központ elérhetőségének javítása
- Kerékpáros közlekedés ösztönzése
- A településen belüli közlekedés javítása
- Jobb közlekedési feltételek

7.2.1.2. Gazdasági célú úthálózat fejlesztése

A gazdasági szempontból fontos utak fejlesztése vonzóvá teszi a várost a potenciálisan betelepülni kívánó vállalkozások számára.

7.2.1.2.1. Déli ipari elkerülő út kialakítása

- Déli ipari elkerülő út kialakítása: A városközpont tehermentesítése és az iparterületek megközelítésének céljából a déli ipari elkerülő út kialakítása.

Eredmény:

- A városközpont tehermentesítése
- A településen belüli közlekedés javítása
- Jobb közlekedési feltételek

7.2.1.2.2. Mezőgazdasági utak fejlesztése

- Mezőgazdasági utak fejlesztése: a mezőgazdaság területek megközelíthetőségének javítása új mezőgazdasági bekötő- és feltáró út építésével. A két út: 0249-02332 hrsz. (Szárkút) és 061. (Pallagi dűlő).

Eredmény:

- A települési úthálózat terheltsége csökken
- Egyszerűbb lesz a mezőgazdasági területek elérése
- A településen nagy szerepet játszó mezőgazdaság fejlődési lehetősége biztosított
- A mezőgazdasági utak mentén működő vállalkozások gazdálkodási feltételei korszerűsödnek

7.2.1.3. Belterületi úthálózat fejlesztése

A belterületi utak fejlesztésének, a csapadékvíz elvezetésének és az egyéb infrastrukturális fejlesztéseknek köszönhetően a város leszakadt, valamint leszakadó félben lévő településrészeink megközelíthetősége javul, a szegregátumokból a városközpont megközelíthetősége könnyebbé válik, mely hatására a településrész megítélése pozitív irányba változik a városlakók szemében és a leszakadást okozó folyamatok megállíthatóvá, valamint visszafordíthatóvá válnak.

7.2.1.3.1. Belterületi úthálózat fejlesztése, felújítása, járdák építése

Alapvető cél az úthálózat fejlesztése (portalanítás, szilárd burkolattal ellátás). Jelenleg a település 51,5 km hosszú belső úthálózatából 25,5 km a kiépített szilárd burkolattal ellátott út, 26,1 km pedig a kiépítetlen úthálózat.

Eredmény:

- A településen belüli közlekedés javítása
- Szilárd burkolattal ellátott úthálózat arányának növekedése
- A település, mint kistérségi, járási központ elérhetőségének javítása

7.2.1.3.2. Csapadékvíz elvezetéssel, egyéb infrastrukturális fejlesztések

A belterületi úthálózat és csapadékvíz elvezetésre vonatkozóan az önkormányzat tervekkel rendelkezik. Egyéb infrastrukturális fejlesztések között a közvilágítási rendszer további fejlesztését tűzte ki célul az önkormányzat

Tervezett útfejlesztések és csapadékvíz elvezetések a településen

Utca neve	Tervezett útberuházás	Tervezett csapadékvíz elvezetési beruházás
Árpád utca útépités	Úthossz: 815,294 fm	Csatorna nincs kiépítve, tervek vannak.
Bajcsy Zs. u. zugokkal útépités	Úthossz: 814 fm	Csatorna nincs kiépítve, tervek vannak.
Bánomkert utca útépités	Úthossz: 449 fm	Kiépített csatorna van
Béke utca teljes szakasz felújítása, külterületi szakasz útépités	Úthossz: 675 m külterületi szakasz	---
Bercsényi utca	Teljes úthossz: 335,37 fm, fejlesztendő úthossz: 212 fm	Csatornahossz: 134 fm-en kész
Bethlen u.	Úthossz: 271,87 fm	---
Botond utca	---	Csatorna nincs kiépítve, tervek vannak, Botond utcai I. jelű csatorna, csatornahossz: 346 fm.
Damjanich u.	Úthossz: 377 fm	Csatorna nincs kiépítve, tervek vannak
Deák F. u.	Úthossz: 349 fm	Csatorna nincs kiépítve, tervek vannak
Dr. É. Kiss S. u.	Úthossz: 260,82 fm	---
Erdő utca útépités	Úthossz: 873 fm	Nyíl és Széchenyi u. közötti szakaszon nincs kiépített csapadékvíz elvezetés, kb. 420 fm, tervek vannak.
Erdőalja	---	---
Erzsébet	---	---
Erzsébet utca	Úthossz: 411 fm	Csatorna nincs kiépítve, tervek vannak
Irinyi	---	---
István Király	---	---

Jászai M.	---	---
-----------	-----	-----

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

Kalapács u.	---	Csatorna nincs kiépítve, tervek vannak, tervezett csatornahossz: 85 m
Károlyi M.	---	---
Katona utca útépítés	Úthossz: 392 fm	Csatornahossz: 100 fm-en kiépítve.
Kereszt	---	---
Kertek alja – Kinizsi u.	---	Csatorna nincs kiépítve, tervek vannak, tervezett csatornahossz: 730 m
Kinizsi u.	---	Csatorna kiépítve 2009-ben.
Kölcsey utca	---	Csatorna kiépítve 2009-ben.
Malom	---	---
Móricz Zs.	---	---
Nagy Sándor J. utca útépítés	Úthossz: 498 fm	Csatorna nincs kiépítve, tervek vannak
Nap	---	---
Pallag	---	---
Pély N. G. u.	Úthossz: 399 fm	Csatorna nincs kiépítve.
Sámsoni út külterületi szakasz	---	---
Sugár utca	Úthossz: 435 fm	Úthossz: 435 fm, csatorna nincs kiépítve.
Szabó Gábor utca útépítés II. szakasz (Móricz Zs. u. – Bedő Albert u. között)	Úthossz:	Szikkasztó árok kiépítése.
Széchenyi u.	---	Csatorna nincs kiépítve, tervek vannak.
Táncsics – Vécsey K. u.	---	Csatorna kiépítve 2009-ben.
Tó utca	Úthossz: 246 fm	Csatorna kiépítve
Toldi u.	---	Csatorna kiépítve 2009-ben.
Tompa zug	---	Csatorna kiépítve 2009-ben.
Török Ignác utca	Úthossz: 414 fm	Csatorna nincs kiépítve, tervek vannak
Vadas u. és zug	Úthossz: 290 fm út és 38 fm zug	Csatorna nincs kiépítve, tervek vannak
Vásártér utca (Téglási utca – Vénkert u. között)	Úthossz: 528 fm, fejlesztendő: 340 fm	Úthossz: 340 fm, csatornahossz teljesen kiépítve 2009-ben.
Vasút utca	Úthossz: 295 fm	Csatorna nincs kiépítve, tervek vannak
Vasvári Pál utca útépítés	Úthossz: 450 fm	100 fm nyílt csatorna kész, 350 fm-re terv van
Vécsey K. utca útépítés	Úthossz: 405 fm	Csatorna nincs kiépítve, tervek vannak
Vénkert utca	Úthossz: 665 fm	Csatorna nincs kiépítve, tervek vannak
Vörösmarty u.	Úthossz: 336,97 fm	---

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

7.2.1.4. Hulladékkezelés

A hulladékkezelés fejlesztése alapvető fontosságú a város életében, egyrészt szükséges a szennyvízelvezető csatornák további bővítése, másrészt pedig igény mutatkozik a településen egy hulladékudvar létrehozására, mely a településen keletkezett nem háztartási jellegű hulladékok összegyűjtésére és korszerű tárolására szolgálna, melynek hatására a településképp javulna, az ingatlanok udvaráról eltűnnének a hulladékok, mely főként a szegregátumok megítélését rontotta eddig. A település városvezetése továbbra is fontosnak tartja az ivóvízbázis védelmét, mely érdekében a szükséges lépéseket meg kívánja tenni.

7.2.1.4.1. Szennyvízelvezető csatornahálózat további fejlesztése, szennyvíztisztító-telep kapacitásának növelése

- Szennyvízelvezető csatornahálózat további fejlesztése: A település szennyvízhálózatának teljes körű kiépítése (kiépítendő hossz: 13,5 km)

Eredmény:

- A szennyvízhálózat 100 %-os kiépítettsége

- Szennyvíztisztító-telep kapacitásának növelése: A szennyvíztisztító telep kapacitásának növelése a jelenlegi 2000 m³/napról további 1000 m³/nappal, Téglással közösen.

Eredmény:

- A szennyvíztisztító telep kapacitásának növekedése 1000 m³-rel

7.2.1.4.2. Szilárd hulladékkezelés fejlesztése, hulladékudvar kialakítása

- Hulladékudvar kialakítása: A háztartási gyűjtőedényekben nem elhelyezhető, illetve a lomtalanítási akciók során sem elszállítható, továbbá nagydarabos hulladékok, kisebb, a lakások bontásánál, átalakításánál keletkező hulladék, háztartási veszélyes hulladék gyűjtése, ártalmatlanító helyre történő elszállításaig ezek tárolása.

A hulladékudvarokban gyűjthető hulladékok köre:

- másodnyersanyagok (papír, üveg, műanyag-flakon, fólia, fémhulladék, fém italos doboz, fahulladék, textilhulladék, zöldhulladék),
- darabos hulladékok (gumiabroncs, hűtőszekrény, háztartási tárgyak és berendezések, elektronikai hulladékok, gépkocsi roncs),
- lakossági veszélyes hulladékok (szárazelem, akkumulátor, gyógyszer, festék- és lakkmareadékok csomagolóeszközeikkel, sütőzsírok, növényvédőszer-maradékok, fénycső és izzó),
- lakossági építési, bontási hulladékok.

Eredmény:

- A településen keletkezett nem háztartási hulladékok összegyűjtése és korszerű tárolása

7.2.1.5. Ivóvízellátás fejlesztése, központi ivóvízbázis védelme

- Központi ivóvízbázis védelme: Hajdúhadház-Téglás-Bocskai kert-Fényestelep tekintetében a központi ivóvízbázis megteremtése.

Eredmény:

- A sérülékeny ivóvízbázis védelme

7.2.2. Közterületek fejlesztése

A település átfogó céljának elérése érdekében a város jobb megítélése szempontjából igen fontos a közterületek fejlesztése, olyan zöld övezetek, parkok létrehozása, mely biztosítja a lakosság komfortérzetét, valamint a nyugodt természeti környezetben történő kikapcsolódás lehetőségét, megteremtve ezáltal a városközpont, a városrészek olyan funkcionális egységeit, melyek egyben közösségi térként is szolgálnak a városlakók számára.

7.2.2.1. Játsszóterek építése

A játszótér építése főként a városközponton kívüli területeken nagyon fontos (a városközpontban is csupán csak egy működik), ugyanis ezeken a városrészekben nem található egy sem. Az igényfelmérések alapján pedig egyértelműen kirajzolódott, hogy a város lakossága igényli a játszótér létrehozását, ezt az igényt támasztja alá a lakosság körében fellelhető nagy gyermeklétszám is, akik számára a játszótér kulturált környezetben biztosít aktív kikapcsolódási lehetőséget.

Eredmény:

- A lakosok komfortérzetének javulása
- Helyi identitástudat erősödése
- Vonzó településképpé

7.2.2.2. Parkok, települési zöldfelületek kialakítása

A parkok, zöldterületek képzése biztosítja a város lakossága számára a természeti környezetben történő kikapcsolódás lehetőségét, mely egyúttal közösségi térként, találkozóhelyként is funkcionál a lakosság számára. Kialakításra a városközpontban, valamint a városközponton kívüli településrészekben is indokolt. Pl.: Veszprémy tér

Eredmény:

- A lakosok komfortérzetének javulása
- Helyi identitástudat erősödése
- Vonzó településkép
- Gazdasági szereplői számára vonzó település

7.2.2.3. A központi területeken a parkolás kérdésének megoldása

A városközpontban a funkcionális egységek közelében (pl.: Bocskai tér, Jókai utca) a parkolás kérdése nem megoldott, ezért a település parkolási koncepciójával összhangban indokolt új parkolók létrehozása, a parkolás fizikai infrastruktúrájának megteremtése, melyet a helyi társadalom szereplői mellett, a potenciálisan betelepülő vállalkozások is pozitívan értékelnek. Emellett a városközponton kívül létrehozásra kerülő különböző közösségi terek közvetlen környezetében is biztosítani szükséges a parkolás lehetőségét az akadálytalan megközelíthetőség érdekében.

Eredmény:

- A lakosok komfortérzetének javulása
- Helyi identitástudat erősödése
- Vonzó településkép

7.3. Helyi identitástudat erősítése, közösségformálás

A település városvezetése a helyi identitástudat megerősítésében látja a társadalmi kohézió megteremtésének lehetőségét. A város életében meghatározó szerepet betöltő aktív civil szervezetekkel együttműködve szükséges megteremteni a település egységes, integrált, összefogó társadalmi bázisát, mely a további fejlődés zálogát jelenti Hajdúhadház életében. A helyi társadalmi szövetben tapasztalható feszültségek felszámolásának eszközeül egyrészt a kultúra, másrészt pedig a sport, mint közösségformáló erő szolgálhat. Emellett a fejlesztésekhez kapcsolódóan fontos különböző bűnmegelőző programok végrehatása is a fejlesztések megóvása érdekében.

7.3.1. Multifunkciós közösségi terek megteremtése

A kulturális célzatú fejlesztések megvalósításával, új közösségi terek létrehozásával a helyi társadalom számára szervezett programok helyben, a társadalom minél szélesebb körének bevonásával történő megvalósításával a szegregátumok társadalomból történő kirekesztettsége oldható, egymás megismerésének köszönhetően pozitív relációk alakulnak ki a különböző társadalmi rétegek között, egymás támogatásával pedig a kialakult negatív társadalmi folyamatok visszafordíthatóak.

- Dr. Földi János Könyvtár, Emlékház és Hajdúhadházi Galéria fejlesztése: Az épület 2005-ben került átadásra, a tervezett fejlesztés magában foglalja az informatikai fejlesztést (infrastruktúra és webes elérhetőség), az épület külső környezetének fejlesztése (udvar hasznosítása, további parkosítása, szabadtéri színpaddal történő beépítése, rendezvényterként való funkcionálás).

Eredmény:

- A Könyvtár, Emlékház és Galéria szolgáltatásainak bővítése
- Kulturális értékek megőrzése, gyarapítása
 - Kulturális és örökségturizmus fejlesztése
 - A város turisztikai vonzerejének növelése
 - A település kistérségi szerepkörének erősödése.

- Csokonai Művelődési Ház felújítása és bővítése: A jelenleg maximális kihasználtsággal működő Művelődési Ház ad helyet a különböző rendezvényeknek, műsoroknak, gyűléseknek,

ünnepségeknek és bizonyos szolgáltatásoknak is. Itt található a különböző alkotó közösségek és klubok helyiségei is. Befogadóképessége azonban kb. 150 fő, tehát nagyobb rendezvény tartására nem alkalmas. Két ütemben került felújításra 1980-85 között valamint 2005-ben. Az épület felújítása és bővítése szükséges, valamint a meglévő berendezések modernizálása.

Eredmény:

- A Művelődési Ház kapacitásának/befogadó képességének bővítése
- A megrendezésre kerülő kulturális programok számának növekedése
- Egyéb rendezvények és alkotó közösségek számára biztosít megfelelő helyet.
- Kulturális értékek megőrzése, gyarapítása
- Kulturális és örökségturizmus fejlesztése
- A város turisztikai vonzerejének növelése
- A település kistérségi szerepkörének erősödése.

- Többfunkciós közösségi tér kialakítása: Községi tér, tárgyaló terem, klubsobák, fogadóhelyiségek, szociális helyiségek, hivatalos rendezvények lebonyolítására alkalmas helyiségek kialakítása. A közösségi tér a civil szervezetek számára is megfelelő helyszínt biztosít a feladataik ellátásához.

Eredmény:

- Civil szervezetek számának növekedése
- Kistérségi és civil szervezetek által szervezett programok számának növekedése
- Települési, kistérségi és járási összetartozás erősítése

7.3.2. A sport közösségformáló erejére építve a kapcsolódó infrastrukturális feltételek megteremtése

A sport területen aktív civil és sportolók segítségével a város leszakadt területein élő, életcéllal nem rendelkező főként fiatal korú lakosság bevonása szükséges a város társadalmi életébe, ezzel biztosítható egyrészt a szegregátumok bekapcsolása a város társadalmi vérkeringésébe, másrészt pedig megakadályozható a fiatalok rossz útra tévedése. Ezen fiatal korú lakosság számára pozitív életkép felmutatásával, a sport, mint fegyelmező, formáló erő kihasználásával támogatható az érintett célcsoportok felzárkózása a város más területein élőkhez, mindemellett a településen a bűncselekmények száma is visszaszorítható.

- Városi Sporttelep fejlesztése: A fejlesztés általános célkitűzése, hogy több sportolási lehetőségnek tudjanak helyet biztosítani a Sporttelepen, így kosárlabda, futás, futball, kondipark, kerékpár, röplabda, távolugrás, súlylökés.

Eredmény:

- Több sportolási lehetőség biztosítása valamennyi korosztály számára
- A megrendezésre kerülő sportprogramok számának növekedése
- Szabadidős programok eltöltésére alkalmas hely
- Egyéb rendezvények számára is megfelelő helyet biztosít
- A település lakosságának sportolásra fordított ideje növekszik, ezáltal egészségesebbé válik
- Közösségformálás
- Szegregátum lakosságának bekapcsolása a város társadalmi vérkeringésébe

- Sportcsarnok építése: Jelenleg nincs olyan létesítmény a városban, ahol nagyobb sport célú tömegrendezvényt lehet lebonyolítani, ennek fejlesztése nemcsak a város, hanem a térség ismertségének és vonzerejének növelése szempontjából is kiemelt fontosságú.

Eredmény:

- Több sportolási lehetőség biztosítása valamennyi korosztály számára
- A megrendezésre kerülő sportprogramok számának növekedése
- A megrendezésre kerülő kulturális és egyéb programok, rendezvények számának növekedése

- Aktív kikapcsolódásra fordított szabadidő aránya növekszik
- Kulturális értékek megőrzése, gyarapítása
- Kulturális és örökségturizmus fejlesztése
- A város turisztikai vonzerejének növelése
- A település térségi szerepkörének erősödése.
- Közösségformálás
- Szegregátum lakosságának bekapcsolása a város társadalmi várkeringésébe

7.3.3. Helyi értékek infrastrukturális megőrzése, fejlesztése

A helyi értékek megőrzése a közösségformálás szempontjából mindenképpen meghatározó szerepet tölt be, hiszen ez határozza meg a lakosság identitását, származását. Ezen fejlesztések megvalósítása, a kapcsolódó kulturális programok, rendezvények szintén támogatja a helyi lakosság társadalmi kohéziójának létrejöttét.

- Égerházi Imre Emlékház fejlesztése: Az Emlékház látogatóbarát fejlesztése, az épület rekonstrukciója, az udvar átalakítása annak későbbi hasznosítása céljából (pl. tábor).

Eredmény:

- Vonzó településközpont kialakítása
- Kulturális értékek megőrzése és gyarapítása
- Kulturális programok számának növekedése
- Turisztikai attrakciók számának gyarapodása
- A lakosság identitás tudatának erősítése

- Helyi Népi Értékeket megőrző Tájház kialakítása: Hajdúhadház történelmi, művészeti értékeinek és gazdasági hagyományainak bemutatása pl. káposzta-feldolgozás, kalapos mesterség bemutatása.

Eredmény:

- Vonzó településközpont kialakítása
- Kulturális értékek megőrzése és gyarapítása
- Kulturális programok számának növekedése
- A lakosság identitás tudatának erősítése

7.3.4. Városmarketing kialakítása (városi televízió kialakítása, települési hírportál fejlesztése)

A helyi sajtó megteremtése biztosítja, hogy a településen élők értesüljenek a városban történt minden fontosabb eseményről, azon tényekről, melyek a mindennapi életüket befolyásolja, emellett pedig ezen fórumok alkalmasak a különböző Hajdúhadház életében meghatározó szerepet betöltő civil, gazdasági, egyéb szereplők bemutatására.

- Települési hírportál folyamatos karbantartása és fejlesztése: A település a lakosság tájékoztatása (nemcsak a hajdúhadházi lakosok, hanem a mikrotérség, a kistérség, a megye, a régió az ország és a még tágabb környezet) érdekében a település meglévő honlapját fejleszteni kívánja, interaktívvá tenni a lakosság ellátási színvonalának és a település vonzerejének növelése érdekében.

Eredmény:

- Gyors és hatékony információáramlás
 - A lakosság, potenciális befektetők, turisták tájékoztatása, azonnali válasz és problémamegoldás
 - Kistérségi, járási szerepkör erősítése
 - A város népességmegtartó ereje növekszik
 - A lakosság identitás tudatának erősítése

- **Városi televízió kialakítása:** A település lakossága rendszeres időközönként, naprakész és közérdekű információkkal való ellátásának szélesítése és javítása.

Eredmény:

- Gyors és hatékony információáramlás
- A lakosság naprakész tájékoztatása
- Kistérségi, járási szerepkör erősítése
- A város népességmegtartó ereje növekszik
- A lakosság identitás tudatának erősítése

7.4. A város térségi szerepkörének erősítése

Hajdúhadház térségi szerepkörének erősítése, a környező településekkel való kapcsolatok ápolása, települések közötti összefogások támogatják a település fejlődését.

7.4.1. Településfejlesztési és közigazgatási együttműködések erősítése: Kistérségi, járási együttműködési programok kidolgozása, ezen kapcsolatok erősítése, az összefogásból adódó pozitív externáliák maximális kihasználása. Hajdúhadház központi szerepkörének erősítése a települési együttműködések során.

Eredmény:

- A város népességmegtartó ereje növekszik
- Vonzó település
- A térségben erős központi szerepet betöltő település

7.4.2. Agglomerációs szerepkör erősítése: A szerepkör erősítésével, a központi feladatok szélesebb körének ellátásával, a gazdasági potenciál fejlesztésével biztosítottá válik a település fejlődési pályára állása, valamint népességmegtartó erejének növelése.

Eredmény:

- A város népességmegtartó ereje növekszik
- Vonzó település
- Vállalkozások számának növekedése

7.5. A városi gazdasági potenciáljának erősítése, versenyképesség javítása

A gazdaságfejlesztés a város hosszú távú fejlődésének fontos állomása, előfeltétele annak, hogy Hajdúhadház földrajzi és természeti adottságát kihasználva a gazdasági szféra képes legyen ide vonzani a vállalkozásokat, itt megtartani ezáltal pedig a városi lakosság számára munkahelyeket teremteni. A befektetés-ösztönzés egyik eszközének tartott üzleti-szolgáltatási infrastruktúra fejlesztése mellett kiemelt jelentőségű a szolgáltatási háttér megteremtése is. A település vonzerejének növekedéséhez szükség van arra, hogy fejlődjön a hatósági ügyintézés, a városban működő pénzügyi szolgáltatások. A fejlesztések hatására a város gazdasága képessé válik a foglalkoztatás bővítésére, munkahelyteremtésre. A gazdasági fejlődés további gazdasági fejlesztések számára teszi vonzóbbá a várost, valamint indirekt módon kedvezően hat a társadalmi fejlődésre is.

Hajdúhadház településének gazdasági növekedési pályára történő állításának előfeltétele a potenciálisan betelepülő vállalkozások számára a működés infrastrukturális feltételeinek megteremtése, azok fejlesztése. Ehhez kapcsolódóan fontos szerepet kell, hogy betöltsön a vállalkozások betelepülésének ösztönzése különböző önkormányzati eszközökkel (pl.: adókedvezmények, támogatások).

7.5.1. Ipari célú területfejlesztés

7.5.1.1. Ipari park fejlesztése

7.5.1.1.1. Ipari területek bővítése, fejlesztése: A meglévő három ipari terület bővítési lehetőségeinek vizsgálata és bővítés a használaton kívüli önkormányzati tulajdonban lévő területekkel illetve az elhagyott magántulajdonban lévő területek bevonásával.

Eredmény:

- Új vállalkozások megtelepedése
- Új munkahelyek teremtése
- A városba áramló befektetett tőke növekedése
- A város gazdasági vonzereje növekszik
- Kistérségi szerepkör erősödése
- A város népességmegtartó ereje növekszik

7.5.1.1.2. Ipari park kialakítása: Ipari Park kialakítás magántőke bevonásával, az Ipari Parki területek infrastruktúrára történő csatlakozási lehetőségének biztosításával.

Eredmény:

- Új vállalkozások megtelepedése hosszú távra
- Jelentős önkormányzati bevétel, ami további fejlesztések alapját jelenti
- Új munkahelyek teremtése
- A városba áramló befektetett tőke növekedése, tőkeerős vállalkozások megjelenése
- A város gazdasági vonzereje növekszik
- Kistérségi szerepkör erősödése
- A város népességmegtartó ereje növekszik

7.5.1.2. Egyéb ipari területek fejlesztése

7.5.1.2.1. Új munkahelyek teremtésének ösztönzése: A település vonzóvá tétele az ipari termelő kapacitás számára, mely hosszú távon munkahelyet jelent a település lakosságának.

A betelepülés ösztönzésére az önkormányzatnak az alábbi eszközök állnak rendelkezésére:

- 5 évre kedvezményes adózás biztosítása a betelepülő új foglalkoztató számára
- a terület ingyenes bérletbe adása hosszú távra (a fejlesztés és foglalkoztatás időtartamára).

Eredmény:

- Új munkahelyek teremtése
- Csökkenő szociális kiadások
- Csökkennek a társadalmi különbségekből eredő ellentétek
- Foglalkoztatottság növekedése
- A város leszakadásának csökkenése
- Új vállalkozások megtelepedése hosszú távra
- Jelentős önkormányzati bevétel, ami további fejlesztések alapját jelenti
- A város gazdasági vonzereje növekszik
- A város népességmegtartó ereje növekszik

7.5.1.2.2. Befektetés-ösztönzés erősítése: A települése szempontjából reálisan betelepíthető vállalkozások körének meghatározása, az optimális vállalatméret és ennek ismeretében a befektetés-ösztönzési tevékenység erősítése. Az önkormányzat, a vállalkozások, a fejlesztési szervezetek és befektetés-ösztönző szervezetek, szakértők bevonásával aktív befektetés-ösztönzési tevékenység végzése. A befektetések ösztönzésére az önkormányzatnak az alábbi eszközök állnak rendelkezésére:

- gazdaságdiplomáciai intézkedések megtétele
- marketing eszközök (települési honlap, esetlegesen saját az ipari területeket

bemutató honlap létrehozása, elektronikus befektetés-ösztönző kiadványok elkészítése)
Eredmény:

- Új vállalkozások megtelepedése hosszú távra
- Új munkahelyek teremtése
- Foglalkoztatottság növekedése
- A városi munkanélküliség csökkenése
- A város leszakadásának csökkenése
- A város gazdasági vonzereje növekszik
- A város népességmegtartó ereje növekszik

7.5.2. Helyi termékek piacra jutásának ösztönzése

A fejlesztések irányvonalának meghatározása során hangsúlyt kell fektetni a már helyben megtelepedett vállalkozások támogatásra is, a helyi termékek piacra jutásának támogatásával főként a helyi mezőgazdasági termelők támogatása valósul meg. A keresletnövekedés munkahelyteremtő hatása nagy hangsúlyt kell hogy kapjon a helyi gazdaságfejlesztésben.

- Piaccsarnok kialakítása: Új, modern Piaccsarnok építése magántőke bevonásával.

Eredmény:

- Helyi gazdálkodók támogatása a helyi termékek értékesítési feltételeinek javításával
- Megfelelő színvonalú piaccsarnok kialakítása
- Új munkalehetőségek a lakosság számára
- Vonzó településkép megteremtése
- Közép és hosszú távon a vonzó településkörnyezet betelepülésre ösztönzi a vállalkozásokat, befektetőket

8. A VÁROSRESZEKHEZ KAPCSOLÓDÓ FEJLESZTÉSI CÉLOK

Az önkormányzat a városrészekhez kapcsolódó fejlesztési célokat a városrészek helyzetelemzésében megfogalmazott szükségletek alapján határozta meg.

Az önkormányzat célja, hogy a városrészek fejlesztése során a fejlesztéseket olyan módon határozza meg, hogy ne maradjanak olyan hiányosságok, illetve ellátatlan területek, melyek fejlesztése hosszú távon szükséges lenne. Ugyanakkor nem kíván egy funkció ellátásához kapcsolódóan több ugyanazon feladatokat ellátó intézményt kialakítani, melyeknek a későbbiekben történő kihasználtsága rendkívül kismértékű illetve fenntartása költséges lenne.

A városrészek tekintetében meghatározott területi célok 5-7 éves időtávra szólnak. A megvalósítandó célkitűzések hozzájárulnak a város középtávú, tematikus céljainak teljesüléséhez, ez által pedig a felvázolt jövőkép eléréséhez is.

A városrészek specifikus fejlesztési céljai határozzák meg az integrált akcióterületi fejlesztéseket is. Ennek megfelelően olyan kérdésekre is választ adnak, mint a településrész funkcionális fejlesztési iránya, a területhasználat jellege, a városrész lakókörnyezetének, illetve gazdasági környezetének fejlődési irányai.

Összességében a városrész jellegű célok bemutatásakor az alábbi megállapítások tehetők:

1. Funkcionálisan a városközpontban indokolt a helyi és térségi köz-, közösségi- és humán közszolgáltatások fejlesztése, a város többi részén a lakófunkciók, a közösségi funkció erősítése, az Ipari Zónában a gazdasági funkció erősítése, külterületi részeken a lakófunkció erősítése szükséges.
2. A városközpontban és a város többi részén a közlekedési fejlesztések mellett, alternatív útvonal kialakításával egyidejűleg a településközpont tehermentesítése indokolt.

3. Csökkenteni kell a peremterületek leszakadását, infrastrukturális eltérését (hiányzó elemek kiépítésével).
4. A szegregációban érintett területeken a szociális gondoskodás fokozására, és a társadalmi, illetve munkaerő-piaci integráció ösztönzése szükséges.
5. Kereskedelmi és szolgáltatási fejlesztések tekintetében a belvárosban a műemléki, városi környezethez, karakterhez illeszkedő egységek kialakításával és meglévők felújításával kell elérni a köz és privát szolgáltatások kereslete közötti multiplikáló hatások felerősödését.
6. Az Ipari Zóna - melynek bővítési lehetősége adott - adhat helyet a nagy helyigényű ipari jellegű fejlesztéseknek (ipari tevékenység végzésére alkalmas telephely, nagykereskedelem, logisztika).
7. Szükség van közösségi és sport jellegű fejlesztésekre, amelyek volumene, hatóköre és célcsoportja városrészenként hasonló.

Mindezek a megállapítások a városrészi célok háttérét és egymáshoz való kapcsolódását is mutatják, ami hozzájárul ahhoz, hogy a városrészek közötti életminőségbeli különbségek a konzisztens célok megfogalmazásával és megvalósításával csökkenjenek, ugyanakkor a városi feladatok ellátása is hatékonyabbá váljon.

8.1. Városközpont fejlesztése

A település városközpontja a település legfőbb reprezentációs arca. A településkép megjelenése, és a települési jó komfortérzet megteremtése nagyban múlik a városközpont kialakításán és használhatóságán. Az ott elhelyezkedő közfunkciók, építészeti emlékek és zöldfelületek révén a lakosság, a gazdaság szereplői és az idegenforgalom számára is hangsúlyos szerepet képvisel, a településről alkotott vélemény fontos meghatározója, fokozott használatú és látogatottságú településrész. Megjelenésének, használhatóságának javítása, a zavaró hatások mérséklése ezért fokozottan szükséges feladat. A város image-a elsősorban a belvárosi területek fejlesztésével javítható. A belvárosban a közösségi, találkozási terek kialakítása, zöldterületek bővítése, aktív használata, a lakosság kényelmét, a városhasználatot javító infrastrukturális fejlesztések megvalósulása segíti az image növelését.

A belváros adottságait figyelembe véve itt elsősorban a köz-, és kulturális funkciók megerősítése a cél, de emellett szükséges a gazdaság-fejlesztő funkció erősítése a szolgáltató szektorban, amely szerepet jelenleg csak alacsony hatékonysággal tölti be.

A belváros fejlesztése nem csak az ott élő lakosság számára fontos, hanem a kistérség, a járás lakosságának is, valamint a helyi vállalkozásoknak, különösen, ha sikerül megvalósítani, hogy közösségi, találkozási térnek tekintse a lakosság a belvárosi részt. Új kiskereskedelmi üzletek, vendéglátóhelyek megnyitásához, vagy a meglévők szolgáltatásai minőségi színvonalának növeléséhez komoly ösztönzést adhat egy megújult városközpont.

A tervezett fejlesztések céljai egyrészt a már jelenleg is meglévő funkciók megerősítése, a szolgáltatások színvonalának javítása, másrészt pedig új funkciók betelepítése a városközpontba, mely célok együttes érvényre juttatása támogatja a lakosság helyben maradását, illetve a helyi lakosság számára vonzó, a szolgáltatások széles tárházával kínáló várossá válik a gazdaság és a társadalom szereplői szemében, mely megítélés nagyon fontos a település fejlődésének szempontjából.

A célok elérése érdekében tehát a városrész funkcióinak erősítése, megújítása szükséges. A város térségi szerepkörének kiteljesedését, valamint a fenntarthatóságot leginkább a közfunkcióknak a városrészben történő fejlesztésével, koncentrálásával - többfunkciós szolgáltató terek fejlesztésével, kialakításával -, illetve ezek megközelíthetőségének városi és

térségi szintű biztosítása segíti elő. Mindez a városközpont vegyes használatának megtartását ösztönzi (lakófunkció és központi funkció), amelyen belül hangsúlyos szerepet kapnak a magán és közszolgáltatási tevékenységek, a rendezvény helyszíneként és rekreációs, szabadidős közösségi térként funkcionáló közterek, és a biztonságos közlekedés feltételeinek megteremtése.

Ebben a városrészben jelentkezik legkevésbé a szociális probléma, ezen településrészen szegregációval veszélyeztetett terület nem található.

A városi lakosság minden szegmense érintett, mind a demográfiai, mind a lakosságbeli csoportok jelenléte differenciált, sokszínű. A városközpont funkcióinak hatása: térségi, regionális szintű, határon átnyúló.

A településrészen hiányoznak a nagyobb befogadó képességű közösségi terek, a meglévő közterületek jelentős fejlesztésre szorulnak.

A városközpont fejlesztésének célrendszere:

1. Városközpont városképi fejlesztése közösségi épületek külső, belső megújításával, közterek felújításával
2. Közcélú és közösségi létesítményeknek korszerűsítése, fejlesztése (oktatási, nevelési, szociális, egészségügyi intézmények)
3. Közszolgálati funkciókat ellátó épületek fejlesztése (polgármesteri hivatal, járási hivatal)
3. Zöldövezeti pihenőhelyek, játszóterek kialakítása
4. Az önkormányzat intézményeiben minél nagyobb mértékben megújuló energiaforrások felhasználása
5. Rekreációs, sportcélú szolgáltatások bővítése
6. Gyalogos és kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása
7. Infrastrukturális fejlesztés (meglévő utak felújítása, valamint a hiányzó részek megépítése, parkolás kérdésének megoldás)
8. Képzési programok lebonyolítása

8.2. A városközponton kívüli belterületek fejlesztése

A városközponton kívüli településrész Hajdúhadház lakóterülete, amely koncentrikusan megoszlik. A városközpont közeli területeken jó az infrastruktúrával és az intézményekkel való ellátottság. A peremterületek felé haladva a lakófunkció dominál és az infrastruktúra egyre kisebb arányban kiépített (szilárd burkolatú út, kétoldali járda, csapadékvíz elvezető csatorna). A peremterületeken pedig megindult a szegregálódás, melynek megakadályozása a városvezetés kiemelt feladata.

Mindezen okok miatt ezen városrész fejlesztésének központjában az olyan beruházások állnak, amelyek erősítik a városrész városközponttal való felzárkózását, a társadalmi vérkeringésbe való bekapcsolódását és megakadályozza város és a városrész peremterületeinek (szegregátumainak) további leszakadását, a negatív tendenciákat pedig megfordítja.

A vonzó lakókörnyezet megteremtése érdekében fontos, a kiskereskedelmi szolgáltatások helyi igényeknek megfelelő fejlődésének ösztönzése, valamint a zöldfelületek, közösségi terek arányának növelése, karbantartása.

Ezen városrészben indokolt a közműhálózat kiterjesztése és a hiányzó pormentesített utak kialakítása (járdával, csapadékvíz elvezetéssel).

A fizikai infrastruktúra javítása azonban önmagában nem elegendő a lakosság társadalmi integrációjának javításához. Szükséges a hátrányos helyzetűek – különösen a gyerekek – egyenlő esélyeinek megteremtése. Ez főként a képzési és munkaerő-piaci programokba történő integrációval, szociális szolgáltatások és közérdekű információk hozzáférhetőségének javításával, valamint az általános közigazgatási, közszolgáltatási rendszerek integrált feladatellátásának fenntartásával, valamint a helyi közösségi élet (kultúra, sport) javításával segíthető elő.

Az adott városrészben kedvezőtlenek a szocio-kulturális jellemzők. A peremterületeken nagy problémát jelent az infrastruktúra hiánya. A településközponton kívül felújított belterületi nem számozott utak szilárd burkolattal történő ellátásával a burkolt utak aránya több, mint 70 %-ra nő, amely jelentősen javítja a szegregátumok megközelíthetőségét is.

Javítani szükséges a városközponton kívüli területek közlekedési kapcsolatát, feltételeit (kiemelt feladat a nagy forgalomszámú utak mellett a gyalogos és kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása).

Közösségi területek vannak (Veszprémy tér, futball pálya, sporttelep), ugyanakkor állaguk, minőségük és ennek következtében kihasználtságuk nem megfelelő, mindegyik felújításra szorul. Hiányzik a jelentős rendezvényeknek helyszínt biztosító közösségi tér.

A városközponton kívüli belterületek fejlesztésének célrendszere:

1. Közcélú és közösségi létesítmények létrehozása a városközponton kívül
2. Képzési programok lebonyolítása
3. Közmunkaprogramokban való részvétel
4. Gyalogos és kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása
5. Infrastrukturális fejlesztés (meglévő utak felújítása, valamint a hiányzó részek megépítése, parkolás kérdésének megoldása)
6. Zöldövezeti pihenőhelyek, parkok kialakítása
7. Sportcélú szolgáltatások bővítése, felújítása
8. Szegregációs terület infrastrukturális fejlesztése
9. Ipari területek fejlesztése, bővítése
10. Bűnmegelőzési programok megvalósítása
11. Ipari park fejlesztése

8.3. Külterületek fejlesztési céljai

A külterületen élő lakosság átlagéletkora magasabb, mint a település átlaga. A lakáskörülmények is kedvezőtlenebbek, valamint az aktivitási helyzetük is rosszabb, jellemzően azonban azért, mert itt idősebb, nyugdíjas korosztály lakik, akik már nem akarnak elköltözni házaikból.

A településrész infrastruktúrával való ellátottsága rosszabb, mint a város többi területének, azonban az önkormányzat folyamatos fejlesztéseket hajt itt végre, amely mutatja az önkormányzat elkötelezettségét egy minőségi lakókörnyezet kialakításában.

A közszolgáltatásokhoz való hozzáférés eddig is biztosított volt, ennek fenntartása kiemelten fontos, részben a közlekedési infrastruktúra fejlesztésével, másrészt pedig a különböző közösségi programok biztosításával.

A funkciók további koncentrációja abban az esetben szükséges, hogyha a településrész lakosság száma jelentős mértékben emelkedik.

Kiemelt figyelmet kell fordítani az itt élő idősebb, rosszabb körülmények között élő lakosságra is.

A közlekedési infrastruktúra fejlesztése szükséges, hogy az itt élő lakosság valamennyi funkciót el tudjon érni.

A városrészben hiányzik a közösségi terület, köztér, ennek hiánya érzékelhető. A közlekedési infrastruktúra fejlesztésével kell lehetővé tenni, hogy a városban megrendezésre kerülő közösségi programokat el tudják érni.

A városközponton kívüli belterületek fejlesztésének célrendszere:

1. Ivóvíz hálózatának kiépítése
2. Képzési programok lebonyolítása
3. Úthálózat fejlesztése

9. BEAVATKOZÁSOK – AZ AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE

Az akcióterületek előzetes kijelölésének alapvető célja a városrehabilitációs programok beavatkozási helyszíneinek konkrét meghatározása. Egy adott városi terület rehabilitációjára irányuló tevékenységsorozatot mindig egy egyértelműen kijelölt összefüggő települési területen kell végrehajtani. Ezt a nagyobb, utcahatárokkal leírható, összefüggő (tehát folytonos vonallal lehatárolt) területet nevezzük akcióterületnek.

Az akcióterületek kijelölése során több szempont került figyelembe vételre:

- az általános és a városrész szintű helyzetfeltárás eredményei, figyelembe véve az anti-szegregációs terv megállapításait és a stratégiai fejezetben leírt célkitűzéseket
- az IVS-ben meghatározott akcióterületek kijelölésénél nem csupán az Észak-Alföldi Regionális Operatív Programból finanszírozni tervezett programokat indokolt megjeleníteni, hiszen az IVS által lefedett szakpolitikai területek komplexitását figyelembe véve az akcióterületek lehatárolását többféle fejlesztési cél elérése is motiválhatja.
- a beazonosított városrészek a város stabil részelemei (utcákkal körülhatárolva, adatokkal alátámasztva), addig az akcióterületek – a szükségessé váló, illetve időközben megvalósuló beavatkozások fényében – a város dinamikusan változó területegységei, tehát folyamatosan változhatnak.

A városrész és az akcióterület kapcsolata alapvetően háromféle lehet:

- a városrész lehet azonos a fejlesztendő akcióterülettel,
- az akcióterület lehet egy adott városrésznek a részhalmaza, illetve

- egy akcióterület több városrészt is részben vagy egészében magába foglalhat.

Az előbbieken megfogalmazott szempontok valamint a jelenlegi pályázatok és a társadalmi egyeztetésre már kiírt pályázatok függvényében az akcióterületek kijelölése a fentiek figyelembe vételével két fő lépésben történt:

- Először a város célrendszerének a korábbi fejezetekben történő meghatározásakor beazonosított projektek konkrét helyszínhez kapcsolása történt meg, a projektek beavatkozási pontja szerint;
- Másodsorban ezt követően került sor a projektek és projekthelyszínek területi szempontú csoportosítására, és ennek megfelelően az akcióterületek határvonalainak kialakítására.

Az önkormányzat a 2007-2013-as programidőszakban funkcióbővítő városrehabilitációs tevékenység megvalósítását tervezi.

A funkcióbővítő típusú akcióterületek indikatív kijelölése során olyan területekre fókuszáltunk, amelyek fejlesztése által a lehető legnagyobb hatás érhető el, ezért olyan célterületeket jelöltünk meg, amelyek fejlesztése a konkrét területen túlmutatva a város egészére hatással van.

9.1. A Városmark, mint akcióterület

A funkcióbővítő városrehabilitáció alapvető célja, hogy integrált, szinergikus hatásokat felmutató akcióterületi beavatkozások révén újuljanak meg a városok központi és alközponti területei, mely során komplex városrehabilitációs eszközök alkalmazásával újul meg a fizikai infrastruktúra, valósul meg funkcióbővítés vagy funkcióerősítés az akcióterület jellegétől függően és a fizikai infrastruktúrához kötődő tartalmi fejlesztés is történik. Cél, hogy a megvalósult fejlesztéseknek köszönhetően mind a helyi és vonzáskörzetben élő lakosság, mind pedig a befektetők, turisták számára vonzó, szolgáltató városmarkok alakulnak ki, amelyek megfelelő szintű gazdasági, kulturális, közösségi, turisztikai szolgáltatásokat képesek biztosítani úgy, hogy hozzájárulnak a munkahelyek bővüléséhez, ösztönzik a magántőke bevonását a fejlesztésekbe, elősegítik kiemelten a gazdasági és közösségi funkciók megerősödését. Célja továbbá, hogy integrált stratégiai alapokon, a lakosság és a helyi társadalmi, gazdasági szervezetek bevonásával, valós partnerségi alapokon nyugvó városrehabilitáció valósuljon meg.

Az akcióterület kijelölése során figyelemmel voltunk arra, hogy az akcióterület a település közösségi-társadalmi és gazdasági súlyponti területe legyen, az akcióterület belterületen helyezkedjen el, illetve, hogy az akcióterület rendelkezzen közösségi, közigazgatási vagy közszolgáltatási funkciót ellátó intézmények közül minimum 4, míg kereskedelmi, szolgáltató és vendéglátóipari egységek, illetve üzleti szolgáltatóegységek (pl. pénzügyi) közül minimum 10 darabbal.

1. Lehatárolás:

Vörösmarty utca (Tompá - Jókai között) - Arany János utca (Jókai - Dr Földi János utca között) - Rákóczi utca (Dr Földi János utca- Dobó utca között) - Dobó utca (Rákóczi - Hunyadi között) - Honvéd utca (Hunyadi - Petőfi között) - Petőfi utca (Honvéd - Béke között) - Béke utca páros oldal Petőfitől (12. számtól - 44 számig.) - Béke utca páratlan oldal Vértanúk utjától Zrínyi utcáig - Kazinczy utca (Béke 33 tól - Zrínyi utcáig) - Zrínyi utca (Kazinczytól - Bercsényi utcáig) - Bercsényi utca (Lázártól - Kossuth utcáig) - Tompautca (Kossuth utcától - Vörösmarty utcáig)

A kijelölésre került akcióterület megegyezik a Városmark elnevezéssel körülhatárolt városrészszel, amely Hajdúhadház történelmi városmarkját foglalja magába, ahol a

legtöbb központi funkció koncentrálódik. A Városközpont fejlesztése az egész városra, sőt a kistérségre, a járásra egyaránt hatással van, hiszen az intézményei révén biztosított központi funkciókat nemcsak a város lakossága veszi igénybe, hanem a kistérségi, járási szerepkör miatt a kistérség, a járás lakossága egyaránt.

Az akcióterületeken tervezett beavatkozások:

1. Gazdasági szereplők fejlesztéseinek támogatása
2. Művelődési ház korszerűsítése, új terek létrehozása
3. Égerházi Ház kiállító teremmé és alkotóházzá történő átépítése
4. Infrastruktúra fejlesztések (járdaépítés, parkolók építése)
5. Szabadtéri színpad és rendezvénytér építése
6. Szociális iroda létrehozása
7. Kulturált köztéri illemhely és játszóház kialakítása
8. Játsszóter építése

A fejlesztések eredményeként a település városközpontja a társadalom, a gazdaság, a befektetők, a turisták számára magas színvonalon lesz képes szolgáltatásokat nyújtani. Az épített fizikai, infrastrukturális környezet képes kiszolgálni a társadalmi, gazdasági szereplők igényei. A fejlesztés hozzájárul a munkahelyek bővüléséhez, miközben a vonzó településkép létrejöttével támogatja a potenciális vállalkozások letelepülését, emellett pedig népességmegtartó ereje növekszik.

A tervezett beavatkozások a hozzájuk kapcsolódó egyéb társadalmi kohéziót ösztönző elemekkel együttesen hozzájárul a város jövőképeének eléréséhez, az integrált kisvárossá váláshoz.

A projekt tényleges tartalmát, becsült költségeit a funkcióbővítő városrehabilitációs pályázat kapcsán elkészítésre kerülő akcióterületi terv tartalmazza.

9.2. A városközponton kívüli belterület, mint akcióterület

A szociális célú városrehabilitáció alapvető célja a város leromlott vagy leszakadó városrészeinek leromlását okozó folyamatainak megállítása és azok megfordítása.

A jelen akcióterületi kijelölés során figyelemmel voltunk arra, hogy azon területek kerüljenek akcióterületként kijelölésre, melyek fizikai állapota erősen leromlott, a lakosság társadalmi helyzete, foglalkoztatási színvonala, életkörülményei szegényesek, a terület/ településrész közösségi funkciókkal való ellátottsága alacsony szintű, a városrész nem képes bekapcsolódni a város gazdasági-társadalmi vérkeringésébe. Az akcióterület egyes részein koncentráltan jelentkezik a munkanélküliség, melyet tovább súlyosbítanak a hátrányos helyzetű lakosság jelenlétéből és a közbiztonság romlásából származó problémák.

A kijelölésre került szociális célú városrehabilitációval érintett akcióterületek belterületen találhatóak. Ezen városi terület rehabilitációja egy nagyobb összefüggő, folyamatos vonallal lehatárolt településrészre kiterjedő terület, ahol többféle tevékenységet tartalmazó program kerül végrehajtásra.

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

Az akcióterület egyértelműen jelölt, összefüggő, folyamatos vonallal, utcanevekkel lehatárolt települési terület, amely az akcióterületen belül tervezett összes fizikai jellegű beavatkozás megvalósításának területét magában foglalja.

Szociális célú városrehabilitáció akcióterületeként az alábbi két terület kerül kijelölésre:

1. Az Akcióterület 1 utca szerinti lehatárolása:

13914/81 Hrsz-ú utca – Vágóhíd utca – Görbekert utca – vasút (11074/5 Hrsz) – Botond utca – Epres utca – Keleti belterületi határ (Epres utcától Kunkert utcáig) – Kunkert utca – Temető utca (Kunkert utcától az Iparvasútig) – Belterületi határ (Iparvasúttól a 10466/4 Hrsz-ú útig) – Botond utca (10466/4 Hrsz-ú úttól a 13647 Hrsz-ú területig – vasút – Attila utca – Rákóczi utca (Attila utcától a Kölcsey utcáig) – Kölcsey utca által határolt terület

2. Az Akcióterület 2 utca szerinti lehatárolása:

Bercsényi utca (Irinyi János utcától a Dorogiás utcáig) – Dorogiás utca (Bercsényi utcától a Görgey utcáig) – Görgey utca (Dorogiás utcától a Radnóti Miklós utcáig) – Radnóti Miklós utca (Görgey utcától a Béke utcáig) – Béke utca (Radnóti Miklós utcától a Móricz Zsigmond utcáig) – Móricz Zsigmond utca (Béke utcától a Pallag utcáig) – Pallag utca (Móricz Zsigmond utcától a Bedő Albert utcáig) – 10329/13 Hrsz-ú út (Bedő Albert utcától a Dorogiás utcáig) – Dorogiás utca (10329/13 Hrsz-ú úttól a Béke utcáig) – Béke utca (Dorogiás utcától a belterületi határig) – Belterületi határ – névtelen út – 11908/22 Hrsz-ú út – Lehel utca Dorogiás utca (Lehel utcától a Sugár utcáig) Sugár utca – Irinyi János utca (Sugár utcától a Bercsényi utcáig) által határolt terület

A két akcióterület összehasonlítása

Mutató megnevezése	Hajdúhadház egésze	Szociális célú városrehabilitáció 1. számú akcióterület	Szociális célú városrehabilitáció 2. számú akcióterület
Lakónépesség száma	12.709 fő	2.235 fő	2.145 fő
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	25,4%	36,9%	33,6%
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	58,8%	54,2%	57,3%
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	15,8%	8,9%	9,1%
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	54,1%	81,8%	75,9%
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	3,3%	0,6%	0,2%
Lakásállomány (db)	4.106 db	542 db	516 db
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	42,2%	66,2%	53,7%

Rendszeres munkajövedelemmel	63,4%	84,0%	78,4%
------------------------------	-------	-------	-------

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül			
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	42,0%	72,0%	65,2%
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	43,4%	15,1%	20,7%
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	55%	72,3%	68,0%
Állandó népesség száma	12.747 fő	2.239 fő	2.175 fő
Legfeljebb általános iskola 8 osztályával rendelkezők aránya a 15-59 éves népesség körében	54,1%	81,8%	75,9%
Felsőfokú végzettségűek arány a 25 év feletti népesség körében	3,3%	0,6%	0,2%
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	52,2%	70,6%	65,4%
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya az akcióterületi lakónépességen belül	69,4%	78,1%	77,3%
Munkanélküliek aránya az akcióterületen (munkanélküliségi ráta)	28,9%	59,7%	45,5%
Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya (Számítás: tartós munkanélküliek száma/ munkanélküliek+foglalkoztatottak száma)	11,4%	22,3%	21,3%
Azon aktív korúak (15-59 éves) aránya, akiknek 2001-ben a jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatás volt	25,5%	37,1%	33,0%
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	40,8%	64,9%	53,0%
Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	11,1%	18,4%	13,0%

Forrás: KSH 2001. évi Népszámlálási adatai alapján

A fentiek alapján jól látható, hogy a két szociális célú akcióterület kijelölése indokolt, hiszen szinte minden mutató tekintetében mindkét kijelölésre került akcióterület jóval rosszabb mutatókkal rendelkezik, mint a város egésze, illetve a kijelölés indokoltságát támasztja alá az is hogy a két akcióterület lefedi a szegregátumként azonosított városi területek nagy részét.

Mindemellett az akcióterületek teljes mértékben belterületen vannak és akcióterületek lakónépességének száma egyenként is meghaladja az 500 főt.

Az akcióterületeken tervezett beavatkozások:

1. Többfunkciós/ multifunkciós közösségi terek létrehozása

2. Sportlétesítmények létrehozása, sportterület fejlesztése
3. Játsszóterek létesítése
4. Zöldfelület képzés, pihenőterek létrehozása
5. Infrastrukturális beavatkozások, úthálózat fejlesztése, csapadékvíz elvezetés
6. Bűnmegelőzési programok végrehajtása
7. Helyi identitástudatot erősítő programok lebonyolítása
8. Munkaerő-piaci reintegrációt támogató programok végrehajtása
9. Köztisztaságot támogató programok
10. A helyi hátrányos helyzetű, szegregált lakosság reintegrációja

A végrehajtásra kerülő beavatkozásoknak köszönhetően az akcióterületi lakosság társadalmi helyzet, foglalkoztatási színvonala, életkörülményei javulnak. A településrész fizikai állapota javul, a városi és közösségi funkciókkal való ellátottsága növekszik, a városrész bekapcsolódik a város gazdasági-társadalmi vérkeringésébe. A településrészen a munkanélküliség aránya, a hátrányos helyzetűek száma csökken. Az akcióterületen élő, hátrányos helyzetű lakosság életminősége és esélyei javulnak, az épített környezet minőségi változáson megy keresztül, a felzárkóztató programoknak köszönhetően megtörténik az akcióterületi lakosság társadalmi reintegrációja. Ezen fejlesztés megvalósítása támogatja Hajdúhadház jövőképeinek megvalósítását, azaz az integrált kisvárossá válást.

A helyi társadalom megújulásának köszönhetően, Hajdúhadház településén megteremtődik egy egységes, integrált társadalmi bázis, mely a város növekedési pályára állásának előfeltétele.

A projekt tényleges tartalmát, becsült költségeit a szociális célú városrehabilitációs pályázat kapcsán elkészítésre kerülő akcióterületi terv tartalmazza.

10. FENNTARTHATÓSÁGI SZEMPONTOK

10.1. A fenntartható környezeti fejlődés programja - környezeti állapotban való veszteség

Hajdúhadház Integrált Városfejlesztési Stratégiájának végső célja, hogy Hajdúhadház egy fejlődő, élhető és vonzó lakóváros legyen, meg tudja tartani népességét és vonzóvá váljon a betelepülők (lakosok és gazdálkodó szervezetek) számára egyaránt, szegregációtól mentes kisvárossá fejlődjön. Az IVS-ben megfogalmazott célokkal a város a városban élők életminőségét és jólétét kívánja rövid és hosszú távon biztosítani, valamint célja a település fejlődési pályára állítása.

Az életminőség és városi jólét elsődleges eszköze a természeti és az épített környezet megfelelő minősége, amelynek megtartása és javítása kizárólag a környezeti szempontok figyelembe vételével történhet.

Az egyes fejlesztések környezeti hatásaikon keresztül rövid távon is befolyással lehetnek az életminőségre (pl. belváros forgalomterhelésének csökkenése, közterek kialakítása, utak

burkolása), hosszabb távon pedig a környezeti elemek minősége lehetőségeket teremthet vagy alkalmasint gátat szabhat a jólét növekedésének.

A stratégia szintjén ezért teljes mértékben figyelembe kell venni a környezet állapotára (annak megtartására vagy javítására) vonatkozó célokat, és számba kell venni a stratégiában megfogalmazott célok eléréséhez alkalmazandó eszközök, beavatkozások környezetre gyakorolt vélelmezett hatásait egyaránt.

Az adott városrészekre kitűzött fejlesztési célok sem befolyásolhatják károsan a meglévő környezeti állapotot, sőt hosszú távon segítik a meglévő zöldfelületek és környezeti elemek minőségi fejlődését.

A tevékenységek csoportosítása során olyan intézkedést találtunk, melyek környezetvédelmi célúak, ezek a következők:

- Minőségi életkörülmények megteremtése – valamennyi megfogalmazott célkitűzésnek van környezetvédelmi vonatkozása
- Gazdaság-fejlesztés – intézkedéseinek van hatása a környezet védelmére

Az egyes projektek tervezése során kell a környezeti elemekre gyakorolt várható hatásokat részletesen számba venni és a hatások által érintettek körét beazonosítani. Mindez segít abban, hogy a lehető legkisebb környezeti terheléssel járjon egy-egy projekt megvalósítása.

10.2. Az anti-szegregációs program

Hajdúhadház anti-szegregációs programjában bemutatásra kerül a szegregátumként, vagy szegregációval veszélyeztetett területként beazonosított városi területen élők elkülönülésének oldásával, társadalmi integrációjának biztosításával kapcsolatos intézkedéssorozat. Az anti-szegregációs program részletesen a 8. fejezetben kerül bemutatásra.

11. A STRATÉGIA KOHERENCIÁJA, KONZISZTENCIÁJA

11.1. A stratégia főbb külső összefüggései

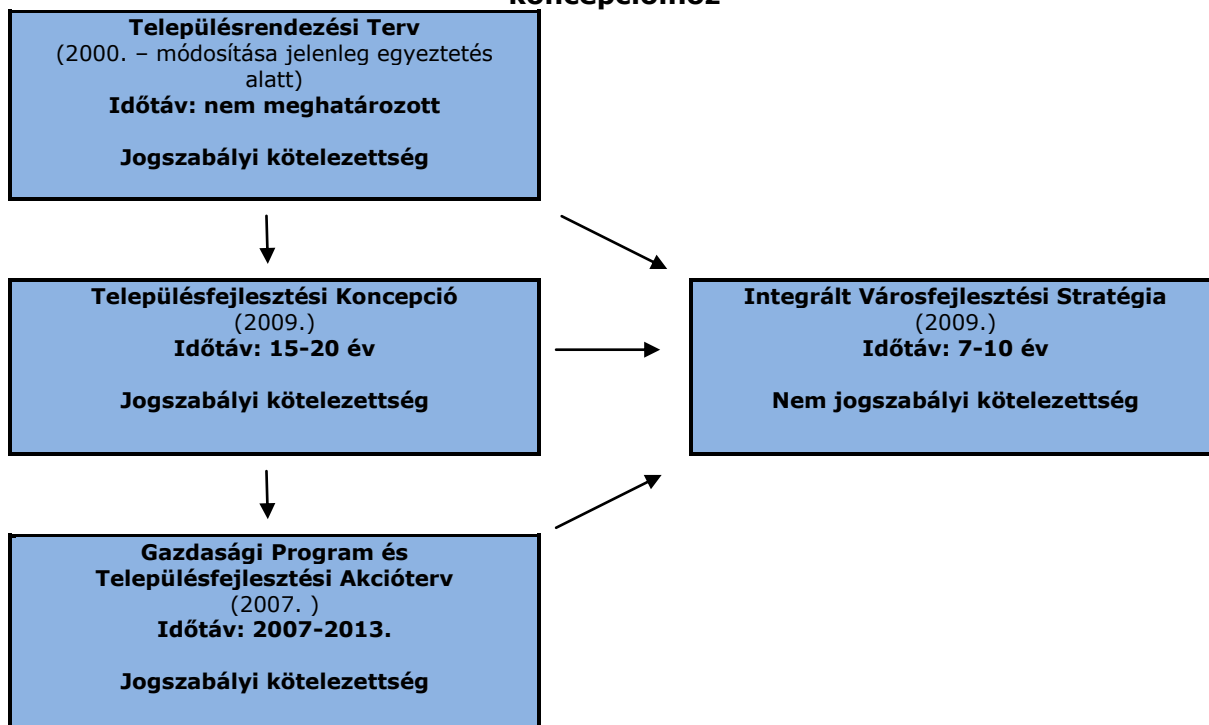
11.1.1. Illeszkedés, összhang a település fejlesztési dokumentumaival

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia kidolgozása során a település jelenleg érvényben lévő és kidolgozás alatt lévő minden dokumentumával való összhang biztosítása elsődleges feladat volt.

Egyes fejezetek esetében a korábbi dokumentumok tartalmában más szakmai szempontok és módszertani eszközök is figyelembe vételre kerültek a Városfejlesztési Kézikönyv által előírt kötelezően alkalmazandó módszertan hatására.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia illeszkedése a város meglévő terveihez, koncepcióihoz

Hajdúhadház rendelkezésére áll a **Településrendezési Terv**, amelynek aktualizálása jelenleg folyamatban van. Ezen dokumentum tartalmazza a hosszú távra vonatkozó városfejlesztési irányokat, településszerkezeti célkitűzéseket. Mivel a Terv elfogadása folyamatban van, az IVS és a Terv összhangja teljes mértékben megvalósítható.

Hajdúhadház településfejlesztését meghatározza továbbá a **Településfejlesztési Koncepció** és a **Gazdasági Program és Településfejlesztési Akcióterv**.

Az IVS-ben meghatározott célrendszer a Gazdasági Program és Településfejlesztési Akcióterv alapján készült, annak valamennyi elemét felhasználva, így elmondható, hogy az IVS teljes mértékben igazodik ezen dokumentumok tartalmához.

Ezekben a fejlesztési dokumentumokban megfogalmazott hosszú távú célkitűzésekhez kívánja az önkormányzat igazítani a 7-10 éves tervezési időszakra vonatkozó **Integrált Városfejlesztési Stratégiát**, amelynek elkészítését jogszabályi kötelezettség nem írja elő, ugyanakkor a városfejlesztési célokra vonatkozó pályázatok kötelező tartalmi kelléke, a fejlesztési célkitűzések illeszkedését bemutatni szükséges minden benyújtott támogatási igény, pályázat esetén.

11.1.2. Illeszkedés, összhang a településrendezési tervvel és településfejlesztési koncepcióval

A város 2000. novemberében fogadta el a településfejlesztési koncepcióját, amely alapján elkészült a Településszerkezeti Terve. Az egyeztetési eljárás lefolytatása után a HÉSZ és a hozzátartozó Szabályozási Terv is elkészült.

Az eltelt időszak alatt egy kisebb módosításra került sor a Viola utca szabályozási tervére vonatkozóan.

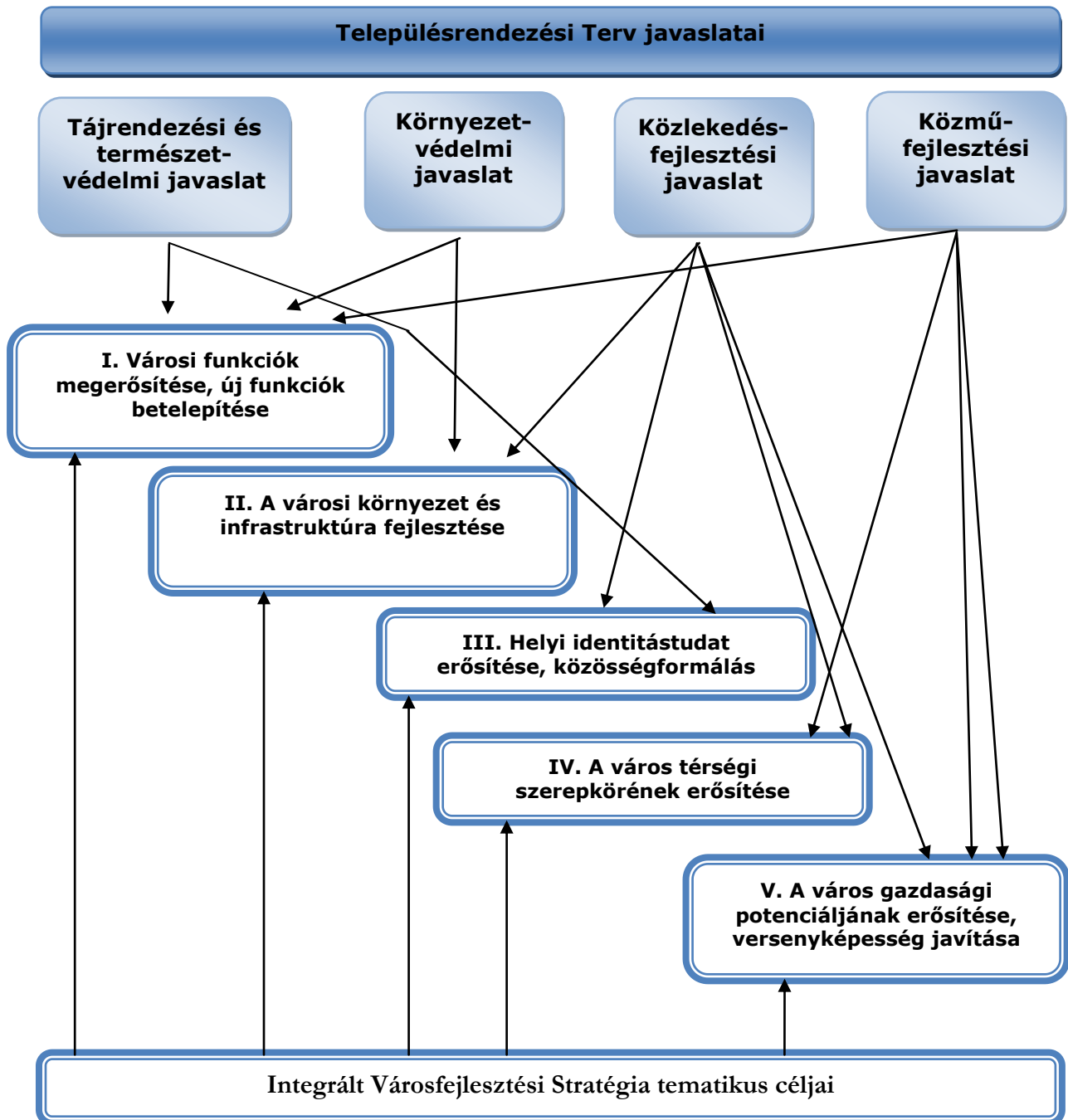
2007-ben a város megkezdte a Település Rendezési Tervének módosítási eljárását, mivel az azóta eltelt időszak társadalmi-gazdasági folyamatai ezt indokolták. A terv elkészítése és elfogadása folyamatban van. Ezért az IVS elkészítése során a módosításokkal érintett rendezési tervhez való kapcsolódást vizsgáljuk.

A Településrendezési Terv a módosítást követően az alábbi főbb területeket érinti:

1. Tájrendezési és természetvédelmi javaslat
2. Környezetvédelmi javaslat
3. Közlekedésfejlesztési javaslat
4. Közműfejlesztési javaslat
 - ivóvíz
 - szennyvíz
 - csapadékvíz
 - energiagazdálkodás

Hajdúhadház Integrált Városfejlesztési Stratégiájának illeszkedése a Településrendezési Terv javaslataihoz

Megvizsgáltuk a 2009-ben elkészült Településfejlesztési Konceptióval való összhangot is. Az IVS elkészítése során a Településfejlesztési Konceptió következő tartalmi elemei kerültek figyelembe vételre:

A településfejlesztési koncepció javaslattevő fázisában megfogalmazott célkitűzések:

- a.) Infrastruktúra-fejlesztés és környezetvédelem
- b.) Humán erőforrás fejlesztés
- c.) Gazdaságfejlesztés
- d.) Kulturális örökségvédelem

A Településfejlesztési Konceptió prioritásai alapján megfogalmazásra került a Településfejlesztési Akcióterv, amely része a Településfejlesztési Konceptiónak. Ebben az alábbi fejlesztések kerültek meghatározásra:

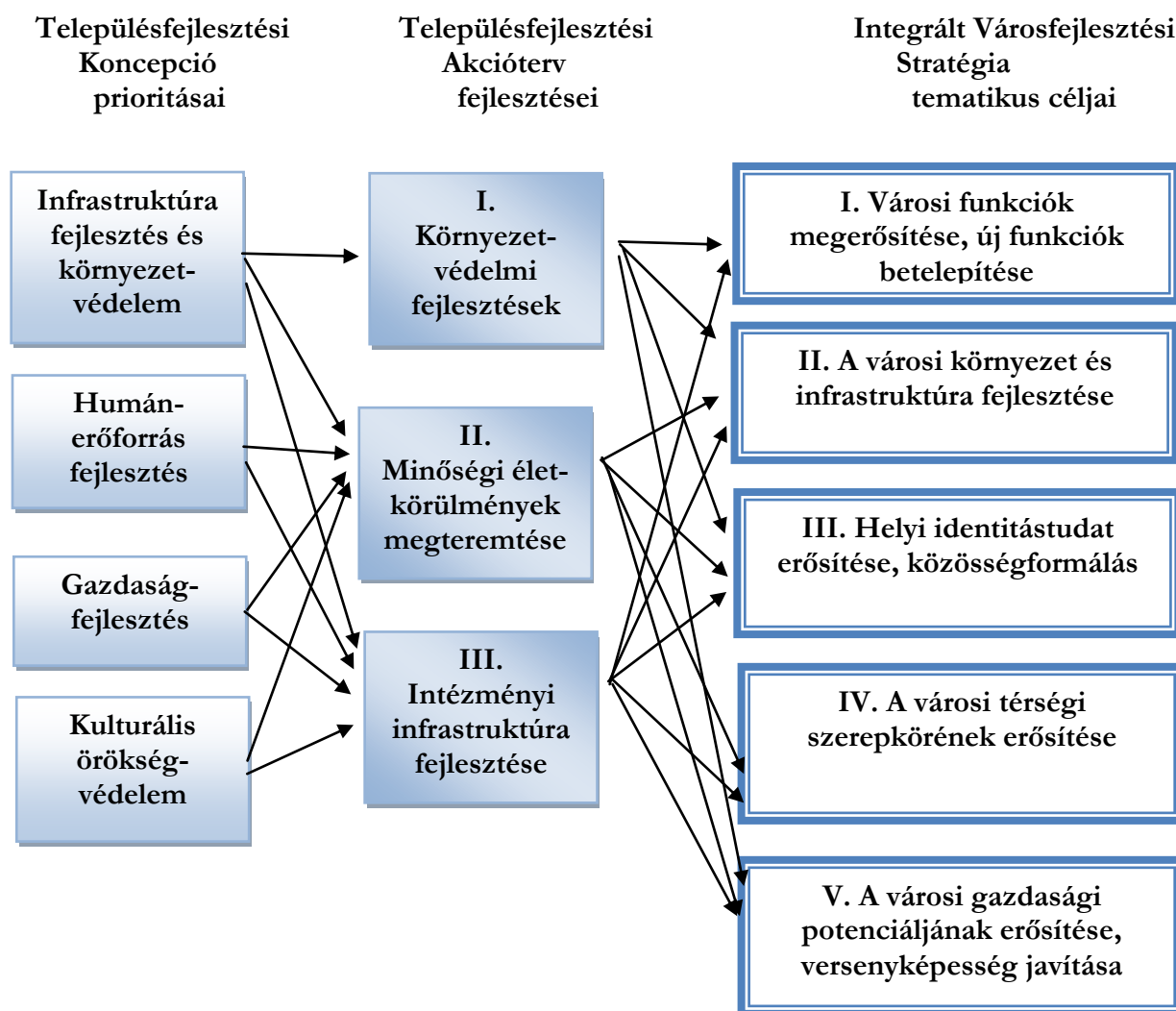
- I. Környezetvédelmi fejlesztések
- II. Minőségi életkörülmények megteremtése
- III. Intézményi infrastruktúra fejlesztése

Az IVS-ben a város jövőképének és stratégiai célrendszerének megalkotásánál ezen pontokban definiált célkitűzések figyelembe vételre kerültek azzal a különbséggel, hogy a korábbi dokumentum jelentős mértékben épített a fizikai fejlesztésekre, de a település fejlődésének alapját megteremtő gazdasági fejlesztésekre kevésbé. Ez most figyelembe vételre került.

Mindennek eredményeként az Integrált Városfejlesztési Stratégia tartalma teljes mértékben összhangban van a Településrendezési Tervvel, a Településfejlesztési Konceptióval és a Településfejlesztési Akciótervvel. Az önkormányzat – eddigi gyakorlatának megfelelően – a jövőben is rugalmasan, az aktuális társadalmi és gazdasági folyamatokhoz illeszkedve fogja módosítani településfejlesztési és rendezési dokumentumait, stratégiáit, terveit.

A településfejlesztési koncepció prioritásaihoz valamint a Településfejlesztési Akciótervhez való összhangot mutatja következő összefoglaló ábra:

11.1.3. Illeszkedés, összhang Hajdúhadház Gazdasági Programjával és Településfejlesztési Akciótervével

A 2007. június-augusztus között elkészült Hajdúhadházi Gazdasági Program és Településfejlesztési Akcióterv 2007-2013. közötti programidőszakra vonatkozóan határozta meg a város fejlesztési elképzeléseit.

Ezen dokumentumban megfogalmazott prioritások kerültek teljes egészében figyelembe vételre az Integrált Városfejlesztési Stratégiában, kiegészítve a „város gazdasági potenciáljának erősítése, versenyképesség javítása” irányvonallal.

Az illeszkedés tehát teljes körű.

**Hajdúhadházi
Gazdasági Program
és
Településfejlesztési
Akcióterv
prioritásai:**

I. Környezetvédelmi fejlesztések

- I.1. Szennyvízkezelés

II. Minőségi életkörülmények megteremtése

- II.1. Infrastruktúra fejlesztése
- II.2. Vidéki örökség megőrzése és fejlesztése

III. Intézményi infrastruktúra fejlesztése

- III.1. Oktatási-nevelési intézmények fejlesztése
- III.2. Szociális intézmények fejlesztése
- III.3. Községi intézmények, közösségi együttműködések fejlesztése
- III.4. Sportlétesítmények fejlesztése
- III.5. Gazdálkodási intézményfejlesztés

**Hajdúhadház Integrált Városfejlesztési
Stratégia tematikus céljai:**

I. Városi funkciók megerősítése, új funkciók betelepítése

1. Oktatási, nevelési intézmények fejlesztése, felújítása
2. Szociális intézmények fejlesztése, felújítása
3. Orvosi ellátás fejlesztése, szakrendelések intézményi működési feltételeinek megteremtése
4. Közzszolgálati funkciót ellátó épületek rekonstrukciója (polgármesteri hivatal, járási hivatal)
5. Új funkciók betelepítése a városközpontba

II. A városi környezet és infrastruktúra fejlesztése

A) Infrastruktúra fejlesztése

- I. Városi úthálózat tehermentesítése
1. A régi 4-es számú út felújítása
2. Településközpont tehermentesítése
- II. Gazdasági célú úthálózat fejlesztése
1. Déli ipari elkerülő út kialakítása
2. Mezőgazdasági utak fejlesztése
- III. Belterületi úthálózat fejlesztése
1. Belterületi úthálózat fejlesztése, felújítása, járdák építése
2. Csapadékvíz elvezetés, egyéb infrastrukturális fejlesztések

IV. Hulladékkezelés

1. Szennyvízelvezető csatornahálózat további fejlesztése, szennyvíztisztító telep kapacitásának növelése
2. Szilárd hulladékkezelés fejlesztése, hulladékudvar kialakítása
- V. Ivóvízellátás fejlesztése, központi ivóvízbázis védelme
- B) Közterületek fejlesztése
1. Játsszóterek építése
2. Parkok, települési zöldfelületek kialakítása
3. A központi területeken a parkolás kérdésnek megoldása

III. Helyi identitástudat erősítése, közösségformálás

1. Multifunkciós közösségi terek megteremtése
2. A sport közösségformáló erejére építve a kapcsolódó infrastrukturális feltételek megteremtése
3. Helyi értékek infrastrukturális megőrzése, fejlesztése
4. Városmarketing kialakítása (városi televízió kialakítása, települési hírportál fejlesztése)

IV. A város térségi szerepkörének erősítése

1. Településfejlesztési és közigazgatási együttműködések erősítése
2. Agglomerációs szerepkör erősítése

V. A város gazdasági potenciáljának erősítése, versenyképesség javítása

A) Ipari célú területfejlesztés

- I. Ipari park fejlesztése
1. Ipari területek bővítése, fejlesztése
2. Ipari park kialakítása
- II. Egyéb ipari területek fejlesztése
1. Új munkahelyek teremtésének ösztönzése
2. Befektetés-ösztönzés erősítése

A szükséges kiegészítések a 2007-2012. közötti időszakban bekövetkezett fejlesztések és intézményi/társadalmi változások következményei.

11.1.4. Illeszkedés a Települési Környezetvédelmi Programhoz és más környezetvédelmi tervekkel való összhang

Az IVS készítése során megvizsgáltuk, hogy a település 2006. októberben elfogadott környezetvédelmi programjában foglalt a (TKP) (1995. évi LIII. Tv. 46.§) célokkal összhangban legyen.

Hajdúhadház Város Környezetvédelmi Cselekvési programjában megfogalmazott főbb célok az alábbiak.

Hajdúhadház Város Környezetvédelmi Cselekvési Programjában megfogalmazott főbb célok

Környezetvédelmi Programban megfogalmazott feladatok	IVS-ben megfogalmazott tematikus célokkal való kapcsolat
1. Települési környezet tisztasága	Nincs kapcsolat, nem igényel többlet intézkedést
2. Csapadékvíz-elvezetés	Belterületi úthálózat fejlesztése, csapadékvíz elvezetéssel, egyéb infrastrukturális fejlesztések
3. Szennyvízelvezetés és tisztítás	Szennyvízelvezető csatornahálózat további fejlesztése Szennyvíztisztító-telep kapacitásának növelése
4. Hulladékgazdálkodás	Hulladékudvar kialakítása
5. Zajvédelem	Nincs kapcsolat, részben önkormányzati feladat, részben MÁV Területi Igazgatóság feladata – nem érinti az IVS-ben megfogalmazott célokat
6. Levegőtisztaság-védelem	Nincs kapcsolat, jogszabály alkotási feladatokat és azok alkalmazását foglalja magába
7. Közlekedés	Nincs kapcsolat, buszjáratok sűrűségének ellenőrzése a Hajdú Volán Zrt.-vel közös feladat
8. Ivóvízellátás	Ivóvízellátás fejlesztése
9. Energiaellátás	Nincs kapcsolat, a feladatokat az önkormányzat folyamatosan ellátja
10. Zöldfelület-gazdálkodás	Nincs kapcsolat, a feladatokat az önkormányzat folyamatosan ellátja
11. Közlekedésbiztonság	Nincs kapcsolat, jogszabály alkotási feladatokat és azok alkalmazását foglalja magába
12. Természetvédelem	Nincs kapcsolat, a feladatokat az önkormányzat folyamatosan ellátja
13. Helyi jogszabályi környezet	Nincs kapcsolat, a feladatokat az önkormányzat folyamatosan ellátja
14. Környezeti nevelés	Nincs kapcsolat, a feladatokat az önkormányzat folyamatosan ellátja

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

11.1.5. Egyéb területi fejlesztési tervdokumentummal való összhang

A város fejlesztési céljai a kistérségi szintű stratégia céljaihoz illeszkednek. Megvizsgálásra került jelenleg hatályos dokumentumok:

- Hajdúhadházi Többcélú Kistérségi Társulás Közoktatási Intézkedési Terve (2008.) – hatályos 2014-ig
- Hajdúhadházi Kistérség Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiója (2007.) – hatályos 2013-ig
- Hajdúhadházi Többcélú Kistérségi Társulás Gazdasági Programja (2007.) – hatályos 2013-ig.

A kistérség három fejlesztési dokumentuma aktualizálásra szorul, ezért az ezekkel való elvi összhang került megvizsgálásra:

- Hajdúhadházi Kistérség Közoktatási Fejlesztési Terve (2006.) – jelenleg aktualizálásra szorul
- Hajdúhadházi Kistérség Területfejlesztési Konceptiója (2005.) – jelenleg aktualizálásra szorul
- Hajdúhadházi Kistérség Területfejlesztési, Stratégiai és Operatív Programja (2005.) – jelenleg aktualizálásra szorul

Hajdúhadház város vezetése a kistérségi fejlesztési célok aktualizálásakor figyelembe veszi az elfogadásra kerülő IVS tematikus céljait.

11.2. A stratégia főbb belső összefüggései

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia egyik központi eleme, kulcsa a célpiramis. A célpiramis a SWOT-analízis segítségével kialakított stratégiai lehetőségeket hierarchikus rendszerré alakítja, azaz meghatározza azokat a magasabb szintű prioritásokat és célokat, amelyek révén a város elérheti fejlesztési céljait.

A célok logikai összefüggései:

- a kitűzött célok a helyzetértékelésben azonosított problémák megoldására illetve lehetőségek kihasználására épültek
- a célok egymással összefüggnek, a tematikus részcélok a tematikus célokat erősítik, amelyek a hosszú távú jövőképében megfogalmazott célkitűzés megvalósulását biztosítják

A stratégia megvalósíthatósága:

- a stratégiában azonosított erőforrások elegendőek a célok megvalósítására
- a stratégiában megfogalmazott célok reálisak, a bevonható források tükrében kerültek meghatározásra
- a fejlesztések finanszírozásával kapcsolatos lehetőségek és korlátok egyaránt figyelembe vételre kerültek

A célok érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatásai:

- a szomszédos városrészekre meghatározott célok egymáshoz illeszkednek
- a városközpontban végrehajtott funkcióbővülés nem eredményezi a település többi részén a funkcióvesztést
- a stratégiai célok meghatározása során a város tudatossága tükröződik, mivel figyelembe vételre került, hogy ugyanazon funkció ellátásához nem kerül több intézmény kialakításra, mely hatékonyságát és pénzügyi finanszírozhatósága tekintetében fenntarthatatlan lenne

Az integrált városfejlesztési stratégiában a jövőbeni fejlesztési irányok meghatározása egy háromszintű célhierarchiában történt, melyet a lenti ábra mutat. Az itt szereplő jövőkép elérését segíti valamennyi megfogalmazott tematikus cél és a városrészek céljai.

A háromszintű célhierarchia (városi jövőkép – tematikus célok – városrészek céljai) összhangban van a jövőkép céljaival, illetve a városrészi helyzetértékeléssel. Ezek kapcsolatát mutatja a következő ábra.

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

Jövőkép – tematikus cél – városrészi célok összefüggései

A városi és városrészi szintű célok koherens rendszerben, egymást erősítve járulnak hozzá a stratégia tematikus céljainak megvalósításához. Feltárássra kerülnek azonban a városrészi fejlesztések azon kapcsolódási pontjai is, amelyek esetlegesen negatív hatást eredményeznek a város más területén, lehetővé téve a kockázatok megelőzését.

Városrészek céljainak kölcsönhatása

1. Városmag:

A tervezett fejlesztések céljai egyrészt a már jelenleg is meglévő funkciók megerősítése, a szolgáltatások színvonalának javítása, másrészt pedig új funkciók betelepítése a városmagba, mely célok együttes érvényre juttatása támogatja a lakosság helyben maradását, vonzó, a szolgáltatások széles tárházával kínáló várossá válik a gazdaság és a társadalom szereplői szemében, mely megítélés nagyon fontos a település fejlődésének szempontjából. A célok elérése érdekében tehát a városrészi funkcióinak erősítése, megújítása szükséges. A város térségi szerepkörének kiteljesedését, valamint a fenntarthatóságot leginkább a közfunkcióknak a városrészben történő fejlesztésével, koncentrálásával - többfunkciós szolgáltató terek fejlesztésével, kialakításával -, illetve ezek megközelíthetőségének városi és térségi szintű biztosítása segíti elő. Mindez a városmagot egyes használatának megtartását ösztönzi (lakófunkció és központi funkció), amelyen belül hangsúlyos szerepet kapnak a magán és közszolgáltatási tevékenységek, a rendezvény helyszíneként és rekreációs, szabadidős közösségi térként funkcionáló közterek, és a biztonságos közlekedés feltételeinek megteremtése.

A célkitűzés a város, valamint a kistérség, a járás teljes lakossága számára a humán-közfunkciókhoz és közigazgatási szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítására törekszik. A fejlesztések a gazdaság ösztönzésével, gazdasági szereplőkkel együttműködve történik, a városból hiányzó funkciók vonzásának elősegítésével. A célkitűzés és más városrészi célokkal nem inkonzisztens.

2. Városmagon kívüli belterületek:

Ezen városrész fejlesztésének központjában az olyan beruházások állnak, amelyek erősítik a városrész városmaghoz való felzárkózását, a társadalmi vérkeringésbe való bekapcsolódását és megakadályozza a város és a városrész peremterületeinek (szegregátumainak) további leszakadását, a negatív tendenciákat pedig megfordítja. Ezen városrészben indokolt a közműhálózat kiterjesztése és a hiányzó portmentesített utak kialakítása (járdával, csapadékvíz elvezetéssel). A fizikai infrastruktúra javítása azonban önmagában nem elegendő a lakosság társadalmi integrációjának javításához. Szükséges a hátrányos helyzetűek – különösen a gyerekek – egyenlő esélyeinek megteremtése. Ez főként a képzési és munkaerő-piaci programokba történő integrációval, szociális szolgáltatások és közérdekű információk hozzáférhetőségének javításával, valamint az általános közigazgatási, közszolgáltatási rendszerek integrált feladatellátásának fenntartásával, valamint a helyi közösségi élet (kultúra, sport) javításával segíthető elő.

Ennek érdekében valamennyi városrész fejlesztése szükséges (városmag és a városmagon kívüli terület egyaránt). Ezen célok egymásra gyakorolt hatása kedvező, mert együttesen képezik Hajdúhadház város lakókörnyezetét, amely az egyes városrészek fejlesztései hatására összességben hatványozottan fejlődik.

A peremterületeken jelentkező szociális problémák kezelése akkor nem lesz hátrányos a többi városrész fejlesztési céljaira, ha a kidolgozott megoldási alternatívák közötti döntésben a költséghatékonyság is megfelelő súllyal kerül figyelembe vételre. A társadalmi problémák kezelése tekintetében az egész város érdeke azt kívánja, hogy városrész lakosságának felzárkózási lehetősége is biztosított legyen.

3. Külterületek:

A településrész infrastruktúrával való ellátottsága rosszabb, mint a város többi területének, azonban az önkormányzat folyamatos fejlesztéseket hajt itt végre, amely mutatja az önkormányzat elkötelezettségét egy minőségi lakókörnyezet kialakításában. A közszolgáltatásokhoz való hozzáférés eddig is biztosított volt, ennek fenntartása kiemelten fontos, részben a közlekedési infrastruktúra fejlesztésével, másrészt pedig a különböző közösségi programok biztosításával. A funkciók további koncentrációja abban az esetben szükséges, hogyha a településrész lakosságszáma jelentős mértékben emelkedik.

Ezen célkitűzés a város társadalmi integritása miatt rendkívül fontos. A lakókörnyezet fejlesztése kedvező hatással bír a többi településrész fejlesztéseire is.

A városi és városrészi, illetve a városrészekre vonatkozó célok egymásra gyakorolt kölcsönhatása egyértelműen pozitív mérleget mutat.

12. AZ IVS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ESZKÖZEI

12.1. A célok elérését szolgáló nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

Az önkormányzat a városfejlesztési célok megvalósulását, a fenti célok elérését különböző egyéb nem beruházási jellegű tevékenységekkel is igyekszik segíteni. Valamennyi letehető felsorolt eszköz hatékony segítséget nyújthat, de minden fejlesztés esetében egyedi elbírálás alapján kell eldönteni, hogy melyik lesz a leghatékonyabb és pénzügyileg is legolcsóbb megoldás.

12.1.1. Kiszámítható szabályozási környezet biztosítása

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia céljainak elérését meghatározza az a környezet, amelyben meg kell valósítani a tervezett fejlesztéseket, nemcsak a természeti és infrastrukturális környezet, hanem ezek mellett a helyi önkormányzat és annak szabályozási gyakorlata. A stratégia sikeres megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzat konzisztens és kiszámítható jogalkotói és jogalkalmazói magatartása, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítása és fenntartása.

Az önkormányzat rendeletalkotó tevékenységével elő kell segítenie a városfejlesztéshez szükséges szakmai és szervezeti háttérfeltételek erősödését, ezzel is csökkentve a tervezett városfejlesztési akciók és a befektetések kockázatát.

A megvalósítás érdekében szükség van a városfejlesztési feladatok és felelőségi körök pontos meghatározására, valamint az együttműködés és kommunikáció hatékony formáinak kialakítására, a fejlesztésben érdekelt önkormányzati osztályok, városi szervezetek és befektetők között.

A városfejlesztési célok teljesülése érdekében az önkormányzatnak vizsgálnia kell a kölcsönös előnyökön alapuló partnerségi, együttműködési formák lehetőségét.

12.1.2. Tervalku, mint a településfejlesztés egyik lehetséges eszköze

Hajdúhadház Város Önkormányzatának költségvetése és szűkös forrásai nem teszik lehetővé, hogy anyagi eszközökkel is támogassa a fejlesztések megvalósulását. Az önkormányzat az elmúlt évek fejlesztéseihez jelentős állami és európai uniós forrást igényelt, amelyek segítségével valósultak meg a szükséges beruházások.

Hajdúhadház Város Önkormányzata rendelkezésére állhat a tervalku, mint eszköz annak érdekében, hogy a tervezett fejlesztések rövidebb idő alatt megvalósuljanak.

Az 1997. évi LXXVIII. az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény 30/A. § első bekezdése értelmében a települési önkormányzat egyes, a településrendezési eszközökben rögzített célok megvalósítására településrendezési szerződést köthet az érintett ingatlan tulajdonosával, illetve az ingatlanon beruházni szándékozóval. A fejlesztési projektek volumenének és komplexitásának függvényében az önkormányzat az egyes fejlesztőkkel, beruházókkal – az érdekeinek megfelelően – a településrendezési szerződés keretén belül tervalkut köt.

Tervalku legtöbbször olyan, a szabályozási tervben tett engedményeket jelent, amelyekért cserébe a magánfejlesztő önkormányzati fejlesztési feladatokat vállal át. Az önkormányzat és magánfejlesztő között létrejött megállapodás igyekszik ösztönözni a magántőke hozzájárulását valamely közösségi cél megvalósulásához (pl. a befektetés környezetében levő közterületek rendezése, színvonalas kialakítása, környezetvédelmi beruházásokban való részvétel stb.).

Az önkormányzat tehát engedményeket tehet a szabályozási előírásokból vagy más, nem anyagi jellegű támogatást nyújthat a magánfejlesztőnek, ha az részben vagy egészben átvállalja a fejlesztés előfeltételeinek megteremtésével illetve esetleges következményeinek kezelésével kapcsolatos önkormányzati terheket (pl. szabályozási terv készítése, úthálózat-fejlesztés), vagy ha a beruházás városi közcélokat (is) szolgál (pl. városképi szempontok érvényesülése).

Az önkormányzat minden egyes projekt esetében külön döntést kell hozzon a tervalku alkalmazásának lehetőségéről és annak pontos tárgyáról valamint a lebonyolításáról. Ezen eszköz alkalmazásával lehetőség nyílik arra, hogy a tervezett fejlesztések rövidebb idő alatt megvalósuljanak.

12.1.3. Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, mint a befektetés ösztönzés eszköze

A városrehabilitációs és városfejlesztési elképzelések és programok megvalósításának ösztönzéséhez és a beruházók megnyeréséhez a városnak megfelelő városmarketingre van szükség, amely a befektetés-ösztönzés eszközeként is funkcionál.

A hatékony városmarketing IVS-ben is megfogalmazott főbb eszköze az információs és kétirányú csatornák fejlesztése keretében a települési hírportál folyamatos fejlesztése és karbantartása, aktualizálása.

A hírportál lehetőséget biztosít arra, hogy az érdeklődők és a beruházók tájékozódjanak a városról.

Kiemelt tényező, hogy a hírportál fejlesztését megelőzően beazonosításra kerüljenek azok a célcsoportok, akiket az önkormányzat meg akar célozni. Így:

- helyi lakosság, mikrotérség lakossága, kistérség lakossága – alapvető feladat a tájékoztatás, a programok és rendezvények bemutatása
- befektetni szándékozó magánszemélyek, vállalkozások és befektetők – számukra a legfontosabb, hogy információt hordozzon a honlap a település rendezési- és szabályozási tervéről, a fejlesztési területek adottságairól, a rendelkezésre álló beépíthető telkekről, települési fejlesztési elképzelésekről. Ehhez kapcsolódóan speciális ismertetőt kell készíteni, amely befektető-orientáltan mutatja be a város adottságait és az ipari területeket, vonzóvá téve ezáltal számukra a települést.
- a városban működő különböző szervezetek számára szintén a fejlesztési elképzelésekről ad információkat
- turisták számára, akik a település bemutatása és nevezetességei mellett a látogatható és érdekes programokra is kíváncsiak. Számukra a természeti és kulturális örökség bemutatása, a város hangulatának tolmácsolása segíthet abban, hogy eljőjenek a városba. Fontos, hogy pozitív képet kapjanak és a későbbiekben alkossanak a városról. A városról kialakított képhez nem csak az épületek és ingatlanok állapota/állaga tartozik hozzá, hanem a látványosságok (pl. kiállítások, múzeumok), rendezvények, kulturális események is hozzájárulnak.

A városmarketing tevékenység tehát a marketing eszköztárát használja fel ahhoz, hogy a település sajátosságait bemutassák és Hajdúhadház, mint város városidentitását tudatosítsák mindenkiel, aki kapcsolatba kerül a településsel.

A hatékony és következetes városmarketing tevékenységhez nem szükséges jelentős forrás, az önkormányzat a jelenlegi szervezeti apparátussal biztosítani tudja ennek megfelelő működését.

A hatékony városmarketing-tevékenység új projektek kidolgozásához, a futó projektek lebonyolításának elősegítéséhez képes hozzájárulni. Ebben az Önkormányzat elsősorban a kezelésében levő adatvagyon megosztásával lehet hatékony, a beruházásokhoz potenciálisan kapcsolódó adatok, anyagok jelentős része ugyanis elektronikusan is rendelkezésre áll. Ennek megfelelően az Önkormányzat:

- saját honlapján közzéteszi a tervezett programokat, pályázatokat, fejlesztési lehetőségeket
- ezzel párhuzamosan a havonta egy alkalommal megjelenő Hajdúhadházi Lapokban ad ezekről tájékoztatást
- lakossági és egyéb fórumokat rendez a tervezett beruházásokról, szabályozási tervekről.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia városfejlesztési tevékenységeinek megismertetésére többek közt az alábbi eszközök állnak az önkormányzat rendelkezésére:

- az IVS közösségi tevékenységeihez kapcsolódó helyi társadalmi akciók megszervezése
- Hajdúhadházi Lapokban cikkek, beszámolók, különszám a fejlesztésről
- szórólap, információs kiadvány létrehozása projekthez kapcsolódóan
- a fejlesztések kifüggesztése a település több pontján.

12.1.4. Egyéb kedvezmények

Az önkormányzat szűkös forrásai nem teszik lehetővé, hogy helyi adókedvezményeket, építési illeték kedvezményeket biztosítsanak a magántőke mobilizálása érdekében.

Különösen indokolt esetben az Ipari Zónába történő betelepülés esetén az önkormányzat az alábbi eszközöket alkalmazza:

- 5 évre kedvezményes adózás biztosítása a betelepülő új foglalkoztató számára

- a terület ingyenes bérletbe adása hosszú távra (a fejlesztés és foglalkoztatás időtartamára).

A kedvezmények biztosításának legfőbb meghatározó tényezője az, hogy a befektetésből a közsféra által nyert előny hosszú távon egyensúlyban legyen a kedvezményekkel.

12.2. Az integrált stratégia megvalósításával kapcsolatos szervezeti elvárások

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia megvalósítása során biztosítani kell:

1. a stratégia egészének folyamatos karbantartását
2. az elért eredmények visszacsatolását a stratégia tervezési folyamatába
3. a stratégia által kijelölt akcióterületi alapú fejlesztések professzionális és hatékony megvalósítását.

Az 1-2. feladatok megvalósítása az ún. „stratégiai menedzsment” feladata, míg a 3. az „operatív menedzsment” tevékenységébe tartozik.

12.2.1. Hajdúhadház Város Önkormányzata – stratégiai menedzsment

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia stratégiai menedzsment feladatait Hajdúhadház Város Önkormányzata látja el, mely jogi személyként működik, feladatait és hatáskörét az önkormányzati jogokat gyakorló képviselő testülete látja el. A képviselő testület feladata a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása. A hatásköröket a polgármesterre és a bizottságaira, kisebbségi önkormányzataira és – a törvényben meghatározottak szerint – társulásaira ruházhatja át.

A stratégiai menedzsment fő feladatai a városfejlesztési feladatok megvalósulásában:

- Az IVS megvalósulásának folyamatos nyomon követése, értékelése. Ennek keretében az elhatározott fejlesztések megvalósulásának nyomon követése, azok elvárt eredményeinek és hatásainak értékelése, az IVS által kitűzött célok teljesülésének figyelemmel kísérése.
- A városfejlesztés társadalmi, gazdasági és szabályozási környezete változásának figyelemmel kísérése, a külső feltételrendszer változásainak a stratégiai célokra és eszközökre gyakorolt hatásainak elemzése, értékelése.
- A városi társadalom és gazdaság igényeinek és lehetőségeinek feltárása, azok változásainak beépítése az IVS cél- és eszközrendszerébe.

12.2.2. Hajdúhadház Város Polgármesteri Hivatala

A képviselő testület egységes hivatalt hoz létre – Hajdúhadház Város Polgármesteri Hivatala elnevezéssel – az önkormányzat működésével valamint az államigazgatási ügyek döntésére történő előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátására.

A polgármester az önkormányzat képviselője, annak egész működéséért felelős. Hajdúhadház város polgármestere feladatait főállásban látja el.

A képviselő testület saját tagjai közül a polgármester helyettesítésére, munkájának segítésére egy társadalmi megbízatású alpolgármestert választ.

A Hivatalt a jegyző vezeti. A jegyző ellátja a számára megállapított államigazgatási hatósági

feladatokat. Feladatai közé tartozik az önkormányzati törvényben és a szabályzatban meghatározottakon túl:

- a hivatalban folyó munka szervezése irányítása
- a képviselőtestület tájékoztatása a testületet érintő jogszabályokról
- gondoskodik a hivatal dolgozóinak rendszeres továbbképzéséről
- gondoskodik az önkormányzat működésével kapcsolatos ügyviteli feladatok ellátásáról

A hivatal belső szervezeti egységei az Irodák. Az Irodák közvetlen irányítását az irodavezetők látják el. Az irodavezetőket távollétükben az irodavezető helyettesek helyettesítik.

A Polgármesteri Hivatalon belül megtalálható:

- az alá- és fölérendeltség, illetve
- azonos szinten a mellérendeltség.

A szervezeten belül alá- és fölérendelt viszonyban működnek az egyes vezetői szintekhez tartozó: vezetők, illetve vezetőkhöz tartozó beosztottak. Az azonos vezetői szinthez tartozó munkakörök között mellérendeltségi viszony van.

Az IVS megvalósulását elsődlegesen a polgármester koordinálja, amely a kapcsolódó feladatokat a jegyző és aljegyző részére továbbítja. Az aljegyző irányítása alatt álló Irodák pedig felelnek a megvalósításért és a megvalósítás során felmerülő akadályok elhárításáért.

12.2.3. A városfejlesztési tevékenység elhelyezése az önkormányzati szervezetrendszerben

Az önkormányzati feladatok ellátásában a képviselő-testület munkáját a polgármester (1 fő), az alpolgármesterek (1 fő), a testület bizottságai (11 db).

A Képviselő-testület az alábbi állandó bizottságokat hozza létre:

• Ügyrendi, Etikai és Közrendvédelmi Bizottság	5 fő
• Pénzügyi Bizottság	3 fő
• Szociális, Családvédelmi és Egészségügyi Bizottság	3 fő
• Oktatási és Művelődési, Ifjúsági és Sport Bizottság	3 fő
• Gazdasági és Városfejlesztési Bizottság	5 fő
• Cigány Kisebbségi Bizottság	3 fő

A testület 6 bizottsága saját szakterületén közreműködik a városfejlesztési tevékenységeket megalapozó különböző dokumentumok tervezésében, véleményezésében, figyelemmel kísérik a fejlesztések megvalósítását, felügyelik a feladatkörükhöz kapcsolódó önkormányzati intézmények működését. Az általános hatáskörök mellett a bizottságok többsége speciális feladatokat is ellát a városfejlesztéshez kapcsolódóan, amelyek jelentősége az Integrált Városfejlesztési Stratégia kidolgozása és megvalósítása szempontjából is fontos.

A Polgármesteri Hivatal szervezeti egységei közül a városfejlesztési tevékenységek a Gazdasági és Városfejlesztési Bizottság és a Műszaki, beruházási és városfejlesztési iroda tevékenységi körébe tartoznak.

12.2.4. Az akcióterületi célok megvalósításáért felelős operatív menedzsment

Az önkormányzat az akcióterületi célok felügyeletére (és majdan minden további akcióterv keretében elindított projekt esetén) egy projektmenedzsment szervezetet jelöl ki. A projektmenedzsment szervezet tevékenységét támogatják a Polgármesteri Hivatal, a

fejlesztésben részt vevő egyéb önkormányzati intézmények kijelölt képviselői, és a Városgondnokság vezetője.

A projektmenedzsment szervezet felelős:

- az operatív feladatok ellátásáért;
- a projekt tervek és célok jóváhagyásáért,
- a projekttel kapcsolatos stratégiai döntések meghozataláért,
- a jogi kötelezettség vállalások jóváhagyásáért
- a képviselő-testület felé menő információ és adatszolgáltatások jóváhagyásáért.

A projektmenedzsment szervezet tagjai:

1. Projektvezető - projektmenedzser: felel a projekt fent részletezett előkészítési szakaszáért és a teljes megvalósulásáért is, az ütemterv tartásáért, koordinálja a teljes projektmenedzsment szervezetet és felügyeli az alvállalkozók munkáját, beszámol a projekt előrehaladásáról és eredményeiről, és adott esetben koordinálja a közbeszerzések előkészítését és lebonyolítását.
2. Projekt pénzügyi vezető – pénzügyi menedzser: ellátja a projekt folyamatos költségvetési és pénzügyi felügyeletét, biztosítja a cash-flow-t, befogadja és ellenőrzi a számlákat, pénzügyi kockázat elemzést végez.

Szükség esetén kinevezésre kerülhet

- Kommunikációs vezető: felel a belső és külső kommunikációs és PR feladatok megtervezéséért és végrehajtásáért, a projekt és eredményeinek széles körben való bemutatásáért, biztosítja a hatékony információáramlást, szóvivőként képviseli a projektet.
- Projektasszisztens: adminisztratív feladatok ellátása, projekt iktatás és dokumentumtár vezetése.

12.3. Településközi koordináció mechanizmusai

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiával, illetve az ahhoz kapcsolódó projekt elképzelések településközi koordinációja elsődlegesen a Hajdúhadházi Kistérség keretein belül, másodsorban a hajdúhadházi mikrotérségen belül, harmadsorban pedig Hajdúhadházi Járás keretein belül valósult meg.

Hajdúhadház a Hajdúhadházi kistérség tagja és központja.

Hajdúhadház elhelyezkedése a hajdúhadházi kistérségben

www.nfu.hu

Hajdúhadház Város Önkormányzata az Integrált Városfejlesztési Stratégiájának kialakítása során nagy hangsúlyt fektetett a szomszédos települések önkormányzatai által kialakított elképzelésekhez történő harmonizációra. A stratégia a rendelkezésre álló településrendezési és -fejlesztési koncepciókkal, valamint a szabályozási tervekkel, az egyes szakpolitikai ágak fejlesztési elképzeléseivel, a kistérség és a régió hosszú távú fejlesztési terveivel összhangban, azok messzemenő figyelembe vételével került kialakításra.

Az önkormányzat a stratégia kidolgozása folyamán a koncepciók vizsgálata mellett a szomszédos településekkel folyamatos konzultációt folytatott az esetlegesen közösen megvalósítandó fejlesztési elképzelésekről, a környező településeket is érintő, azok környezeti, gazdasági és társadalmi tényezőit befolyásoló kérdések esetében.

Az egyeztetések során ismételten beigazolódott, hogy a fejlesztési elképzelések szervesen illeszkednek bele a kistérség, a járás jövőjével kapcsolatos tervezési keretekbe.

12.4. Ingatlangazdálkodási koncepció elkészítése

Hajdúhadház önkormányzat vagyonára és a vagyonnal való gazdálkodás szabályaira vonatkozóan a többször módosított 3/2006. (I. 24.) rendelet vonatkozik.

12.4.1. Az önkormányzat ingatlanvagyon

A helyi önkormányzat tulajdona az önkormányzati feladatok ellátását és az önkormányzati célok megvalósítását szolgálja. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény és az ez alapján készült fenti önkormányzati rendelet szerint az önkormányzat vagyona két fő csoportba és három alcsoportba osztható. Ezek a csoportok meghatározzák a rendelkezés és hasznosítás módját is.

A vagyon – rendeltetése szerint - (Ör. 3 § (2)) a törzsvagyonból és a törzsvagyon körébe nem tartozó vagyonból tevődik össze. A törzsvagyonba tartozó vagyontárgyak körét törvények, valamint az önkormányzat hivatkozott rendelete állapítja meg.

A törzsvagyon tárgyai forgalomképtelenek, vagy korlátozottan forgalomképesek. A forgalomképeség korlátozására azért van szükség, hogy az önkormányzat kötelező feladatainak ellátásához szükséges vagyon az önkormányzat tulajdonában maradjon.

A forgalomképtelen törzsvagyon tárgyai a törvény erejénél fogva:

1. Helyi közutak és műtárgyaik
2. A terek és a parkok
3. A vizek és a közcélú vízi létesítmények
4. A levéltári anyagok

A korlátozottan forgalomképes törzsvagyon tárgyai a törvény erejénél fogva:

1. A közművek
2. Intézmények
3. Középületek
4. Műemlék épületek
5. Védett természetvédelmi területek
6. Vízi közművek
7. Muzeális emlékek

Az önkormányzati rendelet alapján az önkormányzat tulajdonában lévő köztéri műalkotások, egyéb művészeti alkotások is ide kerültek besorolásra.

Ezen vagyontárgyakon kívül minden egyéb vagyon az önkormányzat forgalomképes vagyonának minősül.

12.4.2. Az ingatlangazdálkodás alapelvei

Az önkormányzati vagyongazdálkodás célja, hogy az önkormányzat vagyonából származó jövedelmét növelje, ezzel teremtve fejlesztési forrásokat az egyéb beruházásokhoz.

Jelenleg a Városgondnokság látja el az önkormányzat ingatlanvagyonának karbantartása, állagmegóvása feladatokat, ezen feladatmegosztáson az önkormányzat nem kíván módosítani.

Az önkormányzat vagyongazdálkodását jellemző legfontosabb jellemzők:

- a vagyonfelélés illetve az ehhez vezető folyamatok megakadályozása, az önkormányzati vagyon megtartása, növelése és gazdaságos működtetése
- a vagyon hasznosításából származó jövedelem nem fordítható a működési költségek fedezésére – hiszen ez vezet ebben az esetben a vagyon feléléséhez -, ezt mindenképpen beruházásra, jövedelemterhelő tevékenységre fordítja
- az önkormányzati vagyon „értékének” megtartása, azaz megfelelő állagmegóvás, karbantartás és működtetés.

Az önkormányzati vagyon értékének megtartása érdekében az önkormányzat (illetve a fenntartást végző Városgondnokság) különböző tevékenységeket folytat, így:

- állagmegóvás és javítás keretében olyan pótlás jellegű beruházások, amelyek keretében a funkció ellátásra való alkalmasságot biztosítják
- fejlesztés jellegű beruházás, amikor az adott funkció magasabb minőségű vagy alacsonyabb költségű, hatékonyabb ellátásához szükséges a beruházás
- funkcióbővítés illetve funkcióváltás során az eredeti rendeltetéséhez képest további új funkciókkal történő bővítés vagy pedig teljesen új funkcióra történő fejlesztés.

A forgalomképtelen törzsvagyon tárgyai esetében (helyi közutak és műtárgyaik, terek és a parkok, vizek és a közcélú vízi létesítmények, levéltári anyagok) az egész városra kiterjedő folyamatos és tervszerű állagmegóvás és – javítás mellett kiemelt cél a minél nagyobb mértékű lefedettség elérése a korszerű (pormentes) burkolatok kihelyezésében – fejlesztés jellegű beruházás – különös tekintettel az ebből a szempontból hátrányos helyzetben lévő területekre (pl. szegregátumok). Amellett, hogy ezzel jelentős mértékben javulnak a városi közlekedés feltételei (és ezáltal a közszolgáltatások elérhetősége), ezek a beruházások jelentős pozitív hatást gyakorolnak az érintett területek ingatlanjainak értékére is.

Hasonlóak mondhatóak el a város több szempontból még kihasználatlan zöld- és rekreációs célú hasznosítás lehetőségét rejtő területeiről (a városközponton kívüli területeken belül), amelyek esetében az Önkormányzat a zöldterület-rendezés és a revitalizáció mellett új közösségi funkciók kialakítását is meghatározóan fontosnak tartja (funkcióbővítés). Ezek a beavatkozások az érintett városi lakóterület lakókörnyezetében alapvető minőségjavulást eredményeznek, különös tekintettel a peremrészekben található szegregátumokra.

A korlátozottan forgalomképes törzsvagyon esetében (közművek, intézmények, középületek, műemlék épületek, védett természetvédelmi területek, vízi közművek, muzeális emlékek, az önkormányzat tulajdonában lévő köztéri műalkotások, egyéb művészeti alkotások)

Ezen ingatlanok esetén az önkormányzat állagmegőrző- és javító beruházásokat végez azért, hogy a betöltött funkció ellátása minél gördülékenyebben valósulhasson meg. Ezek közül a beruházások közül kiemelkednek a közfunkciókhoz való hozzáférést elősegítő fejlesztések, különös tekintettel az épületek fizikai és egyéb akadálymentesítésére. Az önkormányzat új funkció betelepítésével biztosítja az óvodai, bölcsődei ellátás korszerűsítését, idősök otthona fejlődését, kultúra megőrzését, a kistérségi feladatellátás

korszerűsítését. A központi jelleggel bíró közösségi terek esetében az ingatlangazdálkodás fő iránya a város- és kistérségi központi funkciók megerősítése, a közúti forgalom kiterelése és a közösségi eseményekhez szükséges alpinfrastruktúra és környezet megteremtése.

Ezen vagyontárgyakon kívül minden egyéb vagyon az önkormányzat **forgalomképes vagyonának** minősül. Ezen vagyontárgyak esetében is az állagmegóvás és javítás dominál, azonban fejlesztés jellegű beruházásokat is szükséges végrehajtani, többek között új piacssarnok kialakítása.

Az önkormányzat a forgalomképes ingatlanjait hasznosíthatja:

- eladás, csere, közös hasznosítás, fejlesztést követő értékesítés során.

Jellemzően a meglévő forgalomképes ingatlanokat bérbeadással, saját hasznosítással tartja fenn. Fejlesztéseket saját tulajdonban lévő ingatlanon hajt végre az önkormányzat. A szűkös költségvetés nem teszi lehetővé, hogy az ingatlanokon kizárólag azért történjen fejlesztés, hogy az bérbeadhatóvá váljon.

Az önkormányzat ingatlanvásárlásokat nem tervez – a szűkös anyagi forrásaira tekintettel – kizárólag abban az esetben történik ingatlan vásárlás, amikor egy-egy fejlesztés ezt feltétlenül szükségessé teszi.

12.5. Városfejlesztő társaság

Hajdúhadház város nem kíván Városfejlesztő Társaságot illetve egyéb intézményt létrehozni az Integrált Városfejlesztési Stratégiában leírt feladatok megvalósítására.

A meglévő intézményhálózata tudja biztosítani az IVS-ben foglalt feladatok végrehajtását.

A város önkormányzata 1990-ben hozta létre Hajdúhadház Városi Önkormányzat Városgondnokságát, amely az IVS megvalósításához kapcsolódóan az alábbi feladatokat végzi:

- ellátja a városüzemeltetéssel, kommunális ellátással kapcsolatos feladatokat, úgymint a közterület fenntartás, a település tisztaság, helyi utak, terek fenntartása, az önkormányzat intézményeinek szükség szerinti karbantartási feladatai, esetenként a felújítási és beruházási feladatai bonyolítása, kivitelezése,
- helyi lakásgazdálkodási feladatok ellátása,
- segélyek, és egyéb szociális juttatások kifizetésével kapcsolatos feladatok ellátása,
- helyi döngkút működtetése,
- helyi piac, állatvásár üzemeltetése,
- önkormányzati tulajdonú nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérleti díjának beszedése,
- a vendégház működtetése
- az egészségügyi alapellátás keretében az orvosi rendelő üzemeltetése, a fogorvosi rendelő, a fizioterápia, a gyermekorvosi rendelő üzemeltetése, az anya-gyermek védőnői feladat ellátása,
- az önkormányzat ingatlanvagyonának karbantartása, állagmegóvása.
- Ellátja a Dr. Földi János Általános és Művészeti Iskola, a Bocskai István Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, a Szilágyi Dániel Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola, a három Óvoda, a Szociális Gondozási Központ, a Bölcsőde, a Földi János Könyvtár és a Csokonai Művelődési Ház mint részben önállóan gazdálkodó költségvetési szervek - a munkamegosztás és felelősségvállalásról szóló megállapodás szerinti - pénzügyi-gazdasági feladatait.

13. PARTNERSÉG

13.1. Partnerség és az IVS

Hajdúhadházon egyre nagyobb szerepet kap a tervezési feladatok és a megvalósuló fejlesztések során a partnerség elvének érvényesülése. Mivel az integrált városfejlesztési stratégiának helyi érdekeket kell szolgálnia, így elengedhetetlen az összes érintett helyi szereplő lehető legszélesebb körű bevonása, annak kidolgozásába és végrehajtásába egyaránt.

Jelen fejezetben bemutatjuk, hogy miként tájékoztatja az önkormányzat a települési lakosságot és egyéb érintetteket, milyen formában építi be a véleményeket, ötleteket a fejlesztési stratégiába, s milyen formában tervezi az önkormányzat a partnerség kezelését a megvalósítás fázisában.

Az önkormányzat a partnerség keretében belül három fő fórumot alkalmazott az eddigiekben:

1. A település honlapja – folyamatosan frissülő információkkal
2. Kifüggesztésre kerül valamennyi elfogadott rendelet, közlemény a Polgármesteri Hivatalban és a településen több helyszínen
3. Hajdúhadházi Lapok – a város önkormányzatának hivatalos havilapja

Az önkormányzat célja, hogy a helyi társadalmat és gazdasági szereplőket is folyamatosan bevonja a fejlesztésekbe, így az IVS-ben megfogalmazott célok megvalósításába is.

Az önkormányzat az Integrált Városfejlesztési Stratégia elkészítése során végig szem előtt tartotta, hogy a fejlesztési stratégia eredményessége jelentős részben azon múlik, hogy az önkormányzat milyen arányban ösztönzi a magánérős projektek bekapcsolódását, illetve mennyire birtokolja a lakosság bizalmát és támogatását. A vállalkozói szféra, a magántőke bevonása egyben olyan pótlólagos forrásokat visz a fejlesztésekbe, amelyek az önkormányzati szempontokhoz társulva szélesebb gazdasági alapokra helyezhetik a fejlesztéseket. Ezen túlmenően az eltérő érdekek megjelenése, megfelelő keretek között komplexebbé is teszi a települési fejlesztéseket. A sikeresség egyik fontos feltétele tehát a partnerségben kialakított hosszú távú működési keretek és irányok világos megfogalmazása és közvetítése, az érintettekkel való folyamatos párbeszéd.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia előkészítése, összeállítása és véglegesítése során megtörtént a legfontosabb partnerségi csoportok azonosítása és a partnerség céljainak meghatározása, melyet a következő ábra mutat.

Az IVS-hez kapcsolódó célcsoportok és a partnerség szerepe

**CÉLCSOPORTOK AZ
IVS
MEGVALÓSÍTÁSÁBAN**

- önkormányzat és intézményei
- államigazgatási szervek (pl. munkaügyi központ)
- lakosság
- civil szervezetek
- cigány kisebbségi önkormányzat
- vállalkozások
- környező települések

**PARTNERSÉG FŐ CÉLKITŰZÉSE
AZ IVS MEGVALÓSÍTÁSÁBAN**

- elfogadás és támogatás
- település identitástudat erősítése
- lakosság
 - civil szervezetek
- cigány kisebbségi önkormányzat
 - szakhatóságok
 - vállalkozások
- környező települések

PARTNERSÉGI EGYÜTTMŰKÖDÉS SORÁN ALKALMAZOTT ESZKÖZÖK

- Szakmai egyeztetések, konzultációk
- Lakossági fórum
- Vállalkozói fórum
- Civil fórum
- Tájékoztatás és nyilvánosság (fogadóórák, on-line hírek és újságcikk)

A stratégia végrehajtásába bevonható érdekeltek beazonosítása tehát megvalósult, az önkormányzat folyamatosan tájékoztatja őket az IVS-ben foglalt célok megvalósulásáról.

13.2. A célcsoportok tájékoztatása, az IVS társadalmasítása

A célcsoportok folyamatos tájékoztatása és a rendszeres konzultációs, véleménynyilvánítási lehetőség az Integrált Városfejlesztési Stratégia sikerességének alapvető feltétele.

Társadalmasításhoz kapcsolódó megtett lépések

1. Lakossági fórum, kérdőívek
2. Magánszféra – vállalkozói szektor bevonása a tervezett fejlesztések egyeztetésébe
3. Civil szervezetek bevonása, tájékoztatása
4. Tájékoztatás és nyilvánosság, a település bevonása az IVS céljainak kialakításába
5. Szakterületi egyeztetések

13.2.1. Lakossági fórum, kérdőívek

2012. november 19-én lakossági fórum keretében került ismertetésre az Integrált Városfejlesztési Stratégia célrendszere, a tematikus célok és a részletes célok egyaránt. Emellett pedig kérdőíves felmérést is végeztünk.

A lakosság az alábbi fejlesztési javaslatok hangzottak el, melyek beépítésre kerültek az Integrált Városfejlesztési Stratégia célrendszerébe:

- Közterületek, utak javítása
- Közbiztonság, kamerák elhelyezése
- Játszótér kialakítása
- Parkoló
- Szociális fejlesztések
- Parkrendezés
- Orvosi ellátás
- Sportlétesítmények
- Közösségi terek
- Bölcsőde
- Zöldfelület képzés, parkosítás, pihenőövezetek

13.2.2. Magánszféra – vállalkozói szektor bevonása a tervezett fejlesztések egyeztetésébe

Az IVS készítésébe az önkormányzat vezetése a lehető legszélesebb körben be kívánta vonni az üzleti (magán)szféra képviselőit is. A magánszféra bevonása a stratégiai irányok kijelölésébe a magánszféra aktivizálásának, felelős fejlesztő tevékenységének alapfeltétele. Az IVS készítése során a bevonás módszere a magánszereplők, elsősorban a fejlesztendő területen működő kis- és középvállalkozások képviselőinek megkeresése volt, akik írásban juttatták el véleményeiket a város főbb céljaihoz kapcsolódóan.

A megfogalmazott vélemények alapján a vállalkozók egyetértenek a fejlesztésekkel, azokat időszerűnek és szükségesnek tartják. A vállalkozói szektor által megfogalmazott javaslatok, melyek beépítésre kerültek az Integrált Városfejlesztési Stratégia célrendszerébe:

- városközpont fejlesztése
- parkolás kérdésének rendezése a központi területeken
- ipari területek fejlesztés
- infrastrukturális fejlesztések

13.2.3. Civil szervezetek bevonása, tájékoztatása

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia célkitűzéseinek véleményezésére került sor a civil szervezetek körében is.

Az egyeztetésen három fő fejlesztendő kérdéskör merült fel:

- zöldterület képzés
- a sportolás lehetőségeinek bővítése
- közösségi tér kialakítás – nagyobb rendezvények kialakítására alkalmas tér létrehozása.

Valamennyi javaslat beépítésre került az Integrált Városfejlesztési Stratégia tematikus céljai közé.

13.2.4. Tájékoztatás és nyilvánosság, a település bevonása az IVS céljainak kialakításába

Az önkormányzat az IVS kidolgozása során véleményező ívvel kérte ki a lakosság, a civil szervezetek, a vállalkozások véleményét a stratégiával, az abban megfogalmazott célkitűzésekkel kapcsolatosan.

A felmérés az önkormányzat honlapján jelent meg (www.hajduhadhaz.hu). A véleményeket elektronikus úton illetve személyesen egyaránt el lehetett juttatni a település önkormányzatához.

14. Az IVS ÉS A SZAKPOLITIKAI TERÜLETEK

Az IVS a szakpolitikai területek széleskörű egyeztetésének eredményeként jött létre. Az egyeztetések folyamán sor került az egyes szakterületek vezető hivatalnokainak, szakértőinek bevonására, állásfoglalásaik megvitatására. Az érintett szakterületekkel (Irodákkal) folyamatos volt a kommunikáció.

Látható, hogy a tervezett fejlesztéseket valamennyi érintett csoporttal egyeztette az önkormányzat, ötleteiket, véleményüket megismerte és valamennyi javaslatukat beépítette.

A partnerség építésének és a partnerekkel való párbeszéd színteréül szolgáló intézményes keretek, alkalmazott eszközök közé sorolható:

- Szakmai egyeztetések, konzultációk
- Lakossági fórum
- Vállalkozói fórum
- Civil fórum

Tájékoztatás és nyilvánosság (fogadóórák, on-line hírek és újságcikk)

14.1. A partnerség jellemzően várható eredményei, azok értékelése

Az IVS csak akkor lehet sikeres, ha tükrözi a lakosság igényeit, így nem elég a lakosság tájékoztatása, a vélemények összegyűjtése, azokat be is kell építeni a dokumentumba.

A lakosság mellett a civil szféra és a vállalkozói szektor valamint az intézményi szereplők is tájékoztatásra kerültek, akik megfogalmazták elképzeléseiket.

Ahogy a korábbiakban bemutatásra került, valamennyi beérkező észrevétel és hozzászólás értékelésre került és megtörtént az IVS-ben a figyelembe vétele.

14.2. A partnerség fenntartása

A kialakított partnerségi kapcsolatok 3 intézkedési szinten és idődimenzióban kapcsolódnak a város integrált stratégiai programjának lebonyolításához:

- A partnerszervezetek részt vesznek/vettek a stratégia kialakításában, egyeztetésében, véleményezésében.
- A stratégia elemeiként szolgáló intézkedések és konkrét projektek lebonyolításában számítunk a kompetens szakpolitikai szereplők, szervezetek, intézmények, cégek és személyek közreműködésére, támogató együttműködésére.
- Az IVS lebonyolításának ellenőrzése, monitoringja megköveteli a nyilvánosság és a partnerség elveinek való megfelelést. Ennek érdekében a tervezett ellenőrzéseket és felülvizsgálatokat, illetve azok egy részét az önkormányzattól független szereplőnek kell elvégezni, míg a városnak gondoskodnia kell az eredményeket folyamatos társadalmasításáról.

15. AZ IVS EREDMÉNYEINEK NYOMON KÖVETÉSE („MONITORING”) ÉS AZ IVS RENDSZERES FELÜLVIZSGÁLATA, AKTUALIZÁLÁSA

A célok teljesülését monitoring ellenőrző rendszer kiépítésével fogja az Önkormányzat nyomon követni. A monitoring ellenőrző rendszer feladata, hogy vizsgálja hogyan teljesülnek az Integrált Városfejlesztési Stratégiában megfogalmazott indikátorok valamint azok nem teljesülése esetén a szükséges intézkedésekre javaslatot tegyen.

A stratégia megvalósulásának monitoringját nyilvános éves jelentések, közbenső és utólagos értékelések biztosítják. Ezeket a dokumentumokat a Titkársági Iroda pályázképzéssel foglalkozó csoportja állítja és gyűjti össze.

Az éves jelentés főbb pontjai az alábbiak:

- a lezajlott építési, eszközbeszerzési és szolgáltatási közbeszerzési eljárások ismertetése
- az egyes szerződések teljesítésének állása
- a kifizetési kérelmek összetétele, támogatástartalma
- a kifizetések teljesülése
- kitűzött projektcélok elérése
- a felmerült problémák és lehetséges kockázatok
- a projekttervben szükséges módosítások.

A jelentéshez az előrehaladást igazoló dokumentumok másolatát csatolja a végrehajtásért felelős szervezet, melyek az előrehaladás függvényében az alábbiak közül kerülnek ki:

- közbeszerzési eljárások dokumentumai
- szerződések
- számlák
- kifizetés bizonylatai
 - engedélyek
 - ellenőri igazolások
 - szállítólevelek
 - átadás-átvételi jegyzőkönyvek
 - teljesítés igazolások
- könyvvizsgálói igazolás.

Az előrehaladási jelentés elkészítése során az Iroda minden év március végéig rendszeres adatszolgáltatást kér az önkormányzat illetékes irodáitól és ügyintézőitől az integrált városfejlesztési stratégiához kapcsolódó helyzetelemzésekben szereplő előző évi önkormányzati adatokra vonatkozóan. Ezt az iroda összegzi, valamint kiegészíti a szükséges KSH adatokkal.

Ezen adatok alapján az Iroda elkészíti az integrált városfejlesztési stratégia frissítését, továbbvezetését, szükség esetén külső szakértő igénye vételével. Értékeli a lezajlott folyamatokat, amit – a tevékenysége során ellátott előirányzott – folyamatellenőrzés, valamint a műszaki tervek, tartalmak megvalósulási tapasztalataival kiegészít. Elemzi és előrejelzi az ingatlanpiac alakulását, a gazdasági folyamatokat és kilátásokat, összegzi a fejlesztési és nem fejlesztési jellegű tevékenységek előre haladását, a környezeti hatásokat, valamint az együttműködések és a partnerség aktuális helyzetét. Mindezek alapján minden év június végéig nyilvános jelentést készít, amelyet a Gazdasági és Városfejlesztési Bizottság számára benyújt. Részben az éves jelentések felhasználásával, részben átfogó és részletes értékelések elvégzése mellett 2015-ben közbenső és 2018-ben utólagos összegző értékelést is készít november végéig, melyet szintén benyújt Gazdasági és Városfejlesztési Bizottság számára. A Bizottság feladata ennek az elemzésnek a képviselő-testület elé terjesztése.

A jelentéseket a Képviselő Testület minden év szeptember végéig elfogadja.

Elfogadás után a jelentés, illetve a hosszabb távú programozási elemekből származó konkrét feladatlebontrások alapján a Bizottság október végéig javaslatot tesz az integrált fejlesztési célok és beavatkozási irányok, intézkedések, azaz az integrált fejlesztési tevékenységek fenntartására, illetve módosítására, megújítására, kiterjesztésére. A pénzügyi összefüggéseket a vonatkozó önkormányzati bizottságok és vezető tisztségviselők novemberben hozzáillesztik az éves javaslatokhoz. Ezt véleményezés és közös egyeztetés után a testület határozatban fogadja el minden év decemberében. A határozat tartalmaz minden lényeges önkormányzati és társasági feladatot az integrált városfejlesztés következő évi, illetve további fenntarthatóságához kapcsolódóan.

Az IVS-t javasolt 5 évente külső szakértővel felülvizsgáltatni, aki megvizsgálja a hosszútávú és középtávú célkitűzés teljesülését. Feladata ezen kívül a tervezett tendenciák alakulásának nyomon követése, az ezeket fenyegető veszélyek, ellentétes folyamatok feltérképezése és bemutatása. A felülvizsgálat ezen kívül tartalmazza a célok eléréséhez szükséges lépések meghatározását, valamint indokolt esetben azok korrekcióját.

16. ANTI-SZEGREGÁCIÓS TERV

Hajdúhadház Város Integrált Városfejlesztési Stratégiájának eleme az elkészítésre kerülő anti-szegregációs terv, amely az IVS helyzetelemzésének eredményein alapulva, a Városfejlesztési Kézikönyv (Második, javított kiadás, 2009. január 28.) alapján kerül összeállításra.

Az Antiszegregációs Terv elsősorban területi dimenzióban, a szegregációs folyamatok szempontjából vizsgálja az esélyegyenlőségi problémák meglétét Hajdúhadházon. Az anti-szegregációs terv célja, hogy a város felmérje azon területeit, ahol a szegregáció már megindult, illetve ahol előrehaladott állapotban van, és a fentiek szellemében kidolgozzon a szegregáció oldására irányuló programokat. Ezen szempontokat figyelembe véve az

Antiszegregációs terv szerkezete:

I. Helyzetelemzés

1. Szegregátumok, illetve szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása és a lehatárolt területek helyzetének elemzése
2. Tervezett fejlesztések szegregációs hatásának felmérése

II. Anti-szegregációs program fejezet

Az anti-szegregációs terv két fő részre bontva került kidolgozásra. Az első részben áttekinti a város szegregáció szempontjából fontos adottságait, a városban található szegregátumok jellemzőit, majd a második részben a szegregátumokban tervezett beavatkozásokat, intézkedéseket és megfogalmazza az intézkedési tervet, majd áttekinti az anti-szegregációs tevékenységek egyéb szempontjait.

16.1. Helyzetelemzés

A szegregációs mutatók meghatározása több kritérium alapján történt. A 2001-es népszámlálási adatokon alapuló szegregációs mutató szerint:

Hajdúhadház településen **szegregátumnak** azokat a területeket nevezzük, ahol az **aktív korú népességén belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya** mindkét mutató tekintetében **magasabb, mint 50%**.

Szegregációval veszélyeztetett területnek nevezzük azokat a városi területeket, ahol a fenti mutató 40-50% közötti értéket vesz fel.

A segélyezési adatokon alapuló szegregációs mutató szerint:

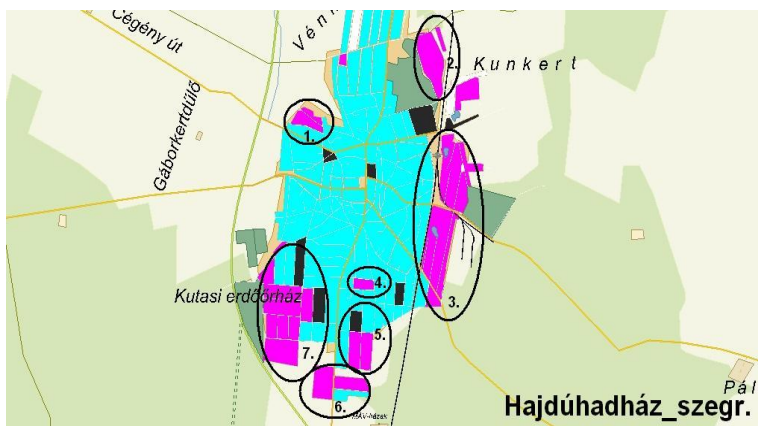
Szegregátumnak nevezzük azokat a területeket, ahol a rendszeres szociális támogatásoknak a lakossághoz/lakások számához viszonyított aránya eléri a városi (kerületi) átlag kétszeresét.

Szegregációval veszélyeztetett területnek tekintjük azokat a területeket, ahol a rendszeres szociális támogatásoknak a lakossághoz/lakások számához viszonyított aránya eléri a városi átlag 1,7-szeresét.

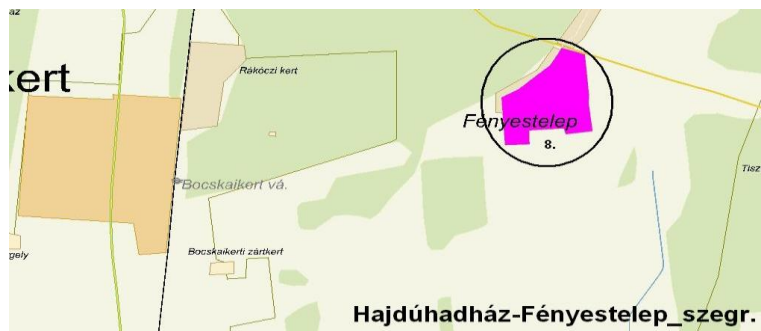
A **szegregátumnak** tehát azok a területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt.

A szegregátumok lehatárolásának kiindulópontját a KSH által szolgáltatott szegregációs térképek adják, melyeken bemutatásra kerülnek a 2001-es népszámlálási adatokon alapuló szegregációs mutatónak megfelelő szegregált és szegregálódással veszélyeztetett területek. A KSH azokat a területeket jelöli meg szegregátumként, amelyek népességszáma elérte a népszámlálás idején az 50 főt.

Szegregátumok Hajdúhadházon

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Forrás: KSH 2001.

A térkép megmutatja, mely területek tesznek eleget a szegregátum kritériumainak (vagyis ahol a szegregációs mutató 50%, illetve a fölötti értéket vesz fel). Mutatják továbbá, hogy melyek azok a területek, ahol a szegregációs mutató 40 % feletti, tehát még nem éri el a szegregációs mutató küszöbértékét, de erősen leromlott területnek számít.

A kartogram olyan területeket is megjelöl, melyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumának, de az alacsony népességszámuk miatt mégsem tekinthetők valódi szegregátumoknak, a későbbiekben ezek nem kerültek elemzésre. A megküldött térképen megjelölték továbbá azokat a területeket, melyek 50 főnél nagyobb lakosságszámmal bírnak, tehát amelyekre javasolt az intézkedési terv elkészítése.

Hajdúhadházon **nyolc szegregátum** található, a **szegregátum 1. terület** a József A.u.- Tompa M. u.- Dorogi u. mindkét oldala- településhatár, a **szegregáció 2. terület** a Vénkert u.- településhatár- vasúti pálya- Viola u.- Vásártér u., a **szegregátum 3. terület** a Botond u. településhatár- Árpád u. mindkét oldala- Erdőalja u.- Nap u.- Széchenyi u.- vasúti pálya közötti rész.

A **szegregátum 4. területet** alkotja a Tóth József u.- Pallagi u.- Nyíl u.- névtelen utca, a **szegregátum 5. terület** a Bedő Albert u.- szabó Gábor u.- névtelen u.- Károlyi Mihály u.- Móricz Zs. u.- Pallagi utca.

A **szegregátum 6. terület** a Szélső u.- Keskeny u. mindkét oldala- Béke útja másik oldalán lévő, a Bedő A. u. magasságáig tartó tömb között nyúlik el, a **szegregátum 7. terület** az Irinyi J. u. településhatár- névtelen u.- Irinyi J. u.- Lehel u.- Dorogiás u.- Sugár u.- névtelen u.- Bercsényi u.- Tóth J. u.- Görgey u.- Radnóti M. u.- Bercsényi u.- településhatár- Zöldfa u.- Ságvári E. u. által lefedett rész. A **szegregátum 8. terület** pedig a Fényestelep.

A szegregátumok elhelyezkedésénél azt látjuk, hogy a település lenti részén négy szegregáció van egymás mellett, középen egy, fentebb két szegregáció, illetve egy szegregáció külterületen helyezkedik el (Fényestelep). A 4-es szegregátum területét kivéve – a peremterületeken 7 szegregátum található, amelyek minden szempontból kedvezőtlen adottságokkal rendelkeznek.

Hajdúhadházon összesen 12.709 fő a lakónépesség, ebből a szegregátum területén 4.413 fő lakik, vagyis a településen a lakosság egyharmada lakik szegregált térségben. Mind a nyolc terület valódi szegregátumnak minősül, ugyanis a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül kivétel nélkül meghaladja az 50%-ot.

HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

A szegregátumok nagyszámú mennyiségére tekintettel külön-külön fogjuk őket elemezni a KSH mutatói szerint.

Hajdúhadház speciális helyzetben van a szegregált területek vonatkozásában, ugyanis viszonylag ritka jelenség a települések viszonyában, hogy a szegregációs térségekben ennyi fiatal élje mindennapjait.

A településen 8 szegregátum található. Ezek között a legkisebb lélekszámú (50 fős) a 4. terület, amely egyedülként nem a város közvetlen peremterületén található, hanem közelebb a városközponthoz. Két terület kis lélekszámmal rendelkezik (a 6-os és a 8-as) a település déli területén lévő szegregátum és a Fényestelep.

A két legnagyobb szegregátum pedig az ún. „Vasúton túli területek” (3.) illetve a város bevezető szakaszán lévő DNY-i irányban lévő szegregátum (7.).

Az alábbi összefoglaló táblázat a szegregátumok összehasonlítását, valamint rangsorolását mutatja be, amely alapján egyenként is tudjuk elemezni a szegregációs területeket.

Mutató megnevezése	Anti-szegr. ter._1.	Anti-szegr. ter._2.	Anti-szegr. ter._3.	Anti-szegr. ter._4.	Anti-szegr. ter._5.	Anti-szegr. ter._6.	Anti-szegr. ter._7.	Anti-szegr. ter._8.
Lakónépesség száma	199 (4.)	662 (6.)	1 440 (7.)	50 (1.)	422 (5.)	78 (2.)	1 482 (8.)	80 (3.)
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	34,2 (4.)	38,2 (8.)	37,2 (6.)	14,0 (1.)	37,2 (7.)	33,3 (3.)	35,6 (5.)	17,5 (2.)
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	55,3 (5.)	56,2 (7.)	53,8 (2.)	72,0 (8.)	55,7 (6.)	55,1 (4.)	54,9 (3.)	52,5 (1.)
Lakónépességen belül 60- X évesek aránya	10,6 (5.)	5,6 (1.)	9 (3.)	14 (7.)	7,1 (2.)	11,5 (6.)	9,5 (4.)	30 (8.)
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	74,6 (4.)	85,5 (8.)	82,6 (6.)	61,1 (2.)	79,6 (5.)	60,5 (1.)	83,1 (7.)	66,7 (3.)
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	0 (1.)	1,1 (7.)	0,3 (6.)	0 (2.)	0 (3.)	5 (8.)	0 (4.)	0 (5.)
Lakásállomány (db)	45 (4.)	136 (6.)	358 (8.)	20 (1.)	98 (5.)	32 (2.)	324 (7.)	37 (3.)
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	55,6 (3.)	78,7 (8.)	64,5 (4.)	50 (1.)	50 (2.)	75 (7.)	64,5 (5.)	73 (6.)
Rendszeres munka-jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	77,3 (3.)	87,1 (8.)	84,1 (7.)	63,9 (1.)	83,4 (5.)	81,4 (4.)	83,8 (6.)	76,2 (2.)
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munka-jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	61,8 (4.)	78,2 (8.)	72 (6.)	50 (1.)	71,1 (5.)	55,8 (3.)	73,8 (7.)	52,4 (2.)

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	21,9 (7.)	12,3 (1.)	14,9 (2.)	34,2 (8.)	16,5 (4.)	17,2 (5.)	15,4 (3.)	18,9 (6.)
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	62,8 (2.)	73,2 (5.)	73,5 (6.)	55 (1.)	69,7 (3.)	73,1 (4.)	75,1 (7.)	82,9 (8.)
Állandó népesség száma	196 (4.)	661 (6.)	1 444 (7.)	51 (1.)	422 (5.)	77 (2.)	1 511 (8.)	80 (3.)
Legfeljebb általános iskola 8 osztályával rendelkezők aránya a 15-59 éves népesség körében	74,6 (4.)	85,5 (8.)	82,6 (6.)	61,1 (2.)	79,6 (5.)	60,5 (1.)	83,1 (7.)	66,7 (3.)
Felsőfokú végzettségűek aránya a 25 év feletti népesség körében	0,0 (1.)	1,1 (7.)	0,3 (6.)	0,0 (2.)	0,0 (3.)	5,0 (8.)	0,0 (4.)	0,0 (5.)
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	52,0 (2.)	68,8 (4.)	76,0 (7.)	84,6 (8.)	69,2 (5.)	37,5 (1.)	69,7 (6.)	60,0 (3.)
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya az akcióterületi lakónépességen belül	70,9 (3.)	77,0 (5.)	79,0 (6.)	58,0 (1.)	84,6 (8.)	74,4 (4.)	79,4 (7.)	68,8 (2.)
Munkanélküliek aránya az akcióterületen (munkanélküliségi ráta)	56,9 (3.)	68,4 (8.)	58,6 (5.)	38,1 (1.)	40,0 (2.)	60,0 (6.)	56,9 (4.)	60,0 (7.)
Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya. (Számítás: tartós munkanélküliek száma/ munkanélküliek+foglalkoztatottak száma)	13,8 (2.)	32,2 (7.)	18,2 (3.)	9,5 (1.)	18,5 (4.)	55,0 (8.)	22,9 (5.)	32,0 (6.)
Azon aktív korúak (15-59 éves) aránya, akiknek 2001-ben a jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatás volt	31,8 (3.)	39,5 (7.)	36,7 (6.)	30,6 (2.)	34,9 (4.)	27,9 (1.)	36,2 (5.)	40,5 (8.)
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	54,6 (3.)	78,5 (8.)	62,7 (4.)	50,0 (2.)	49,0 (1.)	73,1 (7.)	64,2 (5.)	71,4 (6.)
Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	2,3 (1.)	23,7 (7.)	16,2 (4.)	20,0 (6.)	18,8 (5.)	15,4 (3.)	12,9 (2.)	45,7 (8.)

Valamennyi szegregátumban problémaként jelentkeznek a lakosság alulképzettsége, a foglalkoztatottság hiánya, amelyek kezelésére fog majd ráépülni az antiszegregációs terv.

A szegregációs térkép a 2001-es állapotot tükrözi, azonban az önkormányzattól kapott adatok alapján azóta nem változott számottevően a szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett területek állapota, így új szegregátum nem alakult ki.

16.1.1. A szegregátum 1. terület helyzetelemzése

A **demográfiai mutatók** szerint a szegregátum 1. területén a lakónépesség 199 fő, a 0-14 évesek aránya 34,2%, a 15-59 évesek aránya 55,3%, míg a 60-x évesek aránya 10,6%. Ezen a területen mind a gyermekkorúak, mind az aktív korú, 15-59 évesek egyaránt célcsoportnak minősülnek, akikkel a szociális célú város rehabilitáció során kiemelten kell foglalkozni.

A legfeljebb általános **iskolai végzettséggel** rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 74,6%-os arányt mutattak ki, és 0,0% azoknak a száma, akik ezen a területen felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában.

A **foglalkoztatottság** mérésénél szintén rendkívül magas arányt mutattak ki a szegregátum 1. részben, miszerint 77,3% nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel az aktív korúakon belül. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya pedig 62,8%.

Mindösszesen 21,9% azoknak az aránya, akik a foglalkoztatottak közé tartoznak a 15-64

éves népességen belül, ezek közül viszont-, ami nyilvánvalóan levezethető az alacsony iskolai végzettségből-, 52,0%-uk dolgozik alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban.

Ha a gazdaságilag inaktív népességét nézzük a szegregátum 1. területén, azt kell látnunk, hogy 70,9%-ot tesz ki ez a mutató, a munkanélküliségi ráta pedig 56,9%. A legalább 360 napja munkanélküli lakosok aránya 13,8%, és 31,8% azon aktív korúak aránya, akiknek 2001-ben a jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatás volt.

A **lakáskörülmények** vizsgálatánál 54,6% a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya 54,6%, az egyszobás lakások aránya pedig 2,3%.

16.1.2. A szegregátum 2. terület helyzetelemzése

A **demográfiai mutatók** szerint a szegregátum 2. terület már egy nagyobb területet fed le, összesen ugyanis 662 fő lakik, ebből a gyermekkorúak aránya 38,2%, az aktív korúak aránya 56,2%, míg az idősek aránya 5,6%-ra tehető a KSH kimutatásai szerint.

Az előző területhez hasonlóan, ennél a térségnél is a legnagyobb hátrányban az aktív korú lakosok vannak, mellettük viszont itt is megjelenik a 0-14 éves korúak szegregátumban fennálló nehézsége, problematikája is.

Az **iskolázottsági mutatók** szerint 85,5% a legfeljebb általános iskolát végző aktív korúak aránya, valamint 1,1%, aki főiskolát vagy egyetemet végzett a területen.

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya itt is magas mutatószámot jelenít meg, számszerűsítve 78,2%-ot, 73,2% pedig a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya.

Az összes szegregált térségek közül ez a terület a leggyérebb a **foglalkoztatottak arányának** vizsgálata kapcsán, ugyanis a 15-64 éves népességen belül csak 12,3% van foglalkoztatva, 68,8%-uk pedig alacsony presztízsű munkakörben dolgozik.

Gazdaságilag nem aktív népesség a szegregált területen élők 77,0%-a, a munkanélküliségi aránya az akcióterületen pedig 68,4%. 32,2% azon egyének aránya, akik tartós munkanélküliséggel küzdenek, 39,5% az aktív korúak aránya, akiknek 2001-ben a jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatás, tehát különféle segélyezési forma volt.

A **lakáskörülmények** vizsgálatánál kiderül, hogy ezen a területen a legmagasabb az alacsony komfort fokozatú lakások aránya, mégpedig 78,7%. 78,5% a területen lévő komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül illetve 23,7% az egyszobás lakások aránya.

16.1.3. A szegregátum 3. terület helyzetelemzése

A szegregátumok közül az egyik legnagyobb lakónépességgel bíró terület, összesen 1 440 fővel. A **demográfiai mutatókból** kivehető, hogy 37,2% a 0-14 évesek aránya, 53,8% a 15-59 évesek aránya és csupán 9,0% a 60-x évesek aránya.

Fentebbi mutatószámokból egyértelműsíthető, hogy az idős korosztályt leszámítva mind a két célcsoportot meg kell célozni az antiszegregációs stratégia során, ők azok, akikkel kiemelten kell foglalkozni.

Meglehetősen elkésérítő mutatószámok jelentkeznek a legfeljebb **iskolai végzettséggel** rendelkezők arányánál is az aktív korúakon belül, számszerűsítve 82,6%. Ez az érték többek között azért is elgondolkodtató, mert a mutatószámok magukban foglalják azokat a

lakosokat is a területen, akik még az általános iskola 8 osztályát sem fejezték be sikeresen. Nyilvánvalóan, ez a mutató előre fogja eredményezni azt is, hogy ezen aluliskolázott, szakképzetlen egyéneknek minimális lehetőségük van, illetve lesz arra, hogy elhelyezkedjenek a munkaerő piacon, és rendszeres, bejelentett állást szerezzenek maguknak.

0,3% azon 25 évesek és idősebb lakosoknak az aránya, akik felsőfokú végzettséget szereztek.

A **foglalkoztatottság vizsgálatánál** kivétel nélkül jóval 50%-ot meghaladó értékeket kapunk, ugyanis a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 84,1%, míg a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 73,5%.

Ehhez képest a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül összesen 14,9%, az alacsony presztízsű foglalkoztatottak aránya pedig 76,0%.

79,0% a gazdaságilag inaktív népesség aránya, valamint 58,6% a munkanélküliségi ráta. 18,2% a legalább 360 napja munka nélkül élő tartós munkanélkülieknek az aránya, illetve 36,7% azon aktív korúak aránya, akiknek 2001-ben kizárólag állami vagy helyi támogatás volt a jövedelemforrásuk, és nem munkából szerzett jövedelem.

A **lakáskörülmények mutatóinál** 62,7% a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül és 16,2% az egyszobás lakások aránya.

16.1.4. A szegregátum 4. terület helyzetelemzése

Ebben a szegregált térségben összesen 50 fő lakik - ez egyben a legalacsonyabb népességgel bíró szegregációs terület-, és a **demográfiai mutatók** szerint 72,0%-uk a 15-59 évesek közé tartozik, a másik két mutató ehhez képest elenyésző. Éppen ezért az aktív korú lakosokkal kell kiemelten foglalkozni, ők azok, akik leginkább érintve kell, hogy legyenek a fejlesztésben.

Az **iskolázottsági mutatók** szerint 61,1% a legfeljebb általános iskolai végzettség aránya az aktív korúakon belül, és nincs olyan a lakónépesség közül, aki felsőfokú tanulmányokat végzett volna.

A **foglalkoztatottság vizsgálatánál** kiderül, hogy 63,9%-nak nincs rendszeres munkajövedelme az aktív korúakon belül, és 55,0% a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya.

Mégis az ezen a területen élők vannak a leginkább foglalkoztatva a szegregált területek vonatkozásában, hiszen 34,2% a foglalkoztatottak aránya, viszont 84,6%-uk dolgozik alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportban.

58,0% a gazdaságilag inaktív népesség aránya, 38,1% a munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta). 9,5% a tartós munkanélküliek száma, akiknek legalább 360 napja nincs munkája, illetve 30,6% azon aktív korúak (15-59 éves) aránya, akiknek 2001-ben a jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatás volt.

A **lakások, lakáskörülmények** vizsgálata kapcsán a következő mutatószámok jöttek ki: 50,0% a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül, valamint 20,0% az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül.

16.1.5. A szegregátum 5. terület helyzetelemzése

Ezen a területen összesen 422 fő lakik, a **demográfiai mutatókból** egyértelműen látszik, hogy 37,2% a 0-14 évesek aránya, 55,7% a 15-59 évesek aránya és 7,1% a 60-x évesek aránya.

A célcsoportot a mutatószámok alapján a 0-14 éves lakosok és a 15-59 éves aktív korú népesség fogja alkotni.

Az **iskolázottság vizsgálatánál** az előző szegregált térségekhez képest itt is rendkívül magas annak az aránya, aki legfeljebb az általános iskolát fejezte be az aktív korúakon belül, számszerűsítve 79,6%.

Ezen a területen sincs olyan egyén, aki felsőfokú végzettséget szerzett volna.

A **foglalkoztatottság mutatóinál** 83,4% a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül, valamint 69,7% a foglalkoztatott nélküli háztartásoknak az aránya.

A foglalkoztatott aránya a 15-64 éves népességen belül csupán 16,5%, 69,2%-uk pedig alacsony presztízsű munkakörben dolgozik.

Gazdaságilag nem aktív népesség aránya 84,6%, míg a munkanélküliségi ráta 40,0%. A tartós munkanélküliek aránya 18,5%-ot tesz ki, míg 34,9% azoknak az aránya, akiknek 2001-ben bevételi forrásuk kizárólag állami vagy önkormányzati támogatási forma volt.

A **lakáskörülmények vizsgálatánál** elmondható, hogy 49,0% az aránya a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakásoknak, valamint 18,8% az egyszobás lakásoknak az aránya a lakott lakásokon belül.

16.1.6. A szegregátum 6. terület helyzetelemzése

A **demográfiai mutatók** alapján az alábbi szegregált terület is kis lélekszámúnak tekinthető, összesen 78 fő lakik, amelyek közül 11,5% a 60-x évesek aránya, 33,3% a 0-14 éves korúak aránya és 55,1% a 15-59 évesek aránya.

Az antiszegregációs stratégia során az idős korcsoportot kivéve mind a két populációval kiemelten kell foglalkozni, és az ösztönzésre, fejlesztésre, továbbtanulásra, elhelyezkedésre kell a hangsúlyt helyezni.

Az **iskolázottsági ismérvek** alapján 60,5% a legfeljebb általános iskolai végzettséget szerzők aránya az aktív korúakon belül, viszont 5,0% a felsőfokú végzettségűek aránya a 25 éves és idősebb népesség arányában.

Ez a mutató nagy eltérést mutat a többi szegregált térséghez viszonyítva, ahol többnyire 0,0% volt ugyanez a mutató, két kivétellel, de a 5,0% az összes szegregált területhez viszonyítva pozitív kiemelkedést jelent.

A **foglalkoztatottság mutatóinál** a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya viszont itt is rendkívül nagy számot mutat, 81,4%-ot, a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya pedig 73,1%.

A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül 17,2%-ot mutat, ez körülbelül legalább annyira alacsony, mint a település többi szegregált területeinek mutatószámai.

37,5% az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya, a gazdaságilag inaktív népesség aránya pedig 74,4%.

60,0% a munkanélküliek aránya, 55,0% pedig a tartós munkanélküliek száma, míg 27,9% azoknak az aktív korúaknak a mutatószáma, akiknek 2001-ben csak állami vagy helyi támogatás volt a bevételi forrásuk.

A **lakáskörülmények mutatóit** tekintve összesen 32 lakásról tudunk beszélni, ebből 75,0% azoknak az aránya, amelyek alacsony komfort fokozatúnak tekinthetőnek, és 73,1% a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül és 15,4% az egyszobás lakások aránya szintén a lakott lakásokon belül.

16.1.7. A szegregátum 7. terület helyzetelemzése

Ez a terület a legnagyobb a szegregált területek közül, lakosságát tekintve 1 482 fő. A **demográfiai viszonyokat** nézve a 0-14 évesek aránya 35,6%, a 15-59 évesek aránya 54,9%, míg a 60-x évesek aránya 9,5%. Ezek alapján mind a 0-14 évesek korosztállyal, mind a 15-59 éves korcsoporttal kiemelkedően kell foglalkozni a szociális város rehabilitáció során.

Az **iskolázottsági mutatónál** a legfeljebb általános iskolai végzettség aránya az aktív korú népességen belül 83,1%, ez hasonlóan rendkívül magas értéket tükröz, csak úgy, mint a szegregáció többi térségében.

A felsőfokú végzettség aránya ennél a szegregátumnál is 0,0% értéket mutat, ami azt jelenti, hogy ezen a területen nincs olyan egyén, aki főiskolát vagy egyetemet végzett.

A **foglalkoztatottság vizsgálatánál** a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 83,8%-ot tesz ki, a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya pedig 75,1%.

A foglalkoztatottak aránya a térségben csupán 15,4%, az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya 69,7%.

A gazdaságilag nem aktív népesség aránya 79,4% a szegregátumban, 56,9% a munkanélküliségi ráta, 22,9% a tartós munkanélküliek száma (legalább 360 napig), illetve 36,2% azon aktív korúak aránya, akiknek 2001-ben a jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatás volt.

A **lakáskörülmények mutatóit nézve** a területen 324 db lakás van, 64,5% az alacsony komfort fokozattal bíró és 64,2% a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül, és 12,9% az egyszobás lakások aránya.

16.1.8. A szegregátum 8. terület helyzetelemzése

A külterületen lévő szegregátumban összesen 80 főre tehető a lakónépesség száma, a **demográfiai mutatókat** nézve pedig egy érdekesség figyelhető meg. Míg természetes módon a 15-59 évesek vannak túlnyomórészt, 52,5%, a 0-14 évesek pedig 17,5%-kal nem mutatnak kiemelkedő arányt, addig a 60-x évesek aránya ebben a szegregátumban viszonylag magas számot tükröz, 30,0%-ot a település többi szegregációs térségeihez képest.

A település ezen hátrányos területén tehát az aktív korú népességen túl az idősebb, 60. életéven felüli korcsoporttal is kiemelten, hatékonyan és célzottan kell foglalkozni.

Iskolázottsági mutatókat nézve a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 66,7%-ra tehető, és ebben a térségben sem találunk olyan embert, aki felsőfokú végzettséget szerzett volna.

A **foglalkoztatottság vizsgálata** során azt látjuk, hogy 76,2% azoknak az aránya, akik az aktív korúakon belül rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkeznek, és 82,9% a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya.

18,9% annak a mutatószáma, akik foglalkoztatva vannak a 15-65 éves népességen belül, és ezek közül is 60,0% alacsony presztízsű munkakörben van foglalkoztatva.

68,8% a gazdaságilag inaktív népesség aránya, míg 60,0%-ra tehető a munkanélküliek aránya.

A munkanélküliek arányához viszonyítva már a fele, vagyis 32,0% azoknak az aránya, akik tartós munkanélkülieknek számítanak, vagyis legalább 360 napja nincs munkája, és 40,5% azoknak az aránya, akik nem munkából származó jövedelemből éltek 2001-ben, hanem részükre állami vagy helyi/önkormányzati forrást utaltak.

A **lakáskörülmények mutatóinál** azt látjuk, a külterületen lévő szegregációs terület rendkívül hátrányosnak tekinthető, hiszen az összesen 37 db lakásnak a 73,0%-a alacsony komfort fokozatnak tekinthető, valamint 71,4% a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül, és 45,7% az egyszobás lakások aránya.

16.1.9. Összefüggések, következtetések a nyolc szegregátum vonatkozásában

Összefüggések, következtetések a nyolc szegregátum között:

- Valamennyi vizsgált adatot tekintve a települési átlagnál sokkal kedvezőtlenebbek a szegregátumokra jellemző mutatók.
- A szegregátum 2. terület tekinthető a legsúlyosabb szegregált térségnek, hiszen 78,2% a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül. A szegregátum 4. területen ugyanez a mutató a legkedvezőbb a többi szegregátumhoz képest, ugyanis itt 50%-ot tesz ki.
- A legrosszabb arány a szegregátum 2. területén tapasztalható a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők arányának vizsgálata során az aktív korúakon belül, melynek aránya 85,5%. Ugyanez a mutató a 'legkedvezőbb' a szegregátum 4. területén 61,1%-kal.
- A foglalkoztatottak arányának alakulása a szegregátum 4. területen van a legjobb helyzetben, ahol 34,2% a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül. Ebben a kategóriában a leginkább lemorzsolódott a szegregátum 2. terület, ahol mindösszesen 12,3% ugyanez a mutató.
- Az egyszobás lakások arányának legrosszabb mutatószáma 45,7%-kal a szegregátum 8. területében van, a Fényestelepen, ami gyakorlatilag egy külterület.
- A 60-x évesek, vagyis az idősek aránya szintén a Fényestelepen a legmagasabb, 30,0%, az összes többi szegregátumban ugyanez a mutató 14,0%-nál nem magasabb.
- A 0-14 éves népesség alacsony aránya a szegregátum 8. részben és a szegregátum 4. részben jellemző csak, az összes többi szegregációs területen kivétel nélkül 30% felett van a gyermekkorúak aránya, ami arra hívja fel a figyelmet, hogy az antiszegregációs terv során nagy hangsúlyt kell fektetni az oktatásra, az integrációra, a felzárkóztatásra.
- A felsőfokú végzettség vizsgálatánál egyedül a szegregátum 6. területen van 5,0%-os arány, ezen kívül a szegregátum 2. területen van 1,1%-os arány, míg a szegregátum 3. területen jelentkezik 0,3%-os arány, az összes többi szegregátumban 0,0% a főiskolát, egyetemet végzettek aránya. Mindenesetre érdekesség, hogy vajon ez a mutatószám egy családon belül jellemző-e, vagy ebben a szegregált területben a lakosok felismerték, gyermeküket igenis tovább kell taníttatni?
- Lakosság számukat tekintve a szegregátum 3. terület 1 440 fővel, valamint a szegregátum 7. terület 1 482 fővel emelkedik ki a többi szegregált térség közül, míg a legalacsonyabb terület a szegregátum 4. rész 50 fővel.

- A szegregátum 2. terület tekinthető a legalacsonyabb komfort fokozatú lakások gyűjtő területének, melynek mutatószáma 78,7%-ot tesz ki.

16.2. Anti-szegregációs program (Beavatkozások)

Hajdúhadház településen összesen nyolc szegregátum található, az Anti szegregációs stratégia célja, hogy hét szegregátum területén mindenképpen integrációt kell véghezvinni, ezeken a területeken fejlesztést fogunk végezni, tehát megtartó típusú rehabilitáció programot dolgozunk ki rájuk.

A nyolcadik szegregátum (Fényestelep) esetében viszont hosszú távon célként fogalmazzuk meg egy nagyobb átfogó fejlesztés keretében a felszámolás szükségességét.

Az Anti szegregációs stratégia során a két célcsoport a 15-59 éves aktív korúak és a 0-14 éves korosztály, a szegregált település részein fennálló javarészt közös problémák pedig a következők:

- alacsony iskolázottság,
- a munkanélküliség és a tartós munkanélküliség nagy aránya
- roma népesség magas aránya,
- az állami vagy helyi önkormányzati támogatásból élők nagy száma,
- az iskoláskorú gyermekek lemorzsolódása a nevelési/oktatási intézményekben,
- a továbbtanulásra való hajlandóság hiánya,
- nagy arányban lévő leromlott, szűk lakások, alacsony komfort fokozatú lakások, lakáskörülmények.

A helyzetelemzés során feltárt mutatók és a számok, arányok mindenképpen azt szorgalmazzák, hogy a településnek komolyan kell foglalkoznia a szegregátumok helyzetének és az ott élők életszínvonalának javításával, a lakókörnyezet rehabilitációjával, a foglalkoztatás növekedésével, valamint az oktatásban nagy szerepet játszó integrációval, esélyegyenlőséggel, felzárkóztatásával.

Mindenképpen fontos, hogy Hajdúhadház település önkormányzata vállalja ezen feladatok elősegítését, megvalósítását, és mindent tegyen meg azért, hogy az alacsony státuszú, szegregátumban élő lakosok minél hamarabb jussanak munkához.

A következőkben az egyes beavatkozási lépcsőfokok kerülnek részletes ismertetésre.

16.2.1. Lakhatási integrációt biztosító eszközök

Az antiszegregációs terv további célja, hogy csökkenjen a szegregáltnak minősülő lakókörnyezet szegregáltsági foka, vagyis az alacsony státuszú lakosok magas koncentrációja lehetőség szerint közelítsen a városi átlaghoz. Emellett viszont a beavatkozások következményeként a város más területein, mint például a Fényestelepen, illetve más környező településeken se növekedjen az alacsony státuszú népesség koncentrációja, valamint új szegregátum se alakuljon ki Hajdúhadházon. A cél, hogy tartós, ne csak felszínes, hanem hatékony megoldásokat tudjon a terv megvalósítani, véghezvinni.

A lakhatási integrációt két részre szükséges bontani: egyrészt ide tartozik a lakásállomány felszámolása, amelyet hosszú távú célként a Fényestelep szegregátumra kívánunk kiterjeszteni, másrészt pedig maga a lakókörnyezet rehabilitációja a megtartásra javasolt telepek esetében.

Az Antiszegregációs stratégiában nagy hangsúlyt kell fektetni a lakókörnyezet rehabilitációjára, amely a szegregátumban lévő alacsony komfort fokozatú lakások minőségének javítását, a hiányos infrastrukturális adottságok pótlását, valamint az egészségre káros tényezők megszüntetését foglalja magában. Külön vizsgálni érdemes ennél a résznél, mely szegregátumokban a legrosszabbak a lakáskörülmények, a lakások mérete hol a legszűkebb, vagyis az egyszobás lakások aránya mekkora a lakott lakásokon belül. Ennek értelmében a helyzetelemzésre visszacsatolva azt mondhatjuk el, hogy mivel a szegregátum 2. (Vénkert u.-településhatár- vasúti pálya- Viola u.- Vásártér u.) és a 6. (Szélső u.- Keskeny u. mindkét oldala- Béke útja másik oldalán lévő, a Bedő A. u.) területén a legrosszabbak a lakáskörülmények, ezért célzottan itt a legfontosabb a lakókörnyezet rehabilitációja.

Az önkormányzat feladata egy felújítási alap létrehozása, amely segítségével közös összefogással elérhetjük, hogy a szegregált térségben lakók saját lakókörnyezetüket folyamatosan rendbe tudják tartani, megfeleljenek a város által diktált követelményeknek.

A programba mindenképpen szükséges bevonni a településen lévő civil szervezeteket, helyi vállalkozókat, CKÖ-ot.

16.2.2. Mobilizációs program

Hosszú távként fogalmazzuk meg a Fényestelep telepfelszámolását, amely során nagyon fontos, hogy az önkormányzat forráshiánya miatt a magántőke bevonását is szorgalmazni kell. Ehhez az intézkedéshez egy átfogó mobilizációs program szükséges, amely mindenképpen önkormányzati feladat kell, hogy legyen. Az ő feladata lesz viszont, hogy a megfelelő felkészültséggel és szaktudással rendelkezésre álló szociális munkásokat bevonják, akik a szegregátum lakosait felkészítik a költözésre. Természetesen a telepfelszámolás során is érvényesülni kell az integrációs szempontoknak, hiszen a cél, hogy a lakók integrált környezetben jussanak lakhatáshoz.

16.2.3. Oktatási integráció

Az oktatási integráció kapcsán alulról felfelé haladva az alábbi fontos lépcsőfokokat kell stratégiaként megvalósítani.

16.2.3.1. Korai óvodáztatás megteremtése

Az óvodai nevelés kapcsán fontos cél, hogy megvalósuljon a korai óvodáztatás lehetősége, különösen a szegregátum térségeiben lakó gyermekek esetében, ezáltal egy idejében elkezdett, pozitív másodlagos szocializáció ki tud alakulni a gyermekben. Ez jelenti elsősorban azt, hogy minden 5 éves gyermek pontos nyilvántartása álljon rendelkezésre az önkormányzatoknak, az adatok legyenek folyamatosan frissítve. El kell érni minden családot, akár személyesen is, aki nem adja időben óvodába gyermekét, ugyanakkor segíteni kell az óvodáztatás beíratás feltételeinek megteremtését- sokszor nagyon költséges a családoknak, főleg, ha egyszerre több gyermek kezdi az óvodát.

A halmozottan hátrányos helyzetű családok esetében elérni azt, hogy a gyermeket három éves korában írassa be a szülő óvodába, valamint a szülők iskolai végzettségére irányadó nyilatkozatokat tegye meg.

Az óvodában minél hamarabb azonosítsák be a veszélyeztetett gyermekeket, ezáltal célzott gondoskodásban, fejlesztésben részesülhetnek.

A beíratás előtt a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeknek biztosítsanak óvoda felkészítő programokat, foglalkozásokat, nyílt napokat.

16.2.3.2. Az iskolában való megfelelés a szegregátum lakosainak

Az antiszegregációs terv egyik legfontosabb szegmense azt felismerni, hogy amíg az iskoláskorú gyermek otthon nem érzi jól magát, otthon nincsenek kielégítve a fiziológiai szükségletei- normális körülmények között alvás, evés, tisztálkodási lehetőségek-, addig az iskolában sem tud megfelelően teljesíteni.

Képzeld el azt a szituációt, amikor a gyermek képtelen órán figyelni, nem tudja megoldani a feladatot, és a pedagógusok azt gondolják egyből róla, rossz képességű, gyenge teljesítményre képes csak. Előre beskatulyázzák, netán még sajátos nevelési igényű gyermeknek is minősítik. Holott, lehet csupán arról van szó, hogy ez a gyermek még aznap nem evett semmit, és ettől nem tudja megállni a helyét az iskolában, az órán.

Ezért fontos tehát, hogy a pedagógus és a gyermek-és ifjúságvédelmi felelős pontosan ismerje a gyermeket, családi körülményeit, hogy megfelelő segítséget tudjon neki adni, és ne történjen meg a félre diagnosztizálás.

Az önkormányzat célja, hogy valamennyi fenntartásban lévő nevelési-oktatási intézményben biztosítsa az esélyegyenlőségen alapuló, a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elve teljes körű érvényesülésének megfelelő oktatást és nevelést.

Az oktatási integráció célja pedig, hogy a különböző tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek esetében egyéni fejlesztési tervek alapján valósítsák meg a sikeres oktatást.

16.2.3.3. A továbbtanulás szorgalmazása

A szegregátum diákjainak nagyon nehéz helyzete van több szempontból is. Egyrészt nincs előttük az a pozitív minta, amely a továbbtanulásra serkentené őket, másrészt sok esetben a továbbtanulás anyagi vonzatai sem állnak rendelkezésre. Ezért van sajnos sok család esetében, hogy nemcsak a szülő, de a későbbiek folyamán a gyermek sem tudja sikeresen elvégezni az általános iskola nyolc osztályát, és ebből kifolyólag a szakiskola, sőt, továbbmenve a felsőfokú oktatás szinte csak ábránd marad.

Éppen ezért mind az iskolákban, mind pedig egész település szinten működtetni kell pályaorientációs tanácsadást, fórumokat, ahol megfelelő, hasznos tanácsokkal látják el a szegregátum diákjait és szüleit egyaránt.

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

Felmerült probléma	Cél megfogalmazása	Tevékenység leírása	Az intézkedés megvalósításának határideje
Nem mindig biztosított a szülők iskolai végzettségére vonatkozó nyilatkoztatás	A szülők nyilatkoztatása az iskolai végzettségről (ezen nyilatkozat szükséges például az óvodáztatási támogatáshoz)	- Pontos intézményi nyilvántartás, a meglévők ellenőrzése, a hiányzó adatok bekérése, megkérése - Személyesen keressék fel a segítő szakemberek a családokat	2013-től folyamatosan
Korai óvodáztatás elmaradása a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében	Elérni, hogy őket is szívesen fogadják az intézmények A korai óvodáztatás mellett a tartós óvodáztatás megteremtése	- A szülők aktív bevonása a településen működő óvodákba - Nyílt napok tartása - Az óvodába beíratás segítése, a felszerelések beszerzésében való segítségnyújtás - Pontosan nyilvántartani az 5 éveseket, valamint a 3 évet betöltött halmozottan hátrányos helyzetűeket - Személyes megkereséssel hatni a szülőket, kötelezettségüknek tegyenek eleget, ehhez való segítség megadása - Rendszeres és eredményes együttműködés a gyermekjóléti szolgálat, a védőnő és az óvoda között - A veszélyeztetett gyermekek minél hamarabbi felismerése, és megfelelő segítése - Gyakoribb családlátogatások a szakemberek részéről	2013-től folyamatosan
Az iskola érettség kialakítása	A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek időben és felkészülten menjenek iskolába	Hatékony fejlesztése a gyermekeknek, hogy az iskolában kevésbé legyen lemaradva	2013-től folyamatosan
Az iskolában elválasztani a gyenge képességű és a szociálisan nehéz körülmények között élő tanulókat	Érvényre juttatni azt, hogy esetlegesen a gyermek nem küzd tanulási zavarral, csupán az otthonában nincsenek biztosítva a tanulásra alkalmas körülmények	- Tanulószobák kialakítása - Ezen gyermekeket ott tartani a napköziben - Egyéni fejlesztési tervek kialakítása - Pedagógiai Szakszolgálatokkal való rendszeres együttműködés	2013-től folyamatosan
Iskolai lemorzsolódás nagy száma	Minél több hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek fejezze be az általános iskolát, és tanuljon tovább középiskolában, gimnáziumban	- Pályaorientációs tanácsadások nyújtása - Ösztöndíj programok felkutatása	2013-től folyamatosan
Rendkívül alacsony a felsőfokú végzettségű lakos a szegregátumokban	Továbbtanulás fontosságának kialakítása, elérni, hogy minél többen akarjanak főiskolára, egyetemre menni Ezt a fiatalon kívül a szülőkből is tudatosítani szükséges	- Pályaorientációs tanácsadások nyújtása - Ösztöndíj programok felkutatása - Szülők és diákok részére előadások tartása, nyílt napokra való elkísérés	2013-től folyamatosan

16.2.4. Az érintett lakosság foglalkoztatás helyzetének javítása, munkaerő piaci integráció

16.2.4.1. Az általános iskolai végzettség megszerzése

A 2. szegregátumban mutatták ki a legmagasabb arányt, 85,5%-t arra vonatkozóan azon, akik legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkeznek, és sajnos ez magában foglalja azon lakosokat is, akik feltehetően még azt sem fejezték be sikeresen. Éppen ezért az Anti szegregációs stratégia egyik legfontosabb célja biztosítani a szegregátumokban élőknek az általános iskola sikeres elvégzését. Azon lakosoknak tehát, akik az általános iskolát sem fejezték be sikeresen, lehetőséget kell teremteni, hogy azt be tudják fejezni, mert e nélkül teljesen esélytelenek a munkaerő piacon.

Egy magasabb minőségű célként fogalmazódik meg, hogy legalább a szegregátum lakosainak néhány százaléka (1-2%) tekintetében el kell azt érni közép távon, hogy középfokú végzettséget szerezzenek, hiszen ez akár egy minőségi ugrást is eredményezhet a munkaerő piacon ezen lakosoknak. Természetesen ez csak másodlagos célként jelenik meg az általános iskolai végzettség befejezése mellett, és csupán egy nagyon kisméretű változást lehet elérni, hiszen riasztóan nagy az alulképzettek aránya a szegregált területeken.

A településnek mindenképpen ki kell használnia a különböző pályázati lehetőségeket, amelyek különösen a két legfontosabb stratégiára, az általános iskola megszerzésére és a szakképzésre irányulnak. Ide sorolandó a TÁMOP első lépés programok, az egyéni képzési programok, az ESZA-s pályázatok.

16.2.4.2. A munkanélküli lakosok reintegrálása a munkaerő piacra

Mivel a rendszeres jövedelemmel nem rendelkezők aránya mindegyik szegregátumban rendkívül magas mutatószámot eredményezett, többek között a 1. szegregátumban a legmagasabb 87,1%, ezért a munkaerő piaci integráció keretében az önkormányzat célja az érintett lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása, elősegítése képzési, átképzési, munkahely teremtési elhelyezkedést segítő programokkal. Természetesen az elsődleges cél a munkaerő piacra való vissza-, illetve bevezetés. El kell érni az alacsony státuszú lakosoknál, hogy képesek legyenek továbblátni a pusztán segélyekből élésen, valamint a csupán közcélú munkavégzésen.

Rendkívül fontos azonban, hogy a stratégia során reális célokat tűzzünk ki, ezért fontos lépcsőfokként kell szerepeltetni azt is, hogy ennyi munkanélküli, képzetlen embert valószínű nem tud felszívni Hajdúhadház települése, ezért az elhelyeztetés mellett más stratégiai célt is fel kell sorakoztatni.

A szegregátumban élők számára meg kell mutatni, hogyan lehet vállalkozóvá válni, ennek érdekében példaképeket kell eléjük állítani. Mindenféleképpen olyan helyi, elsősorban roma vállalkozókat kell segítségül hívni, akiket a szegregátum lakosai elfogadnak, tisztelnek, és akikkel képesek együttműködni. Ennek a megvalósulásához egy támogató irodát szükséges kiépíteni, ahol megfelelő tanácsokkal látják el őket, be tudnak tekinteni az üzleti világba, ezáltal egy más fajta szemléletet mutatnak meg nekik. Ehhez a stratégiai elemhez hozzá lehet rendelni egy képzést, tanfolyamot is, hogyan lehet vállalkozóvá válni, milyen lépései vannak. Ha szintén a településen lévő roma vállalkozók tartanak a képzést, nagyobb biztosíték lenne rá, hogy hatékonyabban tudják motiválni az alacsonyabb státuszú lakosokat.

Másfelől pedig, mivel a településen viszonylag sok kis bolt működik, ezért a bolti eladó képzés szintén hasznosnak bizonyulna, különösen a GYES-ről visszatérő felnőtt nőknek.

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

Azonnali, rövidtávú intézkedések (Hajdúhadház)

Felmerült problémák	Azonnali, rövidtávú intézkedések	Felelős	Tervezett megvalósítás dátuma	Forrás
Alacsony iskolai végzettségűek képzési szintjének növelése	- Lehetőség biztosítása az általános iskola nyolc osztályának megszerzésére, befejezésére - Majd ezt követően lehetőségeik felmérése, szakmák elsajátítása, összehangolva a település adta lehetőségekkel - Pályázati lehetőségek kihasználása: TÁMOP első lépés programok, ESZA-s pályázatok, egyéni képzési tervek	- Polgármesteri Hivatal - Családsegítő Szolgálat - Munkaügyi központ - Civil szervezetek, egyesületek	2013-től folyamatosan	Pályázati forrás, egyéb támogatások
Képzések, tanfolyamok biztosítása	- A településen használható szakmák megszerzése - Ehhez mindenképpen fel kell mérni a város adta lehetőségeket, fel kell venni a vállalkozókkal a kapcsolatot, együttműködés megteremtése - Helyi roma vállalkozók segítségül hívása, tartssanak képzést a vállalkozások beindításáról, vállalkozói szemléletről	- Polgármesteri Hivatal - Munkaügyi Központ - Cigány Kisebbségi Önkormányzat	2013-től folyamatosan	Pályázati forrás, egyéb támogatások
Roma lakosság elfogadtatása a településen	- Együttműködés a Cigány Kisebbségi Önkormányzattal, civil szervezetekkel, hogy a kölcsönös elfogadtatás megvalósuljon - A romák illeszkedjenek be a társadalomba, a társadalom fogadja el őket - Együttműködést célzó programok kialakítása	- Polgármesteri Hivatal - Cigány Kisebbségi Önkormányzat - Civil szervezetek - Családsegítő Szolgálat	2013-től folyamatosan	Pályázati forrás, egyéb támogatások
Megfelelő információ áramlás hiánya	- El kell érni, hogy a képzések, tanfolyamok a lakosság minden részére eljussanak (szórólap, plakát, személyes megkeresés) - Különböző hirdetőtáblákon való elhelyezése az aktuális programoknak, képzéseknek	- Családsegítő Szolgálat - Cigány Kisebbségi Önkormányzat - Polgármesteri Hivatal	2013-től folyamatosan	Pályázati forrás, egyéb támogatások
Tartós munkanélküliek újrafoglalkoztatása	- Fokozott együttműködés kialakítása a Cigány Kisebbségi Önkormányzattal - A Családsegítő Szolgálat intenzívebb segítő tevékenysége: hatékony álláskeresés, álláskeresői klubok tartása, a szoros együttműködés kialakítása a kliensekkel - A helyi és a környező vállalkozókkal való kapcsolat felvétel, együttműködés kialakítása	- Polgármesteri Hivatal - Cigány Kisebbségi Önkormányzat - Családsegítő Szolgálat - Munkaügyi Központ	2013-től folyamatosan	Pályázati forrás, egyéb támogatások
Sok rászorult marad segítség nélkül	- Családsegítő Szolgálat (közszolgáltatás) kihelyezése a szegregátumokba, heti egyszer fogadják ott a klienseket - Gyakoribb közös családlátogatásokat valósítsanak meg	Családsegítő Szolgálat	2013-től folyamatosan	Pályázati forrás, egyéb támogatások

**HAJDÚHADHÁZ VÁROSÁNAK
INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

Közép-és hosszú távú intézkedések

Felmerült problémák	Közép-és hosszú távú intézkedések	Felelős	Tervezett megvalósítás dátuma	Forrás
Szakképzetlen fiatalok helyzetének javítása	• Továbbtanulás, illetve képzésekbe való bevonás szorgalmazása • Javuljon a középvégzettséget szerzők aránya • Minőségi ugrást is eredményezhet ezen lakosoknak a munkaerő piacon	• Polgármesteri Hivatal (oktatási referens) • Családsegítő Szolgálat • Cigány Kisebbségi Önkormányzat	2013-től folyamatosan	Pályázati forrás, egyéb támogatások
GYES-ről visszatérő nők foglalkoztatása, visszavezetés a munkaerő piacra	• Tanfolyamok, képzések felkutatása • Ezt követően a munkahelyen való elhelyezkedésre törekvés, részmunkaidős foglalkoztatási viszonyok kialakítása: például 4 órás állás kialakítása	• Családsegítő Szolgálat • Munkaügyi Központ	2013-től folyamatosan	Pályázati forrás, egyéb támogatások
A lakosság alacsony iskolai végzettségének emelése	• Pályázati lehetőségek felkutatása • Törekedni kell, hogy minden felnőtt lakosnak meglegyen az általános iskolai végzettsége, amire lehet építeni a szakmák megszerzését • Előadások tartása, kiemelten a gyermekes szülők részére, a tanulás, továbbtanulás fontosságáról	• Polgármesteri Hivatal (oktatási referens) • Családsegítő Szolgálat • Cigány Kisebbségi Önkormányzat	2013-től folyamatosan	Pályázati forrás, egyéb támogatások
Munkahely megtartása	• A folyamatos kapcsolattartás elengedhetetlen a foglalkoztatott és a Családsegítő Szolgálat között	• Családsegítő Szolgálat	2013-től folyamatosan	Pályázati forrás, egyéb támogatások

16.2.5. Szociális ellátórendszer beavatkozások

Ebben a lépcsőfokban mindenképpen a településen működő családsegítő szolgálat, valamint az óvodákban, iskolákban működő gyermek-és ifjúságvédelmi felelős munkáját kell kiemelni, illetve hatékonyabbá tenni. Ehhez szükséges a településen minden rászorultat elérni, és nem csupán azáltal, hogy a kliens keresi fel a szakembert, hanem a szakember lesz az, aki gyakrabban látogatja meg a szociálisan rászorultat a saját lakókörnyezetében. Erre stratégiai célkitűzés, hogy gyakorlatilag a közszolgáltatást kivisszük azokhoz az egyénekhez, családokhoz, akik valamilyen oknál fogva nem jönnek be a település központjába. Célszerű ezért egy segítő irodát kihelyezni a szegregált területekre, ahol minimum egy napot tölt a családgondozó, ezáltal lehetőség nyílik arra is, hogy a szociális szolgáltatásokkal szemben fenntartásokkal bíró lakos is bátran kérjen segítséget.

Emellett szintén fontos feladat, hogy a szakemberek- kiemelten az óvoda, iskola szakemberei gyakrabban menjenek családlátogatásra, akár a családsegítő szolgálattal és a gyermekjóléti szolgálattal együtt.

16.2.6. Egészségügyi programok

Az egészségügyi programok során az egyik legfontosabb cél azt elérni, hogy a szegregátum lakosai is menjenek el szűrésekre, legyen mindenkinek saját háziorvosa. Fontos továbbá, hogy a településen működő egészséges életmóddal kapcsolatos rendezvényeken, előadásokon, egészségnapokon jelenjenek meg ők is. Ehhez a stratégiai célhoz fontos bevonni a településen működő háziorvosi és védőnői szolgálatot.

16.2.7. Közösségfejlesztő programok

Ez elsősorban a településen megvalósuló különféle rendezvényekre, városnapokra terjed ki, amely a lakosság aktív részvétele növeli a helyi lakosság önszerveződő képességét.

Fontos, hogy a közösségfejlesztő programok valósuljanak meg a szegregátum területén és a nem szegregált városrészekben egyaránt, ennek is célja többek között a roma lakosság elfogadtatása, ugyanakkor mindenképpen hasznos azt is bemutatni a szegregátumban élőknek, hogyan élnek ők, milyen kultúrával, hagyománnyal rendelkeznek.

16.2.8. Összefogás a hatékony együttműködésért a civil szervezetekkel, CKÖ-vel, helyi vállalkozókkal, önkormányzattal

A településen lévő szociális problémák enyhítése, mérséklése csakis közös összefogással valósulhat meg, ezért mindenképpen szükséges a Cigány Kisebbségi Önkormányzat, a civilek, a vállalkozók közös összefogása, hogy a szegregátum lakóinak élethelyzete, munkához való viszonya, lakáskörülménye pozitív irányba változzon.

Ez azonban kiterjed a segítesen túl arra is, hogy szintén elengedhetetlen a közös összefogás ahhoz, hogy a településen, illetve az egész társadalomban elfogadják a romákat, a romák pedig elismerjék és tegyenek azért, hogy be tudjanak abba illeszkedni. Ez a kettős szemléletű megközelítés szintén fontos lépcsőfoka a stratégiának.

Ehhez tehát a nem szegregált területen élő lakosokat is fejleszteni szükséges, hogy ők is hozzájáruljanak a szegregált területen élők helyzetének javításához, integrációjához, foglalkoztassák őket, jelentsék be a munkahelyre, történjék meg továbbá az irányukba a megfelelő információáramlás.

16.2.9. A tervezett beavatkozások összhangja a városfejlesztési dokumentumokkal

A szegregátumok között mindenképpen fel kell állítani egy fajta prioritást, amely a célzott beavatkozások irányát és szükségességét fogja megadni. A lakáskörülmények, komfort fokozatok szempontjából legrosszabb körülmények jellemzik a 2. (Vénkert u.- településhatár-vasúti pálya- Viola u.- Vásártér u.) és a 6. szegregátumot (Szélső u.- Keskeny u. mindkét oldala- Béke útja másik oldalán lévő, a Bedő A. u.), így ezeken a területeken szükséges leginkább beavatkozni a lakókörnyezet rehabilitáció során.

Szinte majdnem minden mutató tekintetében még nagyobb hátrányban van a 2. szegregátum a többi hátrányos térséghez képest, nevezetesen 85,5% a legfeljebb általános iskolát végzettek aránya az aktív korúakon belül, 87,1% a rendszeres jövedelemmel nem rendelkezők aránya és 68,4% a munkanélküliek aránya. Ebben a szegregátumban tehát fokozott beavatkozásokat kell megtenni, hogy a terület szociális helyzete, koncentrációja ne romoljon tovább.

A többi szegregátumhoz a 4. szegregált terület viszonylag jobb helyzetben van a mutatószámok alapján, bár a felsőfokú végzettségűek aránya ezen a részen is nullát tesz ki.

Érdekesség, hogy egyedül a 6. szegregátum területén jellemző az 5,0% azokra, akik főiskolát vagy egyetemet végeztek.

Az antiszegregációs program kidolgozása során nagy figyelmet fordítottunk a térségi és települési alapidokumentumokkal való összhang megteremtésére:

Az antiszegregációs terv céljai a kistérségi szintű stratégia céljaihoz illeszkednek:

- Településrendezési Terv
- Településfejlesztési koncepció
- Gazdasági program és Településfejlesztési Akcióterv
- Települési Környezetvédelmi Program

Az antiszegregációs terv céljai a kistérségi szintű stratégia céljaihoz illeszkednek:

- Hajdúhadházi Többcélú Kistérségi Társulás Közoktatási Intézkedési Terve (2008.) – hatályos 2014-ig
- Hajdúhadházi Kistérség Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója (2007.) – hatályos 2013-ig
- Hajdúhadházi Többcélú Kistérségi Társulás Gazdasági Programja (2007.) – hatályos 2013-ig.
- Hajdúhadházi Kistérség Közoktatási Fejlesztési Terve (2006.) – jelenleg aktualizálásra szorul
- Hajdúhadházi Kistérség Területfejlesztési Koncepciója (2005.) – jelenleg aktualizálásra szorul
- Hajdúhadházi Kistérség Területfejlesztési, Stratégiai és Operatív Programja (2005.) – jelenleg aktualizálásra szorul

17. MONITORING

Az anti-szegregációs tervben megfogalmazott intézkedések monitoringja legalább 2 évente meg kell történnjen, az önkormányzat célja, hogy az IVS monitoringja keretében az anti-szegregációs terv felülvizsgálata is megtörténnjen, működési menete egyező az IVS monitoringjához kapcsolódóan meghatározott elemekkel.

